Ο ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΥΛΗ

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΥΛΗ ΕΚ ΚΡΗΤΗΣ

1.

ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΖΩΓΡΑΦΑΚΗ

ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ ΠΑΡΑΛΕΙΦΘΕΝΤΑ ΕΚ ΤΗΣ ΥΠΟ ΤΟΝ ΤΙΤΛΟΝ

«ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΡΩΓΔΙΑΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ»

ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΑΥΤΟΥ*

Α΄ Διηγημάτια (Στοιχειά).

1. Ὁ ἀράπης.

Μιὰ βολά, λέει, ὁ κύρης μου ἐκοιμούντανε 'ς ἀλετρουδιὸ καὶ θωρεῖ 'να 'ναράπη κ' ἐγύριζε τὴν πέτρα καὶ τοῦ 'λεγε: Σήκω 'πὸ 'κεῖ καὶ οἱ Τοῦρκοι ἔρχονται! Καὶ ὁ κύρης μου τοῦ 'κανε· —Δὲ μισεύγω. Ὕστερα ἤρθαν' οἱ Τοῦρκοι κ' ἐβάστανε 'να σπαθὶ καὶ τσὺ 'ζύγωνε ἀπὸ 'πίσω καὶ τσὺ 'ποκώλωσε 'ς τὸ Βόλακα. Κι ἀπὸ 'κειὰ 'πάει καὶ τοῦ κάνει· —Θὲς παράδες; λέει·—Θέλω. Καὶ τοῦ 'πάει 'να σακκούλι γεμᾶτο παράδες. Ὕστερα πάλι τοῦ λέγει· — Θὲς κι ἄλλους; λέει· —Θέλω. Καὶ 'πάει καὶ τοῦ φέρνει ἄλλο νένα σακκούλι γεμᾶτο. Κι ἀπόκειας πάλι τοῦ λέει· — Θὲς κι ἄλλους; λέει· —Θέλω· Καὶ τοῦ 'ξαπλώνει 'να μποῦλο καὶ φεύγει.

---

2. Ὁ ψαροκαβαλάρης.

Μιὰ βολά, λέει, 'ς τὸν Ἅη-Γιώργη ἐκάνανε παναγύρι. Καὶ οἱ Τοῦρκοι ἐμαζωχτήκανε γιὰ νὰ 'πάνε νὰ τοὺς σφάξουνε 'κειά. Κι ἐκειὰ 'ποὺ ἑτοιμαζούντανε κ' ἐπηαίνανε θωροῦνέ 'να μψαροκαβαλάρη κ' ἐκατέβαινε 'πὸ 'πάνω, καὶ 'βάστανε, λέει, ἕνα σταυρό, καὶ τὸν-ε ρίχνει 'ς τὴ μέσην τως κι ἐπέσανε, λέει, ὅλοι νεκροὶ κι ἐποθάνανε.

---

3. Ὁ τρελλός.

Μιὰ φορά 'τονε τρεῖς ἀδερφοὶ κ' ἦταν ὁ γεῖς κουζουλὸς κ' εἶχανε τρία βούγια. Καὶ μιὰ νήμερα εἶπεν ὁ κουζουλός·—'Αντέστε νὰ μοιράσωμε νὰ λιαλιοῦμε τὰ βούγια, κι ὅποιο βοὺϊ 'μπῇ 'ς τοῦ πασανοῦ τὸ 'σπίτι ντου νὰ τὸ 'πάρῃ. Καὶ ἐλιαλιούσανε τὰ βούγια, κ' ἐπήγαινε 'ς τοῦ κουζουλοῦ τὸ 'σπίτι μιὰ 'ναελιὰ κ' ἐμπῆκε. Καὶ 'πάει καὶ καθίζει κ' ἤτρωγενε ψωμί, κ' ἐνεχάρασε γκ' ἡ γιαέλιά· κι αὐτὸς ἐθάργειε πὼς τὸν ἐπεργέλανε καὶ τοῦ λέει·—'Ακόμη δὲ σέ 'βαλα 'στὸ 'σπίτι μου κι ἀποδὰ δὰ μὲ περ'γελᾷς; Κι ἀπόκειας πιάνει καὶ τηνὲ σφάζει, κ' ἐπῆγε νὰ τηνὲ πουλήσῃ. Καὶ 'ς τὴ στράτα τοῦ 'παντήξαν' ἁπλατάνοι, κ' ἕνας 'ψηλὸς 'στὴ μέση. Καὶ ἀπάνω 'καθούντανε κοράκοι κ' ἐφωνιάζανε —Κρά, κρά! Κι ἀπόκειας τοσὲ λέει·— Κριὰς θέλετε, ἔ; Καὶ πιάνει καὶ τὸς τηνὲ 'ξεφορτώνει καὶ τὴν ἀφίνει 'κειὰ χάμαι. Κ' ἐκατεβήκαν' ὅλοι οἱ κοράκοι κ' ἐτρώγανε. Καὶ 'σὲ κάμποσες ἡμέρες καὶ τοσὲ γύρευγε τσὺ παράδες, καὶ δὲν τοῦ τσὺ 'δώκανε καὶ μισεύγει. Καὶ 'σὲ κάμποσες ἡμέρες πάλι 'πάει καὶ δὲν τοῦ τσὺ 'δώκανε, καὶ κόβγει τὸ μεγαλύτερο ναπλάτανο, καὶ πέφτουνε κάτω οἱ κοράκοι. Καὶ 'στὴ ρίζα τοῦ πλατάνου 'βρίσκει 'νὰ γκουρούπι λίρες, καὶ μετρᾷ καὶ 'παίρνει ὅσο κάν' ἡ γιαέλιά ντου καὶ τσ' ἄλλες ἀφίνει ἐκειά. Καὶ 'ς τὴ στράτα τοῦ 'παντήχνει ἕνας τσαούσης καὶ τοῦ 'πενε.

— Ποῦ ἤσουνε, μωρέ, 'παδαπέρα κουζούλακα; λέγει —'Στῶ γκοράκω 'πῆγα καὶ ἐγύρευγα τσὺ παράδες τσ' ἀλιᾶς μου, καὶ 'πῆγα προθὲς καὶ δὲ μοῦ τσὺ 'δώκανε, κ' ἐδὰ 'πῆγα καὶ δὲ μοῦ τσὺ 'δίδανε, κ' ἤκοψα τὸ μεγαλύ-

*) Ἡ συλλογὴ αὕτη ἔχει δημοσιευθῆ ἐν τῷ δελτίῳ τῆς Φιλολογικῆς τοῦ Συλλόγου Ἐπιτροπῆς τῷ δημοσιευθέντι τῷ 1896 ὑπὸ τὸν τίτλον «Ζωγράφειος ἀγὼν ἤτοι μνημεῖα τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος ζῶντα ἐν τῷ νῦν λαῷ».

τερο νἀπλάτανο κ' ηὕρηκα 'να γκουρούπι λίρες· κ' ἐμέτρησα κ' ἤπηρα ὅσο κάν' ἡ γιαέλιά μου καὶ τσ' ἄλλες ἤφηκα 'κειά. Ὕστερα πιάνει μιὰ χαράκα καὶ τηνὲ παίζει τοῦ τσαούση καὶ τονὲ σκοτώνει Κι ἀπόκειας 'πάει καὶ τονὲ ρίχνει 'ς ἕνα μπηγάϊδι μέσα, κι ἀπόκειας 'πάει 'ς τὸ χωργιὸ καὶ τὸ λέγει τ' ἀδερφοῦ ντου. Τοῦ τὸ λέει καὶ 'πάει καὶ βγάνει τὸν τσαούση καὶ τονὲ χώνει. Καὶ πιάνει 'να γκριγιὸ καὶ τοῦ 'βγάνει τὴ μπροβγιά ντου κι ἀπόκειας τονὲ κάνει τέσσερα κομμάτια καὶ τόνε ρίχνει 'κειὰ μέσα 'ς τὸ πηγάϊδι 'πού 'ταν ὁ τσαούσης. Κι ἀπόκειας 'πάει καὶ 'παίρνει καὶ τὸ κουρούπι τσὺ λίρες ὅλες. Κι ὁ κουζουλὸς ἐγύριζε καὶ τό 'λεγε πῶς ἐσκότωσε τὸν τσαούση. Μνιὰ νήμερα 'πῆγαν ὅλοι κ' ἐξανοίξανε καὶ εἶδαν-ε τὸ γκριγιὸ τέσσερα κομμάτια, καὶ τοῦ 'λέγανε — 'Εσᾶς ὁ τσαούσης κέρατά 'χενε; Κι ἀπόκειας 'πῆραν ὅλοι κ' ἐπῆγαν 'ς τὰ 'σπίτια τους.

Β΄ Τραγούδια.

1. Ὁ Μουσταφᾶ-Πασᾶς.

Πᾶσα ταχιὰ μὲ τὴ δροσὰ 'π' ἀνοίγει τὸ λουλούδι
ἀφουκραστῆτε νὰ σᾶς 'πῶ τσῆ Κρήτης τὸ τραγούδι.
Τραγούδι νὰ τὸ μάθετε, τραγούδι νὰ τὸ λέτε,
τὸ γέρο Μουσταφᾶ-Πασιᾶ νὰ κάθεστε νὰ κλαί'τε.
Τριάντα χρόνους ἤκαμε Μουσίρης εἰς τὴν Κρήτη,
μὰ δὰ τὸν ἐπετάξανε 'σὰν τὸν κακὸ Κοπρίτη.
'Εφτ' ἀρτζιχάλια ἤδωκαν εἰς τὸν Σουλτὰν-Μετζίτη
— κόπια νὰ 'πάρῃς τὸν Πασιᾶ γιατί δὲν ἔχει πίστι.
Καὶ τἀρτζιχάλια 'γράφανε «Γιὰ τὸ Θεὸ νὰ κάμῃς
κόπια νὰ 'πάρῃς τὸν Πασιᾶ γιατί δὲν ἔχ' ἰμάνι».
Κι ὁ βασιλιᾶς ὡς τὄκουσε, πολὺ τοῦ 'κακοφάνη,
κ' ἤπεψε τὸ παμπόρι ντου μέσα νὰ τὸν-ε βάλῃ.
Καὶ τἀριφὲ τοῦ Μπαϊραμνιοῦ ἤφταξε τὸ παμπόρι,
καὶ κανονιὲς τοῦ 'παίξανε γιὰ νὰ τ' ἀκούσουν ὅλοι.
Κι ὡς τὄκουσενε ὁ Πασιᾶς κατέβη 'ς τὸ λιμάνι
'ς τὴν μνιάν του χέρα 'δόθηκε τὸ φοβερὸ φερμάνι.
— Μὰ εἰντάναι, Καπετάνιο μου, ἐτοῦτο τὸ μαντᾶτο,
'ποὺ μοῦ 'πεψεν ὁ βασιλιᾶς, κ' ἐγίνηκ' ἄνω-κάτω;
— Σαντριαζάμης λάλος του γράφει πὼς δὰ σὲ κάμῃ
κ' εἶπε καὶ γάμο 'ξάκουστο κ' εἶπε πῶς δὰ σὲ 'πάρῃ.
— Μὰ κάθσε, Καπετάνιο μου, ταϋχτέρου τέτοια 'μέρα
νὰ σφάξω τὰ κουρμπάνια μου, νὰ 'πά' μὲ τὸν ἀέρα.
— Δό μου σενέτι νὰ κρατῶ κ' ἔτσι γιὰ νὰ σ' ἀφήσω
τὸ βασιλιᾶ νὰ μὴν 'τραπῶ ὅτι νὰ τοῦ 'μιλήσω.
'Παίρνουν τον-ε τὰ κλάϋματα εἰς τὸ Σεράγιο 'πάει,
'μπαίνει 'ς τὴν καμαρίτσα του τὰ ροῦχά ντου νὰ 'βγάλῃ,
Κι ὀντόβγανε τὰ ροῦχά ντου καὶ τὰ παιδιά ντου 'κλαῖγαν,
ράφτισσες καὶ χανούμισσες καὶ τὴν καρδιάν του 'καῖγαν.
— Σωπᾶτε δά, χανούμισσες, μὴν κλαί'τε, μὴν χολιᾶτε,
καὶ ταπεινὰ καὶ φρόνιμα 'ς τὴν Κρήτη νὰ περνᾶτε.
Ἂς πάω δὰ καὶ 'ς τσὴ Νενὲς νὰ τὴν 'ποχαιρετίξω,
τὰ χέρια τζη, τὰ πόδια τζη νὰ σκύψω νὰ φιλήσω.
— Δό μου, Νενέ, τὴ χέρα σου, δό μου την καὶ τὴν ἄλλη,
τὸ γάλα 'ποὺ μ' ἐβύζασες κάμε μού το χαλάλι.
Δό μου, Νενέ, τὴ χέρα σου, δό μου την τὴν εὐχή σου,

γιατί μισεύγ' ὁ Μουσταφᾶς τἀμοναχὸ παιδί σου.
Δό μου, Νενέ, τὴ χέρα σου καὶ γύρισε καὶ 'πέ μου
κι ἂν ἤμουνα κι ἀζωντανὸς 'ξεμπέρδευέ με, Θέ μου.
Τὴν ταχινὴ 'σηκώθηκε, τσ' ἀγάδες του στολίζει
κι ἀπάνω 'ς τὸ Βαλντέ-τζαμι 'πάει νὰ προσκυνήσῃ.
Καὶ ἀπύτις ἐπροσκύνησ' οἱ γιαγάδες του τὸν 'πῆραν
καὶ ἡ Σουλτάνα τοῦ 'λεγε — Πάστρευγε, παρασήρα!
Καὶ μνιὰν πεντάρα τοῦ 'δωκε ὄγιὰ νὰ τὸ σωπάσῃ.
γιατ' ἤρθενε τοῦ Μουσταφᾶ τέλειο γιὰ νὰ σκάσῃ.
Κι ὀντὲ τὸν 'κατεβάζανε κάτω 'ς τὸ Γιουμουρούκι,
τὰ 'μάτια του ἐτρέχανε ὡσὰν τὸ μουσουλούκι.
Πηένεστε, γυιέ μου, πηένεστε, πηένεστε 'ς τὸν ὀντᾶ μου,
γιατί 'κειὰ 'ποὺ σᾶς θωρῶ πολλὰ πονεῖ ἡ καρδιά μου.
Πηένεστε, γυιέ μου. πηένεστε, πηένεστε 'ς τὴν εὐχή μου
γιατί 'κειὰ 'ποὺ θὰ σὲ θωρῶ πολλὰ πονεῖ ἡ ψυχή μου.
Κι ὄντε τὸν 'κατεβάζανε 'ς τοῦ λιμενιοῦ τὴ σκάλα
τσὺ Μπέϊδές του 'ξάνοιξε κι ἐφώνιαξε μεγάλα·
— Τοῦρκ' ὄντε 'πάτε 'ς τὸ τζαμί, Ρωμνοὶ 'ς τὸ μοναστήρι,
κάνετε 'ς τὸ Θεὸ ντοᾶ Πασιᾶς σας νὰ γιαΰρῃ·
Καὶ τρία ζάλα ἤκαμε μέσα 'στὴν Σκαμπαδία
μὲ εἴντα νοῦ καὶ λοϊσμὸ τὴν 'πέρασε τὴ Ντία!
Καὶ τρεῖς ἡμέρες ἤκαμε ὁ ξένος 'ς τὸ παμπόρι,
κάνεὶς δὲν τοῦ ἐμίλησε νὰ τοῦ διαβοῦν οἱ πόνοι.
'Σ τσὺ τέσσερις ἐβγήκανε 'ς τσὴ Πόλις τὰ Μπογάζια
'ς τὰ χέρια ντου 'δοθήκανε τὰ φοβερὰ φερμάνια.
Γιάγορε, Καπετάνιο μου, 'ς τὴν Κρήτη νὰ πατήσω
καὶ χαζινέδες κι ἂν βαστῶ κι ἄλλους θὰ σὲ χαρίσω.
— Γιὰ χαζινέδες χίλιους ἐγὼ ζωὴ δὲν χάνω,
καλλιά 'χω τὸ κεφάλι μου εἰς τὸ κορμί μ' ἀπάνω.
'Παίρνουν 'τονε τὰ κλάϋματα, 'ς τοῦ βασιλιᾶ καὶ 'πάει
καὶ αἷμα δέν του 'πόμεινε 'ς τὴ φλέγα γιὰ νὰ 'βγάλῃ.
— Μ' ἄντα μὲ θέλεις, βασιλιᾶ, καὶ μ' ἔφερες κοντά σου,
'ποὺ σέ 'χα θάρρος μπιστικὸ κ' ἤμνογα 'ς τὄνομά σου!
Κι ὁ βασιλιᾶς ὡς τὄκουσε τοῦ ρίχν' ἐφτ' ἀρτζιχάλια,
— Μὰ δὲ γατέχω, Μουσταφᾶ, τὰ ἐδικά σου χάλια,
'ποὺ σἔχα θάρρος μπιστικό, ἄγγελο καὶ προφήτη,
κ' ἐσὺ κατήντησες νὰ φά'ς τὴ Χώρα καὶ τὴν Κρήτη.

---

2. Ἡ Ὀβριοπούλα.

Μνιὰ γΚυριακὴ νημέρα
ἕνα πρωί, πρωί,
'παίρνω τὸ τουφεκάκι
'πάω 'ς τὴν Ὀβριακή.
'Βρίσκω μνιὰν Ὀβριοπούλα
κ' ἤτονε 'ξεπλεμένη
νὰ 'πάῃ 'ς τὸ λουτρό·
τὸ χτένι τζ' ἀσημένιο
τὸ τάσι τζη χρυσό.
Πριχοῦ νὰ τσῆ 'μιλήσω,
πριχοῦ νὰ τσῆ τὸ 'πῶ
γυρίζει καὶ μοῦ κάνει
— Καλῶς τὸν' ἀγαπῶ.
— 'Σὰν θὲς ἐσύ, κερά μου, νὰ ρωμνέψῃς,
νὰ γίνῃς Χριστιανή,
νὰ λούνεσαι Σαββάτο,
ν' ἀλλάσσῃς Κυριακὴ
καὶ νὰ μεταλαβαίνῃς
τὴν κάθεν ἑορτή.
— Ἄ, νὰ τὸ 'πῶ τσῆ μάννας μου
κ' ἐκείνη ὅ,τι μοῦ 'πῇ.
Μάννα, ἕνα Ρωμνάκι

μὲ περικαλεῖ
ἃ θέλω νὰ ρωμνέψω,
νὰ γίνω Χριστιανή.
— Σκύλλα, δὲν τὰ λυπᾶσαι
τ' ἀδέρφια σου τὰ δυό ;
τὸν ἀποχωρισμό σου
πῶς δὰ τὸν ἔχω 'γώ ;

3. Ὁ λεβέντης.

'Στοῦ λεβέντη τὰ κουκκιά
γίνεται πολλὴ ἀδικιά.
Κι ὁ λεβέντης τὸ μαθαίνει
κι ἁρματώνεται καὶ 'βγαίνει.
'Παίρνει τὴ σκωρολεμπίδα
νὰ σκοτώσῃ τὴ γουρίδα.
'Η γουρίδα τοῦ γρυλλώνει
κι ἄρκαλος τ' ἀνεματσώνει.
Κάνει τὴ προβγιά ντου ντάργα
καὶ τὸν κῶλό ντου μπουρμάδα
καὶ τὴν κεφαλήν του βόλι
κ' ἐπολέμανε τὴν Πόλι.

4. Ὁ Γεώργιος Μαρῆς.

Ταχιά, ταχιὰ μὲ τὴ δροσὰ 'π' ἀνοίγανε τὰ ρόδα
ἀφουκραστῆτε νὰ σᾶς 'πῶ σαρανταπέντε λόγια.
Μ' ἄχι καὶ πῶς θὰ σᾶς τὸ 'πῶ νὰ σᾶς τ' ἀποφασίσω
τὸ μακαρίτη τὸ Μαρῆ νὰ σᾶς τ' ἀνεστορήσω!
Πέτρα θὰ κάμω τὴν καρδιὰ νὰ πιάσω καλαμάρι
νὰ σᾶς-ε 'πῶ γιὰ τὸ Μαρῆ, τὄμορφο παλληκάρι.
Νὰ σᾶς-ε 'πῶ γιὰ τὸ Μαρῆ, τὸ νιὸ τὸν 'παινεμένο
καὶ τὄνομά ντου 'ς τὴ Φραγκιὰ ἦτον-ε 'ξακουσμένο.
Μηνᾶ τ' ὁ γέρος Κόρακας, πέμπει του κι ἕνα γράμμα
'ς τὸ Πλάτανο νὰ 'κατεβῇ χωρὶς κἀνένα πρᾶμα.
Μὰ κι ὁ Μαρῆς ἀπ' τὸ θυμὸ κι ὡς ἤπιασε τὸ γράμμα
'ς τὸ Πλάτανο κατέβηκε 'μὰ δὲ γατέχει πρᾶμα.
'Σ τὸν κάμπον ἐκατέβηκε, 'ς τὸν Πλάτανο σιμώνει,
μέσα 'ς τ' ἀσκέρι 'μπήκενε ὡσὰν τὸ χελιδόνι.
— 'Κεῖνο τ' ἀσκέρι 'ποὺ θωρῶ πέρα 'ς τὸ Μαναστήρι
κι ἀρκοῦδες μᾶς ἐκάμανε καὶ κάνουνε σείρι.
'Μιλεῖ τ' ὁ γέρος Κόρακας, 'μιλεῖ του κι 'Αδαμάκης
καὶ 'πά'νε καὶ καθίζουνε μέσα 'ς τὸ καβεδάκι.
Γλυκὸ καβὲ τοῦ δίδουνε, φουμέρνουν τσ' ἀργιλέδες
κ' ἐκειὰ τσ' ἀνεφορήσανε τσὺ παλαιὲς κουβέντες.
Μισεύγ' ὁ γέρος Κόρακας, μισεύγει κι 'Αδαμάκης
κι ἀμοναχὸς ἐπόμεινε ὁ Γιώργης ὁ Μαράκης.
Καὶ ὁ Μαρῆς ἐθάργεψνε πῶς εἶχανε μνιὰ μπίστι,
κ' ἐκεῖνοι τὸν ἐβλέπανε 'ς τὴ μπόρτα νὰ πορίσῃ.
Σηκώνει τὸ τουφέκι ντου, σέρνει καὶ τὸ μαχαίρι
καὶ 'ς τ' ἄγιο βῆμα τσ' 'Εκκλησιᾶς τοῦ χύνεται τ' ἀσκέρι.
Μνιὰ μπαπαριὰ τοὔψανε ὡσὰν τριακόσες μπάλες
'ποὺ δὲν ἐλυπηθήκανε ὡς νἄσανε ἀγάδες.
Μνιὰ μπαταριὰ τοὔψανε καὶ τέσσερα τοῦ 'δῶκαν
'ποὺ τὴ ζωσὰ ὡς τὸ λαιμὸ καὶ τὸν ἐθανατώσαν'.
'Ογλήγορα ψυχομαχεῖ καὶ τίνος θὰ 'μιλήσῃ;
καὶ τοῦ κουνιάδου ντού 'πενε τἄρματα μὴν πουλήσῃ.
Τἄρματα μὴν πουλήσετε νὰ τὰ 'θωροῦν οἱ Τοῦρκοι,
γιὰ νὰ θυμοῦνται τοῦ Μαρῆ, κάλ' ἀντρειγιὰ καὶ τούτη.

5. Μιχαὴλ Βλάχος.

Ταχιά, ταχιὰ μὲ τὴ δροσὰ 'π' ἀνοίγει τὸ λουλούδι
ἀφουκραστῆτε νὰ σᾶς 'πῶ τοῦ Βλάχο τὸ τραγούδι.
Μνιὰν Κυριακὴ τὴν ταχινή, νἄχε μὴν 'ξημερώσῃ,
Σαββάτο 'μέρα τὴν τερ'νὴ ὁ ἥλιος μ' εἶχε δύσῃ !
'Στὴ φυλακὴ τὸν 'βγάνουνε σίδερα φορτωμένο
καὶ μὲ τὰ καραβόσκοινα τὸν εἴχανε δεμένο.
Τσαρσί, τσαρσὶ τόνε λαλοῦν 'πά'ν-ε 'ς τὸ Μεϊντάνι
καὶ τῶ Ρωμνιῶ τὰ δάκρυα 'τρέχανε 'σὰν ποτάμι.
Δεξά, ζερβὰ ἐξάνοιγε, τσὺ φίλους του 'χαιρέτα.
— Φίλοι καὶ ἀξαδέρφια μου, καὶ νὰ τὴν ἀγαπᾶτε
τὴν δυστυχῆ γυναῖκά μου νὰ τὴν παρηγορᾶτε.
Μ' ἄφηκε κ' ἐπιτροπικὴ εἰς τὸ παιδί ντ' ἀπάνω,
ἀνίσως καὶ τὸ 'πηαίνανε ἀζωντανὸ 'στὸ μπάνιο.
'Εφτὰ σπαθιὲς τοῦ 'παίξανε 'στὴ 'μπαινεμένη νιότη
ἀπού τσὺ 'παίξαν' τοῦ Χριστοῦ ὅντεν ἐφανερώθη.
'Εφτὰ σπαθιὲς τοῦ 'παίξανε κ' ἔκοψαν τὸν ἀμπᾶν του
κ' ἐσήκωσε τὰ χείλη ντου κ' ἤφτυξε τοῦ φονιᾶ ντου.
'Εφτὰ σπαθιὲς τοῦ 'παίξανε δεξὰ ζερβὰ 'ς τσὺ νώμους
καὶ τοῦ τζελάτη ντοῦ 'πενε πῶς δὲν ἐγρύκα πόνους.
— 'Μ' ἄφησ' με, σκύλλε, ἄφησ' με νὰ μὴ μὲ καταλύσῃς
τὸ 'παινεμένο μου κορμὶ μὴ τὸ 'ματοκυλίσῃς !
κι ἂν ἔχῃς πίστι 'ς τὸ Θεὸ κι ἂν ἔχῃς Μουχαμέτη.
— 'Μάντα νὰ κάμω Μιχελιό, ἀποῦρθε διορία,
κ' ἤρθεν ε τὸ φερμάνι σου ἀποὺ τὴ βασιλεία !
— Γιγιέ μου, κ' ἐξεμπέρδεσες 'ποὺ τοῦ πασιᾶ τσ' ὀντάδες,
'ποὺ τὴν παντέρ'μη φυλακὴ κι ἀποὺ τσὺ ζαμπιτάδες !
Γιγιέ μου, κ' ἐξεμπέρδεσες ἀποὺ τὴν ἀλυσίδα,
'ποὺ τὴν παντέρ'μη φυλακὴ κι ἀποὺ τὴν τυραννία.
Κι ὀντὲ τὸν ἐπερνούσανε ἀπὸ τοῦ Λαζαρέτο,
ἡ κεφαλή ντου ἤπεσεν ἀποὺ τὸ Καδελέτο.
Κι ὅσ' ὀνομάζουνε Θεὸ καὶ βάνουνε στεφάνι,
νὰ κάμουνε ἀνάθεμα 'ς τοῦ Δράκο τὸ κεφάλι.

6. Ἡ θυγάτηρ τοῦ Παπᾶ-Βεργῆ.

Τσὺ δεκαφτὰ τοῦ Γενναργιοῦ, τ' 'Αγιαντωνί' ἀποσπέρα
ἐκλέψαν τοῦ Παπᾶ-Βεργῆ τὴ μνιά ντου θυγατέρα,
τὴν πρώτη καὶ τὴν ὕστερη τὴ μεσαϊκὴ κοπέλλα.
'Οντὲ τὴν ἐνεβάζανε 'ς τοῦ βασιλιᾶ τὴ σκάλα,
'ξανοίγ' ὀμπρὸς κι ὀπίσω τζη νὰ 'δῇ 'ποὺ τσ' ἐδικούς τση,
ἄλλον κανέν' δὲν εἶδεν-ε παρὰ τὴν 'Αρετούσα.
Χαιρέτα μου τὴ μάννα μου κι ὅλες μου τσ' ἀδερφᾶδες,
τὴν ἀδερφή μου τὴ Ζαμπιὰ μή μου τὴ χαιρετίζῃς,
γιατί μοῦ καταρίστηκε Τοῦρκος νὰ μὲ φιλήσῃ.
Τοῦρκο νὰ κάμω ἐδικὸ καὶ τὸν Πασιᾶ κουνιάδο
τὸν μπλιὸ μεγάλο βασιλιᾶ ἄντρα νὰ τὸν ἐπάρω.

Σημείωσις. Τὸ τραγούδιον τοῦτο ἁπάντων συνεχῶς εἰς τὴν ποίησιν τῶν Κρητῶν, μαρτυρεῖ τὰ βίαια καὶ ἄδικα μέσα, ἃ μετήρχοντο κατ' ἀρχὰς οἱ 'Οθωμανοὶ κατακτηταὶ κατὰ τῶν ὑποδουλωθέντων Κρητῶν, καὶ τὰ ὁποῖα μόλις συχναὶ καὶ αἱματηραὶ ἐπαναστάσεις ἠδυνήθησαν ν' ἀποσοβήσωσιν.

7. *Δίστιχα.*

Τὸ παλληκάρι τὸ καλὸ τὴ νύχτα δὲν κοιμᾶται,
μόνο γυρίζει τὰ στενὰ καὶ μαχαιροκοπᾶται.

Τὸ φεγγαράκι 'πιάστηκε κι αὐτὸ κακὸ σημάδι,
οἱ χῶρες θὰ χαλάσουνε νὰ γίνουνε λιβάδι.

'Σ τὸν οὐρανὸ ἐγράφηκα κ' εἶδα 'να γκυπαρίσσι
κ' εἶχε 'ς τὴ μέση 'να σταυρὸ καὶ 'ς τὴν κορ'φὴ μηλὰ βρύσι.

'Σ τὸν οὐρανὸ ἐγράφηκα κ' εἶδα μηλὰ γκανεβάτσα
κ' ἐθάρρουνα πὼς ἤτονε ἡ θεϊά μ.' ἡ Καρακάτσα.

'Σ τὸν οὐρανὸ ἐγράφηκα κ' εἶδα τζαμὶ καὶ κλῆμα
κ' εἶδα καὶ τὴν ἀγάπη μου 'ς τὴ μέση κ' ἐπροσκύνα.

'Σ τὸν οὐρανὸ ἐγράφηκα κ' εἶδ' ἀγᾶ μὲ καούκι,
Θέ μου, καὶ πέψε μηλὰ βροχὴ νά τον-ε 'δῶ καυδούκι.

'Σ τὸν οὐρανὸ ἐγράφηκα κ' εἶδα 'να μανουσάκι
κ' ἐπῆγ' ἕνας ντελικανῆς νὰ στρύψῃ τὸ μουστάκι.

Γ' Αἰνίγματα.

1

Σταυροπλύστρα 'ν ἡ γριὰ ντου
θάνατος εἶν' ἡ 'μιλιά του.
(*ὄπλον*)

2

Ἕνας μακρὺς καλόγερος
καὶ πήτ' ἡ κεφαλή ντου
κι ἀπ' ἀλάργο καὶ μακρὰ
γρυκᾶται ἡ φωνή του.
(*ὄπλον*)

2.

Η ΡΩΓΔΙΑ

ὑπὸ

Ι. ΖΩΙΓΡΑΦΑΚΗ, (1886-87)

ΠΕΖΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

1. Θρίαμβος ἔρωτος.

(Γαϋδου).

Ἤτον-ε ἕνας ἄρχοντας εἰς τὴν Πόλι, κ' εἶχε ἕνα νκιγιό. 'Επόθανε καὶ ἄφηκέν του πενῆντα χιλιάδες γρόσα. Λοιπὸν τοῦ εἶπε· Παιδί μου, ποτέ σου μὲ μεσημεράδες νὰ μὴ συναναστρέφεσαι. Λοιπὸν αὐτός, ὅταν ἐπέθανεν ὁ πατέρας του, ἔσμιξε μὲ φίλους καὶ μὲ μεσημεράδες καὶ ἔφκε τὰ γρόσα του, τσὺ πενῆντα χιλιάδες. Τέλος πάντων ἐπούλησε καὶ τὰ 'σπίτια του καὶ δὲν ἐκράτηξε παρὰ μίαν κάμερα μέσα σαράντα χιλιαδῶ γρόσα (τὰ 'πούλησε).

Ἂς τὸν ἀφήσωμεν αὐτὸν ἐκεῖ. Ἕνας βασιλέας εἰς τὴν Φράνσα εἶχε μιὰ θυγατέρα. Ἤβαλέν την ε εἰς ἕνα μπιαντὲ νὰ την-ὲ σουργιανίσῃ εἰς τὸ πέλαγος. Ἕνα καράβι καὶ πιάνει τὴν κοπέλα καὶ τὴν ἐπαίρνει σκλάβα. Λοιπὸν τὴν ὑπῆγεν εἰς τὴν Πόλι νὰ τὴν πουλήσῃ. Λοιπὸν ἤβγαλέ την κοπελιὰ καὶ ἤδωσέν την δυὸ μαρνέρω (γεμιτζίδων) νὰ 'πά'νε νὰ τὴν πουλήσωσι Ἄ, ὁ νέος αὐτὸς κάθεται εἰς ἕνα καφενεῖο (ἡ κοπέλα ἤτονε ὡς 12 χρονῶ)· ὡς τὸν εἶδε αὐτήνη ἡ κόρη τὸν ἐδέχθηκε καὶ τὸν εἶπε· Κάνω σας ριτζᾶ νὰ τοῦ 'πῆτε νὰ μὲ 'πάρῃ (αὐτυνοῦ τοῦ νέου). Εἴπασίν του ὅτι ἐτούτην τὴν κόρη πουλοῦμε, ἂν ἐθέλῃς νὰ τὴν ε 'πάρῃς.—Πόσο θέλετε 'ς αὐτὴν τὴν κόρη; — Δύο χιλιάδες γρόσα. — Σταθῆτε δυὸ ὧρες ὀπίσω. Ἔδωκέν τωνε τσὺ δυὸ χιλιάδες τὰ γρόσα καὶ ἐπῆρε τὴν κόρη. 'Επῆρε τὴν κόρη, ὑπῆγέν την 'ς τὸ κονάκι ντου καὶ τσῆ λέει· Θαρρεῖς πὼς εἶμαι κανένας νοικοκύρης; ἐγὼ ἔχω τὰ 'σπίτια μου πουλημένα καὶ δὲν ἔχω παρὰ τούτη τὴν κάμαρα 'ποῦ πλαγιάζω μοναχά. Λοιπόν, λέει, ἄμε νὰ 'βρῇς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον 'ποὺ τὰ 'πούλησες νὰ τοῦ δώσῃς πενῆντα χιλιάδες γρόσα· καὶ ὅτι σοῦ 'πῇ, ἔλα νὰ μοῦ 'πῇς. Ὑπῆγε, ηὗρηκε τὸν ἄνθρωπο καὶ εἶπέν του. Δῶσέ μου τὰ 'σπίτια μου, νὰ σοῦ δώσω πενῆντα χιλιάδες γρόσα. Λοιπὸν δὲν ἠθέλησε νὰ τοῦ τὰ δώσῃ. Ἡ κοπελιὰ τοῦ λέγει· Πάρε τούτη τὴν ἀτίμητη πέτρα νὰ τὴν 'πά'ς 'ς τοῦ σαράφη νὰ τὴν ἀλλάξῃ, νὰ σοῦ δώσῃ πενῆντα χιλιάδες γρόσα. Ἐπῆγε 'ς τοῦ σαράφη, ἐπῆρε τσὺ πενῆντα χιλιάδες τὰ γρόσα. Ἔγραψεν ἡ κοπελιὰ μιὰν ἀναφορὰν καὶ ἔστειλέν τονε 'ς τὸ Δικαστήριο (τὸν ἄντραν της, λ.χ.)· ἔστειλαν καὶ ἔφεραν τὸν ἄνθρωπον, ὅπου ἀγόρασε τὰ 'σπίτια καὶ τοῦ λέγουσι· γιατὶ δὲν τοῦ δίδεις τὰ 'σπίτια ἐτουνοῦ, 'ποὺ ἔχει σεφιλίκι 'ς τὴ μέση τοῦ 'σπιτιοῦ μιὰν κάμαρα; Τότε λοιπὸν τοῦ λέγουσι: Μέτρησε τσὺ σαράντα χιλιάδες τὰ γρόσα νὰ τοῦ τὰ δώσῃς. 'Επῆρε τὰ 'σπίτια, ὑπῆγε καὶ εὑρῆκε τὴν κοπελιὰ καὶ τῆς λέγει, ὅτι ἐπῆρα τὰ 'σπίτια μας. Καὶ τοῦ λέει· Ἄμε εἰς τοῦ σαράφη νὰ σοῦ δώσῃ ἄλλες σαράντα χιλιάδες νὰ τοῦ τὴν ἀφήσῃς τὴν πέτρα.

Ἔκαμεν ἐμπόριο καὶ ἐβάλασίν τονε πρῶτο Γιουμουρουζῆ (ἀρχιτελώνην) τῆς Πόλις. Ὁ βασιλιᾶς ἀποῦχει τὴν κόρη τὴν γυρεύει καὶ δὲν 'μπορεῖ νὰ τὴν 'βρῇ. Ἕνας Νυδραῖος εἰς τὴν Φράνσαν, καὶ λέγει ὅτι εἶμαι ἱκανὸς νὰ τὴν εὕρω τοῦ βασιλιᾶ τὴ θυγατέρα. Λέει τὸ βασιλιᾶ ὅτι ὁ τάδε καπετάνιος εἶναι ἱκανὸς νὰ σοῦ 'βρῇ τὴ θυγατέρα σου, καὶ ἔστειλε καὶ τὸν ἔφερεν εἰς τὸ σεράγιο. 'Ετότες τοῦ λέγει· λοιπὸν ὅτι τοῦ λόγου σου εἶσαι ἱκανὸς νὰ 'βρῇς τὴν κόρη μου; 'Εγώ, ἀφέντη, εἶμαι ἱκανὸς νὰ 'βρῶ τὴν κόρη σου, ὅταν μοῦ δώσῃς ἕνα καράβι ἀπὸ τὴν ἁρμάδα σου, ὅποιο θέλω καὶ νὰ μοῦ δώσῃς καὶ διακόσες χιλιάδες γρόσα. Τότες τοῦ λέγει λοιπόν· Ἄμε 'πάρε ὅποιο καράβι θέλεις. Δῶσε μου, ἀφέντη καὶ τέσσερα πετράδια ἀπὸ τετρακοσῶ καὶ πεντακοσῶ γροσῶ γιὰ δαχτυλίδια. Λοιπὸν ἔβαλε τὸν μαρνέρου του (ναύτας) καὶ ἐσηκώθηκεν εἰς τὰ πανιά. Λοιπὸν τοῦ λέγουσιν οἱ μαρνέροι· Καὶ ποῦ θὰ 'πά με νὰ γυρνάγωμε αὐτὴν τὴν κόρη; Αὐτὸς λέγει ὅτι εἰς τὴν Πόλι 'ποὺ ἔναι ἀπὸ ὅλα τὰ μιλέτια. Ὑπῆγε, ἐφράνταρε εἰς τὴν Πόλι. Ἐκατέβηκε αὐτὸς ὁ Γιουμουρουζῆς καὶ τοῦ λέγει· Τί ἔχεις 'ς τὸ καράβι μέσα; — Δὲν ἔχω τίποτας, ὄξα σάφρα (σαβούρα, ἔλμα). Τότε λοιπὸν ὁ καπετάνιος ἔκαμεν ἐκεῖ καὶ ἕνα μῆνα. Ἔδωκε τὰ πετράδια αὐτάνα τὰ τέσσαρα δύο μαρνέρω καὶ ἐβγήκασι νὰ τὰ πουλοῦσιν εἰς τὴν πολιτείαν. Λοιπὸν ἐπεράσασι ἀποὺ τὸ κονάκι 'ποὺ ἤτον-ε αὐτὴ ἡ βασιλιοπούλα καὶ τελαλίζουσιν, ὅποιος θέλει νὰ 'πάρῃ πέτρα νὰ κάμῃ δαχτυλίδι. Ἡ βασιλιοπούλα λέει τῆς δούλας της· Πέ των νὰ 'βγοῦν ἀπάνω. Ἐδιάλεξε μίαν πέτρα καὶ τωνὲ λέει· Πόσα θέλετε εἰς ἐτοῦτες; — Χίλια γρόσα, τῆς εἴπασι ὅτι πὼς θέλουν εἰς αὐτὴν τὴν πέτρα. —Θὰ μοῦ τὴνε δώσετε πεντακόσια γρόσα; ἐτούτη εἶναι φραντσέζικη πέτρα, δὲν κάνει παραπάνω ἀπὸ πεντακόσα γρόσα. Ἐβαστοῦσαν τὸ κάντρο τῆς κοπελιᾶς αὐτῆς καὶ ὡς τὴν εἶδασι τὴν ἐκαταλάβασιν ὅτι ἤτον αὐτήνη ἡ βασιλιοπούλα. Λοιπὸν δὲν τῆς 'δώκαν' τὴν πέτρα, μόνον ὑπήγασιν εἰς τὸ καράβι εἰς τοῦ καπετάνιου καὶ τοῦ λέουν ὅτι εὑρήκαμε τὴν κόρη. Λοιπὸν ἐτότες λέει· ἔ, μένετε ἥσυχοι, ἕως νὰ μᾶς 'σάξῃ νὰ τὴν 'πάρωμε.

Μίαν ἡμέραν τωνὲ λέει· Νὰ ἔρθετε νὰ μοῦ δείξετε τὸ κονάκι, ὅπου εἶναι ἡ κόρη αὐτή. Λοιπὸν ἀπῆγαν καὶ εὑρήκασι τὸ Γιουμουρουζῆ εἰς τὸ 'σπίτι αὐτό. Ὤ, καλῶς ὥρισες, καπετάνιο, λέει ὁ Γιουμουρουζῆς τοῦ καπετάνιο, καλῶς ὥρισες! Τοῦ λέει αὐτός· Καλῶς σᾶς εὑρήκαμε. Ὁ καπετάνιος ἐτότες ἐπῆρε πολλὴ χαρά. Ἄ, ἐτράταρε ὁ Γιουμουρουζῆς εἰς τὸν καπετάνιο πολύ. Λοιπὸν τοῦ λέει· Τὸ πρωί, κύριε Γιαννάκο (νὰ 'ποῦμε γιὰ τὸ Γιουμουρουζῆ) νὰ κατεβῇς νἄρθῃς 'ς τὸ καράβι νὰ γλεντίσωμε. Ἐπιάσασι φιλίες μεγάλες. Ἔκαμε ἕως ἓξε μῆνες ἐκεῖ ὁ καπετάνιος· ἤρωταν κ' ἐπίνανε μαζὶ μὲ τὸ Γιουμουρουζῆ κάθε 'μέρα. Μιὰν ἡμέρα λέει τῶ μαρνέρω, ὅτι τὸ βράδυ θὰ φάγωμε· καὶ ὑπάει ὁ καπετάνιος

καὶ 'βρίσκει τὸ Γιουμουρουζῆ καὶ λέει ὅτι, τὸ πρωῒ 'γὼ νὰ φάγω, κύριε Γιαννάκο, καὶ νὰ 'πάρῃς τὴν κόρη σου νὰ ἔλθῃς εἰς τὸ καράβι νὰ γλεντίσωμε τὸ βράδυ. Λοιπόν, μὲ τὲς χαρὲς σας ἠπῆρε τὴν κόρη του, ὑπῆγεν εἰς τὸ καράβι. 'Εκαθίσασιν, ἐτρώγαν' κ' ἐπίναν', κ' ἐμεθύσασι τὸ Γιουμπρουζῆ. Λοιπὸν τὸν ἐβάλασιν εἰς τὴν βάρκα καὶ ἐπορίσάν τονε ἔξω. 'Εσηκώθη τὸ καράβι εἰς τὰ πανὶ καὶ ἤπηρε τὴν κόρη. 'Εκείνη τὴ νύκτα ἔκαμε ἕνα σεισμὸ μέγα. 'Εχάλασεν ὁ μαχαλᾶς 'ποὺ εἶχεν ὁ Γιουμπρουζῆς τὰ 'σπίτια τους, ὅλος 'κεῖνος ὁ μαχαλᾶς ντίπι. Τὸ πρωῒ ἐξύπνησε καὶ λέει· Ἄχι, τί ἔπαθα!

Ὁ καπετάνιος ὑπῆγε τὴν κόρη εἰς τοῦ βασιλέα τοῦ Φραντσέζου. Λοιπὸν τοῦ ἔδωσε πολὺ μπαξίσι αὐτυνοῦ τοῦ καπετάνιου 'ποὺ 'πῆγε τὴν κόρη, καὶ ἔκαμεν τόνε καὶ ἀξιωματικὸ μὲ ὅλους του τοὺς μαρνέρους. Ἕως 'γὲ δύο τρεῖς μῆνες ἐσηκώθηκε ὁ Γιουμουρουζῆς κ' ὑπῆγε 'ς τὴν Φράνσα. Ὑπῆγε καὶ ἐμπῆκε 'ς ἕνα καφενεῖο εἰς τοῦ βασιλέα κοντὰ καφετζῆς. Λοιπὸν τὸν ἐδεχθήκαν' πολύ, ὅτι ἦτονε αὐτὸς τίμιος ἄνθρωπος. Λοιπὸν ἤκουσεν ἡ βασιλοπούλα αὐτή, ὅτι ἦρθε ἕνας ἀπού τὴν Πολι καὶ εἶναι καφετζῆς ἔτσι καὶ θέλει νὰ τονὲ 'δῇ, μὰ δὲν ἔχει πῶς νὰ τὸ κάμῃ. Λοιπὸν λέγει τοῦ βασιλέα τοῦ πατέρα της, ὅτι θέλω νὰ σουργιανίσω μὲ μιὰν καρότσα εἰς τὴν χώρα. Καὶ λέγει ἡ κοπελιὰ ὅτι· Δὲν θέλω παρὰ τὸν τάδε καφετζῆ, ὅπου εἶναι τίμιος ἄνθρωπος, νὰ μὲ σουργιανίσῃ. Λοιπὸν ἔβαλεν ἀντρίστικα αὐτήνη ἡ κόρη, ἠμπῆκεν εἰς τὴν ἅμαξα καὶ ἐδώκαν' εἰς τὸ τσαρσί, κ' ἐγυρίζαν· Τότες τοῦ λέγει, ὅτι δὲν εἶσαι σὺ ὁ τάδες; τῆς λέγει· Μάλιστα, ἐγὼ εἶμαι, καὶ ἂν θέλῃς κατέβα ἀπού τὴν ἅμαξα νὰ σὲ 'πάρω νὰ φύγωμε· Λοιπόν, μετὰ χαρᾶς σου. 'Εβγήκαν' ὄξω καὶ ἐδώκασιν εἰς τα ὄρη. Λοιπὸν ἐκουράστηκεν ἡ κόρη καὶ τοῦ λέει· Κάθισε νὰ 'ξεκουραστοῦμε. Λοιπὸν ἐκάθισεν αὐτὸς καὶ ἔθεσεν ἡ κοπέλα εἰς τὰ γόνατά του. Λοιπὸν ἐκοιμήθηκεν ἡ κοπέλα· βαστᾷ μιὰν νταμπακέρα χρυσῆ μὲ τρεῖς πέτρες ἀτίμητες μέσα εἰς τὰ μαλλιά της πλεγμένη. Λοιπὸν τὴν ἔβγαλεν αὐτὸς καὶ ἐσκουτήρα τὸ πρόσωπόν του μέσα· κ' ἕνας ἀιτὸς ἀπὸ 'πάνω. 'Εκατέβηκεν ἀιτὸς καὶ τὴν ἐπῆρε 'ποὺ τὴ χέρα ντου (εἶδε τὴν ἀσκιάν τω μέσα καὶ λέγει πουλὶ εἶναι κ' ἐκατάβηκε κ' ἐπῆρέν την). Λοιπὸν ἐσήκωσε τὴν κοπελιὰ καὶ τὴν ἄφησε κ' ἐκοιμᾶτον-ε, κ' ἐζάγκουε τὸν ἀιτὸ νὰ τοῦ τὴν 'πάρῃ αὐτός, δὲν τὴν ἀφίνει καὶ ἀλάργαρε καὶ ἕνα μίλλι. 'Ετότες ἔγνωσεν ἡ κοπελιὰ καὶ λέει· — Ἄχ, τί μοῦ ἔκαμε! Λοιπὸν ἔδωκεν ἡ κόρη κατὰ κόσμου. Ὑπῆγε εἰς ἕνα περιθαλάσσιο καὶ ηὗρῆκε ἕνα καΐκι καὶ ἀπῆγε 'ς τὴν Πόλι. Αὐτὸν τὸν ἐπιάσασι σκλάβο. Λοιπὸν ἔκαμε ἐκεῖ ἕως ἕνα χρόνο σκλάβος καὶ ἐδούλευσε, εἰς τὸ χρόνο ἀπάνω λέει τοῦ ἀρεντικοῦ του ὅτι, ἂν εἶναι μὲ τὴν ἄδειά σου νὰ φύγω· τοῦ λέει ὅτι, ἄμε νὰ ξεπατώσῃς τὸν τάδε πλάτανο, ὅπου εἶναι (νὰ 'ποῦμε) 'ς τὸ τάδε λιβάδι· ἐτότες θὰ σοῦ δώσω τὴν τὸ ἀζατοχάρτι σου νὰ 'πάῃς 'ς τὸν τόπον σου. Ὑπῆε λοιπὸν εἰς ἐτρεῖς ἡμέρας, ἐξεπάτωσεν αὐτὸ τὸ δένδρο· ἐκεῖ, ὁποὺ ἔσκαφτε καὶ ηὗρε τὴν νταμπακέρα 'ποὺ εἶχεν ὁ ἀιτὸς 'παρμένη, 'ποὺ 'φύλιαγεν εἰς ἐκεῖνο τὸ δένδρο. Λοιπὸν ἐπῆρε χαρὰ μεγάλην αὐτὸς τότες. 'Αφοῦ ἐξεπάτωσεν αὐτὸ τὸ δένδρο, ηὗρηκεν ἀπὸ κάτω ἕνα μπιθάρι γεμᾶτο σαφὶ φλουρί. Τὸ βράδυ λοιπὸν ἐπῆρε τὰ φλουριά, ἔβγαλέν τα καὶ ἀπῆγε τα εἰς τὸ κονάκι 'ποὺ κάθουντον καὶ τᾶκρυψε. Τὸ πρωῒ λέει τοῦ ἀφεντικοῦ του ὅτι, ἔκοψα αὐτὸ τὸ δένδρο, ἂν εἶναι μὲ τὴν ἄδειά σου νὰ φύγω. Τότε λοιπὸν τοῦ ἔδωκε καὶ ἑκατὸ γρόσα γιὰ χαρτζιλίκι καὶ τοῦ λέει, κάθισε ὅσες ἡμέρες θέλεις. Ὑπῆγε καὶ ἀγόρασε δέκα βαρέλια καὶ πεντακόσες ὀκάδες ἁλάτι καὶ ἔβαλε τὸ ἁλάτι εἰς τὸν πάτο καὶ εἰς τὴ μέση τὰ φλουριά. Λοιπὸν ἦλθε ἕνα καράβι, καὶ ὑπῆγε κ' ηὗρε τὸν καπετάνιο καὶ τοῦ λέει γιὰ ποῦ εἶσαι; Εἶμαι γιὰ τὴν Πόλι· θὰ μὲ 'πάρῃς μαζί σου κ' ἔχω καὶ δέκα βαρέλια ἁλάτι νὰ τὰ βάλω μέσα.—Μάλιστα, σὲ 'παίρνω, μὰ θὰ μοῦ δώσῃς πεντακόσα γρόσα. Ὑπῆγε, ἐκατέβασε τὰ βαρέλια 'ς τὸ περιθαλάσσιο, ἐβάλασίν τα τὰ βαρέλια εἰς τὸ καράβι, καὶ τοῦ λέει· ἐγλήγορα νὰ κατέβῃς. Τονὲ λέγει ὅτι, ἐξέχασα τὸ ἀσπροσάκκουλό μου εἰς τὸ κονάκι μου, μόνο νὰ μὲ καρτερήσητε (ἐξέχασε τὴν νταμπακέρα ντου, λέγει, εἰς τὸ προσκέφαλόν του, αὐτὴ ἀπού εἶχε τὰ χρυσαφικά). Λοιπὸν ἐπῆρεν ἄνεμος πολὺς καὶ 'σηκώθηκε τὸ καράβι καὶ ἔφυγε καὶ τὸν ἄφηκε. Λοιπὸν ὑπῆγε τὸ καράβι καὶ ἐπούλησε τὸ ἁλάτι 'ς τὴν Πόλι. Ἔπειζε τὴν κόρην αὐτήνε 'ποὺ ἐφοροῦσε ἀντρικὰ καὶ ἐπῆρεν ἕνα βαρέλι ἁλάτι ὁ ἀφεντικός της. Τότε λοιπὸν ἡ κοπελιὰ ἔγγιξεν εἰς τὸ ἁλάτι καὶ ἔβαλε τὸ χέρι της καὶ ἔβγαλε μιὰ χαχαλιὰ φλουρί· λοιπὸν λέγει τοῦ ἀφεντικοῦ της. Παρακαλῶ νὰ μοῦ δώσῃς καὶ 'μένα 'κεῖνο ντὸ καφέ, νὰ κάτσω νὰ κάμω μοναχικό μου καφενεῖο. Λοιπὸν ἐπήγαινε ἡ κοπελιὰ καὶ ἔδινε γρόσα καὶ ἤπῆρεν ὅλο τὸ ἁλάτι, ὅλα τὰ βαρέλια καὶ ὑπῆε ντα 'ς τὸ καφενεῖο 'ποὺ 'κάθουντον μοναχή της. 'Ετότες καὶ ὁ Γιουμουρουζῆς ὡς ἔξε μῆνες ηὗρηκε καράβι καὶ ἐπῆγε 'ς τὴ Μπόλι· ἐξεμπάρκαρε εἰς τὴν Πόλι, ἔκαμε βόλιτες ἐκεῖ ὡσὰν φτωχός. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν ὑπῆγε εἰς τὸ καφενεῖον, ὅπου εἶχεν ἡ κόρη καὶ καθίζει καὶ ἀνεστέναζε· καὶ τοῦ λέγει ὅτι· Τί ἔχεις καὶ ἀνεστενάζεις, φίλε; Καὶ τοῦ λέει ὅτι· Νὰ σοῦ 'πῶ τὰ πάθη μου καὶ νὰ μὲ λυπηθῇς· τότες τοῦ λέει, τί ἔπαθες; καὶ τῆς λέει τοῦτο καὶ τοῦτο (ἔπαθα). Λέει· κ' εἶσαι σὺ ἐκεῖνος, 'ποὺ τὴν 'πῆρες τὴν κόρη 'πὸ τὴν πολιτεία τοῦ μπαμπᾶ της; λέει· Ἐγώ.—Καὶ γιατί μ' ἄφησες 'ς ἐκείνη τὴν ἐρημιὰν νὰ χαθῶ; — Διατί μοῦ ἐπῆρεν ἀιτὸς τὴν νταμπακέρα καὶ ἐζύγωνα νὰ τοῦ τὴν 'πάρω. Τότε λοιπὸν τοῦ λέει· Βαστᾷς τὴν νταμπακέρα αὐτή; την-ὲ βαστῶ. Ὅταν εἶδε τὴν νταμπακέρα τὸ 'πίστεψε καὶ αὐτὴ καὶ τοῦ λέει, ὅτι ἐγὼ εἶμαι ἡ κόρη ἐκείνη, ὅπου 'πῆρες ἐσύ. Τότε λοιπὸν ἐγνωρισθήκασι, καὶ ἐκάμασι μαγατζά, καὶ ἐτρώγαν' κ' ἐπίναν' καὶ ἐπεράσαν' τὴν ζωήν των ὕστερα καλά, καὶ ἐμεῖς καλύτερα.

---

2. Ὁ χαρτοπαίκτης.

(Γαύδου).

Μιὰ φορὰ ἦτον-ε ἕνας νέος κ' εἶχε ἕνα παιδὶ κ' ἤβαλέν το 'ς τὸ σχολεῖο. 'Αφοῦ ἔμαθε τὰ γράμματα, τὸ ἐγάπα παρὰ φύσις. Ὑπῆγε τὸ παιδὶ 'ς ἕνα, 'ποὺ ἤπαιζε βγιολὶ καὶ τοῦ λέει· θέλεις νὰ μάθῃς τὸ βγιολί; φέρε μου πενῆντα γρόσα νὰ σοῦ τὸ μάθω. Λέει τοῦ πατέρα ντου· Δῶσε μου, πατέρα μου, πενῆντα γρόσα νὰ γλεντίσω μὲ τὸν δάσκαλό μου. Ὑπῆγε καὶ τά 'δωκε κ' ἔμαθε τὸ βγιολί. 'Αφ' οὗ ἔμαθε τὸ βγιολί, ὑπῆγε κ' ἐπαίζαν' τὰ χαρτιὰ καὶ δίδει ἄλλα πενῆντα γρόσα καὶ μαθαίνει τὰ χαρτιά. Ὁ πατέρας του ἔμαθε ἀπ' ἕναν ὅτι, ὁ υἱός σου παίζει τὰ χαρτιά, καὶ νὰ τον-ὲ κάμῃς ντερμπιέ. Ἐπῆγε καὶ ηὗρηκέν τον κ' ἤπαιζε τὰ χαρτιὰ καὶ τοῦ λέει ὅτι τὰ χαρτιὰ νὰ μὴν τὰ παίζῃς, διότι ὅταν σ' εὕρω καὶ τὰ 'ξαναπαίζεις θὰ σὲ πουλήσω.

Αὐτὸ τὸ παιδὶ δὲν ἄφινε τὰ χαρτιά· καὶ μιὰν ἡμέρα 'πάει καὶ τὸ 'βρίσκει καὶ τὄπαιζε. Λοιπὸν τὸ 'παίρνει ἀπού τὸ χέρι καὶ τὸ 'πάει 'ς τὸ Κάστρο. 'Ετοῦτο τὸ παιδὶ θὰ τὸ πουλήσω. 'Απαντήχνει του ἕνας καπετάνιος τοῦ καραβιοῦ καὶ τοῦ λέγει· Νὰ σοῦ πουλήσω ἐτοῦτο τὸ παιδί; — Πόσο θέλεις; — Χίλια γρόσα. Τὸ παιδὶ τοῦ λέγει ὅτι, τὸ μεγαλύτερό σου μὴν τὸν ἀγοράζῃς· δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἔδωκε τὰ χίλια γρόσα καὶ τὸ 'πῆρε. Ὑπῆγέν το εἰς τὸ καράβι. Αὐτὸς ὁ καπετάνιος ἦτον-ε γιὰ τὴν 'Αλεξάνδρα καὶ τὸ 'σπίτι ντου εἶναι εἰς τὴν Πόλι 'ς τὸ Γαλατᾶ. Λοιπὸν τὄδωκε ἄλλου καπετάνιου μὲ γράμμα καὶ ὅ,τι γράφει τὸ γράμμα ἐκεῖνο νὰ κάμ' ἡ γυναίκα μου, νὰ δουλεύῃ 'μέρα νύχτα. Ἠπῆρέν το ὁ καπετάνιος 'ς τὸ καράβι ντου.

'Αφοῦ ἐβγῆκε τὸ καράβι εἰς τὸ πέλαγος, ἔπαιζεν ὁ καπετάνιος τὰ χαρτιὰ μὲ τοὺς ναῦτες. Στέκει τὸ παιδὶ κ' ἑρμηνεύγει τοὺς ναῦτες. Λοιπὸν τοῦ λέει ὁ καπετάνιος· 'ξεύρεις ἐσὺ νὰ παίζῃς χαρτιά; Λοιπὸν τοῦ λέει, 'ξεύρω. Ἔ, νὰ τὰ παίξωμε· βαστᾷς παράδες; — Βαστῶ τριάντα γρόσα. — Ἔ, νὰ τὰ παίξωμε· βάνει τριάντα γρόσα ὁ καπετάνιος κι αὐτὸ ἄλλα τριάντα. 'Ηπῆρε τοῦ καπετάνιου τὰ τριάντα γρόσα. 'Εκατήντησε τὸ παιδὶ αὐτόνο κ' ἐπῆρε τοῦ καπετάνιου ὅλη τὴ σιρμαγιὰ τοῦ καραβιοῦ, τὸ δὲ πρωῒ ἐξαναπαίζουσι κ' ἐπῆρεν του καὶ τὸ καράβι.

Τὸ παιδὶ αὐτόνο ἐρώτηξεν ἕνα ναύτη· πῶς εἶναι ὁ ἀφεντικός, ἀπού τ' ἀγόρασε καὶ πόσα παιδιὰ 'χει; Τοῦ λέγει ὁ ναύτης, ὅτι ἔχει τρεῖς κοπέλες ὄμορφες καὶ καλὲς καὶ νοικοκύρης ἀδύνατος. Λοιπὸν ὁ καπετάνιος ντουχτουντίζει εἶντα νὰ κάμῃ τὸ κοπέλι, 'ποὺ τοῦ 'πήρενε τὸ καράβι καὶ τὴ σιρμαγιά. Τὸ παιδὶ αὐτὸ τοῦ λέει ὅτι, κατέβα εἰς τὴν κάμαρα ὁποῦ ἔχω νὰ σοῦ 'μιλήσω. Περικαλῶ σε, καπετάνιο, νὰ μοῦ δώσῃς τὸ γράμμα 'ποὺ σοῦδωκε ὁ ἀφεντικός μου καὶ θὰ σοῦ δώσω τὴ σιρμαγιὰ τοῦ καραβιοῦ σου, καὶ νὰ χαρῇς τὸ καράβι σου, καὶ νὰ 'πάγῃς μὲ καλὸ 'ς τὸν τόπο σου. Τότες λοιπὸν ὁ καπετάνιος τοῦ ἔδωκε τὸ γράμμα καὶ τὸ 'ξεβούλωσε καὶ εἶδε τί γράφει. Τότες λοιπὸν ἐπῆρε τοῦ καπετάνιου τὸ καλαμάρι καὶ λέγει, ὅτι χαιρετίσματα εἰς τὴν σύζυγόν μου καὶ ἔπεψά της ἕνα ἀρχοντόπαιδο, καὶ ἂς 'πάρῃ ἀπὸ τὺς τρεῖς κοπελιές, ὁποὺ ἔχομε, ὁποια θέλει. Λοιπὸν τὸ ἔδωκε τοῦ καπετάνιου καὶ ἐβάστα ντο. Ὑπῆγε τὸ καράβι 'ς τὴν Πόλι ἠπῆρεν τὸ παιδὶ μὲ τὸ γράμμα καὶ τὸ 'πῆγε 'ς τὴν σύζυγόν του (τοῦ Καπετὰν Γιάννη) καὶ τῆς λέγει· 'πάρε τὸ γράμμα καὶ τοῦτο τὸ παιδὶ καὶ ὅ,τι γράφει, τοῦτο νὰ κάμῃς. Αὐτὴ δὲν τὸ 'πίστεψε, παρὰ ἐπῆγε πάλι κ' ἐρώτηξε τὸν καπετάνιο,

καὶ τὸν λέγει ὁ καπετάνιος, ὅτι αὐτὸς μοῦ ἔδωκε τὸ γράμμα καὶ τὸ παιδὶ καὶ μοῦ λέγει ὅ,τι γράφει, τοῦτο νὰ κάμῃς. Λοιπὸν ἠὗρε τὸν ἐδικόν της κ' ἐστεφάνωσε τὴν κοπελιὰ αὐτοῦ τοῦ ντελικανῆ. Ἔδωκέν του ἕνα κονάκι περίφημο καὶ ἐκάθισεν εἰς αὐτὸ μὲ τὴν κόρη. Ὑπῆγε ὁ ντελικανῆς καὶ ἠγόρασε ἕνα βγολὶ καὶ τὄπαιζε 'μέρα καὶ νύχτα. Ἔμαθέν το ἕνα βασιλιόπουλο, 'ποὺ ἤτον-ε 'ς αὐτὴν τὴν πολιτεία καὶ τὸν ἐκάλεσε κ' ἐπῆρε τὸ βγολὶ κ' ἐπῆγε κ' ἐγλεντίζασι. Λοιπὸν τὸ βασιλιόπουλο αὐτὸ τὸν ἀγάπησε πολύ. Μίαν ἡμέρα λέει τὸ βασιλιόπουλο τοῦ ντελικανῆ ὅτι, ἤθελα νὰ 'παντρευθῶ, μὰ δὲν ἠξεύρω τὴν γυναῖκα, ὅπου εἶναι 'ς' τούτη τὴν πολιτεία, δὲν τὴν εἶδα νὰ τὴν-ε 'πάρω.—'Εγὼ δὰ σὲ κάμω νὰ τὴν-ε 'δῇς μόνο μὲ τὸ 'ποκάμισο· τὸ πρωὶ θὲ νὰ ἔλθῃς εἰς τὸ κονάκι μου, νὰ 'πάρω τὸ βγολί μου νὰ 'πά'με εἰς τὸ κονάκι τῆς γυναίκας· θὰ σταθῶ νὰ παίξω βγολὶ καὶ νὰ 'πῶ καὶ μιὰ μαντινιάδα. Ὡς ἤκουσεν ἡ γυναίκα τὴ μαντινιάδα καὶ τὸ βγολί, ἐσηκώθη μὲ μόνο τὸ 'ποκάμισο καὶ ἐπρόβαλε εἰς τὸ παραθύρι. Λοιπὸν τὴν εἶδε τὸ βασιλιόπουλο ὡς ἤθελεν· εἰς' δέκα 'μέρες ἔπεμψε προξενευτὴ καὶ τὴν ἐπῆρεν. Ἔκαμεν ὁ νέος αὐτὸς τὸ θέλημα τοῦ βασιλιόπουλου καὶ τοῦ εἶπε· ὁ νέος τοῦ λέγει ὅτι ἐγίνει τὸ θέλημά σου, καὶ νὰ κάμῃς κ' ἐμὲ τὸ 'δικό μου. Τοῦ λέγει ὅτι, ἐγὼ εἶμαι ἀγορασμένος γιὰ φαμέγιος καὶ ὄχι γιὰ γαμπρὸς τοῦ Καπετὰν-Γιάννη. Λοιπὸν νὰ μοῦ κάμῃς τὴν χάρι καὶ νὰ μοῦ 'πῇς πῶς θὰ διάξω καιρὸν ὅπου θὰ ἔρθῃ. Εἴχασιν ἀντέτι 'ς αὐτὴν τὴν πολιτεία καὶ ὅταν εἶχεν ἔλθει καράβι ἔπαιζε δέκα κανονιὲς γιὰ τὸ καλὸ κατευόδιο. Τὸ βασιλιόπουλο τοῦ λέει ὅτι, μὴ φοβᾶσαι. 'Εγὼ θὰ 'βγάλω διαταγὴ νὰ μὴν κάψουν κανονιὲς καὶ αὐτὸς θὲ νὰ ἔλθῃ καὶ δὲν τὸ 'ξεύρει καὶ θὰ παίξῃ κανονιὲς κ' ἐγὼ θὰ 'πῶ πὼς θὰ τὸν κρεμάσω. Λοιπὸν ἦρθε ὁ Καπετὰν-Γιάννης ἀποὺ τὴν 'Αλεξάνδρα καὶ δὲν τὄξευρε κ' ἤπαιξε πέντε δέκα κανονιές. Ἔστειλε τὸ βασιλιόπουλο ἀνθρώπους κ' ἐπήρεν-ε τὸν καπετάνιο εἰς τὸ βασιλικὸ σεράγιο. Λέει του τὸ βασιλιόπουλο ὅτι, δὲν τὄξευρες ἐσὺ ὅτι εἶχα διαταγὴ 'βγαλμένη νὰ μὴν παίζουνε κανονιὲς 'ς' τούτη τὴν πολιτεία; Λοιπὸν τὸν ἔβαλε χάψη. Τὸ πρωὶ ἐπῆγεν ὁ ντελικανῆς καὶ τοῦ ἔπεσε ριτζὰ καὶ ἔδωσέ ντου τρία καράβια μπαζίσι τὸ βασιλιόπουλο. Λοιπὸν τοῦ λέγει· καπετάνιο, νὰ γνωρίζῃς τὴ ζωή σου ἀπὸ τοῦτο τὸ ντελικανῆ. Καὶ τὸν ἐπῆρε καὶ τὸν ἐπῆγεν εἰς τὸ κονάκι του. Λοιπὸν λέγει τῆς σύζυγός του· 'Ετοῦτος ὁ ντελικανῆς ποῦ εὑρέθηκε: — Μὰ τοῦτος ὁ νέος εἶναι ὁ γαμπρός μας, ὅπου μ' ἔστειλες· ἐτότες εἶπεν ὁ καπετάνιος ὅτι ἐδὰ γνωρίζω, ὅτι τὸν μεγαλύτερόν του κάνεὶς δὲν πρέπει νὰ τὸν ἀγοράζῃ.

---

3. Αἱ τρελλαί.

Μιὰ φορά τονε ἕνας γέρος κ' εἶχε τρεῖς κοπελιές. Καὶ 'παίρνει δὰ μιὰν ἡμέρα νὰ 'πά' νὰ θερίζουνε, κ' ἐβαστούσανε μιὰ λαΰνα νερό Κι ἀπύτις ἤπιανε τὸ νερὸ λέει τῆς πειὰ μεγάλης θυγατέρας· 'πάρε, παιδί μου, τὴ λαΰνα νὰ 'πά τὴ γεμώσῃς ἀπὸ 'κεῖ ἀποὺ τὴ βρύση, νὰ μοῦ φέρῃς νερό, γιατί διψῶ. 'Παίρνει αὐτὴ τὴ λαΰνα νὰ 'πάῃ 'ς τὴ βρύση· 'ξανοίγει ἔτσ' ἀποπέρα κ' ἤτον ἕνα χωριό· δακέρνει κ' ἤκλαιγε: ὄφου, ἀν-έ με 'παντρέψῃ ὁ κύρης μου 'πὸ 'κειον-ὲ τὸ χωριὸ νὰ μοῦ 'πάρῃ ἕνα νὰ τονὲ λένε Γιάννη, κι ἀνὲ 'πεθάνῃ ὁ Γιάννης, τοῦ Γιάννη τὰ παιδιὰ εἶντα δὰ τὰ κάμω 'γώ; Ἤργαινε δ' αὐτή, καὶ λέει ὁ κύρης τσῆ δεύτερης κοπελιᾶς, ἄμε, μωρή, νὰ 'δῇς εἶντα κάνει 'κείνη ἡ γιάλλη 'ς τὴ βρύση καὶ δὲ μοῦ φέρνει τὸ νερὸ νὰ 'πιῶ 'ποὺ διψῶ. 'Παίρνει αὐτή, 'πάει 'ς τὴ βρύση, θωρεῖ την-ε καὶ ἤκλαιγε· λέει τση, εἶντάχεις, μωρή, καὶ κλαί'ς; Λέει, θωρεῖς ἐκειονὲ τὸ χωριὸ 'ποὖναι 'κειὲ 'ποπέρα; ἀνὲ μὲ 'παντρέψ' ὁ κύρης μου ἀπὸ 'κειὰ νὰ μοῦ 'πάρῃ ἕνα νὰ τονὲ λένε Γιάννη κι ἀνὲ 'ποθάνῃ ὁ Γιάννης, τοῦ Γιάννη τὰ παιδιὰ εἶντα δὰ τὰ κάμω 'γώ; 'Εκάτσαν' αὐτὲς ἐκειδὰ κ' ἐκλαίγανε κ' οἱ δυὸ καὶ δὲν ἐπήγαινε τοῦ κυροῦ ντους τὸ νερό.

'Σὰν εἶδε ὁ κύρης τους πὼς ἐργιούσανε καὶ δὲν τοῦ 'πηαίνανε τὸ νερό, λέει καὶ τσῆ πειὰ μικρῆς, ἄμε, μωρή, νὰ 'δῇς, εἶντα κάνουνε 'ς τὴ βρύση καὶ δὲ μοῦ φέρνουνε τὸ νερὸ νὰ πιῶ 'ποὺ διψῶ. 'Παίρν' αὐτή, 'πάει 'ς τὴ βρύση, θωρεῖ τση κ' ἐκλαίγανε. — Εἶντάχετε μωρή, καὶ κλαί'τε; λέει· δὲ θωρεῖς ἐκειὲ 'ποπέρα ἕνα χωριό; ἀνὲ μὲ 'παντρέψ' ὁ κύρης μου 'πόκειχ νὰ μοῦ 'πάρῃ ἕνα νὰ τονὲ λένε Γιάννη κι ἀνὲ 'μποθάν' ὁ Γιάννης, τοῦ Γιάννη τὰ παιδιὰ εἶντα δὰ τὰ κάμω 'γώ; Λέει, ὄφου, κακομοίρα μου, κιόλα δακέρνει κι' αὐτὴ κ' ἤκλαιγε. Καθίζουνε δὰ κ' οἱ τρεῖς κ' ἐκλαίγανε ἐκειδά. 'Σὰν εἶδ' ὁ κύρης τους πὼς ἐργιούσανε, λέει καὶ τσῆ μάννας τους, ἄμε, μωρέ, νὰ 'δῇς εἶντα κάνουνε 'κεινεσὰ 'ς τὴ βρύση καὶ δὲ μοῦ φέρνουνε τὸ νερὸ νὰ 'πιῶ ποὺ διψῶ. 'Πάει ἡ μάννα τους 'ς τὴ βρύση, θωρεῖ τσυ κ' ἐκλαίγανε κ' οἱ τρεῖς. Λέει τους, εἶντα'χετε, μωρή, καὶ κλαί'τε; λέει, θωρεῖς ἐκειὲ 'πὸ πέρα 'κειονὲ τὸ χωριό; κι ἀνὲ μὲ 'παντρέψ' ὁ κύρης μου 'πὸ 'κειὰ νὰ μοῦ 'πάρῃ ἕνα νὰ τονὲ λένε Γιάννη κι ἀνὲ 'μποθάν' ὁ Γιάννης, τοῦ Γιάννη τὰ παιδιὰ εἶντα δὰ τὰ κάμω 'γώ; λέει, ὄφου, παιδί μου, κιῶλας! δακέρνει κ' ἡ γριὰ κ' ἤκλαιγε. Καθίζουνε ἐκειὰ κ' οἱ τέσσερις κ' ἐκλαίγανε. 'Σὰν εἶδε ὁ γέρος πὼς ἐργιούσανε νὰ τοῦ 'πάνε τὸ νερό, 'παίρνει καιρὸ καὶ 'πάει. 'Πάει καὶ τσυ 'βρίσκει κ' ἐκλαίγανε· λέει, εἶντάχετε, μωρή, καὶ κλαί'τε; λέει· δὲ θωρεῖς ἐκειὲ 'πὸ πέρα 'να χωριό; κι ἀνὲ μὲ 'παντρέψῃς ἀπὸ 'κειά, νὰ μοῦ 'πάρῃς ἕνα νὰ τονὲ λένε Γιάννη κι ἀνὲ 'μποθάν' ὁ Γιάννης, τοῦ Γιάννη τὰ παιδιὰ εἶντα δὰ τὰ κάμω 'γώ; Λέει· ἔ, κακομοῖρες, εἶντα κουζουλὲς εἶστε! ἀμέτε νὰ 'πά' θερίζετε, κ' ἐγὼ δὰ 'πάω νὰ γυρίσω ὅλο τὸ γκόσμο κι ἀδὲ 'βρῶ κουζουλότερές σας δὰ σασὲ βαρκάρνω, ἀλλοιῶς καὶ δὰ 'βρῶ, δὲ σασὲ βαρκάρνω. 'Παίρνει ὁ γέρος καὶ 'πάει 'ς ἕνα χωριὸ καὶ 'βρίσκει μιὰ κ' εἶχε τὸ παιδί τση 'ς τὴ γκούνια κι ἀπὸ 'πάνω 'ς τὰ δοκάρια ἤτον-ε κρεμασμένο τὸ σκεπάρνι κ' ἐκάθοντονε κ' ἤκλαιγε. Λέει, ὄφου, παιδί μου, κι ἀνὲ μπέσῃ τὸ σκεπάρνι 'ποὺ τὰ δοκάργια νὰ σὲ σκοτώσῃ κ' εἶντα δὰ νὰ γενῶ 'γὼ 'ποὺ δὲν ἔχω ἄλλο! Λέει τση ὁ γέρος· νὰ μοῦ δώσῃς θές ἐμένα ἑκατὸ ριάλια νὰ κάμω μηχανὴ νὰ μὴ μπέσῃ τὸ σκεπάρνι νὰ τὸ σκοτώσῃ; Δίδει τ' αὐτὴ τὰ ἑκατὸ ριάλια, ἁρπᾷ ὁ γέρος τὸ σκεπάρνι καὶ φεύγει. Λέει ἡ γυναίκα· ὄφου, πού 'τον ἡ γνῶσι κ' ἐγὼ δὲν τὸ κάτεχα! σφίγγει τον ἀπὸ 'πίσω, φεύγει ὁ γέρος.

'Πάει 'ς ἕνα νάλλο χωριό. 'Πάει καὶ 'βρίσκει 'ς ἕνα 'σπίτι μνιὰ κ' ἑκαθούντονε κ' ἤκλαιγε. Λέει· Εἶντάχεις καὶ κλαί'ς; λέει· Δὲ θωρεῖς 'πού 'βαλε τὸ κοπέλι μου τὴ χέρα ντου μέσα 'ς τὸ σταμνὶ νὰ 'βγάλῃ καρύδια, κ' ἐδὰ δὲν 'μπορεῖ νὰ τὴ 'βγάλῃ; Λέει τσ' αὐτός· Νὰ μοῦ δώσῃς θὲς ἐμένα ἑκατὸ ριάλια νὰ κάμω μαρεφέτι νὰ 'βγάλῃ τὸ κοπέλι τὴ χέρα ντου νὰ μὴν πάθῃ πρᾶμα; Δίδει τὴ χέρα ντου νὰ μὴν πάθῃ πρᾶμα; Δίδει τ' αὐτὴ τὰ ἑκατὸ ριάλια, 'πάει αὐτὸς καὶ λέει τοῦ κοπελιοῦ· Ἄφησε, παιδί μου, τὰ καρύδια σύρνει τὴ χέρα ντου 'βγάνει την ὄξω· λέει ἡ γυναίκα, ὄφου, ποῦτον ἡ γνῶσι κ' ἐγὼ δὲν κάτεχα! σφίγγει τὸ γέρο 'ποπίσω, φεύγει ὁ γέρος.

'Πάει 'ς ἕνα νάλλο χωριό, 'βρίσκει κ' εἶχανε μιὰ νύφη φερμένη· κι αὐτή 'τονε μακρά, καὶ τοῦ γαμπροῦ τὸ 'σπίτι ἡ πόρτα ντου 'τονε χαμηλή· πολεμοῦνε νὰ τὴν-ὲ βάλλουνε μέσα, κι αὐτὴ δὲν 'μπαίνει. 'Εστέκαν κ' ἐσυλλογιζούντανε: νὰ γυρίσουν ὀπίσω εἶναι 'ντροπή, νὰ κόψουν' τὴν καφαλὴ τσῆ νύφης δ' ἀποθάνει, καὶ νὰ χαλάσουν τὴν πόρτα εἶναι κρῖμα. Λέει της ὁ γέρος, πὼς νὰ μοῦ δώσετε θέλει 'μένα ἑκατὸ ριάλια νὰ κάμω μηχανὴ νὰ 'μπῇ ἡ νύφη μέσα; Δίδουν τ' αὐτοὶ τὰ ἑκατὸ ριάλια, 'πάει καὶ λέει τσῆ νύφης πώς· Σκύψε, κερά μου, νὰ 'μπῇς μέσα· σκύφτει ἡ νύφη, 'μπαίνει μέσα· λένε οἱ γάλλοι, λέει, Ὄφου, ποῦτον ἡ γνῶσι κ' ἐμεῖς δὲν τὸ κατέχαμε! σφίγγουνε τὸ γέρο 'ποπίσω.

Ζυγώνουνε τὸ γέρο 'ποπίσω κοντὰ κοντά· κ' ἐκειὰ 'ποὺ τὸν ἐζυγώνανε, τοῦ 'παντήχνει ἕνα καλάμι· ἁρπᾷ ὁ γέρος τὸ καλάμι κι ἀπόκειας σφίγγει τζιρίτι κ' ἐπήγαινε. Κ' ἐκειὰ 'ποὺ 'πήγαινε τοῦ 'παντήχνει μιὰ βουτζὰ δροσερή· καρφὼν' ὁ γέρος τὸ καλάμι 'κειὰ κι ἀπόκειας σφίγγει πάλι κ' ἐγλάκανε. Φτάνουνε δ' αὐτοί-νοι, 'ποὺ τὸν ἐζυγώνανε ἐκειά, θωροῦνε τὸ καλάμι 'ς τὴ βουτσὰ καρφωμένο, λένε· Ὄφου τὸ γέρο μποῦφο, 'ποὺ ἐμόλαρε τὴν βουτσά ντου κ' ἐφύτρωσε τὸ καλάμι· στέκουνε αὐτοὶ 'ξανοίγουνε τὸ καλάμι, φεύγει ὁ γέρος. 'Πάει ὁ γέρος 'ς τὸ 'σπίτι ντου, 'βρίσκει κ' εἶχανε τὸ 'σπίτι ντου οἱ θυγατέρες του 'ξεστεγιασμένο καὶ τσὺ θυρίδες καὶ τὴν πόρτα φραμένη, καὶ τὄχανε γεμᾶτο νερό, κ' εἶχανε κούνιες (λουστάρια) 'ς τὸ νερὸ ἀπάνω, κ' ἦσαν ε μέσα, κ' εἶχαν-ε κουπιὰ καμωμένα κ' ἐπλέγανε ἀποὺ τὴν μιὰν ἄκρα τοῦ 'σπιτιοῦ ὡς τὴν ἄλλη· Λέει τως· Εἶντα κάνετε μωρὴ 'παδά; λέει· Νὰ βαρικαριστοῦμε θέλει δὲν εἶπες πὼς δὰ μασὲ βαρκάρῃς; λέει· Γιαγύρετε 'μὰ ηὗρηκα 'γὼ κουζουλότερές σας.

---

4. Διήγημα ὡς γεγονός.

(Ὁ ἐν Ὀδυσσείᾳ Κύκλωψ).

'Σ τὰ Καπετανιανὰ ἤτονε ἕνας καὶ τὸν ἐλέγανε Βαρουχογιάννη Καὶ αὐτὸς ἐπῆγε 'ς τὸ 'γιαλό, καὶ πιάνει ἕνα προβατο καὶ 'πάει 'ς ἕνα σπήλιο μέσα καὶ τὄψηνε. Κ' ἐκειὰ 'ποὺ τὄψηνε προβαίρνει, λέει, ἕνας πειρασμὸς 'πὸ 'πάνω 'ποὺ τὸ σπήλιο καὶ τοὔλεγε· Δό μου κ' ἐμένα ψί ψί; λέει· Ἄσου νὰ ψηθῇ! 'Σὲ μιαολιὰ 'μπαίνει μέσα καὶ 'πάει καὶ καθίζει δὰ 'ς τὴν ἄλλη μπάντα 'ποὺ τὄψηνε καὶ τοῦ

ζήτα· λέει· Δό μου κ' ἐμένα ψιψί! λέει· Ἄσου νὰ ψηθῇ! Καὶ τὸν ἐρωτᾷ πῶς σὲ λένε; λέει· Συναπατός μου. Κι ἀπύτις ἐψήθηκε τὸ κριὰς 'ποὺ τὄχε 'ζὲ μιὰ μπαγκέτα πυρωμένη, σύρνει αὐτὸς τὸ κριάς, βάνει το 'ς τὸν ὦμο ντου, κι ἀπόκεισας τοῦ χάφτει μιὰ μὲ τὴ μπαγκέτα μεσοκάτινα, κι ἀμολαίρνει ὁ πειρασμὸς ὄξω κ' ἐδάκαρε κ' ἤκλαιγε κ' ἐμούγκριζε κ' ἐβρουχούντανε τὰ λαγκάδια. Ὕστερα γρυκᾷ τσ' ἄλλους πειρασμοὺς καὶ τὸν ἐρωτούσανε, λέει· Ποιὸς σοῦ 'βάρησε μωρέ; λέει ὁ Συναπατός μου. 'Σὲ μιὰ-ὁλιὰ πάλι, τσὺ γρυκᾷ κ' ἐτραγουδούσανε κ' ἐλέγανε· Ἐδείρανε τὸ λώλωμα, 'παράβγαινέν του κι ὅλα, ἐδείρανε τὸ λώλωμα, 'παράβγαινέν του κι ὅλα.

---

5. Ὁ μικρὸς 'ψαρᾶς.

Μιὰ φορὰ ἦτον-ε, λέει, μιὰ χήρα καὶ εἶχε ἕνα παιδί. Καὶ τὄβαλε 'ς τὸ σκολειό. Τὸ κοπέλι ἐβγῆκε πολὺ προκομμένο καὶ ἐσπούδαζε. Καὶ ἀπύτ' ἤμαθε αὐτὸ τὰ γράμματα, δὲν ηὕρηκε θέσι νὰ 'μπῇ νὰ 'βγάνῃ τὸ ψωμί ντου, κ' ἤπαιρνε κάθε μέρα ἕνα καλαμάκι κ' ἐπήγαινε 'ς τὸ 'γιαλὸ κ' ἐψάρευγε· κ' ἤπιανε τὸ κοπέλι κάθα 'μέρα 'ψάρια καὶ τὰ 'πήγαινε καὶ τὰ 'πούλειε κ' ἤπαιρνε παράδες κ' ἐγόραζε ψωμὶ καὶ τὸ 'πήγαινε 'ς τὸ 'σπίτι ντου. Καὶ μιὰν ἡμέρα 'πάει 'ς τὸ 'γιαλὸ καὶ πιάνει τρία 'ψαράκια ὄμορφα καὶ 'παίρνει καὶ 'πάει τα 'ς τοῦ βασιλιᾶ τὸ παλάτι 'πὸ κάτω κ' ἐφώναζε — Ἔδα 'ψάργια ὄμορφα καὶ 'ψαρᾶς 'μορφύτερος! Κι ἀκούει τον ἡ βασιλοπούλα 'πὸ μέσα καὶ λέει· Ποιὸς εἶναι 'κεινοςὰ 'ποὺ φωνάζει· Ἔδε 'ψάργια ὄμορφα καὶ 'ψαρᾶς 'μορφύτερος; γιὰ φωνάζετέ του νὰ 'βγῇ ἀπάνω. 'Βγαίνει δὰ τὸ κοπέλι ἀπάνω, λέσι ντου οἱ δοῦλές τση· Πόσο θὲς μωρέ, 'ς τὸ 'ψάρι νὰ μᾶς τὸ πουλήσῃς; λέει· Ἂς 'βγάλῃ ἡ βασιλοπούλα τὸ κούκλωμά τση νὰ 'δῶ τὴ μούρη τζη νὰ σας-ὲ δώσω τὰ 'ψάρια καὶ δὲ θέλω παράδες. Λέει ἡ βασιλοπούλα· Νὰ χαθῇς ἀπὸ 'μπρός μου! γιὰ 'δὲ ἄνθρωπος; Συμαυλίζουντηνε οἱ δοῦλές τση· 'Βγάλε, βασιλοπούλα μου, τὸ κούκλωμά σου νὰ σὲ 'δῇ, νταὐτόνε κοπέλι καὶ δὲν κατέχει πρᾶμα, νὰ τοῦ 'πάρωμε τὰ 'ψάργια. Συμαυλίζουντηνε, 'βγάνει τὸ κούκλωμά τζη καὶ θωρεῖ τὸ κοπέλι κ' εἶχε μιὰ χρυσῆν ἐλιά. Γράφει τὸ κοπέλι 'ς τὸ χαρτί ντου πὼς ἔχει ἡ βασιλοπούλα 'στὴ μούρη μιὰ χρυσῆν ἐλιά. 'Πάει ἀργὰ τὸ κοπέλι 'ς τὸ 'σπίτι, 'ρωτᾷ το ἡ μάννα του· Εἶντά 'καμες παιδί μου, τὸ 'ψάρι, 'πού 'πιασες σήμερο; λέει· Ἤδωκά το βερεσέ· (δὲν τοὔκαν' ἡ μάννα ντου πρᾶμα). Ταδεταχτέρου 'πάει πάλι τὸ κοπέλι 'ς τὸ 'γιαλό, ἐψάρευγε καὶ πιάνει πάλι τρία 'ψάργια ὄμορφα καὶ 'παίρνει τα καὶ 'πάει τα πάλι 'ς τὸ βασιλικὸ παλάτι 'πὸ κάτω κ' ἐφώνιαζε· Ἔδε 'ψάργια ὄμορφα καὶ 'ψαρᾶς 'μορφύτερος! 'Ακούει τονε πάλ' ἡ βασιλοπούλα, λέει· Ποιὸς εἶναι 'ποὺ φωνάζει· Ἔδε 'ψάρια ὄμορφα καὶ 'ψαρᾶς 'μορφύτερος; φωνιάξετέ του νὰ 'βγῇ ἀπάνω. 'Μπαίνει τὸ κοπέλι μέσα, λένε οἱ δοῦλες τζη· Πόσο θές, κοπέλι, 'ς τὸ 'ψάρι; λέει τὸ κοπέλι· Ἂς 'βγάλῃ ἡ βασιλοπούλα τὰ κομπιά τζη νὰ 'δῶ τὸ μπέτη τζη, νὰ σᾶς-ε δώσω τὸ 'ψάρι· ὡς τὸν ἤκουσε ἡ βασιλοπούλα ἐμάνισε· πιάνουν τηνε πάλι οἱ δοῦλες τση συμαυλίζουν τηνὲ 'βγάνει τὰ κομπιά τζη, θωρεῖ τὸ κοπέλι κ' εἶχε τρεῖς χρυσὲς τρίχες 'ς τὸ μπέτη. Γράφει τὸ κοπέλι πάλι 'ς τὸ χαρτί, πὼς ἔχει ἡ βασιλοπούλα τρεῖς χρυσὲς τρίχες 'ς τὸ μπέτη. 'Πάει ἀργὰ 'ς τὸ 'σπίτι, 'ρωτᾷ ἡ μάννα του· Εἶντά 'καμες, παιδί μου, τὸ 'ψάρι 'πού 'πιασες σήμερο; Ἤδωκά το βερεσέ. — Ντὰ δὲ σοῦπα δὲ θωρεῖς πὼς δὲν ἔχομε ψωμὶ νὰ φά'με, μόνο τὄδωκες βερεσέ; Πιάνει τονε, παίζει του κἄμποσες κι ἀπόκεισας τοῦ λέει· Ἄλλη μιὰ φορὰ νὰ μὴν τὸ δώσῃς βερεσέ, γιατὶ δὰ σὲ κοπανίσω. 'Πάει πάλι ταδεταχτέρου τὸ κοπέλι 'ς τὸ 'γιαλὸ καὶ πιάνει τρία 'ψαράκια ὄμορφα· 'πάει 'στοῦ βασιλιᾶ τὸ παλάτι πάλι 'πὸ κάτω, φωνιάζει τὸ κοπέλι, ἔδε 'ψάρια ὄμορφα καὶ 'ψαρᾶς 'μορφύτερος. 'Ακούει τον ἡ βασιλοπούλα, λέει· Ποιὸς εἶναι 'ποὺ φωνιάζει, ἔδε 'ψάρια ὄμορφα καὶ 'ψαρᾶς 'μορφύτερος; γιὰ φωνάξετέ του νὰ 'βγῇ ἀπάνω; 'βγαίνει τὸ κοπελι ἀπάνω, λέσιν του οἱ δοῦλες τση, λέει· Πόσο θὲς κοπέλι νὰ μᾶς-ὲ πουλήσῃς τὰ 'ψάρια; λέει τὸ κοπέλι· Ἂς 'βγάλῃ ἡ βασιλοπούλα τὰ παποῦτζα τση, νὰ 'δῶ τὰ πόδια τση νὰ σᾶς χαρίσω τὰ 'ψάρια. 'Εμάνισε πάλι ἡ βασιλοπούλα, πιάνουνε οἱ δοῦλες τση, συμαυλίζουν τηνε, 'βγάνει τὰ παπούτσα τζη, θωρεῖ τὸ κοπέλι τὰ πόδια τση, κ' εἶχε ἕνα χρυσὸ κότσι 'ς τὸ δεξὸ μπόδα· γράφει τὸ κοπέλι 'ς τὸ χαρτί ντου πὼς ἔχει ἡ βασιλοπούλα ἕνα χρυσὸ κότσι 'ς τὸ δεξὸ μπόδα. 'Παίρνει τὸ κοπέλι 'πάει ἀργὰ 'ς τὸ 'σπίτι, 'ρωτᾷ τον ἡ μάννα ντου· Εἶντά 'καμες παιδί μου τὸ 'ψάρι; λέει· Ἤδωκά το βερεσέ.— 'Ποὺ νὰ σοῦ λάχῃ ἄδικο, ντὰ ἀζαργὰς δὲ σ' ἔδειρα νὰ μὴν τὸ δώσῃς βερεσέ; Πιάνει τονε πάλι, παίζει του κἄμποσες.

'Σὲ κἄμποσο γκαιρὸ 'βγάνει ὁ βασιλιᾶς τελάλη 'ς τὴ χώρα, πὼς ἔχει ἡ βασιλοπούλα τρία σημάδια, κι' ὅποιος 'βρῇ εἶντα σημάδια εἶναι νὰ 'πάῃ νὰ τὸ 'πῇ τοῦ βασιλιᾶ, νὰ 'παίρνῃ τὴ βασιλοπούλα γυναῖκά του. 'Ακούει τὸ κοπέλι· 'παίρνει νὰ 'πάῃ 'ς τοῦ βασιλιᾶ νὰ τοῦ 'πῇ εἶντα σημάδια 'χει ἡ βασιλοπούλα. Θωροῦν' τὸν αὐτὲς ἀπὸ τὸ παραθύρι, λένε, 'πάει τὸ κοπέλι νὰ τὸ 'πῇ τοῦ βασιλιᾶ καὶ δὰ μαζὲ κουτσοκεφαλίσῃ, μόνο νὰ τοῦ φωνιάζωμε νὰ 'μπῇ μέσα νὰ τοῦ πλερώσωμε τὸ 'ψάρι. Φωνιάζουν' αὐτὲς τοῦ κοπελιοῦ ἔ, κοπέλι! ἔρχου νὰ σοῦ 'ποῦμε. 'Μπαίνει τὸ κοπέλι μέσα, λέει, εἶντα μὲ θέλετε; λέει· πόσο θές 'ς τὸ πρῶτο 'ψάρι 'ποὺ μᾶς ἐπούλησες; λέει· πεντακόσα φλουριά. Δίδει ντου τὰ πεντακόσα φλουριά, 'παίρνει τα τὸ κοπέλι, 'πάει τα 'ς τσῆ μάννας του, 'φκαιραίνει τα 'ς τὴ μποδιά τση, λέει· νά, μητέρα μου, τοῦ πρώτου 'ψαργιοῦ τσὺ παράδες. Ταδεταχτέρου πάλι 'παίρνει τὸ κοπέλι νὰ 'πάῃ 'ς τοῦ βασιλιᾶ, θεωροῦν το πάλι 'ποὺ τὸ παραθύρι, φωνιάζουν του νὰ 'μπῇ μέσα. 'Μπαίνει τὸ κοπέλι μέσα, λέει· εἶντα μὲ θέλετε; λέει· πόσο θές 'ς τὸ δεύτερο 'ψάρι 'ποὺ μᾶς ἐπούλησες; λέει· χίλια φλουριά. 'Παίρνει τὸ κοπέλι τὰ χίλια φλουριὰ καὶ 'πάει τσῆ μάννας του· λέει, 'πάρε, μητέρα, τοῦ δεύτερου 'ψαριοῦ τσὺ παράδες. 'Πάει πάλι 'στσὺ τρεῖς 'μέρες ἀπάνω νὰ τὸ 'πῇ τοῦ βασιλιᾶ, θωροῦν τονε αὐτὲς πάλι 'ποὺ τὸ παραθύρι, φωνιάζουν του νὰ 'μπῇ μέσα. 'Μπαίνει, λέει, πόσο θές, κοπέλι, 'ς τὸ ὕστερο 'ψάρι 'ποὺ μᾶς ἐπούλησες; λέει, χίλια πεντακόσα φλουριά. Δίδουν του τὰ φλουριά, 'παίρνει τα τὸ κοπέλι, 'πάει τα τσῆ μάννας του, λέει· 'πάρε, μητέρα, καὶ τοῦ ὕστερου 'ψαριοῦ τσὺ παράδες. Κι ἀπόκεισας 'παίρνει τὸ κοπέλι καὶ 'πάει 'ς τοῦ βασιλιᾶ καὶ τοῦ λέει· πὼς ἔχει ἡ θυγατέρα σου μιὰ χρουσῆν ἐλιὰ 'ς τὴ μούρη, τρεῖς χρυσὲς τρίχες ς τὸ μπέτι καὶ ἕνα χρυσὸ κότσι 'ς τὸ δεξὸ μπόδα λέει του ὁ βασιλιᾶς· ντὰ πῶς τὸ κατέχεις ἐσύ; λέει· ἐ ἀποὺ τὴν μπολλή μου σπουδὴ τὸ κατέχω.

Βασιλικὸς ἐδὼ ὁρισμὸς δὲν 'μπορεῖ νὰ γυρίσῃ κι' ὀπίσω, 'ποὖχανε 'μιλημένα μ' ἕνα-ν ἄλλο βασιλιᾶ νὰ γενοῦνε συμπεθέροι. Καὶ μηνᾷ του, νἄρθῃς 'πδε, γιατί ἐτσὲ κ' ἐτσὲ ἀπατήθηκα κ' ἤβγαλα διαλαλημὸ «πὼς ἔχ' ἡ θυγατέρα μου τρία σημάδια, κι ὅποιος τὰ 'βρῇ νὰ την-ὲ 'παίρνῃ γυναῖκα» καὶ ηὕρηκε ἕνα

γκουπέλι εἶντα σημάδια 'χενε καὶ δὲν 'μπορῶ νὰ γιαγύρ' ὀπίσω, γιατ' εἶναι βασιλικὸς ὁρισμός, καὶ νἄρθῃς νὰ σκεφτοῦμε εἶντα λογιῶ δὰ τὸ διάζωμε. 'Πάει ὁ βασιλιᾶς, σμίγουνε, κι ἀνεμαζώνει τὴ Δωδεκάδα του κ' ἐσυμβουλευτήκανε νὰ τοῦ 'ποῦνε νὰ μαζώξῃ 'ς-ὲ τρεῖς 'μέρες σαράντα λαγούς, νὰ τσὺ βλέπῃ σαράντα 'μέρες, νὰ κάμωμε τὸ γάμον του. Λένε τοῦ κοπελιοῦ πὼς, ἕνα ζήτημα δὰ σοῦ 'ποῦμε κι ἂν τὸ κάμῃς δὰ σοῦ δώσουμε τὴ βασιλοπούλα, ἀλλιῶς καὶ δὲν τὸ κάμῃς, θὰ σὲ κουτσοκεφαλίσωμε. Λέει τὸ κοπέλι· εἶντα ζήτημα ν' αὐτό; λέει· νὰ μαζώξῃς 'ς-ὲ τρεῖς 'μέρες σαράντα λαγούς, νὰ τσὺ βλέπῃ 'ς σαράντα 'μέρες, νὰ τσὺ σφάξωμε νὰ κάμωμε τὸ γάμο σου· λέει· καλό, ἂς εἶναι.

'Πάει λέει τσῆ μάννας του τὸ κοπέλι, ἐτσὲ ἐτσὲ μοῦπεν ὁ βασιλιᾶς, νὰ μαζώξω σαράντα λαγοὺς 'ς-ὲ τρεῖς 'μέρες, νὰ τσὺ βλέπω σαράντα 'μέρες, καὶ πῶς δὰ τσὺ μαζώξω 'γώ; Λέει του ἡ μάννα του, λέει, ἐγὼ ἤκουσα, παιδί μου, τοῦ κυροῦ σου καὶ ἤλεγε πὼς τοῦ παππού σου ὁ παππούς εἶχε ἕνα θιαμπόλι καὶ τὄπαιζε, κιὸ τι ἔχνος κι ἂν ἦτον-ε ἐκειὰ κοντὰ 'πήγαινε ὀμπρός του κ' ἐχόρευγε καὶ εἶχεν-ε καὶ μιὰ βέργα καὶ τὴν ἤπεμπε κ' ἐπήγαινε καὶ τ' ἀνεμάζωνε ἀμοναχή τση καὶ μοῦπεν-ε πῶς ἦτον-ε 'ς ἐκεμον-ὲ τὸ παραθύρι, 'μὰ δὲν ἐπῆγα νὰ 'ξανοίξω· γιὰ νὰ 'πά' 'ξανοίξωμε δά; 'Πάνε καὶ 'ξανοίγουνε καὶ 'βρίσκουν τὸ θιαμπόλι καὶ τὴ βέργα. 'Παίρνει τὸ κοπέλι τὸ θιαμπόλι καὶ 'πάει 'ς τὰ ὄρη καὶ δακέρνει κ' ἤπαιζε τὸ θιαμπόλι κιανεμαζώνουντονιε οἱ λαγοὶ κ' ἐπηαίνανε ἐμπρός του κ' ἐχορεύγανε. Κι ἀνεμαζώνουνται σαράντα λαγοί, παίζει αὐτὸς μιὰ τσῆ βέργας καὶ ἀνεμαζώνει τσὺ λαγοὺς ὀμπρός του καὶ τσὺ κάνει 'να σωρό. Λαλεῖ τσυ τὸ κοπέλι, λέει· νὰ μὴ 'δῶ 'γὼ ἀν ἐ 'μερώσανε; θωρεῖ τσὰποπέρα μιὰ μάντρα, λέει νὰ 'πάω θέλω 'γὼ νὰ τσὺ μαντρίσω νὰ 'δῶ ἀνὲ μαντρίζουνε. 'Πάει τσυ τὸ κοπέλι, μαντρίζει τσυ 'ς τὴ μάντρα. Ἤβοσκέ τσυ τὸ κοπέλι 'κειδὰ ὥςτε ἀποὺ 'βράδειασε· κι ἀπύτις ἐβράδειασε τσὺ 'παίρνει νὰ τσὺ 'πάῃ 'ς τὴ Χώρα. 'Απύτις τσύ 'βαλε 'ς τὴ Χώρα, ἐφώνιαζε αὐτός· 'ς τὴ μπάντα νὰ περάσουνε τοῦ βασιλιᾶ οἱ λαγοί, νὰ τσὺ 'πάω 'ς τὸ κονάκι. 'Πάει τσυ τὸ κοπέλι 'ς τὸ κονάκι καὶ τσὺ μαντρίζει. Ἤπαιρνέ τσυ τὸ κοπέλι κάθα 'μέρα καὶ τσὺ 'πάγαινε ὄξω καὶ τσὺ 'βόσκιζε καὶ κάθ' ἀργὰ πάλι τσὺ 'πήγαινε καὶ τσὺ 'μάντριζε. 'Πάνω 'ς τσὺ τριάντα 'μέ-

ρες λέει ὁ ξένος βασιλιᾶς, νὰ μὴ 'πάω 'γὼ νὰ πολεμήσω νὰ τοῦ 'πάρω 'κείνου δὰ τοῦ κοπελιοῦ κανένα λαγό, 'ς-ἐ πέντ 'ἔξ' μέρες 'ποὺ δὰ τσὺ μετρήσ' ὁ βασιλιᾶς νὰ 'ξελντίσουνε 'ποὺ τὸ λογαριασμό, νὰ τον-ἐ κουτσοκεφαλίσῃ; Βάνει αὐτὸς χωριάτικα ροῦχα καὶ 'παίρνει κ' ἕνα φλασκὶ κρασὶ καὶ 'παίρνει καὶ ψωμὶ 'ς ἕνα βουργίδι καὶ 'παίρνει καὶ γρόσα καὶ κάνει τὸν ἀδιάφορο πὼς ἐπέρνα ἀπὸ τὸν τόπο 'ποὖβλεπε τὸ κοπέλι τσὺ λαγούς. 'Πάει χαιρετᾷ τὸ κοπέλι (τὸ κοπέλι κάνει δὰ πὼς δὲν τον-ἐ γνωρίζει), καὶ τοῦ λέει, καὶ ποῦ 'πά'ς κουμπάρε; Λέει· ἐπάε 'ποπέρα, 'ζὲ τουτον-ἐ τὸ χωριὸ 'χω δυοτρεῖς ἐδικούς καὶ 'πάω νὰ τσὺ 'δῶ· μόνο ἄϊντε νὰ μοῦ πουλήσῃς ἕνα λαγό· λέει, δὲν τσὺ δίδω 'γὼ τσὺ λαγούς, γιατ' εἶναι τοῦ βασιλιᾶ, ταχτέρου τὴν ἄλλη 'μέρα ποὺ δὰ τσὺ μετρήσῃ ἃ δ' ἐβγοῦνε σωστὰ δὰ μὲ κουτσοκεφαλίσῃ· λέει· μωρέ, δό μου ἕνα κ' ἐγὼ δὰ σοῦ δώσω πεντακόσα φλουριά. — Γιὰ πεντακόσα φλουριὰ 'ποὺ δὰ μοῦ δώσῃς τούλόγου σου δὲ χάνω 'γὼ τὴν κεφαλή μου, δὲ σοῦ τον-ἐ δίδω. Λέει, δός-ε μού τονε καὶ χίλια φλουριὰ δὰ σοῦ δώσω· λέει, ἄϊντε νὰ σοῦ τον-ἐ δώσω, νὰ μοῦ δώσῃς τὰ χίλια φλουριά, μὰ νὰ σταθῇς νὰ πυρώσω 'κειον-ἐ τὸ δαχτυλίδι νὰ σὲ βουλώσω 'ς τὸ κούτελο· λέει αὐτός· νὰ πονέσω θέλω μὰ δὰ τοῦ 'πάρω τὸ λαγὸ νὰ 'ξιλντίσουνε 'ποὺ τὸ λογαριασμὸ μὰ δὰ τον-ἐ κουτσοκεφαλίσῃ ὁ βασιλιᾶς καὶ δὲν μπειράζει. Πιάνει τ' αὐτὸς τὸ λαγό, σφάζει τον ἐ καὶ ψήνουντον-ε καὶ τρώντον-ε καὶ πίνουν καὶ τὸ κρασί· κι' ἀπόκειας πυρώνει τὸ δαχτυλίδι 'ς τὴ φωτιὰ καὶ τὸ κάνει ὁλοκόκκινο καὶ τοῦ τὸ πατεῖ 'ς τὸ κούτελο καὶ τοῦ δίδει καὶ τὰ χίλια φλουριὰ καὶ κάνει πὼς δὰ 'πάῃ ὄθε τὴν μπάντα 'κείνου δὰ τοῦ χωριοῦ, κι ἀπόκει γιαγέρνει πάλι καὶ 'μπαίνει 'ς τὴ χώρα μέσα. 'Απῆς ἐμίσεψε αὐτός, 'παίζει πάλι τὸ κοπέλι τὸ θαμπόλι καὶ 'πάει ἕνας λαγός, γίνουνται πάλι σαράντα· Λέει αὐτὸς ἀργὰ τοῦ βασιλιᾶ, λέει· Νὰ μὴ μετρήσωμε τσὺ λαγούς, τοτεςὰ 'μέρες 'ποὺ τσὺ βλέπει, νὰ μὴν ἤχασε κιἀνένα; λέει· Ἂς εἶναι. 'Πάει ἀργὰ τὸ κοπέλι τσὺ λογούς, λένε τοῦ κοπελιοῦ, λένε· σωστοί 'ναι οἱ λαγοί; λέει· Σωστοί· λέει Γιὰ νὰ τσὺ μετρήσωμε; Μετροῦν αὐτοὶ τσὺ λαγούς, 'βγάνουν τσυ τριανταεννιά· λέει τὸ κοπέλι, λέει· Μὰ οἱ λαγοί 'σανε σωστοί, πῶς νὰ τσὺ 'βγάνετε τοῦ λόγου σας μόνο τριανταεννιά; γιὰ νὰ τσὺ μετρήσω κ' ἐγώ; Μετρᾷ τὸ κοπέλι τσὺ λαγοὺς 'βγάνει τσυ σωστούς. Δὲν εἶχανε δὰ εἶντα τοῦ 'ποῦνε ὁ γυιός του 'κεινουδὰ τοῦ βασιλιᾶ, λέει· Νὰ μὴν 'μπάω 'γὼ νὰ πολεμήσω νὰ τοῦ 'πάρω κάνένα λαγὸ νὰ 'ξιλντίσουνε 'ποὺ τὸ λογαριασμό, ταχτέρου τὴν ἄλλη 'μέρα 'ποὺ δὰ τσὺ μετρήσ' ὁ βασιλιᾶς νὰ μὴν εἶναι σωστοὶ νὰ τονὲ κουτσοκεφαλίσῃ. Βάνει κι αὐτὸς 'ς ἕνα φλασκὶ κρασὶ 'ς ἕνα βουργίδι, καὶ 'παίρνει καὶ ψωμὶ καὶ βάνει καὶ γρόσα καὶ 'παίρνει καὶ 'πάει καὶ 'βρίσκει τὸ κοπέλι· κάνει δὰ τὸ κοπέλι πὼς δὲν τονὲ γνωρίζει καὶ τοῦ λέει· Καὶ 'ποὺ 'πά'ς, κουμπάρε, 'παδά; λέει 'Επάε 'πὸ 'πίσω 'ζὲ τουτονὲ τὸ χωριὸ ἔχω ἐδικοὺς καὶ 'πάω νὰ τσὺ 'δῶ· μονο ἀνὲ θές, ἄϊντε νὰ μου πουλήσῃς ἕνα λαγό. — Δὲν τσὺ πουλῶ 'γὼ τσὺ λαγούς, γιατί 'ναι τοῦ βασιλιᾶ, κι ὁμπανὲ δὰ τσὺ μετρήσῃ, κι ἀνὲ λείπῃ κιαείς δὰ μὲ κουτσοκεφαλίσῃ — Μωρὲ ἄϊντε νὰ μοῦ δώσῃς ἕνα λαγὸ καὶ χίλια φλουριὰ δὰ σοῦ δώσω. — Δὲν τσὺ δίδω 'γὼ τσὺ λαγοὺς γιατ' εἶναι τοῦ βασιλιᾶ, ὁμπανὲ 'ποὺ δὰ τσὺ μετρήσῃ, ἀνὲ λείπῃ ἕνας, δὰ μὲ κουτσοκεφαλίσῃ. Λέει· χίλια πεντακόσα φλουριὰ δὰ σοῦ δώσω νὰ μοῦ δώσῃς ἕνα —Δίδω σοῦ τονε 'γὼ νὰ μοῦ δώσῃς τὰ χίλια πεντακόσα φλουριά, 'μὰ νὰ πυρώσω τουτονὲ το δαχτυλίδι νὰ σταθῇς νὰ σὲ βουλώσω 'ς τὸ κούτελο· λέ' αὐτός· Νὰ πονέσω θέλω μιαολιὰ μὰ δα τοῦ 'πάρω τὸ λαγὸ νὰ 'ξιλντίσουμε 'πὸ τὸ λογαριασμὸ καὶ δὰ τονὲ κουτσοκεφαλίσῃ ὁ βασιλιᾶς, καὶ δὲν πειράζει. Πιάνει τὸ λαγό, σφάζει τονε καὶ ψήνει τονε, καὶ τρώ'ν τονε, καὶ πίνουν καὶ τὸ κρασί, κι ἀπόκειας τοῦ δίδει τὰ χίλια πεντακόσα φλουριά, καὶ πυρώνει καὶ τὸ δαχτυλίδι καὶ τονὲ βουλώνει 'ς τὸ κούτελο· κι ἀπόκειας μισεύγει καὶ κάνει πὼς δὰ 'πάρῃ δὰ ὄθε τὴν μπάντα τοῦ χωριοῦ, κι ἀπόκει γιαγέρνει πάλι καὶ 'μπαίνει 'ς τὴ χώρα μέσα. 'Απῆς ἐμίσεψε αὐτός, 'παίζει πάλι τὸ κοπέλι τὸ θαμπόλι καὶ 'πάει ἕνας λαγός, γίνουνται πάλι σαράντα· Λέει αὐτὸς ἀργὰ τοῦ βασιλιᾶ, λέει· Νὰ μὴ μετρήσωμε τσὺ λαγούς, τοτεςὰ 'μέρες 'ποὺ τσὺ βλέπει, νὰ μὴν ἤχασε κιἀνένα; λέει· Ἂς εἶναι. 'Πάει ἀργὰ τὸ κοπέλι τσὺ λογούς, λένε τοῦ κοπελιοῦ, λένε· σωστοί 'ναι οἱ λαγοί; λέει· Σωστοί· λέει Γιὰ νὰ τσὺ μετρήσωμε; Μετροῦν αὐτοὶ τσὺ λαγούς, 'βγάνουν τσυ τριανταεννιά· λέει τὸ κοπέλι, λέει· Μὰ οἱ λαγοί 'σανε σωστοί, πῶς νὰ τσὺ 'βγάνετε τοῦ λόγου σας μόνο τριανταεννιά; γιὰ νὰ τσὺ μετρήσω κ' ἐγώ; Μετρᾷ τὸ κοπέλι τσὺ λαγοὺς 'βγάνει τσυ σωστούς. Δὲν εἶχανε δὰ εἶντα τοῦ 'ποῦνε ὁ γυιός του 'κεινουδὰ τοῦ βασιλιᾶ, λέει· Νὰ μὴν 'μπάω 'γὼ νὰ πολεμήσω νὰ τοῦ 'πάρω κάνένα λαγὸ νὰ 'ξιλντίσουνε 'ποὺ τὸ λογαριασμό, ταχτέρου τὴν ἄλλη 'μέρα 'ποὺ δὰ τσὺ μετρήσ' ὁ βασιλιᾶς νὰ μὴν εἶναι σωστοὶ νὰ τονὲ κουτσοκεφαλίσῃ. Βάνει κι αὐτὸς 'ς ἕνα φλασκὶ κρασὶ 'ς ἕνα βουργίδι, καὶ 'παίρνει καὶ ψωμὶ καὶ βάνει καὶ γρόσα καὶ 'παίρνει καὶ 'πάει καὶ 'βρίσκει τὸ κοπέλι· κάνει δὰ τὸ κοπέλι πὼς δὲν τονὲ γνωρίζει καὶ τοῦ λέει· Καὶ 'ποὺ 'πά'ς, κουμπάρε, 'παδά; λέει 'Επάε 'πὸ 'πίσω 'ζὲ τουτονὲ τὸ χωριὸ ἔχω ἐδικοὺς καὶ 'πάω νὰ τσὺ 'δῶ· μονο ἀνὲ θές, ἄϊντε νὰ μου πουλήσῃς ἕνα λαγό. — Δὲν τσὺ πουλῶ 'γὼ τσὺ λαγούς, γιατί 'ναι τοῦ βασιλιᾶ, κι ὁμπανὲ δὰ τσὺ μετρήσῃ, κι ἀνὲ λείπῃ κιαείς δὰ μὲ κουτσοκεφαλίσῃ — Μωρὲ ἄϊντε νὰ μοῦ δώσῃς ἕνα λαγὸ καὶ χίλια φλουριὰ δὰ σοῦ δώσω. — Δὲν τσὺ δίδω 'γὼ τσὺ λαγοὺς γιατ' εἶναι τοῦ βασιλιᾶ, ὁμπανὲ 'ποὺ δὰ τσὺ μετρήσῃ, ἀνὲ λείπῃ ἕνας, δὰ μὲ κουτσοκεφαλίσῃ. Λέει· χίλια πεντακόσα φλουριὰ δὰ σοῦ δώσω νὰ μοῦ δώσῃς ἕνα —Δίδω σοῦ τονε 'γὼ νὰ μοῦ δώσῃς τὰ χίλια πεντακόσα φλουριά, 'μὰ νὰ πυρώσω τουτονὲ το δαχτυλίδι νὰ σταθῇς νὰ σὲ βουλώσω 'ς τὸ κούτελο· λέ' αὐτός· Νὰ πονέσω θέλω μιαολιὰ μὰ δα τοῦ 'πάρω τὸ λαγὸ νὰ 'ξιλντίσουμε 'πὸ τὸ λογαριασμὸ καὶ δὰ τονὲ κουτσοκεφαλίσῃ ὁ βασιλιᾶς, καὶ δὲν πειράζει. Πιάνει τὸ λαγό, σφάζει τονε καὶ ψήνει τονε, καὶ τρώ'ν τονε, καὶ πίνουν καὶ τὸ κρασί, κι ἀπόκειας τοῦ δίδει τὰ χίλια πεντακόσα φλουριά, καὶ πυρώνει καὶ τὸ δαχτυλίδι καὶ τονὲ βουλώνει 'ς τὸ κούτελο· κι ἀπόκειας μισεύγει καὶ κάνει πὼς δὰ 'πάρῃ δὰ ὄθε τὴν μπάντα τοῦ χωριοῦ, κι ἀπόκει γιαγέρνει πάλι καὶ 'μπαίνει 'ς τὴ χώρα μέσα. 'Απῆς ἐμίσεψε αὐτός, 'παίζει πάλι τὸ κοπέλι τὸ θαμπόλι καὶ 'πάει ἕνας λαγός, γίνουνται πάλι σαράντα· Λέει αὐτὸς ἀργὰ τοῦ βασιλιᾶ, λέει· Νὰ μὴ μετρήσωμε τσὺ λαγούς, τοτεςὰ 'μέρες 'ποὺ τσὺ βλέπει, νὰ μὴν ἤχασε κιἀνένα; λέει· Ἂς εἶναι. 'Πάει ἀργὰ τὸ κοπέλι τσὺ λογούς, λένε τοῦ κοπελιοῦ, λένε· σωστοί 'ναι οἱ λαγοί; λέει· Σωστοί· λέει Γιὰ νὰ τσὺ μετρήσωμε; Μετροῦν αὐτοὶ τσὺ λαγούς, 'βγάνουν τσυ τριανταεννιά· λέει τὸ κοπέλι, λέει· Μὰ οἱ λαγοί 'σανε σωστοί, πῶς νὰ τσὺ 'βγάνετε τοῦ λόγου σας μόνο τριανταεννιά; γιὰ νὰ τσὺ μετρήσω κ' ἐγώ; Μετρᾷ τὸ κοπέλι τσὺ λαγοὺς 'βγάνει τσυ σωστούς. Δὲν εἶχανε δὰ εἶντα τοῦ 'ποῦνε

'Απάνω 'ς τσὺ τριανταὲξ ε 'μέρες λέει καὶ 'παίρνει τὸ κοπέλι καὶ 'πάει καὶ τσὺ μαντρίζει.

'Απάνω 'ς τσὺ τριανταεννιὰ 'μέρες, λέει, κι ὁ ἴδιος ὁ βασιλιᾶς, λέει· Νὰ μὴν 'πάω 'γὼ νὰ τοῦ 'πάρω κιἀνένα λαγό, ταχτέρου 'ποὺ δὰ τσὺ μετρήσωμε νὰ μὴν εἶναι σωστοὶ νὰ τονὲ κουτσοκεφαλίσω. Βάν' αὐτὸς χωριάτικα 'ροῦχα καὶ 'παίρνει ἕνα φλασκὶ κρασί, καὶ 'παίρνει δὰ καὶ γρόσα καὶ τὰ βάνει 'ς ἕνα βουργίδι καὶ 'πάει καὶ 'βρίσκει τὸ κοπέλι ἐκειὰ 'ποὖβοσκε τσὺ λαγούς. Τονὲ γνωρίζει, λέει· Καὶ ποῦ πά'ς κουμπάρε; λέει· 'Επαὲ 'πὸ πέρα 'ζὲ τοῦτονὲ τὸ χωριὸ ἔχω ἐδικοὺς καὶ 'πάω νὰ τσὺ 'δῶ· μόνο ἀνὲ θὲς ἄϊντε νὰ μοῦ πουλήσῃς ἕνα λαγό. Λέει· Δὲ πουλῶ 'γὼ λαγούς, γιατί 'ναι τοῦ βασιλιᾶ. κι ὁμπανὲ 'ποὺ δὰ τσὺ μετρήσῃ, ἀνὲ λείπῃ κιαείς, δὰ μὲ κουτσοκεφαλίσῃ.—Ὄχι, ἄϊντε νὰ μοῦ δώσῃς ἕνα καὶ χίλια πεντακόσα φλουριὰ δὰ σοῦ δώσω. — Δὲ δίδω 'γὼ κιἀνένα, γιὰ χίλια πεντακόσα φλουριά, δὰ χάσω 'γὼ τὴν κεφαλή μου; λέει· νὰ σοῦ δώσω δυὸ χιλιάδες νὰ μοῦ δώσῃς ἕνα· λέει, δίδω σοῦ τονε 'γὼ τὸ λαγὸ νὰ μοῦ δώσῃς τσὺ δυὸ χιλιάδες τὰ φλουριά, 'μὰ δὰ σταθῇς νὰ πυρώσω 'κειονὲ τὸ δαχτυλίδι νὰ σοῦ τὸ πατήσω 'ς τὸ κούτελο. Λέει ὁ βασιλιᾶς· Νὰ πονέσω θέλω, 'μὰ δὰ 'ξιλντίσουνε οἱ λαγοί, ταχτέρου 'ποὺ δὰ τσὺ μετρήσωμε νὰ μὴν εἶναι σωστοὶ νὰ τονὲ κουτσοκεφαλίσω, καὶ δὲν πειράζει. 'Παίρνει ὁ βασιλιᾶς τὸ λαγό, σφάζει τονε, τρώ'ν τονε μὲ τὸ κοπέλι καὶ πίνουν καὶ τὸ κρασί, βουλώνει τονε τὸ κοπέλι 'ς τὸ κούτελο μὲ τὸ δαχτυλίδι, κι ἀπόκει κάν' αὐτὸς πὼς δὰ 'πάει ὄθε τὸ χωριό, κι ἀπόκει γιαγέρνει καὶ 'πάει 'ς τὴ χώρα. Ταδεταχτέρου μετροῦνε τσὺ λαγούς, 'βγάνουν τσυ μόνο τριανταεννιά· μετρᾷ τσυ καὶ τὸ κοπέλι ἕνα ἕνα ἀραδειαστά, 'βγάνει τσυ σωστούς.

'Απύτις τὄκαμε δὰ τουτονὰ τὸ ζήτημα, τοῦ λένε πῶς ἀλλονένα ζήτημα δὰ σοῦ 'ποῦμε, κι ἀνὲν τὸ κάμῃς, δὰ σοῦ δώσωμε τὴ βασιλιοπούλα· ἀλλιῶς καὶ δὲν τὸ κάμῃς, δὰ σὲ κουτσοκεφαλίσω. Λέει τὸ κοπέλι· εἶνται ζήτημα εἶναι αὐτό; λέει· Νὰ μᾶς-ἐ γεμίσῃς τρία χαράρια ψώματα· λέει· Ἂς εἶναι· ἀνεμάζωξε ταχτέρου τὸ λαό σου ὅλο 'ς τὴν πλατέα, ν' ἄρθω κ' ἐγὼ νὰ γεμώσω τὰ τρία χαράρια ψώματα. 'Βγάνει ὁ βασιλιᾶς τελάλη κ' ἐφώνιαζε 'ς τὴ Χώρα ν' ἀνεμαζωχθοῦνε 'ς τὴν πλατέα 'ποὺ θέλει ὁ βασιλιᾶς νὰ 'τοσὲ 'πῇ. 'Ανεμαζώνεται ὁ λαὸς ὅλος 'ς τὴν πλατέα, καὶ 'πάει καὶ τὸ κοπέλι. Δακέρνει δὰ τὸ κοπέλι καὶ τὸς ἤλεγε πὼς ὁ βασιλιᾶς μ' ἔβκλε νὰ τοῦ βλέπω σαράντα λαγοὺς σαράντα 'μέρες, κι ἀπάνω 'ς τσὺ σαράντα 'μέρες νὰ τσὺ σφάξῃ νὰ μοῦ κάμῃ τὸ γάμο μου, κι ἀπάνω 'ς τσὺ τριάντα 'μέρες ἔρχεται ὁ ξένος βασιλιᾶς, καὶ ἤκαμα τὸν ἀδιάφορο πὼς δὲν τὸν ἐγνώρισα, καὶ τοῦ λέω, 'ποὺ πά'ς, κουμπάρε; ἐπά'ε 'ζὲ τουτονὲ τὸ χωριὸ 'χω 'δικοὺς καὶ 'πάω νὰ τσὺ 'δῶ· μόνο ἄνε θὲς νὰ μοῦ δώσῃς ἕνα λαγό, νὰ σοῦ δώσω πεντακόσα φλουριά, καὶ ἤδωκα του τὸ λαγὸ μὰ τὸν ἐβούλωσα καὶ 'ς τὸ κούτελο, καὶ 'ςὰν δὲν τὸ πιστεύγετε, σύρετέ του τὸ φέσι ἀπάνω νὰ 'δῆτε τὴ βούλα. Λέει τὸ λαός, ψοοόματα! Πιάνει αὐτὸς τὄνα χαράρι γιεραερὰ κι ἀνοίγεε το καὶ γεμίζει το ψόματα, κι ἀπόκειας τὸ δένει καὶ τ' ἀφίνει 'ς τὴ μιὰ μπάντα· καὶ πιάνει τ' ἄλλο. Κι ἀπόκειας ἔρχεται κι ὁ γυιός του ἀπάνω 'ς τσὺ τριανταέξε 'μέρες, καὶ τοὖκαμα κι αὐτυνοῦ τὸ ἴδιο, καὶ 'ςὰ δὲ μοῦ τὸ πιστεύγετε, σύρετέ του ἀπάνω τὸ φέσι νὰ 'δῆτε τὴ βούλα· λέει τὸ λαός· ψοοόματα! γεμώνει καὶ τ' ἄλλο σακκὶ καὶ δένει το κι ἀφίνει το 'ς τὴ μπάντα. Πιάνει καὶ τ' ἄλλο ὡς τὄπιασε, τὄνοιωσε ὁ βασιλιᾶς πὼς ἤθελα 'πῆ καὶ γι' αὐτό, καὶ τοῦ λέει· Ἄστο παιδάκι μου, αὐτονὰ νὰ μὴν τὸ γεμώσῃς καὶ φτάνουνε τὰ δυὸ 'ποὺ γέμωσες.

Τοῦ λένε δά, ἀπύτις τὄκαμε καὶ τουτονά, λέει· 'ς ἕνα 'σπίτι δὰ σᾶς-ἐ βάλωμε καὶ τσὺ τρεῖς μονοπάντας· καὶ μὲ ὅποιο 'βρεθῇ ἡ βασιλιοπούλα τὴν ταχινή, μὲ τὰ 'κειονον-ὰ δὰ την-ἐ 'βλοήσωμε· λέει τὸ κοπέλι· ἂς εἶναι. 'Αρμηνεύγουνε αὐτοὶ τοῦ βασιλιοπούλου καὶ τσῆ βασιλιοπούλας, πὼς ὅλοι μαζὶ νὰ 'πηαίνετε, νὰ μὴ θέλουνε τὸ κοπέλι νὰ τὸςε σιμώσῃ κιὅλας καὶ νὰ 'ξανοίγῃς, ὅ τι κάνει τὸ κοπέλι νὰ κάνῃς καὶ σύ, γιατ' εἶν' αὐτὸς κατεργάρης νὰ μὴ σοῦ κάμῃ καμμιὰ δουλειά. 'Πάει καὶ τὸ κοπέλι κι ἀγοράζει ἕνα γυαλάκι κανελλόλαδο καὶ τὸ βάνει 'ς τὴν τζέπην του κι ὡς τσὺ 'βάλανε μέσα 'ς τὸ 'σπίτι καὶ τσὺ σφαλίζουνε, καθίζει τὸ κοπέλι 'πὸ 'πίσω 'ς τὴν πόρτα κ' ἐγκόμαχε, κι ἀπόκειας ἐλείφουντον-ε τὸ κανελλόλαδο. Γρυκᾷ τον-ε δὰ τὸ βασιλιόπουλο, λέει του· μωρὲ εἶντα κάνεις ἀτουδά; λέει (μὲ συμπάθειο) χέζομαι κι ἀλείφομαι· καθίζει καὶ τὸ βασιλιόπουλο κ' ἐκατούρειγε κι ἀπόκειας ἐλείφουντον-ε (τοὔχανε δὰ λερμένα, ὅ,τι κάνει τὸ κοπέλι νὰ κάνῃ κι αὐτός). 'Πάει ὕστερα νὰ σιμώσῃ τσῆ βασιλιοπούλας κ' ἐβρώμνειγ-ε καὶ δὲν τὸν ἤθελε

ἡ βασιλιοπούλα· μόνο ἤθελε τὸ κοπέλι, 'ποὺ ἤτον-ε 'λειμμένο τσὺ μυρωδιὲς κ' ἐμύριζε· λέει τση αὐτός· γιὰ τὸ Θεό, κ' ἐγὼ 'μαι τὸ βασιλιόπουλο, κ' ἐδὰ λὲς πὼς δὲ μὲ θές; ντὰ δὲν ἤκουσες εἶντα μᾶς ἐπαραγγείλανε; λέει· Πή'νε περακεμέ, ἐσὺ βρωμεῖς· κάλλι 'ἔχω 'γὼ τὸ κοπέλι. 'Πά'νε τὴ νταχινή; ἀνοίγουνε, βρίσκουνε τὸ κοπέλι μὲ τὴ βασιλιοπούλα καὶ τοῦ την-ὲ βλογοῦνε.

Ὁ Κωλοπάνης.

Μιὰ φορὰ ἤτον-ε ἕνας σαντραζάμης καὶ ἕνας βασιλιᾶς. Αὐτοὶ ἦσαν-ε φίλοι ὡς τὴν ἄκρα. Καὶ μίαν ἡμέρα τοῦ λέει· ἔ, καϊμένε, ἐμεῖς ἤμαστανε δὰ φίλοι, 'ποὺ δὲν 'μπορεῖ νὰ γενῆ· κάμμιὰ φορὰ ν' ἀποθάνωμε· ἐσὺ δὲν ἔχεις παιδιὰ νὰ στέκεται πάλ' ἡ φιλία μας ἀπάνω 'ς τὰ παιδιά μας. Κι' αὐτὸ τὸν ἐπῆρε ἡ παραπόνεσι· καὶ 'πάει 'ς τὸ κονάκι ντου καὶ ἤκαμε τρία 'μερόνυχτα καὶ ἤκλαιγε. Κι ἀπάνω 'ς τσὺ τρεῖς 'μέρες 'βγαίνει ἀπάνω 'ς τὸ παραθύρι καὶ ἤκλαιγε· κ' ἐπέρναγ' ἕνας Καδῆς ἀπὸ κάτω, καὶ ἤκλαιγε δὰ ὁ σαντραζάμης καὶ ἐπέσανε οἱ σταλαματιὲς ἀπάνω 'ς τὸ κακούκι ντου καὶ ἐκάηκε τὸ κακούκι ντου· στρέφεται ἀπὸ 'πάνω καὶ θωρεῖ τὸ σαντραζάμη κ' ἐκάθουντονε ἀπάνω 'ς τὸ παραθύρι. 'Πάει αὐτός, κουρκουνᾷ 'ς τὴ μπόρτα καὶ τ' ἀνοίγουνε καὶ 'βγαίν' ἀπὸ 'πάνω 'ς τὸ παλάτι καὶ τοῦ λέει· ἐγὼ τί σου ἔκαμα καὶ μοὔκαψες 'μένα τὸ γκιουλᾶμου; λέει· γιὰ τὸ Θεό, ἐφέντημου, καὶ πῶς ἤθελα σοῦ τον-ὲ κάψω 'γὼ τὸ γκιουλᾶ σου; ἐγὼ κάθομαι 'πάε. Λέει· ἐσὺ κλαί'ς, καὶ τὰ δάκρυα 'ποὺ χύνεις εἶναι φωτιὰ καὶ θέλω νὰ μοῦ 'πῆς εἰντάχεις καὶ κλαί'ς. Καὶ τοῦ 'πε· ἐτσὶ κ' ἐτσὶ μὲ τὸ βασιλιᾶ καὶ μοῦ 'πε τουτον-ὲ τὸ λόγο κι ἀποκειὰ παραπονέθηκα καὶ κάθομαι καὶ κλαίω. Λέει· καὶ εἶναι τουτονά; 'πάρε τουτον-ὲ τὸ μῆλο νὰ τὸ κόψης νὰ φά'ς τὸ μισὸ τὴ μιὰ βραδειὰ καὶ τὴν ἄλλη τ' ἄλλο μισὸ κι ἀπόει νὰ θέσης μὲ τὴ γυναῖκα σου νὰ 'βρεθῇ βαρεμένη. Κάνει το δ' αὐτὸς καθὼς τὄπε ὁ Καδῆς, 'βρίσκεται ἡ σαντραζάμενα βαρεμένη.

Ἔρχουνται οἱ ἐννιὰ μῆνες, κάνει ἡ σαντραζάμενα δὰ τὸ κοπέλι. Κάνει τὸ κοπέλι 'μισὸ κοπέλι, μόνο ἀπού τὴ μέση κι ἀπάνω, μήδε πόδια, μήδε ἄλλο τίποτας καὶ ὀνομάζουνε τὸ κοπέλι Κωλοπάνη· 'βγαίνει μιὰν ἀθιβολὴ 'ς τὴν πολιτεία, οὔ, κ' ἤκαμ' ἡ σαντραζάμενα ἕνα γκοπέλι, κ' εἶναι τὸ μισὸ μόνο 'ποὺ τὴ μέση κι' ἀπάνω! Φέρνει τοῦ σαντραζάμη μεγάλη καταισχύνη. Αὐτὸς ἀποὺ τὴν ἐντροπήν του τὸ βάνει 'ς ἕνα ντολάπι μέσα, ἐκειὰ τὸ 'νέθρεψε, ἐκειὰ τοῦ 'πήγαινε τὸ φαί ντου· δὲν τὸ 'θώρεσε κιανείς, μόνο οἱ δοῦλες, 'ποὺ 'πηαίνανε καὶ τὸ 'ποζανοίγανε.

Ἐμεγάλωσε τὸ κοπέλι, ἐγίνη δεκαπέντε δεκαέξε χρονῶ, ἤκουσε μιὰ ὀλιὰ τὴ δύναμίν του 'σὰν ἄντρας 'ξετελεμένος. Καὶ μιὰν ἡμέρα φωνάζει τσῆ μάννας του· ἔ μά, 'μὰ ἐγὼ 'θωρῶ ἀνθρώπους καὶ 'μπαίνουνε 'ς τὸ 'σπίτι μας, γιὰντα δὲ μὲ 'βγάνετε κ' ἐμένα ὄξω, νὰ μοῦ δώσετε κ' ἕνα μουλάρι νὰ 'πάω 'ς τὰ ξύλα; νὰ 'πηαίνω 'ς τὰ ξύλα νὰ κάνω, 'μὰ δουλειά, νὰ πλερώνω σκιᾶς τὸ ἐλάχιστο, τὸ ψωμὶ ἀποὺ τρώγω; 'Πάει ἀργὰ ἄντρας τση, λέει τού το· Ἐτσὶ κ' ἐτσὶ μοῦπε ὁ γυιός σου ὁ Κωλοπάνης· νὰ τοῦ δώσωμε ἕνα μουλάρι νὰ πηαίνῃ 'ς τὰ ξύλα, νὰ πλερώσῃ σκιᾶς τὸ ψωμὶ 'ποὺ τρώει. 'Πάει αὐτός, 'βρίσκει τὸ κοπέλι, λέει· ἄλλη μιὰ φορὰ νὰ μὴ μοῦ 'ξαναπῇς τέτοιο λόγο, καὶ φτάνει ἡ γι-έντροπὴ 'ποὺ μοὔχεις φερμένη. Αὐτὸ τὸ κοπέλι τὸς ἤπεσε πολλὰ μὲ πολλὰ παρακάλια, κάθαμέρα τσὺ παρακάλειε νὰ τοῦ 'βροῦνε ἕνα μουλάρι νὰ 'πάῃ κι αὐτὸ 'ς τὰ ξύλα. Κι ἀποὺ τσὺ πολλὲς φορὲς δὰ 'ποὺ τὸς τὄλεγε, τὸ 'ξεβαρεθήκανε μπλειὸ καὶ λέει μιὰν ἡμέρα, λέει· μὰ τὸ Θεὸ νὰ 'βρῶ θέλω 'γὼ 'να μουλάρι τσιγγάρικο, νὰ τον ἐ'βγάλῃ 'κειὲ παραπάνω νὰ 'πά' τοῦ δώσῃ καμμιὰ τζιγγιὰ νὰ τον-ὲ σκοτώσῃ νὰ 'ξεμπερδέσω. 'Πάει καὶ 'βρίσκει 'να μουλάρι καὶ τον-ὲ βάνει καὶ καβαλικεύγει· κι ὀντὲν ἐμίσευγε τοῦ λέει ἡ μάννα του· 'πάρε, παιδί μου, τουταν-ὲ τὰ τρία καύκαλα τὸ ψωμί, ἀνὲ μπεινάσῃς 'ς τὴ στράτα, νὰ τὰ βγάλῃς νὰ φά'ς. Δίδει αὐτὸ 'ποὺ τὴν πολιτεία ὄξω. Αὐτὸ 'ξαναπορισμένο δὲν ἤτον ε, ἐπήγαινε δὰ ὅπου 'πήγαινε τὸ μουλάρι μοναχό του, κ' ἐκειὰ 'ποὺ 'πήγαινε τοῦ 'παντήχνει 'να μποτάμι κοντὰ κοντὰ 'ς τὴ θάλασσα. Λέει τὸ κοπέλι· μὰ τὸ Θεό, νὰ κατεβῶ θέλω 'γὼ νὰ βρέξω τὄνα γκαύκαλο τὸ ψωμὶ νὰ τὸ φάω, γιατί 'πείνασα μπλειό. Πεζεύφνει τὸ κοπέλι, 'βγάνει τὄνα γκαύκαλο, βάνει το 'ς τὸ νερό· ὡς τὄβαλ' 'ς τὸ νερὸ (ἤτον-ε δὰ κοντὰ 'ς τὴ θάλασσα), 'βγαίνει 'ποὺ τὴ θάλασσα ἕνα 'ψάρι, πετᾶται 'ς τὸ ψωμὶ καὶ τὸ τρώει· 'βγάνει καὶ τ' ἄλλο παξιμάδι, βουτᾷ το 'ς τὸ νερό, ἁρπᾷ το κι αὐτὸ τὸ 'ψάρι καὶ τὸ τρώει;—Ἔ, ἤφαέ μου τουτονὲ τὰ δυὸ καύκαλα, μὰ τουτονὲ δὰ τὸ κρατῶ σίγουρα νὰ μὴ μοῦ τὸ 'πάρῃ καὶ

τοῦτο. Πιάνει, βάν' ὁ Κωλοπάνης τὸ ψωμὶ 'ς τὸ νερό, χύνεται τὸ 'ψάρι νὰ τὸ 'πάρῃ κι αὐτὸς τὸ 'κράτει-ε καλά, παίζει μιά, πετᾷ τὸ 'ψάρι ὄξω καὶ πιάνει το. Ἄ, ἤφα'ές μου σὺ τὰ δυὸ καύκαλα τὸ ψωμί, 'μὰ δὰ σὲ φάω κ' ἐγὼ νὰ σάσωμε, γιατί πεινῶ· λέει του τὸ 'ψάρι· γιὰ τὸ Θεό, μὴ μὲ φά'ς, νὰ σὲ κάμω ὅ,τι 'πῇς 'ς τὸν κόσμο νὰ γίνεται· λέει· μωρέ, ἐγὼ δὰ σὲ φάω, γιατί πεινῶ· λέει 'σὰν πεινᾷς ἄφησ' με κ' ἐγὼ δὰ σοῦ 'πῶ ἕνα λόγο, 'σὰν πεινᾷς, νἄρθῃ παὲ ἕναν τραπέζι μὲ βασιλικὰ φαγιὰ νὰ κάτσῃς νὰ φά'ς. Λέει τὸ 'ψάρι· 'ς τοῦ Θεοῦ τὄνομα, 'ς τοῦ 'ψαρμοῦ τὴ χάρι, νἄρθῃ ἐδῶ 'να τραπέζι μὲ βασιλικὰ φαγητὰ στολισμένο· ὥστε νὰ τὸ 'πῇ τὸ 'ψάρ', 'πάει 'κειδὰ τὸ τραπέζι μὲ τὰ βασιλικὰ φαγητὰ κ' ἐχνίζανε δά, ὅτι καὶ τἄχανε ψημένα Καθίζει ὁ Κωλοπάνης καὶ τρώει καλά. 'Σὰν ἤφαε δὰ τοῦ λέει τὸ 'ψάρι· λέει, μὲ ἤκουτες ἐμένα εἶντα λογιῶ τὄπα; λέει, σὲ ἤκουσα· λέει· ἔ, ρίξε με δὰ μέσα 'ς τὴ θάλασσα. 'Σὰν τὄρριξε μέσα 'ς τὴ θάλασσα, θέλει δ' αὐτὸς νὰ καβαλικέψῃ νὰ μισέψῃ νὰ 'πάῃ νὰ 'βρῇ τὰ ξύλα. Συλλογίζεται αὐτὸς πῶς δὰ καβαλικέψῃ ἄνθρωπο δὲ θωρεῖ νὰ τον-ὲ βάλῃ νὰ καβαλικέψῃ καὶ στένεται 'σὲ μεγάλη συλλογή 'Εκειὰ 'ποὺ τὸ συλλογίζουντον αὐτός, ἔρχεται 'ς τὸ νοῦν του τοῦ 'ψαρμοῦ δὰ ὁ λόγος, λέει· 'ς τοῦ Θεοῦ τὄνομα, 'ς τοῦ 'ψαρμοῦ τὴ χάρι, καὶ νὰ 'βρεθῶ 'ς τὸ μουλάρι καβαλάρης. Καὶ 'παίρνει αὐτὸς καὶ 'πάει 'ς τὸ δάσος οἱ ξυλοφόραι φευγάτοι συλλογίζεται ποιὸς δὰ κόψῃ τὰ ξύλα, ποιὸς δὰ τοῦ τὰ φορτώσῃ· λέει αὐτός· 'ς τοῦ Θεοῦ τὄνομα, 'ς τοῦ 'ψαρμοῦ τὴ χάρι, νὰ κοποῦν τὰ ξύλα καὶ νὰ δεματισθοῦνε κι ὅλα 'παέ. 'Εδεματισθήκαν' οἱ γιγάκαλιὲς ἐκειδά, συλλογίζετ' αὐτὸς πὼς δὰ τσὺ φορτώσῃ δά· λέει αὐτός· 'ς τοῦ Θεοῦ τὄνομα, 'ς τοῦ 'ψαρμοῦ τὴ χάρι, κ' ἐλουθᾶτε ἀγκαλιὲς καὶ τὰ ὄρια· ὥστε νὰ τὸ 'πῇ αὐτὸς (ἐσάλευγε κι ὅλα), ἐκ'λουθούσανε τὰ βοινὰ 'πὸ 'πίσω κ' ἐκούγοντονε ἕνας βροῦχος. 'Επήγαιν' αὐτὸς κι ὥστε νὰ σιμώσῃ 'ς τὴ χώρα κοντὰ γρυκοῦνε δὰ 'ποὺ τὴ χώρα τὸ βροῦχος καὶ 'βγαίνουνε 'ς τὰ μπεντένια· ἄλλοι ἐδώκανε 'ς τὰ καράβια μέσα κ' ἐφεύγανε, ἐθαρρούσανε πὼς ἤκανε σεισμὸ κ' ἐκατεβαίνανε τὰ βουνὰ νὰ πλακώσουν τὴ χώρα. Ὡς ἐσίμωσε δὰ κοντὰ 'ς τὴ χώρα, λέει· 'ς τοῦ Θεοῦ τὄνομα, 'ς τοῦ 'ψαρμοῦ τὴν χάρι, σταθῆτε ἀόρια. 'Μπαίνει αὐτὸς 'ς τὴ χώρα μέσα. 'Επέρναν' 'ποὺ τοὺ βασιλιᾶ τὸ παλατι· ἡ βασιλιοπούλα 'ς τὸ παραθύρι· λέει, 'ς τοῦ Θεοῦ τὄνομα, 'ς τοῦ 'ψαρμοῦ τὴ χάρι, νὰ 'βρεθῇ ἡ βασιλιοπούλα βαρεμένη· 'βρίσκεται ἡ βασιλιοπούλα βαρεμένη, ἔρχουνται οἱ ἐννιὰ μῆνες, κάνει τὸ κοπέλι. Ὁ βασιλιᾶς 'ξετάσει, πιάνει τσὺ μάγους νὰ μάθῃ πὼς ἐβρέθηκε ἡ βασιλιοπούλα βαρεμένη· αὐτὴ ὄξω 'ποὺ τὸ παλάτι δὲν ἐπόριζε. Λένε ντου οἱ μάγοι· ἀπὸ ἕναν ἄνθρωπο εἶναι βαρεμένη· 'μὰ ποιὸς εἶναι νὰ τοῦ 'ξεκαθαρίσουνε δὲν κατέχουνε· μόνο τοῦ λένε νὰ χτίσῃ ἕνα ντεκιέ, νὰ πηαίνουνε οἱ γιάθρωποι νὰ τρώ'νε ψωμὶ ἐκειά. Διορίζει ὁ βασιλιᾶς καὶ χτίζουνε τὸ ντεκιέ, κι ἀπόκειας διατάσσει νὰ σφάζουνε τόσα ζῷα κάθα 'μέρα, καὶ πέμπει καὶ καταγραφὲς 'ς-ὲ ὅλη ντου τὴν ἐπικράτεια, ὅσοι ἀθρῶποι 'μπαίνουνε τὴν ἡμέρα 'ς τὴ χώρα νὰ πηαίνουνε 'ς τὸ ντεκιὲ νὰ τρώ'νε ψωμὶ καὶ νὰ περνοῦνε ἀποὺ τὴν πόρτα 'ποὺ ἤστεκε τὸ κοπέλι καὶ νὰ 'ξανοίγουνε 'ς-ὲ τίνος δὰ δώσῃ τὴ χέρα ντου. Ἐπηγαίνανε λοιπὸ κάθα 'μέρα οἱ γιάθρωποι 'ς τὸ ντεκιὲ κ' ἐτρώγανε ψωμί· ἐπηγαίνανε ἕνα δυοτρεῖς χρόνους, ἀλλὰ δὲν εἴδανε κιανένα σημάδι 'ς τὸ παιδί. Καὶ μιὰν ἡμέρα μαζώνει τὴ δωδεκάδα καὶ λέει· ἀράγε δὲν εἶναι ἄλλοι ἀθρῶποι 'ς τὴν ἐπικράτειά μου; Καὶ τοῦ λέγει ἕνας ἀποὺ τὴ δωδεκάδα, ὅτι ὁ σαντραζάμης ἔχει ἕνα παιδὶ καὶ 'κεινονὰ δὲν ἤρθε ἀκόμη. Καὶ πέμπουνε καὶ προσκαλεῖ τὸ σαντραζάμη κ' ἔρχεται, καὶ τοῦ λέει· νὰ σ' ἐρωτήξω δὲν τὴν ἄκουσες τοῦ λόγου σου τὴ βασιλικὴ προσταγή;—Ὄϊ, τὴν ἄκουσα, βασιλέα μου, καὶ τὴν ἀκούω καὶ κάθα 'μέρα· 'μπορεῖ κιάνεις νὰ φύγῃ ἀποὺ τὴ βασιλικὴ προσταγή; Λέει, πὼς γιατί δὲν ἤφερες τὸν υἱγιό σου νἄρθῃ 'ς τὸ ντεκιέ μου νὰ φάτε ψωμί; ἀράγε δὲν τὸ καταδέχεσθε νἄρθετε νὰ φάτε ψωμὶ 'ς τὸ ντεκιέ μου; Καὶ πέμπουνε ἕνα ἄθρωπο καὶ λέει τοῦ Κωλοπάνη, νὰ κοπιάσῃς νὰ σοῦ 'πῇ ὁ βασιλιᾶς, ἀποὺ σὲ θέλει. Καὶ λέει του ὁ Κωλοπάνης, ὅτι, δὲν ἔχω ἀνάγκη νὰ 'πάω 'ποθές· 'Εγύρισ' ὁ ἄθρωπος ὀπίσω καὶ τὸ λέει τοῦ βασιλιᾶ, ὅτι δὲν ἔχω ἀνάγκη νὰ 'πάω (λέει), ποθές. Καὶ πέμπει ἄλλον ἕνα μανταφόρο καὶ τοῦ λέγει νὰ 'πάῃ νὰ τοῦ 'πῇ ὁ βασιλιᾶς δίχως ἄλλο Καὶ τοῦ λέει, πὼς ἐγὼ πόδια δὲν ἔχω νὰ προπατῶ νὰ 'πάω, καὶ 'σὰ θέλει νὰ 'πάω, ἂς μοῦ πέψῃ δέκα χιλιάδες στρατὸς καὶ τὸ ἄλογόν του νὰ καβαλικέψω νὰ 'πάω. Καὶ 'πά'νε καὶ τὸ λέ'νε τοῦ βασιλιᾶ, ὅτι θέλει δέκα χιλιάδες στρατὸς καὶ

τὸ ἄλογό σου νὰ καβαλικέψῃ νἄρθῃ λέει. Καὶ διοριζει ἀμέσως ὁ βασιλιᾶς δέκα χιλιάδες στρατὸς καὶ τὸ ἄλογόν του νὰ 'πά'νε νὰ τονὲ φέρουνε. Καὶ 'πάει τὸ ἀσκέρι καὶ 'πά'νε καὶ τὸ ἄλογο καὶ τονὲ βάνουνε καὶ καβαλικεύγει· τὸν ἐβάλανε 'ς τὴ μέση καὶ 'μπαίνουνε οἱ μουζικὲς ὁμπρὸς κ' ἐπαίζανε κ' ἐπηαίνανε. Καὶ ἅμα ἐρχίσανε οἱ μουζικὲς νὰ παίζουνε, λέει αὐτός· 'Σ τοῦ Θεοῦ τὄνομα 'ς τοῦ 'ψαρτοῦ τὴν χάρι, ὅσοι ἀκούσανε τὴ μουζική, νὰ χορεύγουνε· ὥστε νὰ τὸ 'πῇ αὐτός, ὅσοι, ἐκούσανε τὴ μουσικὴ ἐδακάρανε κι' ἐχορεύγανε· κι ὡς ἐσιμώνανε κοντὰ 'ς τοῦ βασιλιᾶ τὸ παλάτι, γρυκᾷ κι αὐτὸς τὴ μουζικὴ κ' ἐδάκαρε κ' ἐχόρευγε. Πολεμᾷ ὁ βασιλιᾶς νὰ στέσῃ τὸν ἀπατόν του δὲν 'μπορεῖ. Μωρὲ γιὰ τὸ Θεό, κ' εἶντα πρᾶμα εἶναι τοῦτο! 'Πάει δὰ ὁ Κωλοπάνης 'ς τὸ ντεκιέ, κ' ὡς ἐμπῆκε μέσα καὶ τὸν εἶδε τὸ παιδί, ἔτρεξε τὸ παιδὶ κ' ἐπῆγε κ' ἔπιασε τὴ χέρα ντου, καὶ τὸν ἐχαιρέτανε. Καὶ ἅμα τὸν εἶδαν-ε τὸν ἐπιάνουν αὐτοὶ ντελόγω, τὸν ἐγνωρίσανε ὅτι εἶναι ὁ πατέρας τοῦ παιδιοῦ· τὸν ἐπιάσανε ἀμέσως καὶ 'πά'νε καὶ 'βρίσκουνε τὸν καδῆ καὶ τοῦ κόβγει καπίνι, καὶ τονὲ 'παντρεύγουνε ντελόγω, καὶ τονὲ 'πά'νε 'ς τὸ βασιλικὸ κονάκι. Κι ὁ βασιλιᾶς ἅμα ἤκουσε πὼς ἦτον-ε αὐτὸς τοῦ παιδιοῦ ὁ κύρης, τὸν ἤκαμε γαμπρό, τοὔφερε μεγάλη κατηγόρησι. Καὶ 'βγαίνει μιὰ σούρα 'ς τὴ μπολιτεία ὅτι, ἤκαμεν ὁ βασιλιᾶς τὸν Κωλοπάνη γαμπρό! καὶ τοὔφερε μεγάλη ἐντροπή. Κι ἀπὸ τὴν ἐντροπήν του κάνει μιὰ σιντερέντα κασσέλα καὶ τσὶ βάνει μέσα καὶ τὴ θυγατέρα του καὶ τὸ παιδὶ καὶ τὸν Κωλοπάνη. Κι ὁντὲ τσὶ 'βαλε 'ς τὴν κασσέλα τσῆ δίδει ἡ βασίλισσα κουλουράκια καὶ τσῆ λέγει· Ἔπαρε θυγατέρα μου 'κειανανὲ τὰ κουλουράκια νὰ τὰ δίδῃς τοῦ παιδιοῦ νὰ μὴ σᾶς ἐνοχλῇ, καὶ φτάνει σας ἡ κακομοιριά σας. Καὶ τὴ δίδει τὴν κασσέλα 'νοὺς καραβιοῦ, καὶ τὴν σύρνει καὶ τὴν 'πάει καὶ τὴ ρίχνει μέσα βαθειά. Κ' ἔκαμε ἐκειὰ ἕνα δυὸ τρεῖς ἡμέρες, κ' ἤβγαν' ἡ βασιλοπούλα κουλουράκια κ' ἤδιδε τοῦ παιδιοῦ, κ' ἤτρωε κι αὐτή, αὐτυνοῦ δὲν τοὔδιδε. Καὶ τσῆ λέει· 'Ετουλόγουσου 'βγάνεις τὰ κουλουράκια καὶ τρώγεις καὶ τὰ δίδεις καὶ τοῦ κοπελιοῦ σου, γιὰ δέ μου δίδεις κ' ἐμένα; λέει· Δὲ φτάνει ἡ κακομοιριὰ 'ποὺ μοὔκαμες, μόνο θές νὰ σοῦ δώσω καὶ κουλουράκια; λέει· δός μου 'μένα ἕνα κουλουράκι νὰ τὸ φάω, καὶ 'γὼ θὰ 'πῶ ἕνα λόγο νὰ 'βγοῦμε ντελόγω 'ς τὴν ξερά. Καὶ τοῦ δίδει κι αὐτυνοῦ ἕνα κουλουράκι καὶ τὸ τρώει καὶ λέει· 'ς τοῦ Θεοῦ τὄνομα 'ς τοῦ 'ψαρτοῦ τὴ χάρι, καὶ νὰ 'βρεθῇ ἡ κασσέλα 'ς τὸ γυρογιάλι· λέει αὐτός· 'ς τοῦ Θεοῦ τὄνομα, 'ς τοῦ 'ψαρτοῦ τὴ χάρι, καὶ νὰ 'βρεθῇ ἡ κασσέλα ἀνοιμμένη. Καὶ πορίζουνε ὄξω· ἀπύτις ἐπορίσανε ὄξω, λέει αὐτὸς πάλι· 'ς τοῦ Θεοῦ τὄνομα, 'ς τοῦ 'ψαρτοῦ τὴ χάρι, καὶ νὰ 'βρεθῇ ἐδῶ ἕνα βασιλικὸ παλάτι 'ποὺ νὰ μὴν εἶναι 'ς τὸν οὐρανὸ 'ποκάτω. Κ' ἐγίνηκε 'ς τὸ γυρογιάλι 'να παλάτι, 'ποὺ δὲν ἦτον-ε 'ς τὸν οὐρανὸ 'ποκάτω· καὶ 'βγαίνουνε αὐτοὶ ἀπάνω καὶ καθίζουνε. Σὲ 'κεινες τσὺ 'μέρες ἦρθε τοῦ βασιλιᾶ ἀποὺ τὴ συλλογήν του κι ἀπὸ τὸ μεράκι ντου νὰ 'βγῇ 'ς τὸ κυνήγι. Καὶ 'παίρνει τὴ δωδεκάδα καὶ πορίζει ἐτσὰ ὄξω ἀποὺ τὴ χώρα ντου· ἦτον-ε ἕνα 'ψηλὸ βουνὸ καὶ 'βγαίνει νὰ κυνηγήσῃ. Καὶ 'ξανοίγει ὁ βασιλιᾶς πρὸς τὸ γυρογιάλι καὶ 'θωρεῖ τὸ παλάτι· καὶ ἐρώτα τοὺς ἀνθρώπους 'ποὔσαν-ε 'ς 'κεῖνον τὸν τόπον, τίνος εἶναι αὐτὸ τὸ παλάτι. Καὶ ἐρώτανε τσὺ ἀνθρώπους 'ποὔσαν-ε 'ς-ὲ 'κεῖνο τὸν τόπο· λέει· πρᾶμα 'ποὺ δὲν τὄδαμε κ' ἐδὰ τὄδαμε καὶ 'μεῖς, 'μαδὲ 'γατέχομε τίνος εἶναι. Καὶ πέμπει ὁ βασιλιᾶς ἕνα ἄνθρωπο καὶ τοῦ δίδει καὶ τρεῖς λαγοὺς νὰ 'πάῃ νὰ 'δῇ τίνος εἶναι αὐτὸ τὸ παλάτι. Καὶ 'παίρνει ὁ ἄνθρωπος καὶ 'πάει ἀπόξω 'ς τὸ παλάτι, καὶ 'πάει νὰ 'μπῇ μέσα 'ς τὸ παλάτι καὶ ἦτον-ε ἡ πόρτα σιδερένια καὶ ἀνοιγοσφάλιζε καὶ κάνει νὰ 'μπῇ καὶ τοῦ δίδει μιὰν ἀμπωστιὰ καὶ τονὲ πετᾷ ὄξω. Καὶ ἀπύτις εἶδε αὐτὸς πὼς δὲν τὸν ἤφινε ἡ πόρτα νὰ 'μπῇ μέσα, λέει τσῆ πόρτας, λέει· πόρτα, μὲ τὴν ἄδειά σου νὰ 'μπῶ μέσα· ὁρίσ'τε, λέει ἡ πόρτα.

'Μπαίνει δὰ μέσα, 'πάει νὰ 'βγῇ 'ς τὴ σκάλα κ' ἐνεβοκατέβαινε ἡ σκάλα καὶ δὲν τὸν ἤφηνε νὰ 'βγῇ. Λέει πάλι τσῆ σκάλας· Μὲ τὴν ἄδειά σου νὰ 'βγῶ 'πάνω; Λέει· 'Ορίσ'τε Καὶ 'βγαίνει ἀπάνω, καὶ ἐκαθούντονε ὁ Κωλοπάνης 'σὲ χρυσᾶ 'παπλώματα. Καὶ 'βγαίνει δ' αὐτὸς ἀπάνω καὶ τονὲ χαιρετᾷ, καὶ τὸν ἀποδέχεται ὁ Κωλοπάνης, καὶ τοῦ δίδει μιὰ καθέγλα καὶ καθίζει, κι ἀπόκειας χτυπᾷ τὰ χέρια ντου καὶ λέει· Ἂς ἔρθῃ καδὲς ἐδῶ καὶ 'πάει ἕνα ντεψὶ καδές, καὶ τρατέρνει τὸν ἄνθρωπο, καὶ ἀπόει τοῦ λέει ὁ ἄνθρωπος, λέει· Ὁ βασιλιᾶς μ' ἔπεψε νἀρθῶ νὰ 'δῶ τίνος εἶναι τουτονὲ τὸ παλάτι, κι ἀπόει νὰ 'πάω, νὰ τοῦ δώσω ἀπάντησι. Καὶ τοῦ λέει, πὼς 'σὰ 'ρωτᾷ νὰ μάθῃ ὁ βασιλιᾶς τίνος εἶναι

τουτονὲ τὸ παλάτι, ἂς ἔρθῃ νὰ 'δῇ τίνος εἶναι. Καὶ 'παίρν' ὁ ἄνθρωπος καὶ 'πάει καὶ τὸ λέει, τοῦ βασιλιᾶ, πώς, 'σὰ θές, λέει, νὰ μάθῃς τίνος εἶναι τὸ παλάτι, νὰ 'πά 'ς μοναχός σου νὰ 'δῇς. Καὶ 'παίρν' ὁ βασιλιᾶς τὴ δωδεκάδα νὰ 'πάῃ νὰ 'δῇ τίνος ἦτον αὐτὸ τὸ παλάτι. Κι ὡς ἐσυμώσανε κοντὰ 'ς τὸ παλάτι, 'μπαίνει ὁ ἄνθρωπος ἀπού 'τονε καὶ παρὰ 'μπρὸς παωμένος καὶ λέει τσὴ πόρτας· Μὲ τὸ θέλημά σου νὰ 'μπαίνωμε μέσα; 'Μπαίνουνε· λέει καὶ τσῆ σκάλας· Σκάλα, μὲ τὸ θέλημά σου νὰ 'βγοῦμ' ἀπάνω; λέει· 'Ορίσ'τε. Καὶ 'βγαίνουν ἀπάνω καὶ θωροῦνε τὸν Κωλοπάνη κ' ἐκαθούντονε, καὶ 'μπαίνουνε μέσα καὶ τονὲ χαιρετοῦνε· καὶ τσ' ἀποδέχετ' αὐτός, καὶ τως-ὲ δίδει καθέγλες καὶ τσὺ βάνει καὶ καθίζουνε. Κι ἀπύτις ἐκάτσανε δά, κτυπᾷ τὰ χέρια ντου καὶ λέει· Ἂς ἔρθῃ ἐδῶ τὸ τραπέζι μὲ βασιλικὰ φαγητὰ νὰ φά'ν' οἱ ἄνθρωποι. Καὶ 'πάει τὸ τραπέζι βασιλικὰ φαγητὰ καὶ μὲ χρυσᾶ πηρούνια, καὶ καθίζουν οἱ ἄνθρωποι καὶ τρώ'νε. Κι ἀπύτις ἐποφάγανε δά, λέει αὐτός (ἔτσ' ἀσιγανὰ δά)· 'Σ τοῦ Θεοῦ τ' ὄνομα, 'ς τοῦ 'ψαρτοῦ τὴ χάρι, καὶ νὰ 'πάῃ ἕνα πηρούνι νὰ κρυφτῇ 'ς τοῦ βασιλιᾶ τὴ βράκα μέσα· (θέλει δὰ νὰ 'βγάλῃ τὸ βασιλιᾶ κλέφτη). Καὶ λέει, πὼς· Σήκω τραπέζι νὰ 'πά 'ς εἰς τὴ μέσα κάμαρα νὰ φυλαχτῇς ἐκειὰ 'ποὔσουνε καὶ πρώτας. 'Απύτις ἐμπῆκε τὸ τραπέζι μέσα 'ς τὴν κάμαρα, μετροῦνται τὰ πηρούνια καὶ λείπει ἕνα· καταχτυποῦνε τὰ πηρούνια τὄνα τἄλλο, 'μαλώνανε· κάνουνε τόσο συντάλοχο· γρυκᾷ το ὁ Κωλοπάνης, λέει· Πηρούνι! ποῦ εἶσαι; Λέει· 'Σ τοῦ βασιλιᾶ τὰ βρακιὰ μέσα. Πασπατεύγει ὁ βασιλιᾶς 'ς τὰ βρακιά ντου καὶ 'βρίσκει τὸ πηρούνι 'ς τὴ φούστα τῶ βρακιῶν του, κι ὡστὲ νὰ τὸ 'δῇ ἐπόμεινε 'μεσοποθαμένος κι ὡρκονούντονε, ὅτι δὲν ἤξευρε τὴν εἴδησι τοῦ πηρουνιοῦ. Κι ἀπηλογᾶται ἀποὺ τὴν ἀπὸ μέσα κάμερα ἡ θυγατέρα τοῦ βασιλιᾶ καὶ λέει· Πατέρα μου, καθὼς δὲν ἤξευρες τοῦ λόγου σου τὴν εἴδησι τοῦ πηρουνιοῦ, δὲν ἤξευρα κ' ἐγὼ τὴν εἴδησι τοῦ παιδιοῦ τούτου 'ποὺ ἤκαμα. Ὡς ἤκουσ' αὐτὸς τὴ φωνὴ τσῆ θυγατέρας του, λέει· Φωνὴ ἤκουσα παὲ 'ς τὴν ἀπὸ μέσα κάμερα καὶ συνεμοιάζει μὲ τὴ φωνὴ τσῆ θυγατέρας μου· καὶ λέει του ἡ βασιλοπούλα· Ὄχι, πατέρα μου, δὲ σοῦ φαίνεται μόνο εἶναι ἀλήθεια· ἐθάρρεις πὼς μ' ἔρριξες 'ς τὴ θάλασσα κ' ἤθελα πνιγῶ· νὰ ὁ Θεὸς 'ποὺ μ' ἔρριξε 'σὲ καλύτερο τόπο. Καὶ τοῦ ἤλεγε τοῦ Κωλοπάνη, ἀνὲ θέλῃ νὰ 'πά'νε μαζὶ 'ς τὴ χώρα ντου, νὰ κάτσουνε κ' οἱ δυὸ 'ς ἕνα παλάτι. Καὶ τοῦ λέει ὁ Κωλοπάνης, πώς, ὅτι δὲν ἔρχομαι, γιατ' εἶν' ἀσκέρι πολὺ καὶ δὲν ἔχει τόπο νὰ σταθῇ. Τοῦ λέει ὁ βασιλιᾶς· Ντὰ τόσο ἀσκέρι ἔχεις ἐσύ; Λέει· ἐδὰ δὰ 'δῇς· καὶ λέει· 'Σ τοῦ Θεοῦ τὄνομα 'ς τοῦ 'ψαρτοῦ τὴ χάρι, καὶ νὰ 'βρεθοῦνε σαράντα χιλιάδες καβαλαροι ἀπό 'ξω 'ς τὸ παλάτι. Προβαίρν' ὁ βασιλιᾶς ἀποὺ τὸ παραθύρι καὶ θωρεῖ σαράντα χιλιάδες καβαλάρους κ' ἐκάνανε τάματα, κ' ἐτρόμαζε καὶ τοῦ λέει, πὼς· Ἄντε νὰ 'πᾶμε 'ς τὴ χώρα κ' ἐγὼ δὰ σὲ βάλλω ντελόγω νὰ κάτσῃς 'ς τὸ θρόνο· κ' ἀπύτις, τοὔπε ὁ βασιλιᾶς τουτονὰ τὸ λόγο, λέει αὐτός· 'Σ τοῦ Θεοῦ τὄνομα, 'ς τοῦ 'ψαρτοῦ τὴ χάρι καὶ νὰ κάμῃ πόδια, καὶ νὰ γενῇ 'σὰν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ἔ, ἤκαμε αὐτὸς πόδια κι ἀπ' ὅλα, καὶ ζώνετ' ἕνα χρυσὸ σπαθὶ κι ἀκ'λούθα τὸ βασιλιᾶ νὰ 'πά'νε 'ς τὴ χώρα, κ' ἐκ'λουθούσανε κ' οἱ σαράντα χιλιάδες καβαλάροι. Κι ὡς ἐφτάζανε δὰ κοντὰ 'ς τὴ χώρα 'μπαίνει ὁ βασιλιᾶς ὁμπρὸς νὰ 'πάῃ νὰ διορίσῃ νὰ 'πά'νε ψωμιὰ τοῦ ἀσκεριοῦ ἀπό 'ξω νὰ φάῃ, κι ἀπόει νὰ 'μποῦνε 'ς τὴ χώρα. 'Απύτις ἐφτάξανε κοντὰ 'ς τὴ χώρα, λέει ὁ Κωλοπάνης· 'Σ τοῦ Θεοῦ τὄνομα, 'ς τοῦ 'ψαρτοῦ τὴ χάρι, καὶ νὰ 'πά'νε πάλ' οἱ καβαλάροι ἐκειὰ 'ποὔσανε καὶ πρῶτα. Καὶ πορίζ' ὁ βασιλιᾶς κ' ἐλάλειε τὴ Χάμπλα νὰ 'πάῃ τ' ἀσκεριοῦ νὰ φάῃ καὶ τοῦ παντήχνει ὁ Κωλοπάνης καὶ τὸν ἐρωτᾷ, λέει· Εἶντα 'γίνηκε τ' ἀσκέρι 'ποὺ τοῦ φέρνω ψωμὶ νὰ φάῃ; λέει· 'Εγὼ τὄπεψα 'ς τὸν τόπο ντου, κι ὁντὲ δὰ νἄχωμε ἀνάγκη, μ' ἕνα λόγο μόνο δὰ τσὺ φέρω· ποῦ 'μπορεῖς τοῦ λόγου σου νὰ ταίζῃς τοσονὰ ἀσκέρι κάθα 'μέρα! Καὶ 'παίρνει καὶ 'πά'νε 'ς τὸ παλάτι καὶ τονὲ κάνει βασιλιᾶ, καὶ τονὲ 'βγάνει 'ς τὸ θρόνο καὶ κάνουνε γάμους καὶ χαρὲς, καὶ 'πομένουν αὐτοὶ καλά, κ' ἐμεῖς πιὸ καλύτερα.

---

7. Ὁ Ἀρκουδάφτης.

(Ὁ Ἡρακλῆς).

(Γαύδου).

Μνιὰ φορὰ ἦτον-ε ἕνας ἀϊτός, κ' ἐγενήκανε συντέκνα μὲ μνιὰν ἀλουποῦ. Λοιπὸν ἐκάλεσεν ἡ γιάλουποῦ τὸν ἀϊτό, τὸ σύντεκνό τζη, νὰ τοῦ κάμῃ ζιαφέτι, ἔψησε φαὶ κ' ἔγειρέν το 'σὲ μνιὰ πλάκα, κ' ἐδάκαρεν ἡ γιάλουπού κ' ἤτρωε, κι ὁ ἀϊτὸς δὲν εἶχε πῶς

νὰ φάῃ. Ἐκάλεσε κι ὁ αὐτὸς τὴν ἀλουποῦ νὰ τσῆ κάμῃ κι αὐτὸς ζιαφέτι· ἐμαγέρεψε κι ὁ αὐτὸς ροβύθια. Ἀφ' οὗ τὰ ἐμαγέρεψε τὰ ἐγέμισε μυὰ μποτίλια ἀπού τσὺ μεγάλες, καὶ τσῆ λέει· Κόπια, συντέκνισσα νὰ γευτοῦμε. Λοιπὸν ἐσάξασιν εἰς τὸ φαὶ αὐτοί, ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Τότε τσῆ λέει· Ἄϊντε, συντέκνισσα, νὰ κάμωμε μυὰν περιφέρεια, νὰ σὲ σηκώσω νὰ 'δῆς κόσμο. Ἀφ' οὗ ἠβγήκανε πενῆντα ὀργυιὲς 'ς τὸ ὕψος ἀπάνω τηνὲ 'ρωτᾷ· Πῶς σοῦ φαίνεται ὁ κόσμος; Ἄχι, σύντεκνέ μου, φαίνεται πολὺ ὡραῖος ὁ κόσμος, μόνο ἂς 'βγοῦμε παραπάνω. Ὕστερα πάλι τσῆ λέει· Πῶς σοῦ φαίνεται τώρα, συντέκνισσα, ὁ κόσμος; Μοῦ φαίνεται, σύντεκνε, ὡςὰ ἕνα ἀλώνι μικρός· λέει· Κατέβαινε, συντέκνισσα, καὶ μετέπειτα θὲ νὰ κατεβῶ κ' ἐγὼ (ἐμόλαρέν την·ε). Ἐτότε λέγ' ἡ ἀλουποῦ· Ἄχι, κι ἂς εἶχα δώσει 'ς ἕνα χωράφι, 'που νὰ εἶναι καλλουργιὰ ἢ δίβολο! Λοιπὸν ἔδωκε εἰς χωράφι ὅπου ἐψευγάριζε ἕνας παπᾶς, καὶ ἔδωκε μέσα εἰς τὴν ἀλετρέ. Λοιπὸν τὴν εἶδεν ὁ παπᾶς μέσα 'ς τὴν ἀλετρὲ καὶ τσῆ λέει νὰ σηκωθῇ καὶ δὲν σηκώνεται· ὁ παπᾶς ἀφίνει τὸ ζευγάρι καὶ ντακάρει τὴν ἀλουποῦ. Ἐσηκώθη ἡ ἀλουποῦ λοιπόν, ηὕρηκε τὸ σκεπάρνι τοῦ παπᾶ ἐκεῖ 'ς τὸ ζευγαρισμένο χωράφι, καὶ τὸ 'πῆρε. Λοιπὸν ἐγαστρώθηκεν ἡ ἀλουποῦ, καὶ 'ς τὸ χρόνο ἀπάνω ἤκαμεν ἕνα πάιδί, τὸ ἀνέθρεψε καὶ ἐγίνηκε ὡς δέκα χρονῶ. Λοιπὸν δὲν ἐμπόρεσε πλέον νὰ τὸ ταΐζῃ καὶ ἔδωκέν του τὸ σκεπάρνι. Ὅποιος ἤθελα τὸ γνωρίσει πῶς ἦτον 'δικόν του, αὐτὸς ἦτον·ε ὁ κύρης του. Λοιπὸν ἠπῆρε τὸ παιδὶ τὸ σκεπάρνι καὶ ἐσυνάντησε κ' ὑπῆγεν εἰς τοῦ παπᾶ τὸ 'σπίτι. Λοιπὸν τοῦ λέει· Αὐτὸ τὸ σκεπάρνι ποῦ τὸ ηὕρηκες ἐσύ; Τὸ γνωρίζεις, γέροντα; Τοῦ λέει· Ἐτοῦτο τὸ σκεπάρνι ἦτον·ε 'δικό μου.—Ἐὰν εἶναι 'δικό σου τοῦτο τὸ σκεπάρνι, ἐσύ 'σαι ὁ πατέρας μου· νὰ τὸ 'ξεύρῃς. Λοιπὸν τὸ ἐβάσταξε μαζῆ του καὶ εἶχέν το ὡς ἕνα χρόνο. Σ τὸ χρόνο ἀπάνω δὲν ἐβάστα νὰ τὸ ταΐζῃ, γιατὶ ἤθελε δυὸ φουρνὲ ψωμὶ τὴν ἡμέρα αὐτὸ τὸ παιδί. Λοιπὸν ἐπῆρε τὸ παιδὶ ἐπῆγέν το 'ς τοῦ βασιλιᾶ καὶ ἄφησέν το ἐκεῖ 'ς τὸ βασιλικὸ σεράγιο. Τὸ ἐβάσταζεν ἐκεῖ ὁ βασιλιᾶς καὶ τὸ εἶχεν·ε καὶ ἐδούλευγε, μὰ ἤτρωε φαὶ ὡς σαράντα 'νοματῶ μοναχός του. Λοιπὸν ὁ βασιλέας μιὰν φοράν, ὡς καθὼς εἶδε καὶ ἔτρωγε τόσο φαγί, ὡς σαράντα νοματῶ, μιὰν ἡμέρα ἔπεμψε σαράντα 'νομάτους μὲ σαράντα χτήματα 'ς τὸ βουνὸ νὰ τὰ φορτώσουν ξύλα, καὶ τοῦ δίνει κι αὐτυνοῦ ἄλλα σαράντα, ὡς καθὼς ἤτρωγε τῶν σαράντα νοματῶ τὸ φαγὶ νὰ τὰ φορτώσῃ καὶ σαράντα Ἠπίασιν εἰς τὸ δάσος λοιπὸν νὰ τα φορτώσωσι ξύλα κι αὐτὸς ἤθεκε κ' ἐκοιμούντονε ἕως τσ' ὀχτὼ ἡ ὥρα. Λέ'σι, αὐτοῦνοι οἱ σαράντα· Γιὰ 'δέ τονε τοῦτον ἀπού δὰ φορτώσῃ τὰ σαράντα χτήματα! Αὐτὸς τὸ ἄκουσενε, κ' ἐσηκώθηκε, καὶ ἔκοψε πρίνους καὶ κυπαρίσσα ὡς σαράντα γομάρια, καὶ τὰ φορτώνει καὶ 'μπαίνει 'μπροστὰ ἀπού τσ' ἄλλους Λοιπὸν ἐφόρτωσε κ' ἐπήαινε 'μπροστὰς ἀπού τσ' ἄλλους. Εἰς τὸ δρόμον τῶν ἔτυχε μία στενάδα, (μιὰ στενοτοπιὰ) κ' ἐγύρισενε μίαν πέτραν ὡς χίλιες ὀκάδες, καὶ τοῦ λέγουν· Βρὲ ἀδερφέ, αὐτὴν τὴν πέτρα τὴν·ε 'βγάλε ἀπ' αὐτοῦ νὰ περάσουν κ' ἐμᾶς τὰ χτήματά μας! Καὶ των·ὲ λέγει· Δὲν την ὲ 'βγάνω ὄξω νὰ 'μοῦ δώσετε τὸ φαί, ὅπου θὰ φᾶτε τὸ βράδυ. Καὶ λέ'σιν ὅτι· Τὸ φαί, ὅπου δὰ φά'με, ὰς εἶναι ἐδικό σου· καὶ ἤβγαλε τὴν πέτρα κ' ἐπεράσασι. Τὸ βράδυ λοιπὸν ἐπήγασιν εἰς τοῦ βασιλέα καὶ τοῦ λέ'σιν, ὅτι· Ἐτοῦτος ὁ ἄνθρωπος δὲν τον·ὲ 'βαστοῦμε νὰ τρώῃ τὸ φαί μας, μόνο θὰ τοῦ κάμῃς τὸ τζαρέ ντου. Λοιπόν, μείνετε ἥσυχοι, κ' ἐγὼ δὰ κάμω τὸ τζαρέ ντου αὐτυνοῦ, δὰ τον·ὲ στείλω εἰς τὴν Ἀραβία. Λοιπὸν (αὐτὸς ὀνομάζεται Ἀρκουδάφτης) καὶ τοῦ λέγει, ὅτι· Ἀρκουδάφτη, δὰ σὲ στείλω εἰς τὴν Ἀραβία νὰ 'πα' νὰ σκουδέρῃς ἐμιργιὰ καὶ χαράτσα. — Μετὰ χαρᾶς, ἀφέντη, θὰ 'πάγω· 'μὰ θέλω νὰ μοῦ κάμῃς ἕνα ραβδὶ δέκα καντάρια (πεντακόσες ὀκάδες). Λοιπὸν τοῦ ἔδωκεν ἕνα καράβι καὶ τὸν ἔστειλε εἰς τὴν Μπαρμπαργιά, καὶ λέγει τοῦ καπετάνιου ὅτι· Ἐκὰν τὸν ἀφήσῃς ἐκεῖ καὶ χαθῇ, νὰ βάλῃς κόκκινα πανιὰ νὰ γυρίσῃς ὀπίσω. Λοιπὸν ἐσηκώθηκε τὸ καράβι, ἐπῆγε 'ς τὴν Μπαρμπαργιὰ μὲ αὐτό.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ Καπετάνιος· ἔβγα ὄξω νὰ 'πά' νὰ σκουδέρῃς τὰ ἐμιργιὰ καὶ τὰ χαράτσα. Λοιπὸν τοῦ λέει· Ἐσὺ θὰ 'βγῇς ὄξω νὰ πά'με μαζί. Βγαίνει ὄξω 'ς τὴν πολιτεία καὶ λέγει τῶν Ἀράπηδω πῶς· Γλήγορα δέκα χρονῶ ἐμιργιὰ καὶ χαράτσα νὰ μαζώξετε, γιατὶ θέ νὰ χαλάσω ἐτούτη τὴ χώρα. Τότε λοιπὸν τοῦ λέγουσιν οἱ μπέηδες· Σὲ δέκα 'μέρες διορία νὰ σοῦ φέρωμε ὅσα χαράτσα εἶναι ἕτοιμα τῶ δέκα χρονῶ. Τότε λοιπὸν ἐρέστορε τὸν καπετάνιο καὶ δὲν τὸν ἀφίνει νὰ φύγῃ 'πο'κεῖ ἕως ποὺ ἐσκούδαρε τὰ χαράτσα καὶ ἐφόρτωσε τὸ καράβι. Ἐγύρισε λοιπὸν

εἰς τὸν βασιλέα. Ἐτότες ἐπικράθηκεν ὁ βασιλιᾶς· αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο τί θὰ τον·ὲ κάμῃ Λοιπὸν ἀγνάντισεν ὁ καϊμένος ὁ Ἀρκουδάφτης, ὅτι δὲν κάνει χαίρι μπλιὸ εἰς ἐκεῖνο τὸ βασιλέα μόνο νὰ φάγῃ. Λέει τοῦ βασιλέα ὅτι· Ἀφέντη, θέλω ν' ἀναχωρήσω ἀπὸ ἐδῶ. Λοιπὸν τοῦ λέει ὅτι· Ἀφέντη, θέλω νὰ μοῦ δώσῃς χρήματα, γιατὶ θὰ φύγω ἀπού τὸν τόπο σου νὰ 'πάω νὰ ζήσω εἰς ἄλλο ντόπο Λοιπὸν ἔδωκέν του καὶ δέκα χιλιάδες γρόσα καὶ ἀνεχώρησεν ἀπού τὸ βασιλέα. Λοιπὸν ἀνεχώρησεν ἀπὸ 'κεῖ καὶ ἐπῆγε εἰς ἕνα ντόπο καὶ ηὗρε δυὸ ἀντρειωμένους καὶ ἐλέγαν τὸν ἕνα Πατούχα καὶ τὸν ἄλλο Μαρκομπούτσαρη. Λοιπὸν των·ὲ λέει· Ἄντεστε νὰ γενοῦμε ἀδερφοί. Λοιπὸν λέγουσιν ὅτι· Ποῦ θὰ πά'με νὰ κατοικήσωμε; Λέει ὁ Ἀρκουδάφτης· Ὅπου πετάξω τὸ ραβδί μου καὶ σταθῇ, ἐκεῖ θὰ 'πά'με νὰ κατοικήσωμε. Ἐπέταξεν τὸ ραβδὶ ντου καὶ ἐπῆγε κ' ἔδωκεν εἰς ἕνα σπήλιο (ἕνα μίλι δρόμο ἀπὸ 'κεῖ, ὅπου ἦσαν). Λοιπὸν ὑπήγασιν ἐκεῖνοι καὶ ἐκαθίσασι, καὶ ἐκεῖ 'ς τὸ σπήλιο ἦτον ἕνα πηγαίδι· ἐκεῖ εἰς τὸ πηγαίδι μέσα ἦτον·ε μιὰ γυναίκα, καὶ ἦτον·ε ἡ κάλυτερη τοῦ κόσμου Λοιπὸν λέγουσιν ὅτι· Ποιός μας θὰ καταιβῇ νὰ 'βγάλῃ αὐτὴν τὴν κόρη ἀπού τὸ πηγαίδι μέσα; Τότε λέει ὁ Ἀρκουδάφτης πῶς· Ἐγὼ θὰ καταιβῶ, μὰ νὰ μὲ σύρετε ὕστερα ἀπάνω. Τότε λοιπὸν ἐκατέβηκε καὶ ηὗρε τὴν κόρη καὶ τσῆ λέει ὅτι· Θὰ σὲ 'βγάλω ἀπάνω Λέει του ἡ κόρη ὅτι· Ἐκεῖ μέσα εἶναι δυὸ ἀρνιά, τὄνα μαῦρο καὶ τἄλλο ἄσπρο, καὶ ἀφ' οὗ ἐβγῶ ἀπάνω, νὰ 'ξανοίξῃς νὰ πιάσῃς τὸ ἄσπρο ἀρνὶ νὰ σὲ 'βγάλῃ ἀπάνω, γιατὶ καὶ πιάσῃς τὸ μαῦρο θὰ κατεβῇς 'ς τὸν κάτω κόσμο. Ἔδεσέν την·ε κ' ἔβγαλάν την·ε ἀπάνω. Λέγει τῶν ἀδερφῶν του ὅτι· Ρίξετέ μου τὸ σκοινὶ νὰ 'βγῶ κ' ἐγὼ ἀπάνω· καὶ δὲν ἠθέλασι νὰ τον·ὲ τραβήξουσι. Ὑπῆγε λοιπὸν νὰ πιάσῃ ἀπού τἄρνιὰ τὸ ἕνα, κ' ἤπιασε τὸ μαῦρο. Τότε λοιπὸν ἐκατέβηκε εἰς τὸν κάτω κόσμο, καὶ μήτε ἀνθρώπους ἐγνώριζε, μήτε τόπο ἐγνώριζε. Λοιπὸν ἐκατάντησε καὶ ἐπῆγε καὶ ηὗρηκε μιὰ γερόντιτσα ὡς ἑκατὸ χρονῶ· λοιπὸν τσῆ λέει ὅτι· Παραμάννα μου, θέλω νὰ μὲ κονέψῃς κ' ἐμὲ ἐδῶ 'σὲ τοῦτο τὸν κόσμο 'που ἦλθα καὶ δὲν γνωρίζω.

Εἰς ἐκεῖνο τὸν κόσμο ἦτον·ε μία πολιτεία καὶ εἶχεν ἕνα βασιλέα καὶ εἶχε μίαν κόρη. Λοιπὸν ἦτον·ε ἕνα πηγαίδι καὶ εἶχεν·ε ἕνα θεριό, καὶ δὲν ἄφινε κιὰνένα ἄνθρωπο νὰ 'πάῃ νὰ 'πάρῃ νερό, γιόξα νὰ τοῦ 'πα'νε κιὰνένα ἄνθρωπο τὴν μιὰν ἡμέρα. Λοιπὸν ἐρρίξαν τὰ μπολέτα, καὶ ἔπεσε τσῆ θυγατέρας τοῦ βασιλέα νὰ τηνὲ 'πά'σιν εἰς τὸ θηρίο. Τότε λοιπὸν ὑπῆγεν ἡ γερόντισσα — Ἄχι παιδί μου, 'ποὺ 'πιάσαν·ε δὰ τοῦ βασιλέα τὴ θυγατέρα νὰ τὴ ρίξουν·ε 'ς τὸ πηγαίδι νὰ τηνὲ φάῃ τὸ θηρίο, καὶ ἂν ἤθελε 'βρεθῇ κιὰνένας νὰ τὴ γλυτώσῃ, ἤθελε τὴν 'πάρει γυναίκα ντου. Τότε λοιπὸν λέγει τσῆ παραμάννας ντου· Ἐγὼ θὲ νὰ 'πάω νὰ φονέψω τὸ θηρίο, μόνο νὰ μὴ μὲ μαρτυρήσῃς — Ὄχι παιδί μου, μὴ φοβᾶσαι ἀπὸ 'μένα. Λοιπὸν ἐπῆγεν 'ς τὸ πηγαίδι ἐκεῖνο καὶ ἐκάθισε μὲ τὴ βασιλοπούλα, καὶ τοῦ λέει· Τί γυρεύεις, ξένο μου, 'σὲ τοῦτο τὸ μέρος; — Μὴ φοβᾶσαι, κόρη, κ' ἐγὼ θὰ σκοτώσω αὐτὸ τὸ λεοντάρι 'ποὺ θὲ νὰ σὲ κυνηγήσῃ ἐσένα καὶ μὴ φοβᾶσαι. Τότε λοιπὸν ἐπῆρεν ἡ κόρη χαρὰ μεγάλην. Τότε τοῦ λέγει ὅτι, ἐὰν τὴν κάμῃς αὐτὴν τὴν χάρι, ὅ τι ζήτημα θέλεις ζήτηξε τοῦ πατέρα μου. Ὅταν ἠβγῆκε τὸ θηρειὸ τοῦ ἔπαιζε μιὰν κονταριὰ καὶ τὸ ἐσκότωσεν ὁ Ἀρκουδάφτης. Ἀφ' οὗ τὸ 'σκότωσεν, ἤβγαλε τὴν γλώσσαν ντου καὶ τὴν 'πῆρε· (αὐτόνο τὸ θηρίο, λέει, ἦτον·ε δικέφαλο). Τότες ἐπῆρε τὴ βασιλοπούλα καὶ τὴν ἔσυρνε καὶ τὴν ἐπῆγε 'ς τοῦ πατέρα της κοντά, καὶ τότες τὴν ἀφῆκε. Ἐκεῖ ἀπού πήγαινεν ἡ κόρη τσ' ἀπαντήχνει ἕνας ἀράπης μαῦρος· τσῆ λέγει ἀράπης· Πῶς ἐγλύτωσες ἐσύ; Καὶ τοῦ λέγει, ὅτι ἕνας νέος εὑρέθηκεν εἰς τὸ πηγαίδι αὐτοῖνο κ' ἐσκότωσε τὸ θηρίο καὶ μὲ ἐγλύτωσε, — Λοιπὸν θὰ σὲ σκοτώσω, ἐὰν δὲν εἰπῇς, ὅτι τὸ 'σκότωσα ἐγώ· καὶ τοῦ λέγει ὅτι· Μετὰ χαρᾶς, ἐγὼ τοῦ τὸ λέγω. Λοιπὸν τὴν ἐπῆρεν ὁ ἀράπης καὶ τὴν ὑπῆγεν τοῦ βασιλέα. Ἠπῆρεν ὁ βασιλέας χαρὰν μεγάλην Λοιπὸν λέγει, ὁ βασιλέας, ὅτι, ἂν εἶχε χαθῇ τὸ παιδί μου; καλλιώτερα κ' ἐγλύτωσε κι ὰς τηνὲ δώσω τοῦ ἀράπη. Λοιπὸν ἐκάλεσεν ὁ βασιλέας ὅλο τὸ λαὸς καὶ ἐσύμωσε κ' ἐκάμαν γάμο μεγάλο. Λοιπὸν ἄκουσεν ὁ Ἀρκουδάφτης ὅτι ὁ ἀράπης ἔκαμε τοῦτο τὸ φέρσιμο καὶ ἔπεψε τὴ γερόντισσα νὰ ἐξετάσῃ πῶς ἔναι ἡ δουλειά. Λοιπὸν ὑπῆγεν ἡ γερόντισσα, ἐξέτασε, καὶ ἔπειτα ὑπῆγεν καὶ τοὔπε πώς, τοῦτο καὶ τοῦτο ἤκαμεν ὁ ἀράπης. Λοιπὸν 'σὰν ὑπῆγεν ἡ γρὰ εἰς τὸ βασιλικὸ παλάτι δὲν τὴν ἐφήκασι τὰ φύγῃ παρὰ νὰ σταθῇ εἰς τὴν 'ξεφάντωσι. Λοιπὸν ἐκάτσασιν εἰς τὴν τάβλαν καὶ ἐτρώγαν' οἱ ἀνθρῶποι καὶ ἔκατσε κ' ἡ γερόντισσα ἐκεῖ κ' ἔτρωγε. Λοιπὸν ἡ γερόντισσα ἔκρυψε δυὸ κομμάτια κρέας καὶ δυὸ κομμάτια

ψωμὶ καὶ τὰ ἔκρυψεν εἰς τὸ στῆθός της. Λοιπὸν τὴν εἶδεν ἕνας ἀποὺ τσὴ μαγέρους, καὶ λέγει, ὅτι αὐτὴ ἡ γερόντισσα δὲν ἔχει ἄντρα, δὲν ἔχει παιδί, τί θὰ τὸ κάμῃ αὐτὸ τὸ ψωμὶ 'ποὺ κρύβγει; Λοιπὸν τὄπασι τοῦ βασιλιᾶ, καὶ λέγει· 'Ακολουθᾶτε νὰ 'πάῃ 'ς τὸ κονάκι, 'ποὺ κάθεται, νὰ 'δῆτε τίνος θὰ τὸ δώσῃ. Τότε λοιπὸν ἔπεμψεν ἄνθρωπον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ κονάκι τσῆ γερόντισσας, καὶ εἶδεν αὐτὸν τὸν νέον, τὸν 'Αρκουδάφτην, 'ποὺ 'κάθουντον ἐκεῖ, καὶ ἐθαυμάξασι τὴν θεωρία 'ποὺ εἶχεν αὐτόνος ὁ ἄνθρωπος. Τότε λοιπὸν ὑπῆγαν καὶ τὄπαν τοῦ βασιλέα, καὶ ἔστειλεν ἀνθρώπους καὶ ἐπῆγαν κ' ἔφεραν τὸν 'Αρκουδάφτην 'ς τὸ βασιλικὸ σεράγιο. Τότες ὑπῆγε κ' ἐπροσκύνησε τὸν βασιλέα. Τότε λοιπὸν ἐρώτηξεν ὁ 'Αρκουδάφτης τὸν βασιλέα· Γιατί τὴν κάνεις ἐτούτη τὴ χαρά; Διατὶ τὸ ζημιὸς ἐγλύτωσε τὸ παιδί μου, αὐτὸς ὁ ἀράπης, ἐσκότωσε τὸ θηρίο, καὶ θὰ τοῦ τηνὲ δώσω γιὰ γυνάικα ντου, καὶ κάνω τόση χαρά. Τότε λοιπὸν λέγει ὁ 'Αρκουδάφτης ὅτι, στεῖλε νὰ φέρουσι τοῦ θηρίου τὴ κεφαλὴ ἐδῶ· ἔπεψεν ἀνθρώπους καὶ ἤφεραν τὴν κεφαλὴν ἐκεῖ· λέει ὁ 'Αρκουδάφτης τοῦ 'Αράπη· 'Εσὺ τὸ 'σκότωσες τὸ θηρίο; λέει ὁ ἀράπης, ἐγώ.—Ἄνοιξε τὸ στόμα τοῦ θηρίου καὶ 'βγάλε τὴ γλῶσσάν ντου νὰ μοὺ τὴ δώσῃς. Τότε λοιπὸν δὲν ἦτον-ε ἄξιος ὁ ἀράπης ν' ἀνοίξῃ τὴ μπούκα τοῦ θηρίου. 'Ετότες 'βγάνει ὁ 'Αρκουδάφτης ἀποὺ τὸν κόρφον ντου τὴ γλώσσα τοῦ θηρίου καὶ λέγει· 'Ορίσ'τε ταύτη τὴ μαρτυρία 'ποὺ ἔχω ἐγώ. Τότε λοιπὸν ἔπιασε τὴν κεφαλὴ τοῦ θηρίου καὶ ἔθεσε τοῦ ἀράπη κ' ἐσκότωσέν τονε Τότε λέγει ὁ βασιλέας τοῦ 'Αρκουδάφτη· 'Πέ μου τί ζήτημα θές, παιδί μου, νὰ σου δώσω, καθὼς ἐγλύτωσες ἐσὺ τὸ παιδί μου Τότε τοῦ λέει ὁ 'Αρκουδάφτης, δὲ θέλω ἄλλο τίποτα νὰ μοῦ κάμῃς, γιόξα ἀνὲ σοῦ περνᾷ νὰ μὲ 'βγάλῃς 'ς τὸν ἀπάνω κόσμο. Τότε λοιπὸν τοῦ λέγει ὁ βασιλέας, αὐτό, παιδί μου 'ποὺ μοῦ ζητᾷς εἶναι βαρὺ πρᾶμα, 'μὰ ἄμε 'ς ἐκεῖνο τὸν ἐγρεμὸ 'ποὺ ἔχουσιν οἱ ἀϊτοὶ τὴν φωλιάν τωνε, καὶ ἐκεῖ ἔναι ἕνας σκορπιὸς καὶ τρώει τὰ πουλιὰ τῶν ἀϊτῶ, καὶ ἂν σκοτώσῃς αὐτὸν τὸ σκορπιὸ θέλεις λάβει ἀπὸ αὐτοὺς χάρισμα μεγάλο καὶ θέλουν σοῦ βοηθήσει νὰ 'βγῇς 'ς τὸν ἀπάνω κόσμο. Ὑπῆγε λοιπὸν καὶ ηὗρηκε τὸ σκορπιὸ καὶ τὸν ἐσκότωσε. Λοιπὸν ὅταν τὸν ἐσκότωσε, 'κατεβήκαν' οἱ ἀϊτοὶ καὶ τοῦ εἴπασι· Λοιπὸν τί ζήτημα θέλεις ἀπὸ ἐμᾶς καθὼς ἐσκότωσες τὸ θηρίο 'ποὺ ἔτρωγε τὰ παιδιά μας; Τότε λοιπὸν τωνὲ λέγει ὅτι, δὲν θέλω ἄλλη χάρι νὰ μοῦ κάμετε, παρὰ ἐὰν 'ςᾳὲ περνᾷ, νὰ μὲ 'βγάλετε 'ς τὸν ἀπάνω κόσμο. 'Ετότες τοῦ λέγουσιν ὅτι, ἄμε νὰ 'μαᾳὲ γεμίσῃς δυὸ τουλούμια νερὸ καὶ νὰ μᾶς εὕρῃς καὶ ἕνα ὀζῷ' τοῦ καθενὸς καὶ τότε θέλομε σὲ 'βγάλει 'ς τὸν ἀπάνω κόσμο. Ὑπῆε καὶ ηὕρηκε δυὸ τουλούμια νερὸ καὶ δυὸ ὀζὰ καὶ τὰ ἐκρέμασε 'ς τσὺ φτεροῦγές των καὶ αὐτὸς ἐκάθισεν ἀπάνω. Ὅταν ἦσαν γοργὸ νὰ 'βγοῦν' ἐπάνω, ἐπόκαμε τὸ νερὸ καὶ τὸ κρέας. 'Ετότες ἐφωνιάξασιν αὐτοί, κρά (κρέας). Τότε λοιπὸν ἔκοψε ἕνα κομμάτι ἀποὺ τὸ κρέας του καὶ τῶν τὄδωκε καὶ ἐβγήκαν' ἀπάνω. Λοιπὸν τὸν ἀφήκασι καὶ ὑπῆγε καὶ ηὕρηκε τοὺς ἀδερφούς του καὶ ἐδιαμοιράζουντανε τὴν κόρη αὐτή, τὴν καλύτερη τοῦ κόσμου, ποιὸς νὰ τηνὲ 'πάρῃ. Τότες λοιπὸν ἔπαιξε μιὰ σαϊτιὰ ὁ 'Αρκουδάφτης 'ς ἕνα δένδρο καὶ ἐσκίστηκε τὸ δεντρό. Τωνὲ λέγει λοιπόν: ὅποιος ὑπάει νὰ 'βγάλῃ τὴ σαίτα νὰ μοῦ τὴ φέρῃ, ἐκεῖνος θὰ τηνὲ 'πάρῃ. Ὑπάει ἕνας ἀποὺ τὸ ἕνα μέρος κι ὁ ἄλλος ἀποὺ τὸ ἄλλο, διὰ νὰ ἀνοίξῃ τὸ δένδρο νὰ 'βγῇ ἡ σαίτα καὶ 'πάει καὶ ὁ 'Αρκουδάφτης καὶ 'παίρνει τὴ σαίτα καὶ ἐπιαστήκασιν αὐτοὶ εἰς τὸ δένδρο αὐτὸ καὶ δὲν εἶχαν πὼς 'βγῇ ὕστερα. Τότε λοιπὸν τωνὲ λέγει· ἐτοῦτο 'ποὺ μοῦ ἐκάμετε σεῖς, γιατί τὸ ἐκάμετε, νὰ μοῦ 'πάρετε τὴ γυναίκα καὶ νὰ μὴ μὲ 'βγάλετε ἀπάνω; Λοιπὸν ηὕρ·σκε ὁ ἕνας τοῦ ἄλλοῦ τὴν πρόφασι. Λοιπὸν τωνὲ λέγει· ἔ, μείνετε αὐτοῦ ἥσυχοι καὶ ἐγὼ θὰ σαᾳὲ 'βγάλω μὲ τὸ κολαΐ. Ὁ ἀϊτὸς ἐκατέβηκε καὶ τοῦ λέγει ὅτι, φέρε τὸ μέρος, ὅπου ἔκοψες τὸ κρέας. 'Αφοῦ τοῦ ἔβαλε τὸ κρέας, 'ποὺ εἶχε 'ς τὴ γλῶσσάν του 'ποκάτω ὁ ἀϊτός, ἐκόλλησε τὸ κρέας καὶ ἤγιανεν ὁ 'Αρκουδάφτης καὶ ἤγινεν ὡςὰν καὶ πρώτας. Τότε λοιπὸν τοῦ 'κόπηκε τὸ φαΐ τοῦ 'Αρκουδάφτη καὶ δὲν ἔτρωγε ὡς ἕνα ψωμὶ τὴν ἡμέρα. Τότε λοιπὸν ἐπῆρε τὴν κόρην αὐτὴν καὶ ἐπῆγε 'ς τοῦ βασιλέα 'ποὺ ἦτον ε προτήτερα, καὶ τοῦ λέγει· Μεγαλειότατε, ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶμαι ἐδῶ εἰς τὸ σεράγιο ἕως ὅτου νὰ τελειώσω τὴ ζωή μου καὶ ὡς ἤμουνε πρώτας δὲν εἶμαι τώρα. Τότε λοιπὸν τὸν ἔκαμεν ἀξιωματικὸν καὶ ἔδωκέν του τόπο καὶ ἔζησε ὅσον καιρὸν ἔζησε.

---

8. Ὁ καῦκος.
(ἀστεῖον).

Μιὰ φορὰ ἦτον-ε ἕνας παπᾶς καὶ εἶχεν-ε

δὰ ἡ γυναίκα του καῦκο, κι ὁ παπᾶς δὲν τὸ 'κατέχε. 'Επήγαιν' ὁ παπᾶς 'ς τὸ μύλο κ' ἤλεθε τὸ σ'τάρι ψιλὸ ψιλό, κι ἀπόκειας τὸ 'κοσκίνιζ' ἡ παπαδιὰ κ' ἤκανε τὸ ψιλὸ ἀλεύρι τοῦ καύκου τσὴ κουλουράκια καὶ τοῦ παπᾶ ἐζύμωνε τὰ πίτερα. Μιὰν ἡμέρα λέει τσὴ παπαδιᾶς: ἔ, παπαδιά, 'μὰ ἐγὼ 'πάω 'ς τὸ μύλο κι ἀλέθω τὸ σ'τάρι ψιλὸ καὶ σὺ μοῦ ζυμώνεις πίτερα, πῶς 'πάει μαθὲς τουτονὰ τὸ πρᾶμα κ' εἶμαι μπλιὸ νὰ στραβωθῶ· λέει· Ντὰ εἶντα δὰ σοῦ τὸ χώνω, ἀφέντη παπᾶ, μιὰν ἀδερφὴ ἔχεις 'ς τὴ Στεία κι ὁντὲ δὰ κοσκινίζω τ' ἀλεύρι κλάνει κ' ἔρχετ' ἡ πορδή τση 'παδὰ καὶ 'παίρνει τὸ μπάσπαρο καὶ 'πομένουνε τὰ πίτερα· μόνο ἄμε νὰ 'πά' τηνὲ σκοτώσῃς. Καβαλικεύγι ὁ παπᾶς τὸ γάϊδαρό ντου καὶ 'παίρνει καὶ τὸ τουφέκι νὰ 'πά' σκοτώσῃ τὴν ἀδερφήν του 'ς τὴ Στεία.

'Οντὲν ἦτον-ε μεσόστρατα, τοῦ 'παντήχνει ἕνας γέρος καὶ τοῦ λέει· ποῦ 'πά'ς, ἀφέντη παπᾶ; λέει· ἐτσέ, κ' ἔχω μιὰν ἀδερφὴ 'ς τὴ Στεία καὶ 'πάω 'γὼ κι ἀλέθω τὸ σ'τάρι 'ς τὸ μύλο ψιλό, κι ὁντὲ τὸ κοσκινίζ' ἡ παπαδιά, κλάνει κ' ἔρχεται ἡ πορδή τση καὶ 'παίρνει τὸν μπάσπαρο καὶ 'πομένουν τὰ πίτερα κ' εἶμαι νὰ στραβωθῶ μπλιὸ ἀποὺ τὰ πίτερα καὶ δὰ 'πάω νὰ τηνὲ σκοτώσω. —Ἔ, κακορροίζικε παπᾶ! 'μὰ ἡ γυναίκα σού 'χει καῦκο, 'μὰ δὲν τὸ κατέχεις! — Μπά, ἐμένα ἡ γυναίκα μου χώνεται καὶ τοῦ πετεινοῦ. — Καὶ πόσο ν' τὸ στοίχημά σου νὰ 'πάω ἐγὼ νὰ σοῦ τονὲ δείξω νὰ τονὲ 'δῇς ἀμοναχός σου; λέει· ἑκατὸ ριάλια δὰ σοῦ δώσω καὶ τὸ γάϊδαρο νὰ πηαίνῃς. Λέει· ἔ, ἀκ'λούθα μου. Καὶ τοῦ 'κ'λούθανε δὰ ὁ παπᾶς κι ἀπύτις ἐφτάξανε δὰ 'ς τὸ χωριὸ κοντά, λέει· ἔμπα 'δὰ μέσα 'ς τὸ σακκὶ νὰ σὲ 'πάω 'ς τὸ 'σπίτι σου.

Φορτώνει δὰ ὁ διακονιάρης τὸν παπᾶ 'ς τὸ γάϊδαρο, 'παίρνει τονε 'πάει τονε 'ς τὸ 'σπίτι ντου· λέ' αὐτὸς τσὴ παπαδιᾶς· ἐπά' σαι, ἀφέντη παπᾶ! λέει· δὲν εἶναι 'κεῖνος ἐπάδά, 'μὰ τὸ 'σπίτι ντού 'ναι 'πάδά, λέει· νὰ μὲ κονέψῃς ἐπαδά; λέει· κονεύγω σε. Πιάνει ὁ διακονιάρης, 'ξεφορτώνει τὸν παπᾶ, 'κουμπίζει τονε ἀπάνω 'ς τὸ χειρόμυλο· ἀργὰ δὰ 'πάει ὁ καυκός τση, κ' εἶχε κι αὐτὴ μιὰν ὄρνιθα γεμωστὴ κ' εἶχεν-ε μιὰ μπουκάλα κρασὶ 'παρμένο καὶ καθίζουνε κ' ἐτρώγανε κ' ἐπίνανε καὶ βάνουν καὶ τὸ διακονιάρη μαζί τους κ' ἤτρωε· (ἐθαρρούσανε δ' αὐταὶ πὼς ἐτοῦτος εἶναι διακονιάρης καὶ δὲ γατέχει εἶντα μοῦστανε 'μεῖς). 'Απῆς ἐφάγανε δὰ κ' ἤπιανε, τὸς ἦρθε δὰ καὶ κέφι νὰ τραγουδήξουνε. Λέει δὰ ἡ παπαδιά:

Ἄντρας μου 'ς τὰ κιβδαλα κ' ἐγώ
'ς τὰ κιβδαλίσματα

Λένε δὰ καὶ τοῦ διακονιάρη· λέει, τραγούδηξε καὶ τοῦ λόγου σου, μπαρμπαδάκι· λέει· ἐγώ, παιδί μου, δὲν κατέχω· λέει· ὅϊ, νὰ τραγουδήξῃς θές. 'Σὰν εἶδε δὰ πὼς δὲν τὸν ἐπαραιτούσανε, λέει:

Ἄκουε σακκὶ δεμένο
χειρομυλακουμπισμένο,
τὰ ἑκατό μου ριάλια θέλω
καὶ τὸ γάϊδαρο νὰ 'πηαίνω.

Λέει· ἄ! ποὺ νὰ σοῦ δώσ' ὁ Θεὸς καλό, 'ξανατραγούδηξε πάλι αὐτήνα τὴν μαντινιάδα. Δακέρνει πάλι ὁ γέρος κ' ἤλεγε:

Ἄκουε σακκὶ δεμένο
χειρομυλακουμπισμένο
τὰ ἑκατό μου ριάλια θέλω
καὶ τὸ γάϊδαρο νὰ 'πηαίνω.

Τὴν ταχινὴ δὰ σηκώνεται πάλι ὁ διακονιάρης, φορτώνει τὸν παπᾶ, 'βγάνει τον ὀξω 'ποὺ τὸ χωριὸ κι ἀπόκειας τονὲ 'ξεφορτώνει καὶ τονὲ 'βγάνει ὄξω. Λέει· ἔ, εἶδες τονὲ δὰ κι ἀμοναχός σου; τὰ ἑκατὸ ριάλια θέλω δὰ καὶ τὸ γάϊδαρο. Δίδει τ' ὁ παπᾶς τὰ ἑκατὸ ριάλια καὶ τὸ γάϊδαρο καὶ μισεύγει ὁ διακονιάρης. 'Παίρν' ὁ παπᾶς, 'πάει 'ς τὸ 'σπίτι, λέει τσὴ παπαδιᾶς, λέει κακορροίζικη παπαδιά, κ' ἐπιάσανέ με οἱ κλέφται 'ς τὴ στράτα καὶ μοῦ 'πήρανε ἑκατὸ ριάλια καὶ τὸ γάϊδαρο κι' ἄλλο 'λίγο νὰ μὲ σκοτώσουνε κι ὅλας! Λέει· ἔ, ἀφέντη παπᾶ, ἡ κεφαλὴ 'σὰν εἶναι καλά, ὅλα καλά.

Μιὰν ἡμέρα 'παίρνει ἡ παπαδιὰ 'πάει 'ς τὸ μοναστήρι γιὰ νὰ παρακαλέσῃ τὴν Παναγιὰ νὰ τον-ε γοργοστραβώσῃ· κι αὐτὸς τὴν εἶδεν-ε καὶ 'παίρνει καὶ 'πάει πιὸ 'μπρὸς καὶ 'μπαίνει μέσα 'ς τὸ ἱερό. 'Πάει αὐτὴ κ' ἐπαρεκάλεσε τὴν Παναγιὰ κ' ἤλεγε· Παναγιά μου, Παρθένα μου, καὶ τυφλοκούφα τὸν παπᾶ· λέει τση δὰ ὁ παπᾶς 'πὸ μέσα 'ποὺ τὸ ἱερό· Ἄμε, εὐλογημένη χριστιανή, νὰ σφάξῃς μιὰν ὄρνιθα νὰ την-ὲ γεμώσῃς μὲ τὸ 'ρύζι νὰ την ὲ βράσῃς, νὰ τοῦ ψήσῃς 'ς τὸ ζουμί τση τσορμπὰ καὶ νὰ κάμῃς καὶ κουλουράκια σίτινα νὰ φά'ῃ ὁ παπᾶς νὰ στραβωθῇ· 'μὰ τρομερὴ νὰ εἶσαι νὰ μὴν ἀγγίξῃς. 'Εθάρρεις δ' αὐτὴ πὼς ἦτον-ε κι ὅλας ἡ Παναγιά, 'ποὺ τσὴ τὄπενε· 'παίρνει αὐτὴ καὶ 'πάει καὶ σφάζει τὴν ὄρνιθα καὶ την-ὲ γεμώνει μὲ τὸ 'ρύζι καὶ τσὴ βάνει μυρωδιὲς καὶ κάνει

'ς τὸ ζουρί τση τσορμπά, καὶ τοῦ κάνει καὶ σίτινα κουλουράκια. 'Πάει ὁ παπᾶς ὕστερα, λέει· Κόπια, ἀφέντη παπᾶ, να φά'ς κ' ἐγὼ σοῦ 'μαγέρεψα νὰ φά'ς κακορροίζικε καὶ νὰ πεινᾷς θὲς μπλιό. Καθίζει ὁ παπᾶς κ' ἤτρωε τὴν ὄρνιθα, λέει τσῆ παπαδιᾶς· Κόπια καὶ τοῦ λόγου σου, κερὰ παπαδιὰ νὰ φά'ς. Λέει· Φάε τοῦ λόγου σου 'μὰ 'γὼ 'χω φα'ωμένα. 'Απύτις ἤφα' ὁ παπᾶς τὴν ὄρνιθα καὶ τὸν τσορμπά, κ' ἤφαε καὶ τὰ κουλουράκια, ἤκανε ὁ παπᾶς πὼς ἐστραβώθηκε καὶ δὲν ἤφεγγε, κ' ἐπασπάτευγε ἑτσὶ δά, κ' ἤπιρας' ἕνα βεργαλάκι κ' ἐκούμπιζε. Καὶ λέει τσῆ παπαδιᾶς, λέει· Ἔ, κερὰ παπαδιά, καὶ λέ' πῶς δὰ στραβωθῶ! ἐμένα 'θαμπώθηκε τὸ φῶς μου καὶ δὲν 'ξεκαθαρίζω ὅλως διόλου. Αὐτὴ δὰ 'ποὺ τὴ χαρά τση 'ξαναπαίρνει πάλι καὶ 'πάει 'ς τὸ μοναστήρι, κι ὁ παπᾶς τὴν εἶδενε, καὶ 'παίρνει πάλι πλιὸ 'μπρὸς καὶ 'πάει καὶ 'μπαίνει μέσα 'ς τὸ ἱερό. 'Πάει αὐτὴ πάλι κ' ἤκανε τὸ σταυρό τζη, τσὺ μετάνοιες, κ' ἐπαρακάλεσε τὴν Παναγιὰ νὰ γοργοστραβώσῃ τὸ παπά τση· κι ὁ παπᾶς μέσα 'ς τὸ ἱερὸ χωσμένος, καὶ τζὴ λέει πάλι Ἄμε, εὐλογημένη χριστιανή, νὰ σφάξῃς ἕνα κοῦβο νὰ τον ἐ γεμίσῃς 'ρύζι καὶ νὰ τοῦ βάλῃς μέσα καὶ πιπεροκίμινα κι ἀμύγδαλα καὶ καρύδια καὶ σταφίδες· καὶ νὰ τοῦ κάμῃς σίτινα κουλουράκια νὰ φάῃ ὁ παπᾶς ν' ἀποστραβωθῇ, 'μὰ τρομαχτικὴ νὰ εἶσαι μὴ φά'ς ἐσύ. Αὐτὴ δὰ θάρρεσε πὼς ἤτον-ε πάλι ἡ Παναγιὰ καὶ 'παίρνει καὶ 'πάει καὶ σφάζει τὸν κοῦβο καὶ τον ἐ γεμώνει μὲ τὸ 'ρύζι καὶ τοῦ βάνει πιπεροκίμινα μέσα καὶ τον-ὲ 'ψήνει καὶ τοῦ κάνει καὶ τὰ σίτινα κουλουράκια. 'Πάει δὰ πάλι ὕστερα ὁ παπᾶς καὶ λέει του· Κάτσε νὰ φά'ς καὶ νὰ πεινᾷς θὲς πάλι κακορροίζικε Καθίζ' ὁ παπᾶς κ' ἤτρωε τὸν κοῦβο. Λέει καὶ τσῆ παπαδιᾶς· Σύμωσε, κερὰ παπαδιά, νὰ φά'ς· λέει· Ἐγὼ ἤφαγα, μόνο φά'ε τοῦ λόγου σου. 'Απύτις ἤφαε ὁ παπᾶς τὸν κοῦβο καὶ τὰ κουλούρια, ἤκαμε πὼς ἐποστραβώθηκε καὶ δὲν ἤφεγγε ὅλως διόλου.

Καὶ μιὰν ἡμέρα ἤθελα πλύνει τὰ 'ροῦχα, καὶ γεμώνει ἕνα σογλὶ καὶ βάνει το ἀπάνω 'ς τὴν πυραστιὰ καὶ ἄφτει τὴ φωτιὰ καὶ λέει τοῦ παπᾶ, λέει· Κάτσε, ἀφέντη παπᾶ, ἐπαὲ νὰ συμπαίνῃς τὸ νερὸ νὰ βράσῃ κ' ἐγὼ δὰ 'πάω νὰ πλύνω τὰ 'ροῦχα νὸ τὰ φέρω ὕστερα νὰ τὰ μπουγαδιάσω· λέγει· Ἐγὼ 'μαι στραβὸς καὶ δὲ φέγγω κι ἀ' μπά, τὸ χύσω νὰ καγῶ κ' ἐγώ; λέει· Σύμπαινέ το δὰ ἀγάλια κ' ἐγὼ τὄχω καλὰ 'στημένο καὶ δὲ πέφτει 'κεῖνο. Καὶ καθίζει ὁ παπᾶς καὶ τὸ 'σύμπαινε. Κι ἀπύτις ἐμίσεψε δὰ 'ξεστραβώνετ' ὁ παπᾶς καὶ βάνει τοῦ σογλιοῦ φωτιὰ καὶ βράζει το γερὰ γερά, κι ἀπόκειας ταρπᾷ καὶ 'πάει ἐκειά, 'ποῦ 'χε τὸ καῦκο τση χωσμένο 'ς τὸ πιθάρι μέσα καὶ τὸ 'ξεσκεπάζει καὶ 'θάρρεσε δ' αὐτὸς ἐντὲ τὸ 'ξεσκέπασε πὼς ἤτον-ε ἡ παπαδιὰ κ' ἤθελε τοῦ δώσει πρᾶμα κ' ἤχασκε· γέρνει τ' αὐτὸς τὸ νερὸ ἀπὸ 'πάνω τὸ βραστό, 'πομέν' αὐτὸς σώχασκος· κι ἀπόκειας 'πάει καὶ βάνει νερὸ 'ς τὸ σογλί, κι ἀπόκειας τὸ γυρίζει καὶ χύνεται, καὶ λαντουρᾷ τ' αὐτὸς καὶ κάνει καὶ χάμαι ἕνα γλιστραχτρό, κι ἀπόκειας καθίζει 'ς τὴν μπάντα κ' ἤκανε πὼς ἤκλαιγε. 'Πάει ἡ παπαδιὰ θωρεῖ τονε κ' ἤκλαιγε. Λέει· Εἶντά 'χεις, παπᾶ, καὶ κλαί'ς; λέει Ντὰ δὲ σοῦ τό' πα 'γώ, θεοκατάρατη, πὼς δὲν ἤφεφγα μόνο 'θελα μ' ἀφήσῃς νὰ συμπαίνω το τσυκάλι· καλὰ δὰ καὶ 'χύθηκε ὀγλήγορα καὶ δὲν ἤτον-ε βρασμένο νά με κάψῃ· λέει· Σώπα, ἀφέντη παπᾶ, καὶ δὲν πειράζει. 'Παίρνει δ' αὐτὴ ὕστερα καὶ 'πάει νὰ 'πῇ νὰ δώσῃ τοῦ καύκου τση πρᾶμα. 'Ξεσκεπάζει δὰ τὸ πιθάρι· λεει του· 'Πάρε, μωρέ, 'κεινὲ τὸ κουλευράκι· αὐτὸς ἐδὰ ἤτον-ε 'σώχασκος ἀπομονάρικος· ἐθάρρεσε δ' αὐτὴ πὼς ἐγέλα· λέει· Ἔ, ἃ' δὲ γελάσῃ δὰ κι ὅλα μιαολιὰ δὲν κάνει· ἀγγίζει τ' αὐτὴ θωρεῖ τονε κ' ἤτον-ε ξυλωμένος· λέει· Ὄφ, κ' ἤβρασέ μού την ὁ παπᾶς! 'Απὺς ἐθέκανε δὰ ἀργὰ κ' ἐκοιμηθήκανε, σηκώνετ' αὐτὴ καὶ 'πάει καὶ τον-ὲ 'βγάνει 'ποὺ τὸ πιθάρι καὶ 'πάει καὶ τον-ὲ ρίχνει 'ς τ' ἀχύρι, ἐκειὰ 'πού 'χανε τὰ βούγια δεμένα. Τὴν ταχινὴ σηκώνετ' αὐτὴ κ' ἤκανε τὴν ἀδιάφορη καὶ 'πάει δὰ 'ς τ' ἀχύρι νὰ 'πά' βάλῃ τῶ βουγιῶ ἄχερα, εἶδε τὸν ἀποθαμένο 'κεῖ δὰ καὶ 'πάει καὶ λέει τοῦ παπᾶ· Νὰ 'δῇς, ἀφέντη παπᾶ, ἕνας διακονιάρης ἐπῆγε 'ς τ' ἀχύρι μας, καὶ δὲ γατέχω γῆ τὰ βούγια τὸν ἐπατήσανε, γῆ 'ποὺ τὴ κρυγιότη 'πόθανε, μόνο ἄντες νὰ 'πά' τον-ε 'πάρωμε νὰ 'πά' τον-ε ρίξωμε πέρα κειὲ νὰ μὴν τον-ὲ 'βροῦνε οἱ χωρκανοὶ τὴν ταχινὴ 'κειὰ νὰ γραντίσωμε Λέει τσ' ὁ παπᾶς 'Μὰ 'ποὺ δὲν 'μπορῶ 'γὼ νά τον ε σηκώνω; λέει του ἡ παπαδιά· Βάλε τοῦ λόγου σου τὰ ἱερά σου καὶ 'πάρε καὶ τὸ θυμιατὸ νὰ θυμιάζῃς κ' ἐγὼ δὰ τον ἐ σηκώνω. 'Πάει ἡ παπαδιά, σηκώνει τόν ε, βάνει τὰ ἱερά ντου καὶ 'παίρνει καὶ τὸ θυμιατό, καὶ 'παίρνει καὶ μιὰ βελόνα. 'Σ τὴ στράτα δὰ 'κειὰ 'ποὺ 'πηαίνανε, ἤρραφτε ὁ παπᾶς τἀποθαμένου τὰ 'ροῦχα μὲ τσῆ παπαδιᾶς· λέει του ἡ παπαδιά· 'Πέ του, ἀφέντη παπᾶ, ἕνα δυὸ τρία γράμματα καὶ ξένος ἄνθρωπος εἶναι καὶ μιστό θὰ νάχῃς. 'Αρχίζ' ὁ παπᾶς κ' ἐδιάβαζε κ' ἤλεγε. Τρεῖς 'πά'νε κ' ἕνας γιαγέρνει, παπαδιὰ 'ξεκουμπισμένη! λέει του δὰ ἡ παπαδιά· Αἴ 'ποὺ νὰ σοῦ δίδῃ ὁ Θεὸς καλό, 'ξαναδιάβαζέ του πάλι, καὶ ξένος ἄνθρωπος εἶναι ὁ κακομοίρης καὶ μιστὸ θὰ νάχῃς. Ἤλεγέ ντου πάλ' ὁ παπᾶς· Τρεῖς 'πά'νε κ' ἕνας γιαγέρνει, παπαδιὰ 'ξεκουμπισμένη! κ' ἐθύμιαζε δὰ κι ὅλας. Κι ἀπύτις ἐφτάξανε δὰ κοντὰ 'ς τὸ δέτη, λέει, δός του δὰ κεραπαπαδιὰ νὰ γκρεμαστῇ ἀποπαὲ κάτω. 'Πάει ἡ παπαδιὰ νὰ τοῦ παίξῃ μιὰ τσὲ κάτω νὰ γκρεμιστῇ, κι ὁ παπᾶς τὴν εἶχεν-ε ραμμένη μὲ τὰ 'ροῦχα τἀποθαμένου δά. καὶ τηνὲ 'παίρνει κι αὐτὴ κι ἐτσούρλανε μαζί, κ' ἐπηαίνανε κάτω. Κι ἀμολαίρν' ὁ παπᾶς ἀτζιρίτι, καὶ τοῦ φωνιάζ' ἡ παπαδιά· Στάσου, ἀφέντη παπᾶ, νὰ σοῦ 'πῶ πουῦνε τὰ κλειδιά· λέει, 'ς τὸ γέρο ντὸ μαῦρο νὰ 'πά'ς, 'μὰ 'σὰν 'πάω 'γώ, 'ς τὸ σπίτι νὰ τὰ 'βρῶ θέλω.

ΠΟΙΗΣΙΣ

Τραγούδια διάφορα.

(Γαύδου)

1. Ὁ Δασκαλογιάννης.

Ἀπούχει νοῦ καὶ στόχασι καὶ γνῶσι 'ς τὸ κεφάλι,
νὰ κάτσῃ νὰ συλλογιστῇ τὸ Δάσκαλο τὸ Γιάννη.
Κάθα Λαμπρή, Χριστόγεννα ἤβανε τὸ καπέλλο
καὶ τοῦ πρωτόπαπά 'λεγε, τὸ Μόσκοβο δὰ φέρω.
Δασκαλογιάννη τῶ Σφακιῶ, σώπα γιὰ δὲ σοῦ πρέπει
νὰ μὴν τἀκούσῃ μνιὰν Τουρκιὰ νἀρθῇ νὰ σὲ 'ξετρέξῃ.
Δασκαλογιάννη τῶ Σφακιῶ, λυπήσου τὰ παιδιά σου,
νὰ μὴ σοῦ τὰ σκλαβώσουνε κ' εἶν' ἐντροπὴ τσ' ἀντριᾶς σου.
Μὰ τὸ Θεὸ δὲν παραιτῶ, ἂν δὲν τονὲ κρεμάσω
'ς τὴ μέσα μπάντα τὸ Σταυρὸ κι ἀπόκειας νὰ περάσω.
'Απύτις ἐτελείωσε τὸ γράμμα τοῦ Βεζίρη,
'ς τὸ Βιλαέτι 'μήνυσε νὰ γίνουνται χαζίρι.
'Σ τὸ Ρέθεμνι μαζεύγονται ἀγάδες καὶ ὁλ'μάδε.
καὶ 'ς τὰ τζαμνιὰ ἐμπαίνανε κ' ἐκάνανε ντοάδες.
Μὰ ὀντὲν ἐπορίζανε, λένε τοῦ Σερασκέρη,
εἶντα βουλὴ μᾶς ἤδωκες ἐτοῦτο τὸ σεφέρι;
μ' ὀπίσω νὰ γιαγύρωμε εἶν' ἐντροπὴ 'δική μας,
νἄθελε τονὲ πιάσωμε ἤτον-ε τσῆ τιμῆς μας.
Τέτοι ἑπτακέφαλο θεριὸ καὶ λιονταρμοῦ ἰσπέτι,
πῶς δὰ τονὲ 'μερώσωμε νὰ 'μπῇ 'ς τὸ βιλαέτι!
Ντελόγω 'ξεκινήσανε δώδεκα μπαϊράκια
καὶ 'πάνε 'ς τὴν 'Ανώπολι 'ς τοῦ μπέη τὰ κονάκια.
Σ' τσ' 'Ανώπολις τὰ δώματα τὰ 'στέσαν τὰ τσαντίρια
'πὸ πέρα 'ς τὴν 'Αράδαινα πολέμους καὶ παιγνίδια.
Δίδουν τσ' 'Αράδαινας φωτιά, καίγεται κι Ἅγις-Γιάννης,
κι ἀμοναχὸς τσὺ πολεμᾷ ὁ Δάσκαλος ὁ Γιάννης
κι ἀμοναχὸς τσὺ πολεμᾷ μόνο μὲ τἄρματά ντου,
τὸ αἷμα πὶν' ὡσὰν σκυλλὶ ἀποὺ τὴ μανιτά ντου.
'Αμοναχὸς τσὺ πολεμᾷ μόνο μὲ τὸ σπαθί ντου,

κι ὀμπρὸς κι ὀπίσω τὸ πετᾶ 'ζὰν 'λάφι τὸ κορμί ντου.
'Μά 'στερις ἐθαρρεύτηκε 'ζὰν πιστεμένοι φίλοι,
κι ἀπάνω ντου ἐρράξανε 'ζὰν λυσσασμένοι σκύλλοι.
Πιάνουν 'πισταγκωνίζουν τα τὰ γλήγορά ντου χέρια
καὶ μὲ τὰ 'ντόντια τού 'παιρνε τὰ τούρκικα μαχαίρια.
'Ομπρὸς ὀμπρὸς τον-ἐ λαλοῦν σαράντα μπεξελῆδες,
κ' ἔχουν καὶ τὰ σπαθιὰ 'γδυμνὰ κι φαίνουντ' οἱ λεμπίδες.
— Διάλε τσ' ἀποθαμένους σας καὶ σᾶς καὶ τὰ σπαθιά σας,
τρεῖς 'μέρες σας-ἐ πολεμῶ κ' ἤκαψα τὴ γκαρδιά σας.
'Μ' ὀντὲ τὸν ἐπερνούσανε 'ς τὰ ἔρ'μα ντου κονάκια,
ἐτρέξανε τὰ 'μάτια ντου 'ζὰ θελωμένα ρυάκια.
Κι ἄχι καὶ νὰ μοῦ δίδετε τσικίνια πεντακόσα,
νὰ 'σάσω τὰ κονάκια μου καθὼς ἦσαν καὶ πρῶτα.
— Γρύκα, μῶρ', ἕνα γκερατᾶ εἶντα λαλεῖ καὶ λέει,
τὴν κεφαλήν του 'χάσενε καὶ τὰ κονάκια κλαίει.
'Μ ὀντὲ τὸν ἐπερνούσανε 'ς τοῦ Μπαμπαλῆ τὸ χάνι,
ἐζήτηξε κρυγιὸ νερὸ κι ἀπόκειας ν' ἀποθάνῃ.
Βάνουν ἕνα γλυκὸ καβὲ 'ζὲ φαρφουρὶ φλιτζάνι
κ' ἕνα τζιμπούκι γιασεμὶ ἑφτὰ σακκούλια κάνει.
Τσαρσὶ τσαρσὶ τον-ἐ λαλοῦν καὶ τον-ἐ διαρωτοῦνε,
Δασκαλογιάννη' ὁ βασιλιᾶς 'ποὺ προσκυνᾷς καὶ ποῦναι!
— 'Μ' ὁ βασιλιᾶς 'ποὺ προσκυνῶ, Σταυρὸς εἶν' κι ὁ Θεός μου,
διάλε 'ς τὸ Μουχαμέτη σας μὴ στένεστε ὀμπρός μου.

---

2. Ἡ φυλακή.

'Μ' εἶντάχουνε καὶ παίζουνε τ' Ἁγιοῦ-Μάρκ' οἱ καμπάνες;
'Μὰ γιὰ παιδὶ βαφτίζουνε, γι' ἀντρόϋνο 'βλογοῦνε,
μιὰ ρήγισσα βασίλισσα μαλώνει τὸν υἱγιό της,
καὶ πὼς τὴν εἶπε μελαψή, καὶ πὼς τὴν εἶπε μαύρη,
'ς τὴ φυλακὴ τὸν ἤβαλε τριάντα χρόνους κάνει·
κι ἀπάνω 'ς τσὺ τριανταδυὸ τσῆ φυλακῆς 'θυμᾶται.
— Παπούτσα μου 'ς τὰ χέρια μου, καὶ νοῦ 'ς τὴ γκεφαλή μου,
νὰ 'πά' νὰ 'βρῶ τὴ φυλακὴ ἀποῦναι τὸ παιδί μου.
'Μ' ὥρα καλή σου φυλακή, μαζὶ μὲ τὸν πορτάρη,
θαμάζομαί σε, Κωσταντῆ, θαμάζομαί σε πάλι
πὼς δὲν τὴ σπᾷς τὴ φυλακὴ νὰ δείρῃς τὸν πορτάρη.
— Μάννα, καὶ κουζουλή 'σουνε καὶ κουζουλή 'σαι πάλι,
θαρρεῖς κ' ἐτούτ' ἡ φυλακὴ 'γὰ 'σπίτι 'ναι χτισμένη,
μὲ βόλια καὶ μὲ σίδερα εἶναι θεμελιωμένη.

---

3. Ὁ Δασκαλαντώνης.

Παιδιὰ κ' εἶντάχουν τὰ πουλιὰ κ' εἶναι 'ξαγριεμένα.
καὶ κιλαδοῦσι θλιβερὰ καὶ παραπονεμένα!
Γῆ κυνηγὸς τὰ κυνηγᾷ, γῆ χιόνι τὰ πλακώνει,
γι' ἀκούσαν' πὼς ἀπέθανεν ὁ δάσκαλος 'Αντώνης.
Σαββάτο ἐβαρίστηκε κάτω 'ς τὸ γυρογιάλι
καὶ παρευθὺς τὸ 'λόγιασε ὁ ξένος θ' ἀποθάνῃ.
Καθίζει γράφει μιὰ γραφὴ 'ς τὸ 'σπίτι του τὴν πέμπει,

νὰ κατέβ' ἡ γυναίκα του νὰ τον-ἐ παραβλέπῃ.
Γυναίκα του 'ζὰν τὄμαθε πιάνει καὶ συνοδεύει
μουδὲ σκλάβες ἐρώτηξε, μηδὲ καὶ βάγιες 'παίρνει.
'Παίρνει καὶ τὴν κουνιάδα τζη τὴ βασαρμολουσμένη,
κ' ἐβάστα κ' εἰς τὰ χέρια της μωρὸ παιδ' ἡ καϊμένη.
'Κ'λουθᾷ κ' ἡ θυγατέρα τζη ἡ γι 'Αντωνολεούσα,
καὶ τῶν ἀνθρώπω τὺς καρδιὲς ἤκανε κ' ἐρραοῦσα.
Κ' ἐπῆγε κ' ηὕρηκέν τον-ε 'ς τὴν κλίνη κ' ἐκοιμᾶτο,
κ' ἐτρέχασι τὰ 'μάτια της καὶ τὰ μαλλιά της κάτω.
Σώπα, γυναίκα κουζουλή, πλέξε τα τὰ μαλλιά σου
καὶ πλῦνε καὶ τὰ 'μάτια σου ν' ἀντισταθ' ἡ καρδιά σου.
— Πῶς μοῦ τὸ λέ'ς, 'Αντώνη μου, νὰ πλέξω τὰ μαλλιά μου,
νὰ πλύνω καὶ τὰ 'μάτια μου ν' ἀντισταθ' ἡ καρδιά μου,
ἀπού θωρῶ τὰ 'μάτια σου καὶ παίζουν τοῦ θανάτου
κ' ἔχεις καὶ θηλυκὰ παιδιὰ κ' εἶναι τοῦ 'παντρεμάτου;
'Μ' ὀντὲ τὸν ἐσηκώνανε ἀπού τὸ γυρογιάλι,
ἡ θάλασσα μουγγρίστηκε κ' ἡ γι ἄμμο δάκρυα 'βγάνει.
Κι ὀντὲ τὸν ἐπερνούσανε ἀντίκρυτα 'ς τσ' 'Αρμένους,
ἐκατεβήκαν' τὰ χωριὰ καὶ τον ἐ συνεπαίρνουν.
'Ας τάξωμε πὼς ἦτον-ε κολώνα 'ς τὸ χωριό μας
κ' ἐβούλησε κ' ἐρράϊσε κ' ἐχάθηκι ἀπὸ 'μπρός μας.

---

4. Ναυτικόν.

Ναυτόπουλο ψυχομαχεῖ 'ς τὴν πρύμνη τοῦ κατέργου.
Κλαί'ν' τον οἱ ναῦτες, κλαί'ν' τονε, κλαίει τὸ τσοῦρμα οὖλο,
'μὰ 'ζὰν τὸν κλαί' ὁ ναύκληρος μὲ τὸν καραβοκύρη.
'Ποθαίνεις ζεμιτζόπουλο, ναύτη, καλέ μου ναύτη,
τίνος 'φίνεις τὴν χάρτα σου, τὸ ἔρημο γκοπάσο,
νὰ γκομπασάρῃ τὸν καιρὸ νὰ 'μποῦμε 'ς τὸ λιμνιῶνα;
— Πιάσ'τε με δυὸ νὰ σηκωθῶ, καὶ τέσσερις νὰ κάθ'σω,
καὶ φέρετε τὴ χάρτα μου, τὸ ἔρημο γκοπάσο,
νὰ γκομπασάρω τὸν καιρὸ νὰ 'μποῦμε 'ς τὸ λιμνιῶνα.
Θωρεῖς ἐκείνη τὴν κορ'φή, τὴν ἄλλη τὴν παρέκει,
ἀπ'χ' ἀντάρα 'ς τὴν κορ'φὴ καὶ καταχνιὰ 'ς τὴ μέση
ἐκειὰ 'πὸπίσω κάμνουσι τῶν καραβιῶ λιμνιῶνα.
Ρίξε ζερβὰ τὸ σίδερο, δεξὰ τὸ παλαμάρι,
'ς τὴν 'Οστρια τὴ φαρμακερὴ ρίξε τὴ σιγουράντζα,
'βγάλε τσή μου τσουργιὰ νερὸ τὸ μάγερα γιὰ ξύλα,
'βγάλε καὶ δυὸ ναυτόπουλους νὰ κάμουσι τὸ μνῆμα·
καὶ μὴν τὸ κάμουσι μακρά, κοντὰ 'ς τὸ γυρογιάλι,
γιὰ νὰ γρυκῶ τοῦ καραβιοῦ ὀντὲ θὲ νὰ σαρπάρῃ,
καὶ 'πέτε τσῆ γυναίκας μου, τσῆ γλυκοπεθερᾶς μου,
ἕνα παιδὶ τῶν ἄφηκα νὰ μοῦ τὸ πολεμοῦσι
καὶ νὰ τὸ βάλουν 'ς τὸ σκολειὸ τὰ γράμματα νὰ μάθῃ.

---

5. Ἄθλος.

Βασιλοπούλ' ἀπάρθενη φεργάδαν ἁρματώνει,
βάνει καρτάτια σίδερο κι ἀντένες ἀτσαλένιες,
βάνει πανιὰ μεταξωτὰ καὶ 'ξάρτια συρμαλένια,

βάνει τιμώνι μάλαμα καὶ κόρη κρουσταλλένια,
βάνει λεβέντες ἑκατὸ ἀπάρθενα κοράσα
καὶ 'παίρνει τὸ γιαλὸ γιαλό, μεριὰ τῆς Μυτιλήνης.
Ρηγόπουλο 'ςἀν τὄμαθε, φεργάδες ἁρματώνει,
καὶ 'παίρνει τὸ γιαλὸ γιαλὸ τὴν κόρη ν' ἀνταμώσῃ.
Κι ἀπὸ μακρὰ τῆς φώνιαζε κι ἀπὸ κοντὰ τῆς λέει:
— Κόρη, καὶ δός μ' ἕνα φιλὶ καὶ 'πάρε μιὰ φεργάδα.
Θέλεις τὴν κόκκιν' ἔπαρε, θέλεις τὴν ἀσημένια·
θέλεις τὴν χρυσοπράσινη 'ποὖμ' ἀπατός μου μέσα.
Ἡ κόρ' ὡς ἤτον φρόνιμη, φρόνιμα 'πιλοήθη·
— Ὄμορφος εἶσαι, Ρήγα γυιέ, 'μ' ἄσκημα λόγια λέεις·
'μ' ἄντε νὰ πολεμήσωμε κι' ἀποὺ νικήσ' ἂς 'πάρῃ.
Ἂν μὲ νικήσῃς, Ρήγα γυιέ, τὸ φίλημα 'δικό σου.
Πάλι καὶ σὲ νικήσω 'γώ, σκλάβο θὲ νὰ σὲ 'πάρω.
Τρεῖς 'μέρες ἐπολέμησε ὁ Ρήγας μὲ τὴν κόρη,
'μά 'θελ' ὁ Θιὸς κ' ἡ τύχη της κ' ἐκέρδησ' ἡ κοπέλα
κ' ἔβαλε τ' ἀρχοντόπουλο εἰς τὸ λαιμὸ καδένα.
'Σ τὴν πλώρη τὸν καθίζουσι, βαρὺ κουπὶ τοῦ δίδουν
πέμπει τονε 'ς τοῦ βασιλιᾶ μὲ γράμμα μὲ φερμάνι
«μὲ κορασίδ' ἀπάρθενη πόλεμο νὰ μὴν κάνῃς».

---

6. *Ναυτικόν.*

Ἕνα καράβι 'πρόβαλε 'ς τσῆ Πόλις τὰ μπογάζα,
μούδε πολλὰ μικρό 'τονε, μήδε πολλὰ μεγάλο,
χιλιῶ τετρακοσῶ πηχῶ κ' εἶχε καὶ χίλιους ναῦτες.
Κι ὁ βασιλιᾶς τὸ σοντηρᾷ ἀπὸ σαράντα μίλια.
Χρυσῆ φεργάδ' ἁρμάτωσε κι ἀπάνω του τὴν μπέμπει
κι ἀπὸ μακρὰ τὸν ὁμιλεῖ κι ἀπὸ κοντὰ τοῦ λέει:
— Μαῦνα, σκύλε τὰ πανιά, μαῦνα τ' ἄρμενά σου,
γιὰ θὰ σοῦ παίξω κανονιὲς νὰ κάψω τὴ γκαρδιά σου.
— Θαρρεῖς πὼς εἶμαι λιγερὴ νὰ ρίξω τὰ μαλλιά μου,
νὰ κάμω σκάλα ν' ἀνεβῇς νὰ πιάνῃς τὰ βυζά μου;
'μά 'μαι καράβι 'ξακουστό, καράβι 'ξακουσμένο,
'ς τὴν Πόλι καὶ 'ς τὸ Γ'αλατᾶ μ' ἔχουν ζωγραφισμένο.
Μὰ ἐλάστε δώδεκ' ἀπὸ 'μπρὸς καὶ δώδεκα 'ποπίσω,
δώδεκα 'ποὺ τὴ μιὰ μεριά, δώδεκα 'ποὺ τὴν ἄλλη,
ν' ἀνοίξω τὰ λουμπάρια μου, νὰ 'δῆτε τσὺ φωνές μου,
καὶ τοτες-ἀ θὰ 'δῇς ἐσὺ τσὺ τέχνες τσ' ἐδικές μου.

---

7. *Χαροντικόν.*

('Ηρακλέους ἄθλος).

Γεῖς νέος ἐβουλήθηκε νὰ κατεβῇ 'ς τὸν Ἅδη,
νὰ 'πά'ν 'νὰ 'βρῇ τὸν Χάροντα γιὰ νἄναι πάντ' ὁμάδι.
'Σ τὴν πρώτη πόρτα 'ποὖμπαινε, εἰς τὸ 'μπαινοβγαρσίδι,
ὅφι τρικέφαλο θωρεῖ δεμένο μ' ἁλυσσίδι.
Κι ἀποὺ τὸν ὄχλον τὸν πολὺ τὸν εἶχεν ὁ πορτάρης,
θωρεῖ τὸ Χάρο κι ἤφταξε 'ς τὴν πόρτα καβαλάρης.
— Νέε, καὶ εἶντα γυρεύεις ἐπά, 'γούμενος γῆ κελλάρης

γ' εἶντα καιρὸς νὰ σ' ἤβγαλε 'ς τὴν πόρτα τὴ μεγάλη;
— Ἐγὼ 'χα ὄρεξι μπολλὴ καὶ πόθο νὰ 'μιλήσω·
καὶ ναὔρω κι ἄνθρωπο πρακτὸ νὰ τὸν ἀναρωτήξω.
Χάρε 'ποὺ 'παίρνεις τσὺ νιούς, 'ποὺ 'παίρνεις καὶ σκοτώνεις
κ' εἰς τὸν ἀθὸ τῆς νεότης των τοὺς χρόνους τελειώνεις.
— Ἐγὼ 'μαι 'κεῖνο τὸ λοιπὸν 'ποὺ ὅλοι μὲ μισοῦσι,
'ςἀ σκληροκάρδην ἄνθρωπο, 'ςἀν σκύλλο μὲ λαλοῦσι.
'Μὰ 'πά 'ς τοῦ Χάροντα τσ' αὐλὲς δὲν εἶναι πρασινάδες,
μούδε καὶ σημαδότοποι νὰ σημαδεύουν γ' ἄντρες.
Δὲν εἶν' παιγνίδια γιὰ μικρά, 'λιγούδια γιὰ μεγάλα,
μουδὲ καὶ τὰ μωρὰ παιδιὰ δὲν τρώ'ν' 'ς τὸν Ἅδη γάλα·
τὴν νύκτα κλαί'νε γιὰ βυζὶ καὶ τὴν αὐγὴ γιὰ πιάσμα,
καὶ τ' ἀποξημερώματα γιὰ τὴν γλυκειάν των μάννα.

---

8. *Ἀναγνώρισις ἀδελφῆς.*

Πέρα 'ς τὴν πέρα γειτονιά, πέρα 'ς τὴν πέρα ρούγα
ἐκάθετον ἕνας παπᾶς 'μάναι πολλὰ χρειωμένος.
Πουλεῖ ζευγάρια ἀμέρωτα, πουλεῖ καὶ 'μερωμένα,
πουλεῖ χωράφια ἀθέριστα, πουλεῖ καὶ θερισμένα.
Πουλεῖ κι ἀμπέλια ἀτρύγητα, πουλεῖ καὶ τρυγημένα,
πουλεῖ κουράδια ἀσάκαστα, πουλεῖ καὶ σακασμένα.
'Μὰ δὲν τὸν ἐδικήζασι τὸ χρέος νὰ πληρώσῃ,
στολίζει καὶ τὴν παπαδιὰ νὰ 'πά' νὰ τὴν πουλήσῃ.
'Μά 'να μικρὸ ναυτόπουλο στέκει κ' ἀνερωτᾷ τον
Πουλεῖς, παπά, τὴν παπαδιὰ καὶ πόσα γρόσα θέλεις;
Τ' ἀχεῖλι χίλι' ἀξίζει τα, τὰ 'μάτια δυὸ χιλιάδες,
καὶ τ' ἀποδέλοιπο κορμὶ 'ξαγορασμὸ δὲν ἔχει.
— 'Βγάλε, παπᾶ, τὸ ράσο σου νὰ σοῦ μετρήσω γρόσα.
Στρών' ὁ παπᾶς τὸ ράσο του, μετρᾷ του ἐννιὰ χιλιάδες.
'Αποὺ τὴν χέρα τὴν κρατεῖ καὶ 'πά'νε 'ς τὸ καράβι.
'Σ τὴν κάμερα κατέβηκε 'ς τὴν κλίνη τὴ 'δική του
'Εκίνησε κ' ἐτζίμπα ντην, 'ζέφνεε ὁ Θεὸς κι ἀστράφτει,
ἐκίνησε κ' ἐφίλειε ντην, κιν' ὁ Θεὸς κ' ἐβρόντα.
'Μ' ἕνα πουλάκι κηλαϊδεῖ ἀπάνω 'ς τὸ καρτάτι,
— Γιὰ 'δέτε κρῖμα κι ἄδικο σήμερο 'ς τὸ καράβι
φιλεῖ ἀδερφὸς τὴ ἀδερφή, μηδὲ δὲν τὸ κατέχει!
Κι αὐτόνος ὡςἀν τὸ 'κουσε, πολὺ τοῦ 'βαροφάνη.
— Πέ μου νὰ ζήσῃς παπαδιά, 'πὸ ποιὰ σειρὰ λογᾶσαι;
— Τὸν κύρη μου 'λέγαν Κοντόν, κ' ἐγῶμαι Κοντοπούλα,
μᾶχω ἀδέρφι 'ς τὰ Κάτεργα λείπει 'κοπέντε χρόνους.
Κι αὐτόνος ὡςἀν τ' ἄκουσε πολὺ τοῦ βαροφάνη,
κι ἀποὺ τὴν χέρα τὴν κρατεῖ καὶ 'ς τοῦ παπᾶ τὴν πάει.
'Πάρε, παπᾶ, τὴν παπαδιά, κόπιαζε 'ς τὴ δουλειά σου,
καὶ 'πήγαινε 'ς τὸ 'σπίτι σου μαζὶ μὲ τὰ παιδιά σου.
'Βγάλε καὶ τὸ κουκκούλι σου γρόσα νὰ τὸ γεμίσω.
κι ἂς τάξω πὼς ἐβρέθηκα κι ἦρθα νὰ τὴν προικίσω.

---

9. Συμβουλή.

Μάννα 'ς τὸ γάμο μὲ καλιοῦν' καὶ 'πέ μου εἶντα νὰ κάνω;
Γυιέ μου, 'γὰ σ' 'καλέσανε 'πάρε κανίσκι κι ἄμε.
'Μὰ 'πάρε χίλιες πέρδικες καὶ πεντακόσους τράγους,
κ' ἑξῆντα μουνουχόκριγιους καὶ δεκοχτὼ ματζέτες,
κ' εἴκοσι δυὸ βουτσὰ κρασὶ καὶ πέντ' ἀμπάρια σ' τάρι
καὶ βάλε καὶ 'ς τὴ μέση του τρία ψωμιὰ χυσάφι,
νὰ δώσῃς τόνα τοῦ γαμπροῦ καὶ τ' ἄλλο δῶσ' τσῆ νύφης.
καὶ τ' ἄλλο δῶσε τοῦ παπᾶ, ὅπου δὰ τσὺ 'βλοήσῃ.

---

10. Ἐπίβουλος σύζυγος.

(Πρόκνη — Φιλομήλα)

Κάθετ' ἡ Μάρου, κάθεται 'ς τοῦ Γιάννη τὸ κονάκι,
κρατεῖ γυαλὶ 'ς τὴ χέρα τση, τὰ κάλλη της 'ξανοίγει,
— Κάλλη μου, πάλι κάλλη μου, κάλλ' ὄμορφά μου κάλλη,
παιδιὰ τοῦ Γιάννη μέλλεστε, γυόξα τοῦ Κωνσταντίνου;
'Οντὲ τὸ λόγον ἤλεγε ὁ Κωνσταντῆς προβαίνει,
κ' ἡ Μάρου νά το τὄκαμε, Κώστα μου κ' ἔμπα μέσα.
— Σκιάζουμαι, Μάρου, σκιάζουμαι, τὸν Γιάννη τὸν φοβοῦμαι.
'Μ' ὁ Γιάννης ἔναι 'ς τὰ βουνὰ νὰ 'λαφοκυνηγήσῃ,
νὰ πιάσῃ 'λάφια ζωντανὰ κι ἀγρίμια 'μερωμένα.
Θέ' μου καὶ βρέξε, χιόνισε, κάμε βαρυχειμῶνα,
νὰ τρέξουσιν οἱ ποταμοὶ νὰ 'πάρουν τὰ γυοφύρια,
νὰ μέν' ὁ Γιάννης 'ς τὰ βουνὰ νὰ τον-ὲ φά'ν' τὰ 'ρίδια
Κι ὀντὲ τὸ λόγο κ' ἤλεγε, ὁ Γιάννης εἰς τὴν πόρτα·
— Ἄνοιξε, Μάρου, ἄνοιξε, ἄνοιξε νά 'μπω μέσα,
νὰ βάλλω 'λάφια ζωντανὰ κι ἀγρίμια 'μερωμένα.
— Σκιάζουμαι, Γιάννη, σκιάζουμαι, τἀγρίμια τὰ φοβοῦμαι,
μόν' ἄμε τα τσῆ μάννα σου ἀπό 'ναι μαθημένη.
Βιτσολουρᾶ τὸν μαῦρό ντου, 'ς τσῆ μάννας τ' ἀποσώνει·
— Ἄνοιξε μάννα μ', ἄνοιξε, ἄνοιξε νά 'μπω μέσα,
νὰ βάλλω 'λάφια ζωντανὰ κι ἀγρίμια 'μερωμένα.
— Ἀνάθεμά τα, Γιάννη μου, τὰ 'λάφια καὶ τ' ἀγρίμια,
κ' ἡ Μάρου ἄλλον ἀγαπᾷ, κ' ἡ Μάρου ἄλλον ἔχει.
'Παίρνει τον ἡ παραπόνεσις 'ς τὸ 'σπίτι του καὶ φτάνει,
δίδει τσῆ πόρτας μιὰ λαχτιά, μέσα καὶ ὄξω 'πάει,
'βρίσκει τοῦ Κώστα κ' ἔτρωε κ' ἡ Μάρου τὸν ἐκέρνα.
Πιάνει τὸν Κώστ' ἀπ' τὰ μαλλιά, τὴν Μάρου ἀποὺ τὴν χέρα,
μικρὰ μικρὰ τοὺς ἔκοβγε, γεμίζ' ἕνα τζουβάλι,
εἰς τἄλογο τσὺ 'φόρτωσε, 'ς τὸ μύλο ντου τσὺ 'πάει
— Ἄλεθε, μύλε μ' ἄλεθε, κάμε καλὴ πασπάλη.

---

11. Ἥρως.

Κάτω 'ς τ' 'Αδάμη 'ς τὰ Λαγκά, ἀπού 'ναι 'να λιβάδι
λενταρι ἐνεδρακόντεψε καὶ τρώει τσ' ἀντρειωμένους.
Σαράντα 'πά' δὲν ἔρχουνται, τριάντα δὲν γιαγέρνουν.
Χήρας οἱ γυοὶ τὸ 'κούσασι, λέσι νὰ 'πά'ν' κ' ἐκεῖνοι.

— Μάννα καὶ δός μας τὴν εὐκὴ νὰ 'πά'με 'ς τὸ λεντάρι.
— Γυιέ μου, καὶ δίδω σάς την-ε ἐκεῖ κι ὅπου κι ἂν 'πά'τε,
'μὰ τὸ θεριὸ 'ναι ἄγριο, καὶ δὲν τ' ἀνατριχιᾶτε;
'Μπαίνουν καὶ στολίζουνται σαίτες καὶ δοξάρια,
'ς τὸν κάμπο κατεβαίνουσι νὰ 'βροῦσι τὸ λιοντάρι.
Οὐλημερὶς γυρίζουσι κι ἀνντιμῶς δὲν τὸ 'βρῆκαν.
'Απῆς ἐξεχωρίσασι τὸ ηὕρηκεν ὁ ἕνας·
μιὰ σαΐτιὰ τοῦ 'βάρεσε κ' ἐρράη τὸ δοξάρι,
καὶ πῆδο ἔκοψεν ὁ νειὸς καὶ 'βγαίνει 'ς τὸ πρινάρι
καὶ τὸ πρινάρι ἐρράϊσε καὶ τὸ λιοντάρι ἐγλάκα,
'μ' ἐστάθην ἀνατολικὰ κ' ἔκαμε τὸ σταυρόν του,
μιὰ κονταριὰ τοῦ 'βάρεσε κ' ἔκοψε τὸ λαιμόν του.
'Απύτις καὶ τὸ 'σκότωσε ὑπάει καὶ μετρᾶ το
κ' ἦτον ἐννιὰ ὀργυιὲς πλατὺ καὶ δεκοχτὼ 'ς τὸ μάκρος.

---

12. Εὐχὴ νεονύμφων.

Εἰς τοῦ νιοῦ γαμπροῦ τὴν τάβλα
ἐπέρναν' Ἅϊ-Γιώργης,
ὁ νεροκαβαλάρης
κι ὁ θαλασσοπεράτης·
κ' ἐστίσθη κ' ἐλαγίσθη
κ' ἔσκυψε κ' ἐνευκήστη.
Κ' ἔσκυψε κ' ἐνευκήστη
νὰ ζῇ ὁ γαμπρὸς κ' ἡ νύφη.
Νὰ ζῇ ὁ γαμπρὸς κ' ἡ νύφη,
κ' οἱ διπλοσυμπεθέροι.
Κ' οἱ διπλοσυμπεθέροι
κ' ἐμεῖς οἱ καλεσμένοι.
Κι ἀπού μᾶς ἐκαλιοῦσαν,
χρόνους πολλοὺς νὰ ζοῦσι.

---

13. Ἡ αἰχμάλωτος.

Μιὰν Κυριακὴ 'ξημέρωμα, μὴν εἶχε 'ξημερώσῃ
κι ὁ ἥλιος ὁ παντοτινὸς μὴν εἶχα 'βγῆ νὰ δώσῃ.
Γρυκῶ τὸν Κόρρο κ' ἔμπαζε κάτεργα καὶ καράβια.
Δὲν εἶναι αὐτάνα Σφακιανὰ μήτε καὶ τοῦ Ρεθέμνου,
'μᾶναναι τοῦ καπετὰν πασᾶ 'πὸ μέσα 'ποὺ τὴν Πόλι.
'Παίρνουν μαννάδες καὶ παιδιά, ἀδέρφια κι ἀξαδέρφια,
'παίρνουν καὶ τοῦ παπᾶ Βαρδῆ τὴ μιάν του θυγατέρα,
τὴν πρώτη καὶ τὴν ὕστερη, τὴν μεσακὴν κοπέλα.
Χίλοι κρατοῦν τὴν γκούδα τση, τρακόσοι τσ' ἀκ'λουθοῦσι,
ἐκ'λούθαν' κι ὁ παπᾶ Βαρδῆς κ' ἔδερνε τσὺ μερους του.
— Ποῦ 'πά'ς ἀσήμι, νὰ χαθῇς, ποῦ 'πά'ς σταυρὲ νὰ λυώσῃς,
ποῦ 'πά'ς 'Αγιοκωστάντινο ν' ἀλλάξῃς τόνομά σου;
— 'Σ τὴ Σμύρνη 'πάω νὰ χαθῶ, 'ς τοῦ Γαλατᾶ νὰ λυώσω,
κ' εἰς τὴν Κωσταντινούπολι ν' ἀλλάξω τόνομά μου.
Κι ὀντὲ τὴν ἀνεβάζασιν εἰς τοῦ παπᾶ τὴ σκάλα,
ἐτρέχασιν τὰ μάτια της ὡσὰν τὴν κουτσουνάρα.
'Αμ', ἀφεντάκι, 'ς τὸ καλὸ καὶ 'ς τὴν καλὴ τὴν ὥρα,
καὶ νὰ γεμίσ' ἡ στράτα σου ντραντάφυλλα καὶ ρόδα.
Κι ἄμε χαιρέτηξέ μού τσυ ὅλες μου τσ' ἀδερφάδες,
τὴν ἀδερφή μου, τὸ 'Λενιό, μή μου τὴν χαιρετήσῃς,
γιατί μου καταρήστηκε Τοῦρκος νὰ μὲ φιλήσῃ,
Τοῦρκο νὰ κάμω πεθερὸ καὶ τὸν Καδῆ κουνιάδο.

---

14. Τὸ 'Λενιό.

Ἕνα πουλάκι κιλαϊδεῖ 'ς τὴν 'Πισκοπὴ 'ς τὴ βρύσι.
Δὲν κιλαϊδεῖ γιὰ τὸ νερό, μηδὲ καὶ γιὰ τὴ βρύση,
'μὰ κιλαϊδεῖ γιὰ τὸ 'Λενιό, 'ποὺ 'πάει νὰ γερίσῃ.
Κι ὁ Σφακιανὸς νεπέρνανε καὶ στρέφνει καὶ θωρεῖ το,
καὶ 'παίρνουν τον τὰ κλάϊματα καὶ 'ς τοῦ παπᾶ καὶ 'πάει,
— Ὥρα καλή, παπᾶ-χατζῆ, κι ὥρα καλή σου ἀφέντη,
νὰ μοῦ τὸ δώσῃς τὸ 'Λενιὸ καὶ 'ςὰν τὸν ἥλιο φέγγει.
— Δὲν σοῦ τὸ δίδω τὸ 'Λενιὸ μαγάρι καὶ μοῦ φέρεις
τοῦ βασιλιᾶ τὸ ντούρμενο, νὰ φέρῃς δὲν τὸ 'παίρνεις.
Ὄχι ἄλλο, δὰ παπᾶ-χατζῆ, καὶ 'ς τὰ Σφακιὰ δὰ 'πάω,
τῶ Σφακιανῶ τὸ ντούρμενο θὰ φέρω νὰ τὸ 'πάρω.
Τετράδη τοῦ 'μηνύσανε καὶ Πέφτη 'ξεκινοῦνε,
καὶ Παρασκὴ 'ξημέρωμα τὴ μπόρτα κουρκουνοῦνε.
— Ἄνοιξε δά, παπᾶ-χατζῆ, κ' οἱ φίλοι σου ν' ἐφτάξαν,
— 'Μὰ 'γὼ ἐτοῦτο τὸν καιρὸ φιλιὰ δὲν ἀποτάσσω.
— Ἄνοιξε σκιᾶς, παπᾶ-χατζῆ, κ' οἱ συμπεθέροι σού 'ρθαν'.
'Μὰ 'γὼ ἐτούτους τοὺς καιροὺς συμπεθεριὸ δὲν κάνω.
Χίλιες τρακόσες μπαλοτιὲς ἐπαίξανε τσῆ πόρτας
κ' ἐμπήκαν' κ' ἐγυρέψανε τὰ μέσα καὶ τὰ ὄξω·
καὶ 'βρίσκουν τὸ κερὰ 'Λενιὸ 'ς ὁλιόχρυσα σεντόνια,
κι ὁλιόχρυσο τὸ 'πάπλωμα, κι ὁλιόχρυσο τὸ στρῶμα.
'Μὰ βάστα δὰ κερὰ 'Λενιό, νὰ βάλῃς τὰ χρυσᾶ σου,
'μὰ ποῦρι 'ς τὴν Παράδεισο δὰ 'πά' ἡ γυαφεντιά σου.
'Στὴ μέση τσῆ Παράδεισος σεράγι νὰ μοῦ χτίσῃς,
νὰ τρέξουνε τὰ 'μάτια μου 'ςὰν τὸ νερὸ τσῆ βρύσης.
Δῶσέ μου, μά, τὴ χέρα σου, δῶσέ μου καὶ τὴν ἄλλη,
τὸ γάλα 'ποὺ μοὺ 'βύζασες κάμε μού το χελάλι
'Μὰ ἔχε γειά, πατέρα μου, καὶ μὴν ἀργήσῃς νἄρθῃς
'πάνω 'ς τ' ὀχτώ, 'πάνω 'ς τ' ἐννιά, γιὰ νἄρθῃς νὰ μὲ θάψῃς.
Καὶ μηδ' ἐννιὰ 'περάσανε μηδὲ κ' οἱ δέκα 'φτάξα,
κ' ἐπέψανε τσῆ παπαδιᾶς τὰ θλιβερὰ μαντάτα.
— Ἄχι! παιδί μου, 'ποὺ σ' ἐστόλιζα καὶ σ' ἔβγανα 'ς τὸ δῶμα,
κ' ἤστεκε τὸ κορμάκι σου 'ςὰν τὴν καρνάδη βιόλα!
Ἄχι! παιδί μου, 'ποὺ σ' ἐστόλιζα μὲ λίρες, μὲ τσικίνια,
καὶ δὰ σ' ἐπῆραν Σφακιανοὶ μὲ δίχως δαχτυλίδια!
Ἄχι! Κι ἂς εἶχε σπάσει τὸ σταρνὶ γ' ἢ νὰ βουλήσ' ἡ βρύση,
ὀντὲν ἐκίνα τὸ 'Λενιὸ νὰ 'πᾴ νὰ γερίσῃ.

---

15. Ἡ Διαμάντα.

Φίλε μου καὶ 'μπιστικέ μου,
Φίλε μου καὶ κόνσολέ μου,
νὰ μοῦ δώσῃς τὴ Διαμάντα,
τὴν ξανθὴ τὴ μαυρομμάτα.
— Δὲν τὴν δίδω τὴν Διαμάντα,
τὴν ξανθή, τὴ μαυρομμάτα.
Τ' ἄλογό μου σοῦ χαρίζω
τὸ χρυσὸ χαλινωμένο,
τ' ἀργυρὸ πεταλωμένο.
Τὴν Τετάρτη τὸ καράβι
τὴ Διαμάντα θὰ βαρκάρῃ
Ἄχι! Κλαί' ἡ μνιὰ καὶ κλαί' ἡ γι' ἄλλη,
κλαί' ἡ θειά τ'ς ἡ πλειὸ μεγάλη,
'πά' νὰ δώσῃ 'ς τὸ πηγάϊδι·
κλαί' ἡ θειά τ'ς ἡ πλειὸ μικρή,
τσ' ἔρχεται νὰ σκοτωθῇ.
Κλαί' ἡ μάννα τ'ς ἡ καϊμένη,
μυρολόγια τσῆ τὰ λέει.
— Σώπα, μάννα, μὴ μὲ κλαί'ς,
μυρολόγια μή μου λές·

κι ἀνὲ 'μπάω καὶ δὲν κάνω,
πέμπω γράμμα νὰ σὲ 'πάρω.
'Πά'ν' καὶ λέ'νε τοῦ Πασᾶ·
ἔδ', ἀφέντη μου Πασᾶ,
μιὰ γκοπέλα 'ποὖρθε 'πά!
κ' ἔχει πόδια μαρμαρένια
'ντόντια μαργαριταρένια
καὶ βυζάκια 'ςὰν λεμόνια,
ἄσπρα εἶναι 'ςὰν τὰ χιόνια.
'Αμέτε, φέρετέ μού την,
καὶ 'ξεμπερδαίσετέ μού την.
Καὶ 'πά'ν' καὶ φέρνουσίν τού την
καὶ 'ξεμπερδαίνουσίν τού την.
Κι ὅταν ἤβγαινε 'ς τὴ σκάλα
καὶ μὲ γέλιο καὶ μὲ κλάμα
κι ὁ Πασᾶς νὰ τηνὲ 'δῇ
τ' οὖρθε σασιρμᾶς πολύς,
καὶ 'ς τὸ στρῶμα τὴν καθίζει
καὶ καβὲ την-ὲ ποτίζει.
Μὴν 'ντραπῇς, μὴ φοβηθῇς,
τὴ γενιά σου νὰ μοῦ 'πῇς·
κι ἀνεπλέκει τὰ μαλλιά τζη,
κ' ἤβγαλε τ'ἀπόγραμμά τση.
— Τῶν ἀνθρώπων τὰ παιδιὰ
ἔτσι εἶναι γνωστικά.
— 'Εδὰ 'πάρε την Κιάϊα μου
κι ἄμε την-ε 'ς τὸν ὀντᾶ μου,
τὸ ταίνι τζη νὰ 'πηαίνῃς,
ἀμὰ μέσα νὰ μὴν 'μπαίνῃς.

---

16. Ἡ πανώλης.

Τσὺ δεκοχτὼ τ' Ἀγούστου τὸ μαλακίνει
ὁ Χάρος κι ἡ Πανώγλα κατεβαίνει
κ' εἰς τῶ Χανιῶ τὴν πόρτα 'ξεβαρκαίρνει.
'Ορίσ'τε Χανιωτάκια μου νὰ 'δῆτε
ρόδον ἀπὸ τὴν Πόλι μυριστῆτε.
— Δὲν εἶναι τοῦτο ρόδο νὰ μυρίζῃ,
ὁ Χάρος κ' ἡ Πανώγλα 'ν' καὶ θερίζει.
Θαρρεῖτε, Χανιωτάκια μου, θαρρεῖτε,
πὼς δὲν 'ξαναγιαγέρνω νὰ μὲ 'δῆτε.
Κ' εἰς τὸ καράβι 'μπαίνει κι ἀρμενίζει
κι ὡςὰν τὴ μαύρη σκύλλα τσὺ γαυγίζει.
— Κ' εἰς τὸ Μισίρι 'πάω καὶ θὰ νἄρθω,
μανάδες καὶ παιδιὰ θὰ 'ξεχωρίσω,
πόρτες καὶ παραθύρια θὰ σφαλίσω,
καὶ τῶ Χανιῶ τσὺ πόρτες θὰ τσὺ κλείσω,
Καὶ 'παίρνει 'Οβριοποῦλες μὲ τὰ φέσα,
'ποὺ λάμπαν 'ςὰν τὸν ἥλιο 'ς τὰ καφέσα.
Καὶ 'παίρνει Ρωμιοποῦλες μυρισμένες,
'ποὺ 'λάμπαν' 'ςὰν τὸν ἥλιο οἱ καϊμένες.
Καὶ 'παίρνει Τουρκοποῦλες βρωμεσμένες,
'ποὺ 'λάμπαν' 'ςὰν τὸν ἥλιο οἱ καϊμένες.
Καὶ 'παίρνει παλληκάρια ἁρματωμένα,
'ποὖσανε τοῦ πολέμου σπουδασμένα.
Καὶ 'ς τὰ Χανιὰ 'πρωτόκαμε μετάνοια
κι ἀνθρώπους δὲν ἀφῆκε 'ς τὰ ντουκιάνια.

---

17. Δησταί.

'Ποὺ νὰ βουλήσῃ Τρίτη καὶ Τετράδη
'ποὖμπαινε ὁ Νικόλας 'ς τὸ καράβι.
Μὲ τὸν καραβοκύρη κουσουλτάρει
καὶ μὲ τὸν καπετάνιο ροζονάρει.
— Πῶς μοῦ τὸ λές, ἀφέντη μου, νὰ διάξω
τὸ σκύλλο τὸ Μπερβάδο πῶς νὰ πιάσω;
Σαράντα παλληκάρια ἁρματωθῆτε,
μιὰ νταχινὴ 'ς τὸν Πλατανιᾶ 'βρεθῆτε.
Σαράντα παλληκάρια ἁρματωθήκαν',
μιὰ νταχινὴ 'ς τὸν Πλατανιᾶ 'βρεθήκαν',
καὶ τὸ κερκέλι 'πά'ν' καὶ κουρκουνοῦνε
τοῦ σκύλλου τοῦ Μπερβάδου καὶ 'μιλοῦνε.
— Βάστα δά, Μπερβάδο, βάστ' ἀπάνω,
κ' οἱ φίλοι σου ἐφτάξαν' χωρὶς ἄλλο.
Σηκώνετ' ὁ καϊμένος γιὰ ν' ἀνοίξῃ
κι ἀποὺ τὴν κλειδωνιάστρα νὰ 'ξανοίξῃ.
— Δὲν εἶστε οἱ φίλοι κ' ἐδικοί μου,
'μὰ εἶστε οἱ σπαντίδικοι ἐχθροί μου.
Δὲν εἶστε σεῖς οἱ φίλοι Γιανιτσάροι,
'μὰ εἶστε οἱ σπαντίδικοι κρουσάροι.
Παίζουν τσὴ πόρτας μιὰ καὶ την-ὲ σποῦνε
δώδεκα παλληκάρια τὸν ἁρπσοῦνε
καδένα 'ς τὸ λαιμὸ καὶ τοῦ πετοῦνε.
'Μολόγα δά, Μπερβάδο πῶχεις τἄσπρα,
γιατὶ θὰ κάμωμε τὴν κεφαλή σου πάστρα.
— 'Σ τὴ γκαδενέτα τἄχω φυλαμένα,
ἐννιὰ χιλιάδες ἦσαν τὰ καϊμένα.
Τὴν καδενέτα σποῦν-ε καὶ τ' ἁρποῦσι
καὶ χαχαλιὲς 'ς τσὺ τσέπες των πετοῦσι.
Καὶ σποῦν ε τὴν κασσέλα τὴν καρένια,
'ποὺ ἤβαν' ἡ Μπερβάδαινα τὰ χτένια.
Καὶ σποῦν-ε τὴν κασσέλα τὴν 'πιτήδεια,
ποὖβαν-ε ἡ Μπερβάδαινα τὰ 'ψίδια.
Καὶ 'παίρνουν τσὴ Μπερβάδαινας τὴν κότια
'ποὺ ἤλαμπε 'ςὰν κάμπος μὲ τὰ χόρτα.
Καὶ 'παίρνουν τοῦ Μπερβάδο τὸ μεϊτάνι
'ς τὴν γῆ τὴν οἰκουμένη δὲν ἐφάνη.
Καὶ 'παίρνουν τοῦ Μπερβάδο τὸ γιαγλίκι
'ποὺ τὄβανε 'ς τ' αὐτί ντου σκουλαρίκι.
'Επῆραν τὸν Μπερβάδο μὲ τσὺ γυιούς του,
ἐπῆραν τὸ χαρέμι τοῦ 'σπιτιοῦ του.
'Επῆραν τ' 'Αμετάκη τὴ γυναίκα
'ποὺ δὲν τὴν εἶχ' ὁ ξένος 'μέρες δέκα.
'Επῆραν τὸν Μπερβάδο μὲ τσὺ γυιούς του,

ἐπῆραν τὰ χαρέμια τοῦ 'σπιτιοῦ του.
'Επῆραν τὰ 'ριφάκια καὶ τ' ἀρνάκια·
ποιὸς δὰ τὸς-ἐ κρεμάσῃ τὰ λεράκια;
'Επῆραν καὶ τσὺ τράγους, τσὺ τραγοῦρες·
ποιὸς δὰ τὸς-ἐ κρεμάσῃ τσὺ κουδοῦνες;
'Πάρετε τὰ 'ριφάκια καὶ τ' ἀρνιά μου
κι ἀφῆτε τσὺ 'μπροστάρους μου,
'ποὺ καί'ν ε τὴν καρδιά μου.

---

18. Ὁ Δασκαλογιάννης.

'Απού 'χει νοῦ καὶ λοϊσμὸ καὶ γνῶσι 'ς τὸ κεφάλι,
ἂς κάθσῃ νὰ τοῦ διηγηθῶ γιὰ τὸ Δασκαλογιάννη,
'ποὖτον-ε πρῶτος τῶ Σφακιῶ καὶ μπάσης 'νοικοκύρης,
καὶ ἤλπιζέν το νὰ γενῇ 'ς τὴν Κρήτη ρωμηοσύνη.
Κάθα Λαμπρὴ-Χριστούγεννα ἤβανε τὸ καπέλλο
κ' ἤλεγε τοῦ πρωτόπαπα τὸ Μόσκοβο δὰ φέρω.
— 'Μὰ κάθ'σε δάσκαλε Γιαννιὸ καθὼς 'ποὺ μας-ἐ πρέπει,
νὰ μὴ τὸ 'κούσ' ὁ βασιλιᾶς καὶ τὴν Τουρκιὰ θὰ πέψῃ.
— 'Ας πέψῃ Τούρκους ὁ Πασᾶς κι ἂς πέψῃ μπασαλῆδες,
'μὰ ἔχουν ἄντρες τὰ Σφακιὰ σαφῆ ντελικανῆδες.
'Ας πέψῃ Τούρκους ὁ Πασᾶς κι ἂς πέψῃ μπαϊράκια,
'μὰ ἔχουν ἄντρες τὰ Σφακιὰ σαφῆ παλληκαράκια.
'Μὰ ὁ Πασᾶς ὡς τἄκουσε, πολὺ τοῦ 'βαρεφάνη,
Κάστρος, Χανιὰ καὶ Ρέθεμνο μάζωξι τὸς-ἐ κάνει.
Κάστρος, Χανιὰ καὶ Ρεθεμνος ἤσαν-ε μαζωμένα
νὰ 'πά'ν' νὰ κάψουν τὰ Σφακιὰ κακοποδομένα.
— Γιὰ τὸ Θεό, ἀφέντη μου, καὶ 'πέ μου τί νὰ κάνω,
νὰ 'πά' νὰ κάψω τὰ Σφακιά, γ' ἢ νὰ τὰ ρεφουδάρω;
— 'Αμε καὶ 'ρώτηξε τσ' ὀμπρὸς εἶντά 'ν' ἡ γιαφορμή τος
μπάν' ἐκουζουλαθήκανε νὰ φά'ν' τὴν κεφαλή τος.
Νὰ δίδουν τὰ δοσίματα, νὰ δίδουν τὰ χαράτσα
νὰ μὴν τσὺ πέψω τὴν Τουρκιὰ κι ὅλα τὰ μπαϊράκια.
Νὰ δίδουν τὰ δοσίματα 'χὰν τὸν πάσα χρόνο,
νὰ μὴν τὸς πέψω τὴν Τουρκιὰ νὰ τρέμ' ἡ γῆς κι ὁ κόσμος.
'Ας πέψῃ Τούρκους ὁ Πασᾶς κι ἂς πέψῃ μπαϊράκια,
'μὰ ἔχουν ἄντρες τὰ Σφακιὰ σαφῆ παλληκαράκια.
'Ας πέψῃ Τούρκους ὁ Πασᾶς κι ἂς πέψῃ μπασαλῆδες,
'Μὰ ἔχουν ἄντρες τὰ Σφακιὰ σαφῆ ντελικανῆδες.
Μιὰν Παρασκευή, μιὰν ταχινή, μιὰν Κυριακὴν ἡμέρα,
'ς τ' 'Ασκύφου 'ξεβαρκάρανε μὲ τὸ σπαθὶ 'ς τὴ χέρα.
'Στ' 'Ασκύφου 'ξεβαρκάρανε εἰς τὴν καινούργια βρύση
καὶ τὸ Θεὸ παρακαλοῦν νερὸ νὰ τσὺ ποτίσῃ.
'Απάνω 'ς τὴν 'Αράδαινα τὰ 'στέσαν' τὰ τσαντίρια,
καὶ κάτω 'ς τὰ Λιβαδιανὰ τὰ 'κάμαν' τὰ παιγνίδια.
Κι ἀπὸ 'κεῖ δὰ σηκώνουνται νὰ 'πά'ν-ε 'ς τὴν Μαδάρα
νὰ 'πά'ν' ν' ἀνεμαζώξουνε τὰ Σφακιανὰ κουράδια.
'Σ τὴ στράτα τὸς ἐπάντηξε ὁ δάσκαλος ὁ Γιάννης,
ὁ καπετάνιος τῶ Σφακιῶ, τσῆ Κρήτης τὸ λιοντάρι.
Σύρνει τὸ μαχαιράκι του ἀπ' ἀργυρὸ φουκάρι
καὶ μέσα τος ἐμπῆκεν-ε, γιουρούσι τὸς-ἐ κάνει.
'Σ τὸ ἔμπα χίλιους ἤκοψε, 'ς τὸ ἔβγα δυὸ χιλιάδες,
καὶ 'ς τὄμορφόν του γύρισμα ἐξηνταδυὸ πασάδες.
Καὶ ὀντὲν ἐσοπάτιζε νὰ 'βγῇ ἀπὸ τὸ δέτη,
μιὰν παλοτιὰ τοῦ 'παίξαν-ε καὶ 'ς τὸ Λακκούδι πέφτει.

κι ἀράσουν καὶ μποδιάζουν τον σαράντα μπασαλῆδες
κι ὅλη 'ς τὴ στράτα κ' εἶχεν-ε ὁ ξένος ριτζατζῆδες.
— Θέλετε ἄσπρα δίδω σας, 'γὰ θέλετε παράδες,
κι ἀμοναχός μου τσ' ἤκοβγα τσὺ μεγαλοβδομάδες.
— Δὲν θέ'μεν ἀποὺ τἄσπρα σου μηδ' ἀποὺ τὸ φλουρί σου.
μόνο νὰ 'πά'με τοῦ Πασᾶ, Ρωμνιέ, τὴν κεφαλή σου.
Κι ὀντὲ τὸν ἐπερνούσανε 'ς τὸ 'σπίτι ντου 'ποκάτω,
ἐκάθουντ' ἡ γυναίκα του καὶ τὸν 'μυρολογᾶτο.
Κι ὀντὲ τὸν ἐπερνούσανε κάτω 'ς τὴ γειτονιά του,
τὸν ἤκλαιγεν ἡ μάννα του μὲ τὰ πεθερικά ντου.
Κι ὀντὲ τὸν ἐπερνούσανε 'ς τοῦ Μπαμπαλῆ τὸ χάνι,
ἐζήτηξε κρυγιὸ νερὸ νὰ πιῇ γιὰ ν' ἀποθάνῃ.
Κι ὀντὲ τὸν ἐπερνούσανε εἰς τοῦ Πασᾶ τὴν πόρτα,
ἤσυρ' ὁ ξένος μιὰ φωνὴ κ' ἐμάρανε τὰ χόρτα.
Κι ὀντὲν τὸν ἀνεβάζανε εἰς τοῦ Πασᾶ τὴ σκάλα,
ζερβὰ δεξιὰ ἐξάνοιξε κι ἐφώναξε μεγάλα.
— Καλῶς νὰ σ' εὕρω, βασιλιᾶ, πατέρες καὶ δασκάλοι.
— Καλῶς τὸ δάσκαλο Γιαννιό, τὸν πρωτό μας κρουσάρη.
Καὶ δίδουν του ἕνα γκαβὲ 'γὲ φαρφουρὶ φλιτζάνι
καὶ ἕνα τζιμπούκι γιασεμί, χίλια φλουράκια κάνει.
Κι ἀπύτις ἤπιε τὸν γκαβέ, ἤπιε καὶ τὸν καπνόν του
καὶ στέκοντας τὸ 'γδάρανε τ' ἀργυρὸ πρόσωπόν του.
Κι ὀντὲ τὸν ἐπογδαίρνανε εἰς τὴ δεξάν του χέρα,
ἤπαιρνε τοῦ Βεζύρ' ὁ γυιὸς τὴ μιάν του θυγατέρα.
Κι ἀπύτις τὴν 'τουρκέψανε καὶ τὸν κινᾶ τῆς 'βάλαν,
ἐφώναξεν ἡ ἀρφανὴ τὸν κύρην της εἶντα 'κάμαν.
— Εἰς τὸν καβὲ τὸν ἔχομεν μὲ κι ἄλλα παλληκάρια.
κ' ἐκεῖνο τὸν ἐτρώγανε τῆς θάλασσας τὰ 'ψάρια.

---

19. Ὁ ποταμοπνιγμένος.

Πέρδικ' ἀπάνω 'ς τὸ κλουβὶ κι ἀπάνω 'ς τὸ χαράκι,
κι ἀφουκραστῆτε νὰ σᾶς 'πῶ γι αὐτόν-ε τὸ Γιαννάκη.
Κοντὸ καὶ νὰ τὸ 'λόγιαζες, γιατρὲ ντελη-Γιωργάκη,
πῶς δὰ σοῦ 'πάρ' ὁ ποταμὸς τὴν Τρίτη τὸ Γιαννάκη!
'Ετοιμασία ἤκανε καὶ 'πάει 'ς τὸ ντουκιάνι
νὰ 'πά' νὰ 'βρῇ τὴ μάνναν του, κι ὅ,τι τοῦ 'πῇ νὰ κάνῃ.
'Σ τὴ στράτα τὸν ἐπιάσανε βροντὲς καὶ κουκκοσάλια
πῶς δὰ τὸν 'πάρ' ὁ ποταμὸς κάτεχε δίχως ἄλλο
Κι ἀλήθεια, εἴπασίν τού το, ὀπίσω νὰ γυρίσῃ,
νὰ μὴν τὸν 'πάρ' ὁ ποταμὸς νὰ κακοθανατίσῃ.
'Μᾶτον τὸ χτῆμά ντου καλὸ κ' ἦτον κι αὐτὸ κοπέλι,
τοῦ μουλαρτοῦ 'θαρρεύτηκε κι ὁ ποταμὸς τὸ 'παίρνει.
Κι ὁ ποταμὸς τὸ 'πήρεν ε 'ς τὴ Συριανὴ καμάρα
κοντὸ καὶ δὲν ἐπήρανε τὰ μέλη ντου τρομάρα!
Κ' ἡ μάννα ντου ὡς τὄκουσε ἔθολο κακὸ χαμπέρι,
ἀνθρώπους ἐνεμάζωξε, τὸν ποταμὸ γυρεύγει.
Τὸν ποταμὸ 'γυρεύγανε 'ς ἕνα 'να ν-απλατανάκι,
ἡ κληματσούρα σὲ κρατεῖ, καλόγνωμο Γιαννάκη.
Κι ἀπο'κειδὰ τὸ βγάνουνε καὶ βάνουν το 'ς τὴ σκύλλα,
κι ὅσοι κι ἂν ἦσαν ἐκειδὰ ἐκλαίγανε μεγάλα.

Φέρετε 'δὰ τὰ ροῦχά ντου καὶ ἴσως νὰ τὸ 'ντύσω,
γιὰ νὰ τὸ σουσουμιάσωμε νὰ τ' ἀποχαιρετήσω.
Ἄχι, υἱγιὲ Γιαννάκη μου, βλαστὲ καὶ κανακάρη,
κοντὸ δὲ σ' ἐλυπήθηκε ὁ Χάρος νὰ σὲ 'πάρῃ.
Ἄχι, 'ψηλό μου γιασεμί, λυγνό μου κυπαρίσσι,
κοντὸ δὲ σ' ἐλυπήθηκε ὁ Χάρος νὰ σ' ἀφήσῃ!
Καὶ ὁντὲ τὸ 'σκοραίρνανε ἀπ' τσὺ Δαρνιὲς 'ς τὴ μέση
ὅσοι κι ἂν ἦσαν ἐκειδὰ μικροὶ μεγάλοι κλαί'σι.
Καὶ ὁντὲ τὸ 'σκοραίρνανε 'ς τὰ Συριανὰ 'ποκάτω,
ὁ μοῦγκρος ἐγρηκούντονε ἀπὸ τὸ Βενερᾶτο.
Κ' οἱ γι ἀδερφᾶδες του κ' οἱ δυὸ λαλοῦν νὰ σκοτωθοῦνε,
τὴν μάνναν τος 'νήμένανε νὰ τὴν ἀνερωτοῦνε·
— Μάννα μας τὸ Γιαννάκι μας πῶς εἶν' ἀποδομένο,
πῶς τὸ 'κατέβασες 'ς τὴ γῆς κομμάτια 'ξεσκισμένο;
— Καὶ 'γὰν γαμπρὸς τὸ 'στόλισα καὶ νύφη σου δὲν εἶδα
Θέ' μου κᾳϊμὸ τὸν ἤπηρα καὶ πίκρα ποὺ τὴν εἶδα.
Κερὰ Μαριώ, ὡς τὄκουσα ἐτοῦτο τὸ χαμπέρι,
βαρκαρισμένος ἤμουν-ε νᾶμαι 'ς τὰ Πανωμέρη,
'μὰ δέ μ' ἐφῆκα οἱ φίλοι μου κ' οἱ παρηγορητάδες
τσῆ Κρήτης οἱ ἀρχιερεῖς, τσῆ χώρας οἱ γι ἀγάδες.

---

20. Κύων καὶ γαλῆ.

('Αστεῖον).

Τσὺ 'κοσιπέντε τ' 'Απριλιοῦ φουσκώνει τὸ τεφύλλι,
κι ἀφουκραστῆτε νὰ σᾶς 'πῶ τοῦ σκύλλου τὸ φασίλι.
'ς τὴν κάψα τὸν ἐδέσαν-ε τὸν πεντακακομοίρη,
κι ἡ κάψα 'τον-ε δυνατὴ κι ἤκαιγε 'γὰν τ' ἀπύρι.
Μὰ μοναχός του τὄκαμε ὁ σκύλλος τὸ τερτίπι
τὸ λύχνο νὰ 'πά' γλείψ' ἀργὰ κι ἀφεντικός του λείπει.
Κ' ἐκειὰ 'ποὺ τὸ ντουσούντιζε ὕπνος τον ἐ πλακώνει
καὶ 'ς τὄνειρόν ντου 'θώρεμενε ἕνα λαγὸ ζυγώνει.
'Ξυπνᾷ καὶ λέγει λακριντιὰ τοῦ παραπονεμάτου,
— 'Μὰ εἶντά το τοῦτο τὄνειρο, μπὰ νᾶν' τοῦ ζαλισμάτου.
Κάτσι καὶ 'ξήγησέ μού το, φίλο νὰ σὲ κατέχω,
γιατ' εἶμαι μεγαλύτερος, μὰ γνῶσι, βρέ, δὲν ἔχω.
— 'Μὰ νὰ σοῦ τὸ 'ξηγήσω 'γὼ 'ς τοῦ καμπανοῦ τὰ δράμια,
ἀποὺ πεινᾷ θωρεῖ ψωμιὰ κι ἀποὺ διψᾷ ποτάμια,
τοῦ λύχνου τὰ παστρέματα ὅλα 'σαν-ε χαράμια.
Κι ὁ σκύλλος ὡς τὸν ἤκουσε τὰ 'ντόντια του χαυρίζει
κι ἁρπᾷ τον ἀπὸ τὸν καφᾶ, χάμαι τὸν ἀκουμπίζει.
Καὶ παίζ' ὁ κάττης μιὰ φυσὰ 'γὰν τὸ βορρ' ὁντὲ βρέχῃ
καὶ κάνει τὰ μουτσούνια ντου τοῦ σκύλλου μπερμπελέσι.
Κι ὁ σκύλλος ἦτον ἀχαμνὸς καὶ 'ξενηστικωμένος
κι ὁ κάττης ἦτον μπάχηλος κ' ἦτον κι ἀνεγκασμένος.
Κι ἐκειὰ 'ποὺ ἐμαλώνανε ἀφεντικὸς πλακώνει
καὶ παίζ' ὁ σκύλλος καμπανὸ τὰ ζάλα ντ' ἀσβολώνει.
Κι ὁ κάττης ἐθαρρεύτηκε πὼς δὲν τοῦ 'κάναν πρᾶμα
κ' ἐκείνου τοῦ κακόμοιρου τοῦ 'βράσαν-ε ντουμπάνα.
Κ' ἐκάτσαν κ' ἐξετάσαν' τον 'γὰν τὸ μικρὸ κοπέλι
κι εἰκοσιδυὸ τοῦ 'παίξανε 'ς τὰ 'ς τὸ καπατσινέλι.

Κι ἡ πρώτη 'ποὺ τοῦ 'παίξανε τὸν ἤρριξε 'ς τὴ ζάλη
καὶ 'κεινηνὰ τοῦ 'βουήθηξε καὶ δὲν τοῦ 'παίξαν' κι ἄλλη.
Καὶ 'παίρνει μιαολιὰ τυρὶ κ' ἕναν κομμάτι πήττα
να 'πά' νὰ 'βρῇ τὸ σκύλλον του νὰ μὴν τοῦ πτύξῃ μυίγια.
Καὶ 'παίρνει τὸ στρατὶ στρατί, κ' ἐκ'λούθα κ' ἡ κερά του
κι ἀποὺ τὴ βωλοσυρματιὰ ἀποὔκαν' ἡ γι ὁρά του
'πά'νε καὶ τον-ὲ 'βρίσκουν-ε 'ς τοῦ Καζαμπῆ τὸ ρυάκι,
ἀποὺ δὲν τὸν εὑρίσκαν-ε ποτέ ντος οἱ κοράκοι.
Κι ὁ σκύλλος ὡς τσὺ γρύκησε, τὸν ἤπιασε τρομάρα
κ' ἐφάνηκέν τ' ὁ οὐρανὸς πὼς ἦτον-ε 'γὰν ζάρα.
— Σηκώσου, Κουλουκάκι μου, καὶ κάνε καερέτι
μᾶς 'μεῖς δὲν τὸ 'πιστέψαμε τοῦ κάττη τὸ σκιαέτι.
Σηκώνεται κ' ἐκ'λούθαν' τος, κ' ἤτρεμε καὶ τ' ἀτζάκι,
γιατὶ δὲν ἤφαε ψωμὶ μόνο ἕνα μπετσάκι·
'ς τὴ στράτα 'ποὺ 'πηγαίναν-ε κουτσοκαμνεῖ τἀμμάτι
μὴ μπά' τον-ὲ μπροστέσουν-ε ὁμάδι μὲ τὸν κάττη.
Κι ὁ κάττης ὡς τὸν εἶδεν-ε, σηκώνει τὸν κέφαλό του
κι ἀνεθεμάτιζέν τον-ε κι αὐτὸ καὶ τὄνειρό του.
— 'Μὰ εἶντα θέλεις νὰ 'μιλῇς πριχοῦ νὰ σ' ἐξετάζω
'ς τὴν κεφαλὴ σοῦ τσ' ἤπαιξα 'μὰ δὰ θὰ τὴν 'ποσπάσω.
Κι ἀπύτις τὸν ἐθέσανε ἀπάνω 'ς τὸ κρεβάτι
διάλε τσ' ἀποθαμένους τους, 'μὰ δὲν θέλουν-ε κάττη.
Κι ἀπύτις ἐμετάθεκε κ' ἤθεκε 'ς τὰ κρεβάτια
— Τα 'φτίλια 'ποὺ σᾶς ἤφαε θὰ κάμετ' ὅλοι βράκα.

---

21. 'Αστεῖον.

Τὸν καιρὸ τῆς Βενετίας
ἤκαμα κ' ἐγὼ μιὰ θειά,
καὶ 'παγεύγω νὰ τὴν 'δῶ
μὲ κανίσκι ἀκριβό.
Βάνω 'ς τὸ καλάθι γάλα
καὶ 'ς τὸν ἀραγὸ κουτάλια,
τὸν ἀθότυρο 'ς τ' ἀσκὶ
τὴ μυζήθρα 'ς τὸ φλασκί.
Μὲ τὸ 'πᾶ καὶ μὲ τὸ 'κεῖ
ἐξώμεινα κ' ἐγὼ ἐκεῖ.
Τὸ πρωὶ σηκώνομαι
καὶ καληνωρίζω τη καὶ κακηνωρίζει με·
— Ὦ κακῆς μάννας παιδί
καὶ κακοῦ κυροῦ σπορά,
'ξίδι νεῖν' τὸ γάλα σου,
σφαίκα τὰ κουτάλια σου
καὶ βρωμεῖ ἀθότυρός σου
καὶ βρωμεῖ κι ὁ ἀπατός σου.
Μὲ τὸ 'πᾶ καὶ μὲ τὸ 'κεῖ
'ξώμεινα κι ἀργὰ ἐκεῖ
Τὸ πρωὶ σηκώνομαι καὶ κακημερίζω την
καὶ καλημερίζει με.
— Ὦ, καλῆς μάννας υἱγέ,
καὶ καλοῦ κυροῦ σπορά,
ζάχαρ' εἶν' τὸ γάλα σου,
μέλι τὰ κουτάλια σου,
καὶ μυρίζ' ἀθότυρός σου
καὶ μυρίζει κι ἀπατός σου.
Τρώ' ἐννιὰ φουρνιὲς ψωμιὰ
καὶ δανείζεται καὶ μιά·
'ς τὸ μικρὸ καφαλτιδάκι,
προβατίνα μὲ τ' ἀρνάκι,
κι ἀηλιὰ μὲ τὸ ταυρί.
Τρώει ἑκατὸ κολιοὺς
ἀποὺ τσὺ μαρμαρινοὺς
καὶ τρακόσους 'ψαρογάρους
ἀπὸ 'κείνους τσὺ μεγάλους
κ' ἑκατὸν πενῆντα βάρους
ἀπὸ 'κείνους τσὺ συγούρους·
κ' ἕνα γκόσκινο αὐγὰ
κ' ἕναν γκαλάθι καβρουμά.
Ὅσον ἦτον-ε φαγοῦσα,
ἦτον καὶ καλοπιστοῦσα.
Ἕνα βαρελάκι νεῖχαν
πενηντάρι, ἑξηντάρι,
παρὰ 'λίγο 'κατοστάρι,
'πάει νὰ τὸ δοκιμίσῃ,
τὴ βρυιὰ νὰ καθαρίσῃ

κ' ἐλησμόνησε ν' ἀφήσῃ
ὁ παπᾶς νὰ λειτουρήσῃ.
—Ἔ κερὰ καὶ πέθερά,
καὶ ποῦ κατουροῦνε 'πά!
—'Εκεῖ πέρα 'ς τὸ πορτὶ
εἶναι πέτρα τρυπητή,
κ' ἐκεῖ κατουροῦμε 'μεῖς
καὶ κατούρησε καὶ σύ.
Κ' ἐκατούρεμε τρεῖς ἡμέρες
τρεῖς Τετράδες καὶ Δευτέρες.
Κ' ἐσύραν τὰ ξερόργιακα
κ' οἱ μύλοι νέκινήσαν'
κ' οἱ μυλωνάδες τά 'δαν-ε
τὸ Θειὸ 'παρακαλοῦσαν.
—Θέ' μου καὶ ὡς δὲν ἤβρεζες
κι ὡς δὲν ἐψιχάλισες
ποῦ 'βρεθήκαν' τὰ νερὰ
τὰ ζεστὰ καὶ τὰ θολά!
'Πά' ὁ μυλωνᾶς νὰ πιῇ
καὶ μαδοῦν τὰ γένεια ντου
καὶ τὰ κωλομέρια ντου.

---

22. Ὁ Λερᾶτος.

(ἡρωϊκόν).

'Μὰ τὰ πουλιὰ 'φωλέψανε εἰς τὰ δένδρα 'ποκάτω
κι ἀφουκραστῆτε νὰ σᾶς 'πῶ τραγούδι τοῦ Λερᾶτο.
Τσῆ Μεσαρᾶς τσ' ἐπέχηδες ἦτον κουνουστεμένος
μόνο μὲ τὸν Δερβὶς-ἀγᾶ ἦτον-ε κακιωμένος.
Μιὰν ταχινὴ σηκώνεται νὰ 'πάῃ 'ς τὰ Βορίζα
κι ἂν εἶν' ἀκόμη ταχινὴ νὰ 'πάῃ καὶ 'ς τὴν Ἴδα.
Βοριζανὸς τοῦ 'μίλησε 'πὸ μιὰν ἐλιὰ 'ποκάτω,
Μὴ μ'πά's, Δερβὶς-ἀγᾶ, 'πὸ τοῦ, καὶ βλέπει σ' ὁ Λερᾶτος.
'Πέ μου, μωρὲ Βοριζανέ, ἂν εἶν' ἁρματωμένος,
μ' 'Ανωγιανοὺς καὶ Σφακιανοὺς ἂν εἶναι κουνουστεμένος.
'Μὰ τὸ Θεό, Δερβὶς-ἀγᾶ, καλά 'ν' ἁρματωμένος,
μ' 'Ανωγιανοὺς καὶ Σφακιανοὺς εἶναι κουνουστεμένος.
— 'Μὰ 's' ἐντροπῆς μου τύχω 'γὼ ὀπίσω νὰ γιαγύρω,
κι ἄχι τὸ χανουμάκι μου δὲν θὰ τὸ 'ξανασμίξω.
'Μ' ὁ Κωσταντῆς τὸν ἤβλεπε εἰς τὸ Ζητούνι ἀπάνω.
καὶ εἶχεν-ε καὶ τὸ Φραγκιᾶ εἰς τὸ Σταυρὸ βαρδιᾶνο
'μὰ ὁ Φραγκιᾶς 'κοιμήθηκε 'σὰν νᾶτον κουρασμένος,
'σὰν νᾶτον ἀποὺ τὴν κλεψὰ ἐτότες ἐρχομένος.
Καὶ ὀντὲν ἐσωπάτιζεν εἰς τ' 'Αρμοροῦ τὸ ρυάκι,
ὁ Κωνσταντῆς τοῦ 'μίλησε 'πὸ 'μπρὸς 'πῶνα χαράκι.
— 'Μὰ στάσου δὰ Δερβὶς-ἀγᾶ, ν' ἀποχαιρετηχτοῦμε
κ' ἦρθε καιρὸς καὶ τέρμενος 'ποὺ δὰ 'ξεχωριστοῦμε.
'Μὰ 'γὼ 'κουσα Δερβὶς-ἀγᾶ, πὼς δὲν σὲ πιάνει μπάλα
καὶ στάσου νὰ σοῦ παίξω μιὰ εἰς τὴν ζερβὴν κουτάλα.
— Μὴν ἀφουκρᾶσαι, Κωσταντῆ, τὰ λόγια τῶν ἀνθρώπω
ποιὸ κι ἄλλο μπάλα δὲν περνᾷ 'ζὲ τουτονὰ τὸν τόπο;
— Νὰ σὲ σκοτώσω θέλω 'γώ, ἂν 'πά' ἡ κεφαλή μου,
καὶ 'ς τὸ χορὸ τὴ 'φίλησες, Μπουρμᾶ, τὴν ἀδερφή μου.
Νὰ σὲ σκοτώσω θέλω 'γὼ μ' ἕνα ζευγάρι μπάλες,
'ποὺ 'σκότωσες τὸν κύρη μου, 'ποὖτον σωρειὰ κοκκάλες.
Καὶ διδει του μιὰ μπαλωτιὰ 'ς τὸ κόκκινο μεϊτάνι
κ' ἐκεῖνος ἐνταβράντισε καὶ μιτιρίζι πιάνει.
Κι ἀπύτις τοῦ 'ποκάμανε τοῦ σκύλλου τὰ φυσέκια,
ἀγάλι' ἀγάλια 'σύρθηκε κ' ἐμπῆκε 'ζὲ μιὰ λέσκα.
Κι ὁ Κωσταντῆς 'φοβήθηκε κοντὰ νὰ τοῦ συμώσῃ,
μαζώνει ξύλα καὶ φωτιὰ νὰ τονὲ τελειώσῃ.

---

23. Αστεῖον.

Πέντε παλαμιὲς κουκκιά,
πέντε γρὲς ἐγέρασα.
'Πήγαινά του 'ς τὸ χορό,
'ποκαμάρωνά του 'γώ.
Κι ἀποστένεταί μου μιά,
σφάζω την κ' ἐγὼ γιὰ μιᾶς.
Καὶ πουλῶ τὴν ἐμισὴ
ἕνα μόστατο κρασί.
Καὶ τὴν ἄλλην ἐμισὴ
ἕνα μπρατικὸ φακί.
Καὶ τὰ κεφαλόποδα
ἕναν ἀνεμοπόδα.
Τὴν κοιλιὰ καὶ τὸ κνισσάρι
δώδεκα μουζούρια σ'τάρι.
Τὸ ἀσκί τζη, τὸ φλασκί τζη,
κι ὠργισμένος 'ς τὴ ψυχή τζη.

---

24. Ὁ Μπροσφύρης.

Μιὰ γκαλογρὰ κοιλιοπονᾷ νὰ κάμῃ νιὸ Μπροσφύρη.
Τὴν ταχινὴ τὴν ἤκαμε κι ἀργὰ ψωμὶ τοῦ 'ζήτα.
Κ' ἐκεῖ δὲν εἶχαν-ε ψωμὶ νὰ φάῃ τὸ κοπέλι.
'Εννιὰ φουρνὲς ψωμί 'φαε ὡστὲ νὰ 'ξημερώσῃ,
κ' ἐννιὰ σακκιὰ κοκκιά 'φαε ὥστε νὰ 'βγοῦνε τάστρα.
Τὴν Τρίτη ἐζήτηξε σπαθὶ τσὺ τέσσερις μαχαίρι,
τσὺ δεκατρεῖς 'καυκήστηκε πὼς ἄντρα δὲ φοβᾶται.
Κι ὁ βασιλιᾶς τὸν ἤκουσε πολλὰ τοῦ 'κακοφάνη
καὶ πέμπει τὸ ἀσκέρι του νὰ 'πά'ν' νὰ τον-ὲ 'πάρῃ
Καὶ 'πά'ν'ε καὶ τὸ 'βρίσκουνε καὶ ἤβλεπεν ὀζά.
—'Αρμίνιζέ μας, βρὲ βοσκέ, τσῆ καλογρᾶς τὸ γυιό,
'ποὺ ἐκαυχήστηκε πὼς ἄντρα δὲ φοβᾶται,
μηδὲ τὸν ἄντρα τὸ Φουκᾶ, μηδὲ τὸ Νυφοκόρο.
μηδὲ τὸν Παρατράχηλο, 'ποὺ τρέμ' ἡ γῆ κι ὁ κόσμος.
—'Ανεμαζώνετέ μου τὰ ὀζὰ νὰ σᾶς τὸν ἁρμηνέψω.
'Ανεμαζώναν' τὰ ὀζά, ἀνεμαζωμὸ δὲν εἶχαν,
σύρν' ὁ Μπροσφύρης μιὰ σφυρὰ 'ς τὴ μάντρα τὰ μαντρίζει.
—'Εγὼ "μ' ὁ γυιὸς τσῆ καλογρᾶς, 'ποὺ ἄντρα δὲ φοβοῦμαι,
μήδε τὸν ἄντρα τὸ Φουκᾶ, μήδε τὸ Νυφικόρο,
μηδὲ τὸ Παρατράχηλο, 'ποὺ τρέμ' ἡ γῆ κι ὁ κόσμος.
Καὶ δένουν τὰ ποδάρια ντου μὲ δεκοχτὼ καδένες,
καὶ δένουν τὰ χεράκια ντου μὲ δεκοχτὼ ἁλυσίδες,
καὶ δένουν καὶ τὰ 'μάτια ντου μὲ δεκοχτὼ 'μπρισίμια.
Λέει τος· 'Πὸ τσῆ μάννας μου δὲ θέλω νὰ μὲ 'πά'τε,
γιατί 'ναι παραπονιαρὰ καὶ δὰ παραπονᾶται.
Πεῖσμα τὸ πεῖσμα τὸ λαλοῦν, πεισματικὸ τὸ κάνουν,
'ποκειὰ τὸν ἐπεράσανε 'ποκειὰ τὸν πρωτο'πά'νε.
Γίγιέ μου, 'ποὺ καυκήστηκες πὼς ἄντρας δὲ φοβᾶσαι,
μηδὲ τὸν ἄντρα τὸ Φουκᾶ, μηδὲ τὸ Νυφοκόρο,
μηδὲ τὸ Παρατράχηλο, 'ποὺ τρέμ' ἡ γῆ κι ὁ κόσμος.
—Σώπαινε, μάννα μου γλυκειά, νὰ 'πά'με 'ς τὰ λιβάδια
καὶ τότες δὰ τὰ 'σάνουνε 'κεῖνα τὰ παλληκάρια.
Καὶ σεῖ τὰ ποδαράκια ντου καὶ σποῦν-ε οἱ καδένες,
καὶ σεῖ καὶ τὰ χεράκια ντου καὶ σποῦν-ε οἱ γιαλυσίδες,
καὶ σεῖ καὶ τὰ 'ματάκια ντου καὶ σποῦν-ε τὰ 'μπρισίμια.
Κι ἄλλος κανεὶς δὲν 'βαρέθηκε, μόν' ἕνας στραβὸς ἐμπρός του
καὶ 'ς τὸ ζερβό του γύρισμα 'κοστρεῖς κακοὶ ὁμπρός του.

ISISMANOGLIO

25. Χαροντικόν.

(Γαύδου)

Μιὰ χήρα 'λεύκαινε πανὶ μὲ τρεῖς τση θυγατέρες,
'μά 'κανε κάψα δυνατὴ ἐκεινεὰ τσὺ 'μέρες.
'Μὰ κάνει κάψα δυνατὴ κ' ἐκεῖνες δὲ βαστοῦσι,
θέλουν ἀγέρα δροσερὸ νὰ 'πά'ν' νὰ κοιμηθοῦσι.
Καὶ λέγει τον ἡ μάνα των, ἀμέτε 'ς τὸ περ'βόλι,
ἀπόναι τὸ τειχιὸ 'ψηλὸ κι ἄνθρωπος δὲν ζαλώνει.
Αὐτὲς ἐκοιμηθήκασι, γιατ' ἦσαν κουρασμένες,
κι ὁ Χάροντας ἐπέρασε ἐκεῖνες-ὰ τσὺ 'μέρες.
Καὶ 'παίρνει των-ε μιὰ φωνὴ κι αὐτὲς ἐξιππαστήκαν'
κι ἀποὺ τὸν φόβον τὸν πολὺ ἀπάνω 'σηκωθήκαν'.
— Ποιὸς εἶσαι, κ' εἶσαι ἄγριος, κι ἄνθρωπος σὲ φοβᾶται,
τὸ αἷμά του μαζώνεται κι ὁ νοῦς του διασκορπᾶται;
— Ἐγὼ 'μαι 'κεῖνο τὸ λοιπόν, 'ποὺ 'παίρνω καὶ σκοτώνω,
καὶ 'ς τὸν ἀθὸ τσῆ νιότης σας τσὺ χρόνους τελειώνω.
— Ἄφησ' μας, Χάρο, νὰ χαρῶ ἀκόμη τρεῖς ἡμέρες,
τρεῖς Κυριακές, τρεῖς Παρασκευές, τρεῖς Τρίτες, τρεῖς Δευτέρες.
Τὴν νύκτα τὰ μεσάνυκτα ἐπόθαν' ἡ μεγάλη,
καὶ τ' ἀποξημερώματα ἐπόθανε κ' ἡ γιάλλη.

---

26. Ἡρωϊκόν.

Κάτω 'ς τσ' ἀνάδρους κάμπους καὶ 'ς τὸ κρυὸ νερὸ
κείτετ' ὁ Γιάννης, κείτεται τ' Ἀνδρόνικου ὁ γυιός.
Φράγκοι τὸν περ'γυρίζουν καὶ Ρωμνοὶ τὸν-ε κλαί'ν,
καὶ μέσ' 'ς τὰ μυρολόγια γλυκὰ λόγια τοῦ λέ'ν'.
— Γιάννη, δὲν ἔχεις μάννα, δὲν ἔχεις κι ἀδερφή,
καὶ ὄμορφη γυναίκα νὰ σὲ ψυχοπονῇ;
Κι ἀκόμ' ὁ λόγος στέκει κ' ἐκρατ' ἡ συντυχή,
ἀπόφταξεν ἡ μάννα μὲ τὴν ἀδερφή,
κ' ἐβάστα κ' εἰς τὸ χέρι ἕνα μικρὸ παιδί.
— Γιάννη μου δὲν σοῦ τόπα, καὶ δὲν σοῦ τόλεγα
μὲ χίλιους μὴν τὰ 'βάνῃς μηδὲ καὶ μ' ἑκατό;
Σώπα, καλὲ γυναίκα, καὶ 'ντροπιάζεις με·
'μ' αὐτοὶ δὲν ἦσαν χίλοι δὲν ἦσαν κ' ἑκατό,
ἐννιὰ χιλιάδες ἦσαν κ' ἐγὼμ' ἀμοναχός,
κι οὔλους ἐσκότωσά τσυ, 'μά 'νας μοὔφυγε,
'πού εἶχε λαγοῦ ποδάρια, λαγοῦ πηδήματα,
καὶ τσ' ἀγριολαφίδας τὰ σαρταρίσματα,
τὰ νέφια νέφια πάγει, 'ς τὰ νέφια πορπατεῖ,
μιὰ σαϊτιὰ μοῦ παίζει, δίδει μου 'ς τὸ βυζί,
κ' ἠμπῆκεν ἡ σαΐτα μέσα 'ς τὴν καρδιά,
κ' ἔκοψε τὴ δύναμι κι ὅλη μου ἀνδρειά.

---

27. Μνησίκακος ἐραστής.

Πέρα 'ς τὴν πέρα γειτονιά, πέρα 'ς τὴν πέρα ρούγα
κάθεται μιὰ γερόντισσα μὲ ἄντρα γεροντάκι.
'Μάχουν ἕνα μικρὸ σκυλλὶ κ' ἕνα 'γ κακὸ κορίτσι,
'ς τὸ παραθύρι κάθεται τσὺ μῆνες λογαριάζει·
— Σεπτέμπρ', Ὀχτώμπρη δροσερέ, Νοέμπρη καὶ Δεκέμπρη
Γεννάρη, γέννα τοῦ Χριστοῦ, ὥστε νὰ 'μπ' ὁ Φλεβάρης,
Φλεβάρη φλέγες ἄνοιξε τσὺ φλέγες τῶ βυζῶ μου,
νὰ τ' ἀναθρέψω τὸ παιδὶ καὶ νὰ τὸ μεγαλώσω,
καὶ νὰ τὸ πέψω 'ς τὸ σκολειὸ τὰ γράμματα νὰ μάθῃ.
Ὁ Μάρτης μὲ τὰ λούλουδα κι Ἀπρίλης μὲ τὰ ρόδα,
Μάη καὶ μάγεψέ τονε τὸ νιό, ὅπου μ' ἀγάπα,
ὅπου μ' ἀγάπα κ' ἤλεγε ποτέ ντου δὲ μ' ἀρνιέται,
'μὰ δὰ μὲ παντυιάρισε 'ς τῆ καλαμιᾶς τὸν κάμπον,
ὅπου τσῆ 'παίρνουν τὸ γκαρπὸ κ' ἡ μαύρη γῆς 'πομένει·
ἔτσι' ν' κ' ἐμὲ ἡ καρδούλα μου μαύρη κι ἀραχνιασμένη.
Κάνω νὰ τοῦ καταρηστῶ, 'μὰ πάλι τὸν λυποῦμαι,
'μὰ πάλ' ἂς τοῦ καταρηστῶ κι ὅ,τι τοῦ μέλλ' ἂς ἔρθῃ.
'Απὸ 'ψηλὰ νὰ γκρεμιστῇ καὶ χαμηλὰ νὰ δώσῃ,
'ςὰν τὸ γυαλὶ νὰ ραϊστῇ, 'ςὰν τὸ κερὶ νὰ λυώσῃ·
ἑφτὰ γιατροὶ νὰ τὸν κρατοῦν καὶ τέσσερις ντετόρες,
καὶ τέσσερις γραμματικοὶ νὰ γράφουν τσὺ πληγές του·
κ ἐγὼ διαβάτα νὰ γενῶ, περάτρα νὰ περάσω,
— καλῶς τὰ κάνετε γιατροί, καλῶς τὰ πολεμᾶτε,
κι ἂς κόβγουν τὰ ψαλίδια σας κρέας καὶ μὴ λυπᾶσθε·
βαστῶ κ' ἐγὼ λινὸ πανὶ τριανταπέντε πῆχες,
βάλετε τὸ μισὸ ξαντὰ καὶ τἄλλο στουμπωτάρι,
κι' ἀνὲ 'μπομείνῃ μνιαολιά, τὸ κάνομε λαζάρι.
— Μωρὴ σκύλλα, μώρ' ἄνομη, μωρὴ μαγαρισμένη,
δὲν ἦτο κρίσι νὰ μὲ 'πά'ς, νὰ κάμῃς τὸ νταβᾶ σου,
μόνο μ' ἀφῆκες 'ς τὸ Θεό, 'ποὺ νὰ καῇ ἡ καρδιά σου;

---

28. Ὁ φαμέγιος (ὑπηρέτης).

Σ τὴν Πόλιν ἐμηνύσανε τί γίνεται 'ς τὴν Κρήτη,
φαμέγιο δὲν εὑρήκανε νὰ βάλουνε 'ς τὸ 'σπίτι·
κ' ἐγὼ τοὺς ἀπεκρίθηκα· Ἐγὼ 'μπαίνω φαμέγιος,
'μὰ θέλω τὰ στιβάνια μου καλὰ τσαγκαρεμένα,
ἂν τύχῃ 'πάω καὶ 'ποθές 'νᾶν' ἀποφανισμένα·
θέλω τὸ γελεκάκι μου μὲ τσόχαν 'νᾶν' ραμμένο,
ἂν τύχῃ 'πάω καὶ ποθές 'νᾶν' ἀποφανισμένο·
θέλω καὶ τὸ φεσάκι μου μεγάλη φούντα νἄχῃ,
νὰ μὴν κατασκεπάζετ' ἡ καρδιά μου 'ποὺ τὰ πάθη·
θέλω νὰ μοῦ 'γοράσετε κ' ἕνα χοντρὸ μουλάρι,
ἂν τύχῃ 'πάω καὶ ποθές, νὰ πηαίνω καβαλάρης.
Ὅλα τὰ ροῦχα, 'ποὺ φορῶ, μὲ τσόχαν νᾶν' 'ντυμένα,
ἂν τύχῃ 'πάω καὶ ποθές, νᾶν' ἀποφανισμένα·
θέλω 'ς τὸ σακκουλάκι μου παράδες νὰ χτυποῦνε,
ἂν τύχῃ 'πάω καὶ ποθές, νὰ μὴν παραπονοῦμαι.
'Απὺς ἐσυμφωνήσαμε κ' ἐκάμαμε σενέτι,

'πάει 'ντελόγ' ὁ κερατᾶς καὶ κάν' ἕνα σκαπέτι·
'ς ἐ περιβόλι μ' ἔβαλε νὰ σκάφτω ἀγκινάρες,
κι ἀποὺ τσὺ πεῖνες τσὺ πολλὲς μοῦρθανε λιγομάρες.
'Βγάνω τὸ μαχαιράκι μου νὰ κόψω ἕνα φύλλο,
κι ἀγᾶς μου ἑκατέβαινε 'ςὰ λυσσασμένος σκύλλος.
— Μωρὲ διαολοκερατᾶ, 'ς τὸ μύλο δὰ σὲ πέψω,
κι ἂς τὸ τἀγκιναρόφυλλο νὰ σοῦ τὸ μαγερέψω.
Κι ἀποὺ τὸ χέρι μ' ἔπιασε, 'ς τὴν κάμερα μὲ βάνει,
γλυκὺ κρασὶ μ' ἐπότισε, κι ἀπόκειας μ' ἀποβγάνει.
Βαρὰ βαρὰ τὸ 'φόρτωσε τὸ ἔκλερόν του χτῆμα,
μουρὰ καὶ ζάλο ἤπεφτε ὥστε νὰ 'μπῇ τὸ χύμα.
Κι ὁ μυλωνᾶς ὡς φρόνιμος, 'π' ἀλάργο ἐρωτοῦσε,
ἂν τύχῃ κ' ἤφαγα ψωμὶ γιόξα μου ἐπεινοῦσα.
— 'Αποὺ τἀψὲς τὴν ταχινὴ ὡς σήμερο τὸ γιόμα
κλαδὶ ψωμὶ δὲν ἤβαλα 'ς τὸ σκοτεινό μου στόμα.
Κι ὁ μυλωνᾶς βάνει νερὸ κ' ἐγῶβαλα τἀλεύρι,
κι ἀγᾶς μου 'ποὺ τὸ 'κάτεχε, ὁ Θιὸς 'ποὺ νὰ τὸν εὕρῃ!
καὶ πάλι 'ξαναβγάνομε καὶ κάνομε πηττάρι
κι ἀγᾶς μου 'ποὺ τὸ κάτεχε, ἀποῦτον 'ςὰν μουσκάρι!
'Μ' ὁ μυλωνᾶς εἶχε παιδιὰ κ' ἐγῶμ' ἀμοναχός μου,
κι ὥστε νὰ φάω μνιὰ μπουκιὰ ἐχάθηκε 'πὸ 'μπρός μου.
Κι ἀγᾶς καλὰ τσὺ κάτεχε τοῦ καμπανοῦ τσὺ βοῦλες,
κ' ἐγὼ καλὰ τσὺ 'βούτηξα 'ς τὴ στέρνα τσὺ σακκοῦλες·
καὶ πάλ' ὀντὲν ἐπέρνουνα τσὺ 'βούτηξα 'ς τὸ ρυάκι,
κι' ὀντὲ τσὺ 'καμπανίζανε, ἐβγάλανε καὶ μπάχι.
Μ' ὀντὲ τσὺ 'καμπανίζανε, ἐτρέμαν τὰ ξερά μου,
μὴ μπά' νὰ λείψῃ μιαϊχιά, νὰ σπάσουν τὰ πλευρά μου.

---

29. Ὁ κυνηγός.

Μιὰ σκόλη μιὰ νημέρα
δὲν εἶχα 'γὼ δουλειά,
'παίρνω τὸ τουφεκάκι μου
νὰ 'πάω 'ς τὰ πουλιά.
'Μπαίνω 'ς ἐ περιβόλι
καὶ βλέπω μνιὰ μηλιά,
καὶ φορτωμένη μῆλα
κι ἀπάνω κοπελιά.
Λέω τση· Κόπια κάτω
νὰ κάμω' ἀγκαλιά,
κ' ἐκείνη κόβγει μῆλα
καὶ μὲ πετροβολᾷ.
'Πάω νὰ κόψω μῆλο
κι ἁρπῶ τὸ χέρι τση,
ἁγία Πελαγία,
καὶ νἄμουν 'ταίρι τση.
Ἁγία Πελαγία
καὶ νὰ 'γλυτώσωμε,
κι ὅλα σου τὰ καντήλια
νὰ τὰ χρυσώσωμε.

---

30. Χαροντικόν.

Ὅμορφο νιὸν ἐζύγωνεν ὁ Χάρος 'ς τὴ Μαδάρα.
'Μά 'τον ὁ νιὸς ὀγλήγορος κι ὁ Χάρος κουρασμένος,
κι ὀντὲν ὁ Χάρος δυὸ βουνὰ 'πά', ὁ στραθιώτης τρία.
'Μὰ 'σφύριξε κ' ἐφώναξεν ὁ Χάρος τοῦ στραθιώτη·
— Στραθιώτ' ἀνήμενε κ' ἐμὲ νὰ πηαίνωμεν ὁμάδι·
— Χάροντα, κ' εἶντα μοῦ βαστᾷς καὶ θὲς νὰ σ' ἀνημένω;
— Βαστῶ σου ζώνη καὶ σπαθί, σαίτα καὶ δοξάρι,
βαστῶ σ' ἀργυροστίβανα νὰ σύρῃς νὰ τὰ βάλῃς,
βαστῶ καὶ τσὴ γυναίκα σου μαύρη ποδιὰ νὰ βάλῃ.
'Εκάτσε κι ἀνημένει τον... ὡς ἔφταξεν ὁ Χάρος,
ἐννιὰ βολὲς τὸν ἤρριξεν ὁ νιὸς τὸ Χάρο κάτω
κι ἄλλες ἐννιὰ τὸν ἤρριξεν ὁ Χάρος τὸ στραθιώτη.
Κι ἀπύτις καὶ τὸν ἤρριξεν ὁ Χάρος τὸ στραθιώτη,
εὐτὺς τὴν ἀπαραίτησε τὴν ἀκριβήν του νιότη.

---

31. Ἡ ἀδελφόκτονος.

Μιὰ γκόρη ρόδα 'μάζευε κι ἀθοὺς ἐκορφολόγα
νὰ πλέξῃ ζώνια μὲ τσ' ἀθούς, στεφάνι μὲ τὰ ρόδα·
κι ὁ Γιάννης ἑκατέβαινε ἀπὸ λαγοῦ κυνήγι,
ζευγάρι ρόδα τσῆ ζητᾷ καὶ τέσσερα τοῦ δίδει.
Κ' ἡ μάννα τζη τηνὲ θωρεῖ ἀποὺ τὸ παραθύρι.
— Μωρὴ σκυλλιά, μωρ' ἀνομιά, μωρὴ γαμαρισμένη,
ἀπὄχεις δώδεκ' ἀδερφοὺς καὶ δεκοχτ' ἀξαδέρφους,
κ' ἔναι κι ὁ κύρης σας παπᾶς κι ὁ μπάρμπας σας σγουράφος.
Καὶ δέρνουν την τ' ἀδέρφια τση μ' ἕνα χρυσὸ βιτσάκι,
καὶ δέρνει την κι ὁ κύρης της μ' ἕναν ἁλυσιδάκι.
Κ' ἡ μάννα τση την-ὲ 'ρωτᾷ· Εἶντα μοῦ παραγγέρνεις;
κ' ἡ μάννα τση την-ὲ 'ρωτᾷ, πιὰ 'ροῦχα νὰ τσῆ βάλῃ.
Θέλεις θαμπά, θέλεις τσατσά, θέλεις τὰ βελουδένια,
θέλεις τὰ χρυσοπράσινα, 'ποὺ σ' ἔστειλεν ὁ Γιάννης;
— Δὲν θέλω τσά, δὲν θέλω μπά, δὲν θέλω βελουδένια,
'μὰ θέλω 'γὼ τὰ 'ροῦχά μου, τὰ 'ματοκυλισμένα,
ἀποὺ μοῦ τὰ 'ματώσανε γιὰ 'να ζευγάρι ρόδα.

---

32. Χαροντικόν.

Δυ ἄγγουροι συνοδεύγουσι κάτω 'ς τὸν κάτω κόσμο,
κλέφτουν τοῦ Χάρο τὰ κλειδιὰ νὰ 'βγοῦνε 'ς τὸν ἀπάνω.
Κοράσο τσὺ παρακρατεῖ καὶ τσὺ παραγαδεύγει·
— Ἄγγουροι, 'πάρετε κ' ἐμὲ εἰς τὸν ἀπάνω κόσμο,
νὰ 'πά' να 'βρῶ τὸν κύρη μου καὶ τὰ πεθερικά μου,
νὰ 'βρῶ καὶ τ' ἀξαδέρφια μου κι οὔλη τὴ γεννεά μου.
— Κόρη βροντοῦν τὰ 'ροῦχά σου, συρίζουν τὰ μαλλιά σου,
χτυπᾷ τὸ φελλοκάλυκο καὶ θὰ σ' ἀκούσ' ὁ Χάρος.
— 'Μὰ 'γὼ 'ψηλὰ νὰ κουμπωθῶ καὶ δέσω τὰ μαλλιά μου
καὶ βάλω τὰ παπούτσα μου εἰς τ' ἀνεμπούκωμά μου.
'Μ' ἀμέτε σεῖς εἰς τὸ καλὸ καὶ 'στὴν καλὴν τὴν ὥρα
καὶ νὰ γεμίσ' ἡ στράτα σας ντραντάφυλλα καὶ ρόδα.

---

33. Ὁ θάνατος τοῦ Γάτου.

Ὁ κάττης ἀνὲ 'γέρασε κ' ἐμάδησ' ἡ προβιά ντου,
μήδε τὴ γνώμη ντού 'λλαξε, μήδε τὴν ἀθρωπιάν του.
'Σ τὸν ἥλιο 'πῆγε κ' ἤθεκε τ' ἀτσάκι ντου 'ξαπλώνει·
κ' ἐκάμνυσε τὰ 'μάτια ντου καὶ δὲν τ' ἀνεσηκώνει.

Κ' ἡ μποντικίνα 'πρόβαλε 'πὸ μιὰ σκαλοθυρίδα
κ' εἶδε τὸν κάττη καὶ ψοφᾷ καὶ ζέφνει κ' ἐτριπήδα·
— 'Ελᾶτε μποντικάλια μου, ὅλοι μικροὶ μεγάλοι
κι ὁ κάττης μας ψυχομαχεῖ, κ' ἔχω χαρὰ μεγάλη.
'Ελᾶτε μποντικάλια μου, ὅλοι μας νὰ χαροῦμε,
νὰ 'πά' νὰ τον-ὲ θάψωμε, γιὰ νὰ 'ξεκουραστοῦμε.
'Ψηλὰ 'ψηλὰ συμώνετε μὴν μπουτσωθῇ ἡ γυρά του,
μὴν μπουτσωθοῦν τὰ γένεια ντου ἀπού 'ν' ἡ γυομορφιά ντου.
Κι ὁντὲ τὸν ἐπογέρνανε 'ς τοῦ φούρνου τὴν καμάρα,
ἤσυρ' ὁ κάττης μιὰ φωνὴ καὶ πιάνει τσυ τρομάρα.
— Κι ἀμέτε ν' ἀποσκιάσετε κι ὁμωριὰ θὰ σας-ὲ πιάσῃ,
καὶ σεῖς 'στε ξένοι ἀπὸ 'πά' καὶ πολὺς δὰ σᾶς ἀλλάξῃ!
Κι ἀπύτις ἐμαντρίσανε ὅλοι μικροὶ μεγάλοι.
'ς τὸν πόρ' ὁ κάττης ἤκατσε κ' εἶχε χαρὰ μεγάλη.

— Στέσετε, μποντικοί, χορὸ
κ' ἐγὼ 'ς τὸν μπόρο νὰ θωρῶ.
Τσὺ μεγάλους μποντικοὺς
ἤπιανε 'ποὺ τσὺ νεφροὺς
καὶ τσὺ μεσομποντικίνες
ἤπιανε 'ποὺ τσὺ κατίνες
τὰ μικρὰ μποντικαλάκια
πιάν' ἀπὸ τὰ κεφαλάκια.
Κ' ἕνας γέρος μποντικὸς
δὲν ἐμπόργειε νὰ γλακᾶ,
— Ἄφες με, κάττη, νὰ ζήσω
κι ὅτι θέ'ς νὰ σοῦ χαρίσω.

Νὰ σοῦ 'ψήνω καὶ τὸ 'ρύζι
νὰ τὸ τρώ'ς νὰ σοῦ μυρίζῃ,
νὰ σοῦ 'ψήνω καὶ ταχέλι
'ς τὸ μαργιόλικο σκουτέλι.
— Δὲν τὸ θέλω 'γὼ τὸ 'ρύζι
καὶ 'ς τἀδόντια μου καθίζει·
δὲν τὸ θέλω 'γὼ ταχέλι·
γιατὶ μοῦ γλιστρᾷ καὶ φεύγει,
μόνο θέλω μποντικὸ
τσῆ κοιλιᾶς μου γιατρικό·
μόνο σὲ θέλω 'ς τὴν κοιλιά μου
νὰ στυλώνῃς τὰ νεφρά μου.

Κι ὥστε νὰ φάῃ καὶ νὰ πιῇ, νὰ στρύψῃ τὸ μουστάκι,
μιὰ μποντικίνα τοὔφυγε κ' εἶναι νὰ πιῇ φαρμάκι.
'Η μποντικίνα ποὔφυγε ἦτον ἀγκαστρωμένη
κ' ἐκείνη δὰ τσ' ἀνέπιασε 'ς τὸν κόσμο ἡ παντέρμη.

---

34. 'Αστεῖον.

'Επαντρεύτηκα κ' ἐπῆρα
μιὰ λωλὴ μιὰ γκακομοίρα
κ' εἶχ' ἑνοῦς ἀργάτ' ἀμπέλι,
'ποὺ χωρ' ὁ λαγὼς καὶ 'μπαίνει
κ' εἶχε μιὰν ἐλιὰ 'ς τὴ μέση
'ποὺ 'λαγίζουντο νὰ πέσῃ
Πασπατεύγω 'ς τὴ μπασκάλη
ψείρα νηὔρηκα μεγάλη,
πάω την τοῦ μακελλάρη
νὰ τὴν σφάξῃ νὰ τὴν 'γδάρῃ.
'Βγάνει δεκοχτὼ 'λαδάσκια
κι ἄλλα δεκοχτὼ κρασάσκια
κι ἀπομέν' ἕνα μπεδούλι
κι ἀποσπότ' ἡ Κρήτη οὖλη.

---

35. Ὁ Διάκος.

Πάσα ταχιὰ μὲ τὴ δροσά, 'π' ἀνοίγει τὸ λουλούδι,
ἀφουκραστῆτε νὰ σᾶς 'πῶ τοῦ διάκο τὸ τραγούδι,
Μέσα 'ς τὴ χώρα 'κάθουντο μὲ τὸ Μητροπολίτη
'ςὰν τέτοιον διάκον ὄμορφο δὲν ἤβγαλεν ἡ Κρήτη.
Ἄστο πὼς ἦτον ὄμορφος, 'μᾶτον καὶ διαβασμένος
μέσα 'ς τὸ θεολογικὸ ἦτον-ε σπουδασμένος.
— Μ' ἄφησ' με δά, Δεσπότη μου, καὶ ὄξω νὰ πορίσω

νὰ 'πά' νὰ 'δῶ τὴν 'πιτροπὴ κ' ἔπειτας νὰ γυρίσω.
— Μωρέ, καβγᾶ θὰ κάμετε κι ἀθρῶποι νὰ χαθοῦνε
καὶ κάτσε δὰ καὶ μετὰ μὲ κι ἄς τσυ κι ἄς πολεμοῦνε.
— Ἄφησ' με δά, Δεσπότη μου, καὶ ὄξω νὰ πορίσω,
νὰ 'πά' νὰ 'δῶ τὴν 'πιτροπὴ κ' ἔπειτας νὰ γυρίσω.
— Μωρέ, καβγᾶ θὰ κάμετε, κι ἀθρῶποι θὰ χαθοῦνε
καὶ κάτσε δὰ καὶ μετὰ μὲ κι ἄς τσυ κι ἄς πολεμοῦνε.
Καὶ 'μπαίνει κι ἀρματώνεται μπιστόλα καὶ μαχαίρι
καὶ μέσα 'ς τὸ 'Ηράκλειο δὲν ἤφηκ' ἄλλο 'ταίρι,
καὶ πιάνει καὶ 'ς τὴ χέρα ντου τ' ἀσημωτὸ τουφέκι
'ς τὸ νῶμόν του τὸ 'κρέμασε 'ςὰν ἀκριβὸ τσιτσέκι.
'Βγαίνει 'ς τὴν πόρτα τῶ Χανιῶ, 'ς τὴ Ρώγδια 'σωπατίζει
κι ὁ νοῦς του μπλιὸ δὲν τοὔδιδε 'ς τὴ Χώρα νὰ γυαγύρῃ.
Πέντε χωριὰ 'μαζώχτησαν καὶ δυὸ τὰ μοναστήρια
κάτω 'ς τὸ μπόρο τσ' 'Αρμυρῆς τὰ 'στέσαν' τὰ τζαντίρια.
Κάτω 'ς τὸν μπόρο τσ' 'Αρμυρῆς τὴ 'στέσαν' τὴν κολώνα
κ' ἐκειὰ τὴν 'βλέπαν τὴν Τουρκιά, κ' ἐκειὰ 'ξωμείναν' κι ὅλας.
Τσὺ δεκατέσσερ·ις Μαγιοῦ τσῆ τέσσερις ἡ γιῶρα
'θωροῦν·ε ὅλη τὴν Τουρκιὰ καὶ 'βγαίν' ἀπού τὴ Χώρα.
'Σ τὸν Ἅγιο-Μύρος 'πήγαινε κ' ἐκειὰ 'ξωμείναν' κι ὅλας.
Τὴν ταχινὴ σηκώνουνται μ' ὅλη τὴ δροσεράδα
κ' ἐποδιαφωτιστήκαν·ε 'ς τοῦ Γάζη τὴ γκαμάρα.
Κ' ἡ βάρδια τσὴ 'πρωτόδεν-ε καὶ κάνουν-ε χαμπέρι.
— Μωρὲ Τουρκιὰ ἐπλάκωσε κι ἄς μαζωχθῇ τ' ἀσκέρι.
'Μὰ δυὸ χιλιάδες Χριστιανοὶ κρατοῦν' τὰ μυτιρίζα
'μὰ ἡ Τουρκιά 'τον-ε πολλὴ καὶ δὲν τὴν 'νταγιαντίζα.
Πέμπουν-ε γράμμα τοῦ Σκουλᾶ ἀποὔτον ε 'ς τ' 'Ανώγια
πὼς χάνουντ' οἱ Φωδελιανοὶ ἐτουτηνὰ τὴν ὥρα.
Κι ὁ Παντιδώνης ἤλεγε, ἀντέστε γιὰ νὰ 'πά'με
καὶ ὁ Σκουλᾶς τὸς ἤλεγε, κάτσετε ψόματά 'ναι.
Κι ἐκειά 'τονε κι ὁ 'γούμενος 'Απανωλεμονίτης,
'ποὺ τετοιοδὰ πολεμητὴ δὲν ἤβγαλε ἡ Κρήτη.
'Εφτὰ σπαθιὲς τοῦ 'παίξαν ε 'ς τῆς κεφαλῆς τὰ μέρη
τὸ αἷμα τρέχει ποταμὸς κ' ἐκεῖνος πλιὰ μουρτεύγει.
Κι ὁ Διάκος ἐκατέβηκε νὰ τονὲ βοηθήσῃ,
γιατ' ἦτον ἡ Τουρκιὰ πολλὴ μὴν τονὲ καταλύσῃ.
'Πομέν' ὁ Διάκος μοναχὸς καὶ κλίνει τἄρματά του,
'ς τὸν 'Αρμυρὸ τὰ 'πέταξε ἀποὺ τὴ μάνιτά του.

---

36. Συμβουλὴ ἔρωτος.

'Σ τὸ 'σπίτι μας ἐκάθουμουν ὁ ξένος μὲ τὴν τάξι,
κι ὁ Ἔρωντας ἀδικητὴς ἦρθε νὰ μὲ πατάξῃ.
Λέει μου κακορροίζικο, τί κάνεις μοναχό σου,
καὶ δὲ γυρεύγεις νὰ τὸ 'βρῇς καὶ σὺ τὸ ροιζικό σου;
Κι ἀπυκοτῶ καὶ λέω του, Ἔρωντα δὲν κατέχω·
— Σώπασε, κακορροίζικο, κ' ἐγὼ δὰ σ' ἀρμηνέψω.
Καὶ 'μπαίν' ὁ Ἔρωντας 'πὸ 'μπρὸς κ' ἐγ' ἀκ'λουθῶ 'πὸ 'πίσω,
'ς τσῆ μαυρομμάτας τὸ στενὸ λέει μου στρέψ' ὀπίσω.
Στρέφομ' ὀπίσω καὶ θωρῶ μιὰ χαμηλοζωσμένη,
κ' ἐφύτεψέ μου 'ς τὴν καρδιὰ μιὰ ρόδαρ' ἀθισμένη.

'Στρέφομ' ὀπίσω καὶ θωρῶ μιὰ χαμηλοβλεπούσα,
κ' ἐφύτεψέ μου 'ς τὴν καρδιὰ πορτοκαλιὲς κι ἀθοῦσα.
Στρέφομ' ὀπίσω νὰ τὴ 'δῶ κ' ἐκείνη μ' ἔδε 'μένα,
κ' ἐφύτεψέ μου 'ς τὴν καρδιὰ δυὸ ἀρισμαργι' ἀθισμένα
Προσκύνα σὺ τὴν Παναγιὰ κ' ἐγὼ τὸν Ἅη-Γιάννη,
νὰ μᾶς τὸ 'ξώσ' ὀγλήγορα νὰ βάλωμε στεφάνι.

---

37. Ὁ Ἀρὶφ-ἀγᾶς.

Κρῖμα 'ς τὸ μῆλο νὰ ψυγῇ, 'ς τὸ ρόδο νὰ μαδήσῃ,
κρῖμα καὶ 'ς τὸν Ἀρὶφ ἀγᾶ νὰ κακοθανατήσῃ.
Τσὺ Σφακιανοὺς ἐζύγωνε γιὰ νὰ τοὺ τζερεμίσῃ,
κι ὁ Μπαϊράμης τοὔλεγε νὰ 'πηαίνῃ νὰ τσ' ἀφήσῃ.
— Μετὰ χαρᾶς, Μπαϊράμ ἀγᾶ, 'σὰν μοὔπεσες μεντέπι,
χαρίζω σου τσὺ Σφακιανοὺς ἐτοῦτο τὸ νομπέτι.
Πιάσε, Συφάκη, τ' ἄρματα νὰ 'πά' νὰ τὰ στερέψῃς,
κι ἄμε καὶ σὺ Ραμοῦτσό μου νὰ 'μαςὲ μαγερέψῃς
'Μὰ οἱ Σφακιανοὶ 'θαρρούσανε, πὼς θὲ νὰ τσὺ ζ'γομπάρῃ
μηνοῦνε τοῦ Μεμὲτ ἀγᾶ νὰ 'πά' νὰ τσὺ σκουτάρῃ.
'Μὰ ὁ Τζαβόλας τὄκουσε κ' ἦτον-ε μεθυσμένος,
τὸ Νταμπασάκι 'πήρενε κ' ἐβγῆκε μανισμένος.
Προβάλλετε, Σωκαργιανοί, νὰ 'δῶ τὴν ἀντρειγιά σας,
μωρὲ 'σὲ τοῦτο τὸ χωριὸ εἶντά τον ἡ δουλειά σας;
Κ' ἐκεῖνοι ἐθαρρούσανε, πὼς δὰ τοςὲ βαροῦνε,
καὶ ὄξω ἐπορίσανε, γιὰ νὰ τσ' ἀποδεχτοῦνε.
Τοῦ Καραμπίγη 'παίξανε μπάλλα 'πού τὸ ξωστάρι,
καὶ νὰ 'μιλήσῃ δὲν 'μπορεῖ καὶ ζάλο πῶς θὰ 'πάρῃ.
'Απύτις τὸν ἐσκότωσε ἐπῆρε τὸ σοκάκι
— Μωρὲ καὶ εἶντα 'κάμαμε καὶ εἶντα θὰ γενοῦμε,
σὲ μεγαλύτερου θεριοῦ ἀντόντια θὲ νὰ 'μποῦμε.
Καὶ τοῦ Νουρῆ τὸ 'πήγανε 'ς τὴ ντάβλα τὸ χαμπέρι,
βαρύκανε τ' 'Αζίζ ἀγᾶ 'ς τοῦ Λουκιανοῦ τὰ μέρη.
'Μὰ 'κεῖνος δὲν τὸ 'πίστεψε, γιατ' ἦτον μεθυσμένος,
δὲν τὸ πιστεύγ' 'Αζίζ ἀγᾶς, πὼς νἄναι βαρισμένος.
Φέρετε τὸ μουλάρι μου νὰ τὸ καβαλικέψω,
νὰ 'πά' νὰ 'δοῦν τὰ 'μάτια μου, τότε νὰ τὸ 'πιστέψω.
Καὶ δίδει του μιὰ σπιρουνιὰ 'ς τὴ λούκια κι ἀποσώνει,
καὶ 'ς τοῦ Ραμοῦτσο τὴν αὐλὴ ἤστεσε μυρολόϊ.
— Ὅφου υἱγὲ 'Αζίζ ἀγᾶ πῶς ἐκοπήκαν' οἱ χρόνοι,
υἱγέ μου πῶς ἐπόδωκες μὲ δίχως δικολόϊ
'μ' ἃ δὲν κάμω τὸ δίκιο μου, τὰ πρωτινὰ θὰ πιάσω,
πράματα δὲν 'ξανοίγω 'μπλιὸ μαγάρι νὰ τὰ χάσω.
'Μ' ἃ δὲν κάμω τὸ δίκιο μου, τὰ γένεια δὰ ξυρίσω,
καὶ ντουρουντοὺς θὲ νὰ γενῶ τὸν κόσμο νὰ κεντήσω.
'Μὰ μιὰ βουλὴ τοῦ 'δώκανε γεροντάδες κ' οἱ γιαγάδες,
— ἄμε νὰ 'πά'ς 'ς τὸ 'σπίτι σου, μὴν κάνῃς κουζουλάδες,
γιατ' ἤκαμες κ' ἐσὺ πολλὰ ἐδὰ σ' εὑρῆκαν ὅλα,
ἐκεινανδὰ 'ντουσούντιζε, λεῖπε 'πού τὸν Τζαβόλα.

---

38. Ἡ Πρωτομαγιὰ (παρ' Ὀθωμανοῖς).

Δὲν εἶν' τοῦ Μάη φταίξιμο, γιὰ νὰ τοῦ λὲν τραγούδι,
μόν' εἶναι τῶ γυναικῶ, ποὺ γίνονται σφουγγούδι·
τὴ νταχινὴ 'πορίζανε μὲ λαχουριὰ μὲ σάλια,
τὸ μεσημέρι 'μπαίνανε μὲ τσιλασμένια χάλια.
Ἡ μιὰ φορεῖ τὸ τσερακλὶ κ' ἡ γιάλλη τὰ σιργούτια,
ἡ μιὰ 'χανε τὰ μέσα τση κ' ἡ γιάλλη τὰ παπούτσια
Μπαϊραχτάρης ἄπραχτος, ἦτον 'Πανωμερίτης,
— Ἔδαι πράγματα τὰ θωρῶ 'σὲ τουτηνὰ τὴν Κρήτη!
'Πέ μου, κερά, τὸ 'σπίτι σου κ' ἐγὼ νὰ σὲ σηκώσω,
κι ἀπού τὰ βοῦρκα καὶ πηλὰ ἐγὼ νὰ σὲ 'γλυτώσω.
— Δὲν 'μπά'ς, μωρέ, 'ς τ' ἀνάθεμα κ' ἐσὺ Νταμπάκος εἶσαι
καὶ νταμπακίστικα φορεῖς καὶ βρωμεσμένος εἶσαι;
— Κάτω, κερά, τὰ 'ροῦχά σου, νὰ μὴ φανοῦν τἀζτά σου,
κι ἀργὰ δὰ 'πά'ς 'ς τὸ 'σπίτι σου κ' εἶντα δὰ 'πῇς τἀγᾶ σου;
— Ἄντε, κεραγειτόνισσα, νὰ 'πά' σαραντιστοῦμε,
νὰ κάτσωμε 'ς τὸ 'σπίτι μας λόγια καλὰ νὰ 'ποῦμε.
'Μά 'ψησα 'γὼ χλωρὰ κουκκιά, ἤψησα κι ἀγκινάρες,
κ' ἤψησα 'ψαροκόλυβα καὶ γιλατζῆ ντολμάδες.
'Μάχι, τὸ ξένο φερεντσὲ καὶ πὼς δὰ τονὲ 'πάω,
δὲν ἔχω 'μάτια νὰ θωρῶ καὶ μούρη νὰ προβάλλω.

---

39. Ὁ Μπροσφύρης.

Μιὰ γκαλογρὰ καυκήστηκε νὰ χτίσῃ μοναστήρι,
μέσα 'πού τὸ 'θεμέλιωνε, ἤκαμε νιὸ Μπροσφύρη.
Μιὰ νταχινὴ τὸν ἤκαμε, ἑνὰ Σαββάτο βράδυ,
'πὸ 'σπέρας ἐγεννήθηκε, ψωμὶ ζητᾷ νὰ φάγῃ.
Σακκὶ κουκκὶ 'κουκάλισε ὥστε νὰ 'ξημερώσῃ,
κι ὁ βασιλιᾶς ὡς τὄκουσε τ' ἀσκέρι ντου μαζώνει,
'μὰ ὁ Μπροσφύρης τὄκουσε, βοσκὸς 'πάει καὶ 'μπάνει·
καὶ 'παίρνει χίλια πρόβατα κι ἐννιὰ χιλιάδες αἶγες·
'Σ τὴ στράτα τοῦ 'παντήξανε τοῦ βασιλιᾶ τ' ἀσκέρι,
— Ὥρα καλή, μωρὲ βοσκέ, δεῖξέ μας τὸν Μπροσφύρη.
— Μαζώνετέ μου τὰ ὀζὰ κ' ἐγὼ σας τονὲ δείχνω.
'Δακάραν' κ' ἐξυλώναν' τα 'πού τὸ ταχὺ ὡς τὸ βράδυ,
καὶ μαζωμὸ δὲν εἶχενε τὸ ἔρ'μον του κουράδι.
Σύρν' ὁ Μπροσφύρης μιὰ σφυρὰ κ' ἕνα σωρὸ τὰ κάνει·
'Μά 'γώ, μωρέ, 'μαι, κι ὁ βοσκός, ἐγῶμαι κι ὁ Μπροσφύρης,
ἐγῶμαι 'πού καυκήστηκα πὼς ἄντρα δὲ φοβοῦμαι·
μηδὲ τὸ Γιάννη τὸν Πασᾶ, μηδὲ τὸ Νικηφόρο,
μηδὲ τὸν Περιτράχηλο, 'πού τρέμ' ἡ γῆς κι ὁ κόσμος.
Πιάνουν 'πισταγκωνίζουν τον τέσσερα παλληκάρια
καὶ δένουν τὰ 'ματάκια ντου μ' ἐννιὰ λογιῶ ἁλυσίδες
— Θωρεῖς, μὴ μὲ περάσετε ἀπού τὸ Βιλαέτι,
νὰ μὴ μὲ 'δῇ ἡ μάννα μου νὰ τζαγκουρνομαδιέται.
Κι ἀξάργου τὸν 'περάσανε ἀπού τὸ Βιλαέτι,
θωρεῖ τονε ἡ μάννα ντου καὶ τζαγκουρνομαδιέται
— 'κ'λούθα μου, μάννα, 'κ'λούθα μου, 'ς τὰ πράσινα λιβάδια,
νὰ μὴ βρωμέσουν τὰ στενὰ ἀπού τὰ παλληκάρια.

'Μ' ὀντὲ τὸν ἐπερνούσανε 'ς τὰ πράσινα λιβάδια,
κάν' ὁ Μπροσφύρης ταραχὴ καὶ πιάνει τσυ τρομάρα.
Σαλεύγει τὰ 'ματάκια ντου καὶ σποῦνε τὰ λογάρια,
καὶ σεί' καὶ τὰ χεράκια ντου καὶ σποῦν' οἱ γιαλυσίδες.
Τρακόσους κόβγει μὲ σπαθὶ καὶ χίλιους μὲ μαχαίρι·
ἕνα γκουτσὸ κ' ἕνα στραβὸ ἀφῆκε γιὰ χαμπέρι,
νὰ 'πά' νὰ 'πῇ τοῦ βασιλιᾶ νὰ φέρῃ κι ἄλλ' ἀσκέρι.

Δίστιχα.

Ἄσπρο, παχὺ καὶ κόκκινο εἶναι τὸ μάγουλό σου,
γαϊτάνι μισιριώτικο τὸ καμαρόφρουδό σου.

Πῶς εἶσαι ἄσπρη καὶ παχειά, 'ξανοίγεις νὰ μὲ κάψῃς,
ὦ οὐρανὲ μὴν τὸ δεχτῇς καὶ γῆς μὴν τὸ βαστάξῃς.

Γιὰ 'δέ με 'μένα ἀπὸ 'μπρός, γιὰ δέ με κι ἀπὸ 'πίσω,
ἂ' δὲ σ' ἀρέσ' ἡ φτέρνα μου, νὰ τὴν-ἐ πελεκήσω.

Στεία μου μὲ τὰ πρόβατα, Βγιάννω μου μὲ τσ' ἐλιές σου,
κι 'Αρχάνες μὲ ταμπέλια σου καὶ μὲ τσὺ κοπελιές σου.

Καλὸ χωριό 'ν' ὁ Χάρακας, ἅμα 'χει 'να ψεγάδι,
ὥστε νὰ 'πά'ν-ε 'ς τὸ νερό, τσικνώνει τὸ τσικάλι.

'Αποπαδὰ δὰ σηκωθῶ νὰ 'πάω 'ς τσ' Ἅγιους Δέκα,
καὶ μὲ καλὸ καὶ μὲ κακὸ δὰ 'πάρω μιὰ γυναίκα.

Νάμουν ἀπόψε 'ς τὴ Μυαμοῦ κι ἀντιβραδειὰ 'ς τὸν Κρότο,
κι ἀντιβραδειὰς 'ς τὸ Χάρακα, 'ς τὸν μυρισμένον τόπο!

Καντήλα καὶ Βασιλικὴ δὲν λέω τὸ κακό τση,
γιατὶ πατῶ τὸ χῶμά τση καὶ πίνω τὸ νερό τση.

Κάλλι ἄχω νὰ μοῦ 'ψήσουνε μιὰν τσυκαλι' ἀμανίτους,
παρὰ νὰ μὲ 'παντρέψουνε ἀποὺ τσὺ Παρανύφους.

'Αποπαδὰ δὰ σηκωθῶ 'ς τὴ Βουτουφοῦ δὰ δράμω,
καὶ 'ς τσ' ἀγαπῶς μου τὴν αὐλὴ δὰ πέσω ν' ἀποθάνω.

'Σ τὰ Ρεθεμνιώτικα στενὰ ἤφηκα τὸ μαχαίρι,
γιὰ νὰ γιαγύρω νὰ τὸ 'βρῶ τὸ 'μπιστικό μου ταίρι.

Μάχω καιρὸ 'ς τὰ Καστρινὰ νὰ 'βγῶ νὰ τραγουδήξω,
καὶ δά 'θαρρ' ἡ γιαγάπη μου, πὼς δὰ τσ' ἀλησμονήσω.

Ὁ ἥλιος εἶναι 'ς τὰ 'ψηλὰ κ' ἡ λάψις τού 'ναι χάμαι,
κ' ἤκουσα πὼς δὰ μ' ἀρνηθῇς, γιὰ τὸ Θεὸ καὶ κάμε.

Πρόβαλε, σκύλλα, νὰ τὸ 'δῶ τὸ πρόσωπό σου τ' ἄσπρο,
'ποὺ λάμπει 'σὰν τὸν ἥλιο καὶ 'σὰν τσῆ 'μέρας τ' ἄστρο.

Ἤλλαξες πάλι κ' ἤβαλες τὸν κόκκινό σου σάκκο,
καὶ λάμπεις 'σὰν τὸν ἥλιο καὶ 'σὰν τσῆ 'μέρας τ' ἄστρο.

'Ξύπνησε ταπεινὸ γκορμὶ καὶ γνωστικὸ κεφάλι,
κ' ἤρθαμε νὰ στιμάρωμε τὰ νόστιμά σου κάλλη.

Κι ἀπύτις τὰ 'στιμάραμε, τῶν ἀμματιῶ οἱ κόρες,
ἐκάμανε λογαριασμὸ κι ἀξίζουν πέντε χῶρες.

Τὰ κάλλη σου 'παινέσανε κ' ἤρθα καταρωτῶντας,
'μὰ 'σὰν ἐσένα, γιασεμί, δὲν εἶχα 'γὼ θωρῶντας.

Αϊ-Βασίλης καὶ Σκυλλοῦς, Πεζά, Καταλαγάρι,
αὐτάνα νὰ μοῦ δώσουνε δὲ σ' ἔπαιρνα μαγάρι.

Σεφεριανά, Καππαριανά, Μοῖρες, Φανερωμένη,
ἄθρωπο δὲν κονεύγουνε οἱ 'ξεγιβεντισμένοι.

Τὰ Τρυπητ' ἂς τρυπήσουνε κ' ἡ Πλώρα ἂς χαλάσῃ,
τὴν Μπόμπια τὴν ἀληθινὴ ὁ Θιὸς νὰ τὴν φυλάσσῃ.

'Απού τὸ μ' Πυργοπλατανιᾶ ὡς τὴν 'Αγιὰ Μαρίνα,
βάλε με νὰ σοῦ κουβαλῶ κρασὶ μὲ τὴ λαύνα.

'Αποπαδὰ δὰ σηκωθῶ νὰ 'πάω 'ς τὸ Δωράκι,
νὰ 'πάρω τὴ χανούμη μου, 'πούναι νὰ πιῇ φαρμάκι.

Κι ἀπο'κειδὰ θὰ σηκωθῶ νὰ 'πάω 'ς τ' 'Αποίνι,
νὰ 'πά' νὰ 'βροῦμε τὸν καδῆ νὰ κόψῃ τὸ καπίνι.

Κι ἀπο'κειδὰ θὰ σηκωθῶ, 'ς τὸ Χάρακα θὰ 'πάω,
νὰ χτίσω τὰ κονάκια μου κι ἀπόκειας νὰ τὴν 'πάρω.

Μὲ τὰ 'μάτια μου τὴν εἶδα
τὴ χανούμη κ' ἐκολύμπα,
κ' ἤπαιξε μιὰ βουτακιὰ
κ' ηὕρηκε μιὰ μπερδικιά,
καὶ μαζώνει καὶ τ' αὐγά τση,
νὰ τὰ 'ψήσ' ἀργὰ τ' ἀγᾶ τση.

Μιὰν ἐλιὰ συμμισακὴ εἶχα μὲ τὸ νταῆ μου,
κ' ἐδὰ ἐψόφησ' ὁ νταῆς κ' εἶν' ἀμοναχικὴ μου.

'Απ' ὡςτὰν ἐγεννήθηκα δὲν ἤφαγα λαζάνια,
κι ὀψὲς ἀργὰ τὰ 'ψήσαμε κ' ἤφαγα δυὸ σαγάνια.

'Απ' ὡςτὰν ἐγεννήθηκα δὲν ἤφαγα μπουργούρι,
κι ὀψὲς ἀργὰ τὸ 'ψήσαμε κ' ἤφαγά 'να μουζούρι.

'Μὰ ἐμάρανές με, 'ποὔμουνε βλαστὸς τσῆ κρεββατίνας,
καὶ μῆλο τσῆ παράδεισος κι ἀθὸς τσῆ Βενετίας.

Ὁ Μάης εἶναι μαρανῆς κ' ἐμάρανε τὰ χόρτα,
κ' ἐμάρανέ μου τὴν καρδιά, δὲν εἶναι μπλιὸ 'σὰν πρῶτα.

'Πάνω-Σύμη, Κάτω-Σύμη, Κρεββατᾶ κι Αϊ-Βασίλη,
'Πάνω-Γδόχια, Κάτω-Γδόχια καὶ τσῆ Σύμης τὰ μετόχια,

Συκολογιανὲ ψωριάρη, Καλαμιώτη φλεμονιάρη.
. . . . . .

Ἔδε, πεντέρ'με Ρέθεμνε, μαῦρά 'ναι τὰ βουνά σου,
'ποὺ τσὺ πολέμους τσὺ πολλοὺς κι ἀποὺ τὰ φονικά σου.

Ὁ Θιὸς νὰ σ' εὕρῃ, Ρέθεμνε, καὶ νὰ γενῇς λιβάδι,
κ' οἱ κοπελιές σου πέρδικες κ' οἱ ἄντρες κυνηγάροι.

'Σ τὸ Κάστρος εἶν' οἱ ὄμορφες καὶ 'ς τὰ Χανιὰ 'ν' οἱ γι' ἄσπρες
καὶ 'ς τὴ παντέρ'μη Ρέθυμνος οἱ γαϊτανοφρουδᾶτες.

'Σ τὸ Κάστρος ἐβαρήστηκα καὶ 'ς τὰ Χανιὰ θὰ 'γάνω,
καὶ 'ς τὸν παντέρ'μο Ρέθεμνο δὰ πέσω ν' ἀποθάνω.

Ἡ Στειὰ κάνει πρόβατα κ' ἡ Φώδελε λεμόνια,
καὶ τ' Ἀσκαλάνι κεφαλές, ἀπού̈ναι 'σὰν τὰ χιόνια.

Λοιπὼς θαρρεῖς 'σὰν μ' ἀρνηθῇς δὰ μαυροκιτρινήσω,
καρνάδα βιόλα θὰ γενῶ καὶ λεμονιὰ ν' ἀθήσω.

Μέσα 'ς τὰ φύλλα τσῆ καρδιᾶς, μέσα 'ς τὸ φυλλαράκι,
ἐκειᾶχω τὴν ἀγάπη σου χρυσὸ χαμαϊλάκι.

Μέσα 'ς τὰ φύλλα τσῆ καρδιᾶς, μέσα 'ς τὸ φυλλοσκότι,
ἐκειᾶχω τὴν ἀγάπη σου γραμμένη καὶ βαστῶ τη.

Ὅντας περνῶ 'ς τὴν πόρτα σας καὶ 'βρίσκω κλειδωμένα,
σκύφτω φιλῶ τὴν γκλειδαριὰ ἀντίπυτας γιὰ 'σένα.

Μὴν τὴ φιλῇς τὴν κλειδαριά, ξυλιὲς δὰ φά'ς κοπέλλι,
εἰπά το καὶ τσῆ μάννας μου κ' εἶπέ μου δὲ σὲ θέλει.

Ὁντὲ περνᾷς 'ς τὸ 'σπίτι μας, γιὰ 'μίλησε γιὰ βῆξε,
γι ἀπού̈ τὸ παραθύρι μας ἕνα πετραδάκι ρῖξε.

'Ανάθεμα τὴ μάννα σου τὴ γρὰ τὴ ζαρωμένη,
'πού̈ δὲ σ' ἀφίνει νὰ σὲ 'δῶ μιὰ ὥρα 'στολισμένη.

'Ανάθεμα τὴ μάννα σου κ' ἐμένα τὴ νενέ μου,
'πού̈ δὲ μας-ὲ 'ταιριάζουνε, σγουρὲ βασιλικέ μου.

Σγουρὸ βασιλικάκι μου, σῦρε νὰ 'πά'ς 'ς τὴν Πόλι,
νὰ σὲ μεταφυτέψουνε 'ς τοῦ Ρήγα τὸ περ'βόλι.

'Μ' ὁντὲ σοῦ θέλω 'θυμηθῶ, μὲ τὰ θεριὰ μαλώνω,
καὶ μὲ τσὺ δράκους πολεμῶ, καὶ 'χὰ σὲ 'δῶ 'μερώνω

Ὁντὲ σὲ θέλω 'θυμηθῶ 'ς τὰ ὄρη, 'πού̈ γυρίζω,
μὲ τὰ κατσοπρινόφυλλα τὰ δάκρυα μου σφουγγίζω.

Δὲν τονὲ θέλω τὸ βοσκό, γιατί φορεῖ τσὺ δόμους,
γιατί γυρίζει 'ς τὰ βουνὰ μαζὶ μὲ τσὺ δαιμόνους.

Ὁντὲ σὲ 'πρωταγάπησα, ἐμέρωνα λιοντάρι,
κι ἀνέβαζά το 'ς τσ' οὐρανοὺς μὲ δίχως χαλινάρι.

Τσῆ Χώρας οἱ γεράχοντισσες ἀν-ὲ 'νεμαζωχτοῦνε,
δὲν 'μοιάζουνε τσῆ νύφης μας, ἂν 'ξαναγεννηθοῦνε.

Σώπα, ἂν ἀγαπᾷς τὸ Θειό, μὴ λὴ γιὰ τὴν ἀγάπη,
μὴ 'βγάλω 'πού̈ τὸν κῶλό σου μιὰ ρόκα μὲ τ' ἀρδάχτι.

Σγουρὸ βασιλικάκι μου, σύρε νὰ 'πά'ς 'ς τὴν Τῆνο,
νὰ σὲ μεταφυτέψουνε 'ς τὸν Ἅγιο Κωσταντῖνο.

Νᾶχα τὴ θάλασσα ζουμί, τὴν ἄμμο μακαρούνια,
καὶ τὰ χωράφια ἁπλάδαινες καὶ τὰ δεντρὰ πηρούνια.

'Στὴ μέση μέση τοῦ 'γιαλοῦ ἔχω μιὰ γάστρα βιόλες,
κι ἀν-ὲ μπεράσῃς ἀπὸ 'κειά, μὴ μοῦ τσὺ κόψῃς ὅλες.

'Στὴ μέση μέση τοῦ 'γιαλοῦ ἔχω 'να ἀμπελάκι,
κι ἀν-ὲ μπεράσῃς κι ἀπὸ 'κεῖ, κόψε 'να σταφυλάκι.

Καρδιά μου, ποιὸς σ' ἐκλείδωσε τσὺ δεκαχτὼ τοῦ Μάρτη,
καὶ δὲ σὲ 'ξεκλειδώνει πλειὸ ὅλος ὁ κόσμος νἄρθῃ!

Καρδιά μου παραπονιαρά, τίνος παραπονᾶσαι,
τίνος τὰ λέ'ς τὰ πάθη σου καὶ τίνος τὰ δηγᾶσαι;

Δὲν εἶσαι τόσο ὄμορφο, 'μὰ 'βγῆκέ σου τὸ νάμι,
'ς τὴ μπαμπακιὰ 'ναι τὸ δεντρό, 'πού̈ κάνει τὸ σησάμι.

Τὰ 'μάτια εἶπαν τσῆ καρδιᾶς, καρδιά, γιατ' ἔχεις λύπη;
— Εἶστε τυφλά, δὲν βλέπετε τὸ 'ταῖρί σας πὼς λείπει;

Τὸν Μάην ἐγεννήθηκα, τὰ μάγια δὲ φοβοῦμαι,
γιόζα νὰ μοῦ τὰ βάλουνε 'ς τὸ στρῶμα, 'πού̈ κοιμοῦμαι.

Ἄχι καὶ πῶς δὰ τσῆ τὸ 'πῶ τσῆ σκόλους τὸ κακό τση,
'πού μ' ἄφινε κ' ἐφίλουνα τσὺ ρόγες τῶ βυζῶ τση.

'Αναμεσῶς 'ς τὴ θάλασσα μουρελὰ θὰ φυτέψω,
ἀπύτις 'μπού̈νε 'ς τὸν καρπὸ τσ' ἀγάπης θὰ πιστέψω.

Ποιὸς εἶδενε τὴ θάλασσα σπαρμένη, θερισμένη;
Ποιὸς εἶδε τοῦτον τὸν καιρὸ ἀγάπη 'μπιστεμένη;

'Αναμεσῶς 'ς τὴ θάλασσα εἶν' ἕνα γκυπαρίσσι
κ' ἔχει 'ς τὴ μέση τὸ σταυρὸ καὶ 'ς τὴν κορ'φὴ τὴ βρύσι.

'Ετσά 'στε σεῖς οἱ γεῦψιμοι, ὀλίγον ἀγαπᾶτε,
σαράντα 'μέρες κι ὄχι πλειὰ κι ἀπόει λησμονᾶτε.

Τὸ κυπαρίσσι τὸ λιγνὸ ἀέρας τὸ ζεβλώνει
τὴν κοπελιὰ τὴν ἄγριη ὁ νιὸς την-ὲ 'μερώνει.

Μαντήλι 'Αλεξαντρινὸ 'ς τὴν Πόλι σταμπωμένο,
'ς τοῦ μαλαμάτου τὸν ἀθὸ σ' ἔχουνε βουτημένο.

Ὥρτε νὰ στέκ' ὁ Κόφινας κι ὁ Γιούκτας μὲ τσ' Ἀρχάνες,
δὲν τσ' ἀπαρνοῦμαι, 'μάτια μου, τσὺ πρώτες φιλενάδες.

Τὰ κάλλη σου δὲν τἄδα 'γὼ μηδὲ καὶ 'ς τὰ Καλέσα
μήδε 'ς τὸ Μυλοπόταμο, μηδὲ 'ς τὴ Χώρα μέσα.

'Απού̈ τὴν Ἔμπαρο κρασὶ κι ἀπού̈ τὴ Βιαίνω 'λάδι
κι ἀπού̈ τὸ Μυλοπόταμο ἐλιὲς καὶ παξιμάδι.

Ρόδο τσὴ πρώτης ἄνοιξις, τσὴ Βενετιᾶς φουντάνι,
ἄνθρωπος νὰ ψυχομαχῇ, ὅταν σὲ 'δῇ θὰ 'γιάνη.

Τὰ 'μάτια σ' ὅποιος κι ἂν τὰ 'δῇ, ἂν εἶν' καὶ πικραμένος,
'ξελησμονᾷ τὴν πίκρα του καὶ χαίρετ' ὁ καϋμένος.

Τὰ 'μάτια σού 'χουν ἔρωτα κ' ἐρωντικὴ θωρία
κι ἀπού̈ τὰ 'δῇ σκλαβώνεται δὲν ἔχ' ἐλευθερία.

Ἐλιά μου μὲ τσὺ πέντ' ἐλιὲς καὶ μὲ τσὺ πέντε κλώνους
νὰ κόβγ' ὁ Θιὸς τσὺ 'μέρες μου νὰ σοῦ τσὺ γράφῃ χρόνους.

Πεισματικόν τος ὁλωνῶ τῶν ἐδικολογιῶ σου,
δὰ τὴ χρουσώσω τὴν ἐλιά, 'πούχεις 'ς τὸ μάγουλό σου.

Πεισματικόν τος ὁλωνῶ καὶ τῶν ἀπομονάρω,
θὰ νἄρθω μιὰν ἀργατική, μικρή μου, νὰ σὲ 'πάρω.

Κι ἂν τὸ λογιάσ' ὁ ἄντρας μου ἀρδάκτια νὰ μοῦ 'πάρῃ,
νὰ πέσ' ἀπού τὸ γάϊδαρο τὰ 'μάτια ντου νὰ 'βγάλῃ.

Κι ἂν τὸ λογιάσ' ὁ ἄντρας μου καὶ 'πάρῃ μ' ἀργαστήρι,
νὰ τον-è 'πάρ' ὁ διάβολος νὰ μὴν 'ξαναγιαγύρῃ.

Στρουφίζω, κλώθω τὰ μαλλιὰ καὶ 'ς ταργαστήρι 'μπαίνω,
πατῶ καὶ 'φαίνω τὴ ρασὰ καὶ ράσο κατασταίνω.

Εἰς τὴν ὀμπρὸς μερὰ κρατεῖ καὶ τρέμουν τὰ ξερά ντου,
'πέτε μου δά, γειτόνισσες, εἶντά 'ν' ἡ γιάρρωστιά ντου.

Τυλίξου, 'ξετυλίξου με, δὲν εἶμαι μουστερῆς σου,
κιτρινοκολοκύθα μου, ἀπού βρωμεῖ τατζί σου.

'Σὰν 'βγάλ' ὁ κάττης κέρατα καὶ τὸ μουσκάρι γένεια,
ἐτοτες-ὰ θὰ σ' ἀρνηθῶ, μόνο μὴν ἔχῃς ἔγνοια.

'Σὰν μάθ' ὁ σκύλλος γραμματα κι ὁ κάττης νὰ διαβάζῃ,
ἐτοτες-ὰ δὰ σ' ἀρνηθῶ, νὰ κάν' ὁ κόσμος χάζι.

Τσῆ μαύρης γῆς χρωστῶ κορμὶ καὶ τοῦ παπᾶ παράδες,
καὶ τοῦ πουλάκι μου χρωστῶ πεντέξε μαντινιάδες.

Εἶσαι μακρὰ 'σὰν κόπανος, χοντρὴ 'σὰν τὸ λινάρι,
νταναλοβύζα κι ἀχειλοῦ, φχοῦ του 'ποὺ δὰ σὲ 'πάρῃ.

Ἡ γιάγάπη θέλει φρόνησι, θέλει ταπεινοσύνη,
θέλει λαγοῦ προπατηξιά, πουλιοῦ γληγορωσύνη.

Ὡσὰν τὸν ἀγριόκαττο τὰ δώματα γυρίζω,
κι ὅπου μοῦ 'ποῦνε ψί, ψί, 'πάω κι ἀποσπερίζω.

Διάλε τσ' ἀπολυμάρους σου ἀ-δὲ γκαταχανέψω,
νὰ 'μπῶ 'ποὺ τὸν ἀνηφορᾶ, μικρή μου, νὰ σὲ κλέψω.

Τοῦ κάττη τὴ μπροπατηξιὰ καὶ τοῦ λαγοῦ τὸ ζάλο,
θὰ κάμω νἄρθω νὰ σὲ 'βρῶ, μικρή μου, δίχως ἄλλο.

Διάλε τσ' ἀπολυμάρους μου, ἀν-è φοβοῦμ' ἀπ' ἄντρα,
ὄξα νὰ μὲ μαντρίσουνε 'σὰν τὸ τραγὶ 'ς τὴ μάντρα.

Διάλε τσὺ μπάλλες τσὺ δειλιῶ, 'μὰ τὸν Πασᾶ φοβοῦμαι,
μὴ μὲ σκοτώσ' ὁ κερατᾶς, τὴ νεότη μου λυποῦμαι.

Δὲν τὴ δειλιῶ τὴ νεότη μου νὰ τηνὲ φά' ἡ μπάλλα,
'μὰ δὲ μὲ κλαί'σι τὰ μικρὰ μηδὲ καὶ τὰ μεγάλα.

Ὅποιος φοβᾶται τὴ φωτιά, τσῆ μπάλλας τὸ ντουμάνι,
ἀφίνει τὴν ἀγάπη ντου καὶ τοῦ τὴν 'παίρνουν ἄλλοι

'Μὰ 'γὼ τὰ σίδερα μασσῶ, τσὺ μπάλλες καταπίνω,
καὶ τὴν ἀγάπη, 'π' ἀγαπῶ, ἀλλοῦ δὲν τὴν ἀφίνω.

Μαχαίρι τοῦ φονιᾶ βαστῶ, κιανένα δὲν φοβοῦμαι,
κι ὅπ' ἀγαπῶ μὴν ἀγαπᾷς, γιατί δὰ σκοτωθοῦμε.

Κοντὸ καὶ δὲν εὑρέθηκε κλωστὴ μὲ τὴ βελόνα,
νὰ ράψῃς τὴν μπατσάκα σου ἀποῦναι 'σὰν ἀλῶνα.

Κοντὸ καὶ δὲν εὑρέθηκε 'ς τὴ τζέπη σού 'να χτένι,
νὰ 'σάσῃς τὴ χωρίστρα σου τὴν ἀνεχουρδισμένη.

'Εθάρρου πὼς ἐμίλησε κιαείς, 'ποὺ νάχῃ κάλλη,
'μὰ 'μίλησε ἡ παραστιά, 'ποὺ στένουν τὸ τσυκάλι.

'Μὰ μετὰ 'μένα ἔλα σύ, νὰ 'δῇς χαρὰ μεγάλη,
νὰ τρώ'ς κρομμύδια μὲ τσ' ἐλιές, ὡς τἄτρωε κ' ἡ γιάλλη.

Δὲν μπά'ς, μωρέ, 'ς τὸ διάβολο, νὰ λείπῃς ἀπὸ 'μένα,
νὰ μὴ σὲ κάμω μὰ τὸ Θιὸ κακὰ κι ἀσβολωμένα.

'Ξανοίξετε τὸ μπόϊ ντου καὶ τὴ γκακομοιριά ντου,
κ' ἔχει καὶ δυ' ἀγαπητικές, διάλε τὴν ἀθρωπιά ντου.

Ἔδε μωρὲ ντελικανῆς καὶ θέλει καὶ γυναίκα,
τὸ μπόϊ ντου μιὰν ὀργιὰ κ' ἡ πέτσα ντού 'ναι δέκα.

'Απ' ὅλα τὰ μυριστικὰ καλλιὰ 'ν' τὸ μανουσάκι,
γύρου τριγύρου τὸν ἀθό, 'ς τὴ μέση τὸ κανάκι.

'Απ' ὅλα τὰ μυριστικὰ καλλιὰ μυρίζ' ὁ τσίλιος,
ἀποὺ τονὲ ποτίζουνε πριχοῦ νὰ 'βγῇ ὁ ἥλιος.

'Εμάθαν' οἱ Πραιτωριανοὶ κι ἀλέθουνε τὸ σ'τάρι,
'σὰν 'πάρουν τ' ἀνεβόλεμα μιαολιὰ τσὺ κοπάρει.

'Εμάθαν κ' οἱ Πραιτωριανοὶ κι ἀλέθουν τὸ μπουργοῦρι,
'σὰν 'πάρουν τ' ἀνεβόλεμα, πέφτουνε μὲ τὴ μούρη.

'Εκόψανε τὸν 'Αφραθιᾶ κ' ἐβάλανε ντομάτες,
καὶ 'βγάνουνε καὶ κοπελλιὲς ξανθὲς καὶ μαυρομμάτες.

'Εκόψανε τὸν 'Αφραθιᾶ κ' ἐβάλανε μπαμνιέδες,
κ' ἐμάθαν' κ' οἱ Πραιτωριανοὶ νὰ κάνουνε τζιλβέδες.

'Εκόψανε τὸν 'Αφραθιᾶ κ' ἐβάλανε 'ροβύθια,
κ' εἶναι κ' ἡ μέση τους λιγνή, ὡσὰν τὰ κολοκύθια.

'Σ τὸν Πύργον εἶν' ἀσυννεφιὰ καὶ 'ς τὸ Δωράκι ἀντάρα,
κ' ἐφάγαν' κ' οἱ Ρωτασανοὶ μιὰ γαλανὴ γαϊδάρα.

Ποιὸς εἶδε χοῖρο νὰ λιχνᾷ, κάττη νὰ κοσκινίζῃ,
ποιὸς εἶδε γάϊδαρο τερζῆ τσόχα νὰ κουλαντρίζῃ!

'Ανάθεμα τὸν καντηφὲ μὲ τὸ πολὺ κακούρι,
'ποὺ χάλασε τσῆ κοπελλιᾶς τὴν ὄμορφή τση μούρη.

Ὅσ' ἄστρα 'ναι 'ς τὸν οὐρανό, τόσα παιδιὰ νὰ κάμῃς,
τόσες βολὲς νὰ 'παντρευτῆς καὶ χήρα ν' ἀποθάνῃς.

Θωρεῖς τα τ' ἄστρα τ' οὐρανοῦ πῶς μας-ἐ σοντηροῦνε,
ταχιὰ 'ς τὴν κρίσι τοῦ Θεοῦ δὰ μας-ἐ μαρτυροῦνε.

Ὅμορφα 'πά'ν τὰ πρόβατα νὰ σέρνουνε τ' ἀρνάκια,
ὅμορφα 'πά'ν κ' οἱ κοπελλιὲς μὲ τὰ παλληκαράκια.

Ὅμορφα 'πά'ν τὰ πρόβατα μὲ τὰ ψηλὰ λεράκια,
ὅμορφα 'πά'ν κ' οἱ κοπελλιὲς μὲ τὰ παλληκαράκια.

Ὅμορφα 'πά'ν τὰ πρόβατα μὲ τὰ χοντρὰ σκλαβέρια,
ὅμορφα 'πά'ν κ' οἱ βοσκοὶ μὲ τὰ μακρὰ μαχαίρια.

Ὅμορφα 'πά'νε τὰ πρόβατα μὲ τὰ χοντρὰ κουδούνια,
ὅμορφα 'πά'νε κ' οἱ βοσκοὶ μὲ τὰ κοντὰ κουμπούρια.

Δὲν 'πάω μπλιὸ 'ς τὰ πρόβατα, δὲν 'πάω μπλιὸ 'ς τὰ 'γίδια,
γιατί θωρῶ τσὶ κοπελλιὲς καὶ κάνουνε παιγνίδια.

'Μ' ἄχι, παντέρ'μο Ρέθεμνο, καὶ νὰ γενῇς λιβάδι,
κ' οἱ κοπελλιές σου πέρδικες κ' οἱ γι ἄντρες κυνηγάροι.

'Σ τὰ Ρεθεμνιώτικα στενὰ ἤφηκα τὸ τσακί μου,
γιὰ νὰ γιαγύρω νὰ τὴ 'βρῶ τὴν ἀγαπητική μου.

Κι ὁντὲ δὰ σ' ἀνεστορηθῶ, ἃ γεύγωμαῖ σκολάζω,
κι ἂν εἶμαι καὶ μὲ συντροφιά, κλαίω κι ἀναστενάζω.

Κι ὁντὲ δὰ σ' ἀνεστορηθῶ, τὸ αἷμά μου μαργώνει,
κι ὁ νοῦς μου διασκορμίζεται 'σὰν τὸν καρπὸ 'ς τ' ἀλώνι.

Κι ὁντὲ δὰ σ' ἀνεστορηθῶ, ψυχή μου, ὧρες ὧρες,
καθάριο αἷμα τρέχουνε τῶν ὁμματιῶ μ' οἱ κόρες.

Κι ὁντὲ δὰ σ' ἀνεστερηθῶ 'ς τὰ ὄρη 'πού γυρίζω,
χέρια καὶ πόδια κόβγουνται, γυρίζω καὶ καθίζω.

Δὲ μοὔπρεπε νὰ τραγουδῶ, μοῦδε κρασὶ νὰ πίνω,
'ς ἕνα σπηλιάρι σκοτεινὸ τὰ δάκρυα νὰ χύνω.

Ἀπάντρευτος 'σὰν 'παντρευτῇ, δὲν πρέπει νὰ χορεύγῃ,
μὲ τὸ σακκὶ 'ς τὸ ν-ῶμόν του κριθάρι νὰ γυρεύγῃ

'Σ τοῦ 'Ψηλορρύτη τὴ γκορ'φὴ ἔχω κ' ἐγὼ νὰ κάμω
ἕνα γκλαδὶ βασιλικὸ νὰ 'πά'ν νὰ τονὲ 'πάρω.

Βασιλικὲ πλατύφυλλε μὲ τὰ σαράντα φύλλα,
πολλοὶ σ' ἐτριγυρίσασι, 'μὰ 'γὼ πάλι σ' ἐπῆρα.

Βασιλικὸ κι ἀρισμαρὶ δὲ βάνω μπλιὸ 'ς τ' αὐτί μου,
γιατί μοῦ τὴν ἐπήρανε τὴν ἀγαπητική μου.

Βασιλικάκι μου σγουρό, σγουρά 'ναι τὰ κλαδιά σου,
κι ἀπό 'να μίλλι κι ἀπὸ δυὸ γρυκᾶτ' ἡ μυρωδιά σου.

Ἔ, Παναγία, κάμε το τσ' ἀγάπης νὰ 'ξεχάσω,
νὰ θέσω μιὰν ἀργατινὴ τὸν ὕπνο νὰ χορτάσω.

Ἔ, Θέ' μου, Παναγία μου, καὶ πέψε μού 'να ριάλι,
νὰ σοῦ τὸ κάμω λειτρουγιά, νὰ σοῦ τὸ πέψω πάλι!

'Σὰν θέλῃς ν' ἀγαπιούμαστε κροφὰ 'πού τσὺ γειτόνους,
'βάλε μηλιὰ 'ς τὴν πόρτα σου νὰ χώνωμαι 'ς τσὺ κλώνους.

Ὁ γέρος, ἀπού 'πόθανε, 'ς τὴ Μεσαρὰ θερίζει,
καὶ τὰ παιδιά ντου τονὲ κλαί' κ' ἐκεῖνος χαχαρίζει.

Παπᾶ, τὴν θυγατέρα σου κιάνὲ τὴν δώσῃς Τούρκου,
τὸ Μάη δὰ μυιγιάζεσαι καὶ δὰ σοῦ λέ'με, κούκου!

Παπᾶ, τὴ θυγατέρα σου κι ἃ δὲν τὴ δώσῃς 'μένα,
τὸ Μάη δὰ μυιγιάζεσαι νὰ 'μπαίνῃς 'ς τὰ 'σπαρμένα.

Παπαδοπούλα τοῦ παπᾶ, ἀγάπα 'με κ' ἐμένα,
γιατὶ δὰ κάμω τὸ μπαπᾶ κακὰ κι ἀσβολωμένα.

Δὲν θέλω κόσμον νὰ θωροῦν τὰ 'μάτια τὰ 'δικά μου,
κι ἂς εἶν' κ' ἐκεῖνα σκληβωτά, ὡς εἶναι κ' ἡ καρδιά μου.

Ἄσπρο χαρτὶ 'ς τὴ χέρα μου καὶ σκουριασμένη μπένα,
ἤκατσα κ' ἐζωγράφισα τὰ κάλλη σ' ἕνα ἕνα.

Κι ἀπύτις τὴ 'ζουγράφισα τὴ Μάλτα τὴ βαμμένη,
ἐπλήγωσέ με 'ς τὴν καρδιά, 'πού 'τονε μπλιὸ 'γιαμένη

Ἕνα πουλὶ 'χα 'ς τὸ κλουβὶ κ' ἐτάϊζά το ἄνθη
κ' ἤσπασ' ἀέρας τὸ κλουβὶ κ' ἐπέταξε κ' ἐχάθη.

Καλλιά 'ν' ὁ μόσχος ἄδολος πυρὰ τὸ δολωμένο,
καλλιά 'ν' ὁ νιὸς ἀπάντρευτος παρὰ τὸν 'παντρεμένο.

'Ελιά μου, πράσινο δεντρό, ἀπού σὲ δέρν' ὁ Νότος,
ἐφάγασί μας καὶ τὰ δυὸ οἱ γλῶσσες τῶν ἀθρώπω.

Κι ἄντε νὰ 'πηαίνωμ' ἀπὸ 'πά', νὰ 'πά'με 'ς ἄλλον τόπο
κ' ἐφάγασί μας καὶ τὰ δυὸ οἱ γλῶσσες τῶν ἀθρώπω.

Ἄντε νὰ 'πά' νὰ 'πηαίνωμε, νὰ 'πά' νὰ ξοριστοῦμε,
κ' ἐμᾶς δὲ μᾶς ἀφίνουνε, ἀγάπη νὰ χαροῦμε.

Ὅλ' ἀγαποῦν τζὺ κοπελλιὲς κ' ἐγ' ἀγαπῶ τσὺ χῆρες,
ἀπού 'χουνε 'ς τὴν κεφαλὴ ἕνα μουζούρι ψεῖρες.

Ὅλ' ἀγαποῦν τζὺ κοπελλιὲς κ' ἐγ' ἀγαπῶ χηράδες,
ἀπού πυρώνουνε τ' αὐγὰ καὶ 'βγάνουν τσὺ πουλάδες.

'Μὰ 'ς τὴν ὁμπρὸς μερὰ κρατεῖ ἡ μαγγανοσανίδα,
ἡ σκάφη κ' ἡ πινακωτὴ κ' ἡ σ'ταροκοφινίδα.

Σώπασε δὰ μωρὲ καὶ σὺ 'πού λέ'ς γιὰ τὴν ἀγάπη,
μὴ 'βγάλ' ἀπού τὸν κῶλό σου μιὰ ρόκα μὲ τ' ἀρδάχτι.

Ἔδε μωρὲ νοικοκυρμό, ἔδε μωρὲ ρηγᾶτο
καὶ βάνει τὸ κριθάρι ντου 'ς τοῦ πιθαριοῦ τὸν πάτο

Ὅποιος τὰ λόγια σου γρυκᾶ καὶ τσ' ὅρκους σου πιστεύγει,
πιάνει 'ς τὴ θάλασσα λαγοὺς καὶ 'ς τὰ βουνὰ 'ψαρεύγει.

'Αγάπη μου δὲν ἤσουνε, 'μὰ τώρα δὰ σὲ κάμω,
τσιτσέκι βαρακλίδικο 'ς ταὐτί μου δὰ σὲ βάλω.

Καινούργι' ἀγάπη καὶ παλιά, στένου καινούργι ὀπίσω,
καὶ ἡ παλιὰ μοῦ 'πάντηξε νὰ την-ὲ χαιρετήξω.

Καινούργι' ἀγάπη καὶ παλιὰ ἐβάλανε 'ς τὴ μέση,
δῶσε καινούργια τσῆ παλιᾶς μιὰν ἀμπωστιὰ νὸ πέση.

Τρακόσες ἀγαπητικὲς νὰ κάμ' ὁ νιὸς τὸ χρόνο
κ' ἡ κοπελλιὰ νὰ κάμη δυὸ εἶναι 'ντροπὴ 'ς τὸν κόσμο.

Τρακόσες ἀγαπητικὲς ἤκαμα 'ς τὸν καιρό μου,
καὶ τουτηνιὰ ἡ γῦστερη δὰ νἄν' ὁ θάνατός μου.

'Αγάπ' ἀγάπα κοπελλιές, ἐπήραν τον τὸ νοῦ μου
κ' ἐδὰ μὲ βάνουν καὶ πουλῶ τὸ 'σπίτι τοῦ κυροῦ μου.

'Μὰ δὲ μὲ γνοιάζει 'μένα μπλιό, ἀγάπη μου καὶ ξάσου
κι ἀγάπες δεκατέσσερις βάλε 'ς τὴν ἀγκαλιά σου.

Βράκα δὰ κάμω ἀπὸ σ'κιά, 'ποκάμισο 'πὸ βάτο,
νταβράντα, σκύλλα, τὸ σεβντᾶ, μὴ μᾶς-ε βάλῃ κάτω.

'Μὰ 'μένα μὲ ταίσανε τσῆ πέρδικας τὸν μπέτη
νταβράντα, σκύλλα, τὸ σεβντᾶ, κ' ἐγὼ τὸ κασσαβέτι.

Τὸ κουνουποσκνιπόξυγγο, τσῆ σκνίπας τὸ λιψέρι,
ἐκεινοδὰ δὰ 'πά' μοῦ 'βρῆς, γιὰ νὰ μὲ κάμῃς 'ταίρι.

Ἄσπρο χαρτὶ καὶ 'ξέξασπρο καὶ 'ξέξασπρο μετάξι
καὶ 'ξέξασπρή μου κοπελλιὰ καὶ ποιὸς δὰ σ' ἀγκαλιάσῃ!

Ἄσπρο χαρτὶ καὶ 'ξέξασπρο καὶ 'ξέξασπρο μελάνι,
καὶ 'ξέξασπρος γραμματικὸς 'ξέξασπρο γράμμα κάνει.

Μωρὴ σαρδέλλα βρωμερή, ἀρδαχτιλινοχέρη,
κι ἀφορδακιὲ τοῦ ποταμοῦ κ' ἐσένα ποιὸς σὲ θέλει;

Δὲν 'πά'ς μωρὲ νὰ 'πά' χαθῇς Βενέτικο μουσκάρι,
'ποὺ σ' ἔκαμεν ἡ μάννα σου μέσα 'ς τὸ κανισκάρι;

Δὲν 'μπά'ς μωρὲ νὰ 'πά' χαθῇς, βελόνα κουτσομούρα,
'ποὺ σ' ἔκαμεν ἡ μάννα σου μέσα 'ς τὴν σαλαμούρα;

'Μὰ μετὰ 'μένα τἄβαλες κασσίδη τὰ μαλλιά σου,
ἀποὺ κατέχω νὰ σοῦ 'πῶ τσὺ δυόλες τσῆ κοιλιᾶς σου;

'Μὰ μετὰ 'μένα τἄβαλες, ἀπού 'μαι δάσκαλός σου,
ἀποὺ νὰ 'πάρ' ὁ διάολος τ' ἀπανωκαύκαλό σου!

Ἄσπρη 'σαι 'σὰν τὰ γάλατα, παχειὰ 'σὰν τὸ παγώνι,
κι ὀντὲ γυρίσω νὰ σὲ 'δῶ, τὸ αἷμα μου παγώνει.

'Οντὲ δὰ σ' ἀνεστορηθῶ 'ς τὰ ὄργια 'ποὺ γυρίζω,
ψωμὶ βαστῶ 'ς τὴ βούρτα μου καὶ δὲν τὸ γιοματίζω.

Κι ὀντὲ δὰ σ' ἀνεστορηθῶ, μὲ τὰ θεριὰ μαλώνω
καὶ μὲ τσὺ δράκους πολεμῶ καὶ 'σὰ' σὲ 'δῶ 'μερώνω.

'Σ ἕνα ντουμάνι 'βρίσκομαι, 'σὲ μιὰ φωτιὰ μεγάλη
κι ὅταν σὲ 'δῶ, σβὴν' ἡ φωτιὰ καὶ δροσερεύγω πάλι.

Ψεγάδι δὲν 'μπορ'ὰ σοῦ 'βρῶ, τὰ κάλλη σου καλά 'ναι,
'μ' ἀλήθεια καὶ τὰ βάσανα 'ποὺ μοῦ 'δωσες πολλά 'ναι.

Σαράντα ζάλα 'ς τὸ χορὸ κάνεις τα δὲν τὰ κάνεις
κι ἄγγελος νά 'ναι ἄθρωπος, δὰ τον-ὲ κουζουλάνης.

Γραμματισμένος νά 'σουν-ε, νὰ 'διάβαζες, κερά μου,
δὲν τὸν ἐκαταλάβανες τὸν πόνο τσῆ καρδιᾶς μου.

Ὅλος ὁ κόσμος νὰ γενῇ γιὰ σένα νταβατζῆς μου,
δὲν ἀφουκροῦμαι κιανενούς, μόνο τσῆ κεφαλῆς μου.

Μῆλό μου κατακόκκινο κι ἀπίδι μου κολώνι,
καὶ νὰ χαλάσ' ὁ ρούκουνας, ἀπού σ' ἀποκωλώνει.

'Μὰ 'ς τὴν ὀμπρὸς μερὰ κρατεῖ ὁ ρούκουνας τσῆ Χώρας,
καὶ 'σὰν δὲν τὸ πιστεύγετε 'ξανοίξετέ τον κι ὅλα.

'Μὰ 'ς τὴν ὀμπρὸς μερὰ κρατεῖ ἡ βίτζ' ἡ γι ἀσιμένια,
κι ἀπόκειας ἀξοπισωθιὸ ἡ μαργαριταρένια.

Μῶρ' ἀπαντᾶτέ μου 'πὸ 'κειὲ νὰ πιάσω τὸν κασσίδη,
καὶ 'ξαγριέψασί μού τον καὶ λῶ πὼς δὰ μοῦ φύγῃ.

Συντρέμετέ μου κοπελλιὲς νὰ φάγω ἕνα 'ψίδι,
καὶ μπροζενιὰ μοῦ 'φέραν-ε νὰ 'πάρω τὸν κασσίδη.

Συντρέμετέ μου κοπελλιές, νὰ φάγω 'να λουράχο,
καὶ μπροζενιὰ μοῦ 'φέραν-ε νὰ 'πάρω τὸ Μπεντράκο.

Ἂς πιάσ' ἡ νύφη 'ς τὸ χορὸ μὲ ὅλο τση τάσκέρι,
'σὰν τὸν Πασσᾶ ὀντὲ σηκωθῇ καὶ 'πάῃ 'ς τὸ σεφέρι.

Ποιὸς ἦτον ὁ προζενευτής, ἀποὺ νὰ φάῃ μέλι,
'ποὺ 'ταίριαζε τὴν πέρδικα μὲ τἄσπρο περιστέρι;

Νύφη μου, πλούσα νὰ γενῇς καὶ πλούσσα νὰ γεράσῃς,
καὶ 'ς τὸ 'νοικοκερᾶτο σου σκλάβους καὶ σκλάβες νά 'χῃς.

Νύφη μου, πλούσσα νὰ γενῇς, ὡσὰν τὴ Χανιαλίνα,
καὶ νὰ φορῇς 'ς τὸ μπέτι σου τρεῖς δίπλες κολαΐνα.

Ποιὸς ἦτον-ε 'ποὺ 'πρόβαλε μὲ τὸ μακρὺ τσιμπούκι,
καὶ πίνει μόσκο καὶ καπνὸ καὶ κάνει φουντουλούκι;

Ποιὸς ἦτον-ε 'ποὺ 'πρόβαλε ἀπόξω 'ς τὸ σοκάκι,
κ' ἤπινε τὸ τσιμπούκι ντου 'σὰν τὸ κοτελιαράκι;

Δίπλα δὰ 'πάρω τὰ βρυνά, σπήλιο νὰ 'βρῶ νὰ κάτσω,
μήδ' ὄμορφες μήδ' ἄσκημες μπλιὸ μου νὰ μὴ λογιάσω.

Ντέρτι δὲν εἶναι 'ς τὸ ντουνιᾶ 'σὰν τὸ 'δικό μου ντέρτι,
νὰ λυώνῃ τὸ κορμάκι μου, 'σὰν τὸ κερὶ νὰ πέφτῃ.

Μὴ μοῦ μηνᾷς πεισματικά, σώνει μ' ὁ χωρισμός σου,
κι ἂν ἴσως καὶ μ' ἀπαρνηθῇς κρῖμα μιστὸ 'δικό σου.

Κ' ἤκουσα πὼς δὰ μ' ἀρνηθῇς, 'μὰ γιάντα γιασεμί μου,
μή μ' ἀρνηθῇς παρὰ νὰ 'δῇς εἶντ-άν' ἡ γιαφορμή μου.

Τοῦ φεγγαριοῦ θὲ ν' ἀκ'λουθῶ, νὰ 'ξοριστῶ 'ς τὰ ξένα,
γιατί μ' ἀπαρνηθήκασι δυὸ 'μάτια ζαχαρένια.

Τοῦ φεγγαριοῦ θὲ ν' ἀκ'λουθῶ, νὰ 'ζοριστῶ 'ς τὴ Μάλτα,
γιατί μ' ἀπαρνηθήκασι δυὸ ζαχαρένια 'μάτια.

'Ψῆσε τὰ βρουβαλάκια σου, βάλε τα 'ς τὴ λαβέντσα,
καὶ στέσε χάμαι τὸ σοφρᾶ καὶ φέρε καὶ τὴν πέτσα.

'Ψηλή, λιγνὴ τὴ 'διάλεγα, ὄμορφη κ' ἐπιτήδεια,
κ' ἐπῆρα μιὰν ἀνέπλεκη καὶ σπᾶ τὰ λεκανίδια.

Κι ὅσοι κι ἂν κάνουν-ε τζιλβὲ καὶ κάνουν-ε ντιβάνι,
καλύτερός του δάσκαλος 'ς τὸν κόσμο δὲν ἐφάνη.

Κι ὅσοι κι ἂν 'πάν'-ε 'ς τὸ τσαρσὶ καὶ 'πάν'-ε 'ς τὸ σοκάκι,
δὲν εἶδαν-ε τὰ 'μάτια μου καλύτερό σ' ἀντράκι.

Γύρου τριγύρου τὸ μπερτσέ, 'ς τὴ μέση τὸ κουκούλι,
δὲν εἶδαν ε τἄ 'μάτια μου τοῦ κάμου σου φουντούλη.

Ἡ μπάλλα ἡ τερλίδικη, 'ποὺ βάνουν 'ς τὸ σκοπέτο,
δὲ θὰ μὲ φάῃ καὶ ταχιά, κάλλι ἂς μὲ φά' ὀφέτο.

Ἄ δὲ σὲ κάμω νὰ γενῇς φράγκος μὲ τὸ καπέλλο,
νά 'ρθῃς νὰ μὲ παρακαλῇς κ' ἐγὼ νὰ μὴ σὲ θέλω !

Κατέχω το, πουλάκι μου, πὼς μπάλλα θὰ μὲ φάῃ,
καὶ τὸ λιγνό σου τὸ κορμὶ 'ς τὸν Ἄδη θὰ μὲ βάλῃ.

Κατέχω το, πουλάκι μου, 'λίγο καιρὸ θὰ ζήσω,
καὶ σὺ θὰ νά 'σαι ἀφορμὴ νὰ κακοθανατίσω.

'Αράπης εἶμαι 'ς τὸ μπουροῦ κ' 'Εγγλέζος 'ς τὸ ἰνάτι,
κι ὅπου τὴ δέσω τὴν κακιά, μπλιὸ μου δὲν κάν' ἀγάπη.

Κι ὅπ' ἀγαπῶ καλ' ἀγαπῶ, 'μ' ἀλήθεια 'σὰ μισήσω,
ὁμπρός μου νά 'ρθῃ νὰ σφαγῇ, βαστῶ νὰ μὴ 'μιλήσω.

Τὸ μπόϊ σού 'ναι λεμονιὰ καὶ τὰ βυζά σου κλῶνοι,
χαρά 'ς τον, ἀποὺ σὲ θωρεῖ κι ἀποὺ σὲ καμαρώνει.

Τὸ μπόϊ σου 'ναι λεμονιὰ καὶ τὰ βυζά σου κλῶνοι,
χαρά 'ς τον, ἀποὺ θ' ἀνεβῇ νὰ κόψῃ τὸ λεμόνι.

Τρία 'ν' τὰ καμπαέτια σου, 'ποὺ μοῦ 'χεις καμωμένα,
κι ὅταν τὰ κάμῃς τέσσερα, δὲν εἶσαι μπλιὸ γιὰ 'μένα.

'Σ τὸ φεγγαράκι τὸ λαμπρὸ δυὸ ἀδέρφια σκοτωμένα,
κ' ἐκεῖ δὰ σκοτωθῶ κ' ἐγώ, πουλάκι μου γιὰ 'σένα.

Ξένο, 'ς τὰ ξένα πῶς περνᾶς, πῶς στρώνεις, πῶς κοιμᾶσαι,
πῶς μαγειρεύεις καὶ δειπνᾶς κ' ἐμένα δὲ 'θυμᾶσαι ;

'Μά 'μαθα 'γὼ κι ἀμοναχὸς καὶ θέτω καὶ κοιμοῦμαι,
καὶ μαγειρεύγω καὶ δειπνῶ κ' ἐσένα δὲ 'θυμοῦμαι.

Ξενιτεμένο μου πουλί, τσῆ ξενιτειᾶς γεράκι,
ἡ ξενιτειὰ σὲ χαίρεται κ' ἐγὼ πίνω φαρμάκι.

'Αλλαργοξορισμένο μου, στεῖλέ μου ἕνα γράμμα,
ἴσως καὶ ἡσυχάσουν-ε τὰ 'μάτια μου 'ς τὸ κλάμμα.

Ἄχι καὶ νά 'χα δυὸ καρδιές, νὰ τρέχ' ἡ μιὰ τὸ αἷμα,
κ' ἡ γιἄλλη τὸ κρυγιὸ νερό, ἀγάπη μου, γιὰ 'σένα.

'Εκάηκα, ὡς καίγεται 'ς τὸ φοῦρνο ἡ κανέλλα,
'μὰ δὲν ἐκάηκα πολλά, 'σὰν τούτη τὴν ἡμέρα.

'Μὰ κάηκα, ὡς καίγεται 'ς τὸ φοῦρνο ἡ πυρίνα,
'μὰ δὲν ἐκάηκα πολλά, 'σὰν τούτη τὴ φουρτύνα.

'Μὰ κάηκα, ὡς καίγεται ἡ γῆς τὸ καλοκαίρι,
'μὰ δὲν ἐκάηκα πολλά, 'σὰν τοῦτο τὸ σεφέρι.

Τῶ μπονεμένω τσὺ καρδιὲς νά τσ' εἶχα 'ς ἕνα ντόπο,
νὰ τσὺ ταΐζω ζάχαρι, νὰ τσὺ ποτίζω μόσκο.

'Σ τῶ μπονεμένω τσὺ καρδιᾶς κάνω κ' ἐγὼ χουσμέτι,
καὶ τσῆ παντέρ'μης μου καρδιᾶς δὲν κάνω κασερέτι.

Δὲν ἠμπορῶ τὰ 'μάτια μου 'ψηλὰ νὰ τὰ σηκώσω,
καὶ τσῆ παντέρ'μης μου καρδιᾶς παρηγοριὰ νὰ δώσω.

Παρηγορῶ τη τὴν καρδιά, 'μὰ δὲν μπαρηγαρᾶται,
λέω τση χίλια ψόματα, 'μὰ 'κείνη τἀφορᾶται.

Παρηγοριὲς πολλὲς πολλὲς 'ς τὸν κόσμο τὸν ἀπάνω,
'μὰ δὲν παρηγοροῦμαι 'γώ, γιατὶ θωρῶ πὼς χάνω.

Κι ἂν εἶναι μὲ τὸ θέλημα κ' ἐγὼ νὰ τραγουδήξω,
γιατ' εἶμαι ξένο ἀπὸ 'πά', νὰ μὴ μπελογραντίσω.

Δὲν εἶσαι ξένος ἀπὸ 'πά', μόνο 'σαι γειτονάκι,
κι ἂς κιλαδήσ' ἡ γλῶσσά σου 'σὰν τὸ χελιδονάκι.

Πόσες μαννάδες τὰ παιδιὰ δὲν τά 'χουν 'ποκλαμένα,
κ' ἐκεῖνα τά 'χ' ὁ βασιλιᾶς 'ς τὴ Μάλτα κλειδωμένα !

Πόσες μαννάδες τὰ παιδιὰ δὲν τά 'χουν 'ποκλαμένα,
κ' ἐκεῖνα τά 'χ' ὁ βασιλιᾶς 'ς τὴν τζανταρμὰ γραμμένα !

Τρέμει τὸ 'ψάρι 'ς τοῦ 'ψαρᾶ, τἀρνὶ 'ς τοῦ μακελλάρη,
τρέμει κ' ἐμ' ἡ καρδούλα μου, ποιὸς πούστης δὰ σὲ 'πάρῃ.

'Επῆραν τὰ βουνὰ φωτιὰ καὶ δὲν 'μπορ'ὰ περάσω,
ἐλάργαρ' ἡ γι ἀγάπη μου καὶ δὲν 'μπορ'ὰ τὴν φτάξω.

Δὲν παίζω μπλιό μου τῶν πουλιῶ, γιατὶ τὰ 'ξεταιριάζω,
κι ἀπὸ 'δικιῦ μου 'ξεύρω 'γὼ 'ποὺ βαρυανεστενάζω.

Δυὸ περιστέρια 'χτίζαν-ε κ' ἕνα τριγόνι 'χάλα,
ἀποὺ νὰ μοῦ τἀξιώσ' ὁ Θιὸς καὶ νὰ τὸ φά' ἡ μπάλλα.

Σαράντ'-ἀγοί, βουηθᾶτέ μου κ' ἕνα θεριὸ μὲ πνίγει,
καὶ τὸ πουλί, 'ποὺ 'μέρωνα, 'ξανοίγει νὰ μοῦ φύγῃ.

'Σ τὸν Ἄδη καὶ ἂν μὲ 'βάλουν-ε, νὰ τὸ φωνιάζω θέλω
πώς, 'βγάλετέ με κι ἀπὸ 'πά' καὶ τὸ πουλί μου θέλω.

'Σ τὸν Ἄδη κι ἂν μὲ βάλουν-ε, νὰ τὸ φωνιάξω θέλω,
πώς, 'βγάλετέ με κι ἀπὸ 'πά' καὶ νὰ πλαντάξω θέλω.

'Σ τὸν ἄδη θὲ νὰ κατεβῶ, νὰ τρίξουν' τὰ χαλίκια,
ἔδε, χαρὰ τὴν εἶχαν-ε τὰ ἔρημα σκουλήκια !

SISMANOGLIO

'Σ τὸν "Αδη θὲ νὰ κατεβῶ καὶ κάμετέ μου τόπο,
νὰ παίζουν οἱ ἀθιβολὲς κι οἱ γλῶσσες τῶν ἀνθρώπω.

Καὶ τὸ πουλί, 'πού 'ναι πουλί, κ' ἐκεῖνο ἀέχει πόνο,
κι ἀπάνω 'ς τὸ ξερὸ κλαδὶ ον-ὲ περνᾷ τὸ χρόνο.

'Μ' ὅταν προβάλω 'ς τὸ στενὸ καὶ δὲν σὲ 'δῶ ντελόγῳ,
ψύγομαι καὶ μαραίνομαι 'σὰν τὸ κομμένο ρόδο.

Δὲν εἶσαι τόσο ὄμορφη, 'μὰ 'βγῆκέ σου τὸ νάμι,
'ς τὴ μπαμπακιά 'ναι τὸ δεντρό, 'πού κάνει τὸ σησάμι.

'Η γειάπη σου μὲ τυραννᾷ καὶ κάνει με δοξάρι
καὶ ρίχνει με 'ς τὴ θάλασσα καὶ πλέω 'σὰν τὸ 'ψάρι.

'Οντὲ περνᾷς μή μου 'μιλῇς κ' ἡ μάννα μου μανίζει,
γιατ' ἀποκοκκινίζω 'γὼ κ' ἐκείνη μὲ γρωνίζει.

'Πάνω 'ς τὰ ὄρεια καίγομαι καὶ 'ς τὴ φωτειὰ μαργώνω
καὶ 'ς τῆς ἀγάπης τὸ φιλὶ 'σὰν ρόδο 'ξεφαντώνω.

'Πάνω 'ς τὰ ὄρεια 'ς τὰ βουνὰ φωτειὰ δὰ 'πά'ω ν' ἄψω,
νὰ βάλω τὴν καρδούλα μου γειὰ 'σένα νὰ τὴν κάψω.

'Σὰν την-ὲ 'δῇς τὴν κοπελλειὰ καὶ χαμηλοξανοίγει,
σκύψε καὶ φίλησέ την ε, 'μὰ 'κείνη δὲ μανίζει.

Νὰ τὴ χαρῶ τὴ γλῶσσά σου, τὴν ἀηδοκιλαϊδοῦσα,
ἀπού τὴν 'πῆραν τὰ πουλειὰ σκοπὸ κ' ἐκιλαϊδοῦσα.

Νὰ τὴ χαρῶ τὴ γλῶσσά σου εἶντα καλὰ κατέχει,
τὸ μόσκο ψυχαλολογᾷ καὶ τὴν κανέλλα βρέχει.

Νὰ τὴ χαρῶ τὴ γλῶσσά σου τὴ σκιζαμυγδαλάτη,
ἀπού 'ναι μέσα κουφωτὴ καὶ ζάχαρι γεμάτη.

Χαίρεστ' ἀόρεια καὶ βουνά, 'πού Χάρο δὲ φοβᾶστε,
μόν' ἀνημένετ' ἄνοιξι, νὰ πρασινολογᾶσθε.

Νὰ 'πά'ω θέλω νὰ γενῶ τοῦ μύλου καταπότης.
ἄ δὲ μοῦ δώσουν τὸ Καλλειὸ δὰ 'πά' γενῶ Δεσπότης.

Νὰ 'βγάνω καὶ θελήματα νὰ 'βγάνω καὶ χαρτάκια,
νὰ στεφανώσω κοπελλιὲς μὲ τὰ παλληκαράκια.

Χελιδονάκι δὰ γενῶ, νὰ κάτσω 'ς τὰ βυζά σου,
νὰ τὸ χορτάσω τὸ φιλὶ ἀπού τὰ μάγουλά σου.

Δὲ μὲ λυπᾶσαι ἄπονη, δὲ μὲ πονεῖ ἡ ψυχή σου,
ἀπού 'λυωσα κ' ἐχάθηκα γι ἀγάπην ἐδική σου!

Πέμπω σου 'γὼ χαιρετισμὸ μὲ τὸ χελιδονάκι,
'πὸ 'πάνω 'ς τὴ φτερούγα του χρυσὸ δαχτυλιδάκι.

Πέμπω σου 'γὼ χαιρετισμὸ μὲ τὸ χελιδονάκι,
'πὸ 'πάνω 'ς τὴ φτερούγα του χρυσὸ 'κονισματάκι.

Πέμπω σου 'γὼ χαιρετισμὸ μὲ τὸ χελιδονάκι,
'πὸ 'πάνω 'ς τὴ φτερούγα του χρυσὸ χαμαϊλάκι.

Μὲ τὰ πετούμενα πουλειὰ χαιρετισμὸ μοῦ πέμπε,
τῶν ἥμερω μπεριστεριῶ μὴν τος-ὲ κάνῃς φέδε.

"Αγριο, πῶς ἐμέρωσες, ἥμερο, πῶς ἐπειάστης,
κι ἀκαταδίκαστο πουλί, πῶς ἐκαταδικάστης;

Τσ' ἄνυδρης σφάκας τὸ ζουμὶ νὰ 'βγάλῃς νὰ στερέψῃς,
ὀντὲ δὰ 'ξεχωρίσωμε νὰ πιῇς νὰ δροσερέψῃς.

'Πέ μου ἂ σὲ μαλώνουν-ε 'ς τὸ 'σπίτι σας γειὰ 'μένα,
νὰ κάμω τὰ πρικειὰ γλυκειά, τἄγρια 'μερωμένα.

Γειὰ σένα μὲ μαλώνουνε, γειὰ σένα μοῦ γρυνιοῦνε,
γειὰ σένα καὶ 'ς τὸ 'σπίτι μας δὲν θέλουν νὰ μὲ 'δοῦνε.

Πύργε μὲ δέκα πατωσὲς καὶ μιναρὲ 'πὸ 'πάνω,
γειὰ 'σένα μὲ μαλώνουν-ε καὶ μπλειὸ ντζιλβὲ δὲν κάνω.

'Ως εἶν' ὁ μιναρὲς χτιστὸς σαφὶ μὲ τὰ χαλίκια,
ἑτσά 'ναι τὸ κορμάκι σου γεμᾶτο ζαριφλίκια.

'Σὲ τί περ'βόλι κυνηγᾷς, τί ἄνθη βιζιτάρεις,
κ' ἐγὼ πὼς εἶμαι ζωντανὸς 'ς τὸ νοῦ σου δὲν μὲ βάζεις;

Γλεντίζεις χιανέτικο καὶ ἐγλεντζέδες κάνεις,
κ' ἐγὼ πὼς εἶμαι ζωντανὴ 'ς τὸ νοῦ σου δὲν μὲ 'βάνεις.

Κι ὅταν γελάσῃς, πέφτ' ἀνθοὶ κι ὅταν 'μιλήσῃς ρόδα,
ψυχή μου τὸ κορμάκι σου ἄλλοῦ ποθὲς δὲν τό 'δα.

Μὲ τἄσπρα σέ 'δα σήμερο κ' ἐπαίξαν' οἱ βαθμοί μου,
ἀπού 'τονε νὰ κατεβῇ 'ς τὸν ἅδη τὸ κορμί μου.

"Ωστε νὰ ζῇς θέλω νὰ ζῶ κι ὥστε νὰ στέκῃς νά 'μαι,
κι ὅταν ἐσὺ ψυχομαχῇς κ' ἐγὼ 'ς τὸν ἅδη νά 'μαι.

'Ομάδι ν' ἀποθάνωμε, μαζὶ νὰ 'βγῇ ψυχή μας,
κι ἀγκαλιασμένο νὰ 'βρεθῇ 'ς τὸν ἅδη τὸ κορμί μας.

Κι ἂ δὲ σὲ 'δῶ τὴν ταχινή, κι ἂ δὲ σὲ 'δῶ τὸ βράδυ,
'πά' ἡ ψυχή μου 'ς τσ' ὀρανοὺς καὶ τὸ κορμὶ 'ς τὸν ἅδη.

Ποτέ μου δέν τὸ 'λόγιαζα μήδε 'ς τὸ νοῦ μου τὄχα,
ν' ἀπαρνηθῇς βασιλικὸ νὰ 'πάρῃς ἀμολόχα.

Ποτέ μου δὲν τὸ 'λόγιαζα νά 'ρθω 'σὲ τέτοιο χάλι,
μούδε κ' ἐσὺ νὰ μ' ἀρνηθῇς κι ἄλλη νὰ 'πά' νὰ 'πάρῃς.

'Ο Θειὸς νὰ σ' εὕρῃ ἔρωντα, γιάντα δὲν κρίνεις δίκια,
γιατ' ἤρριξες τὴν πέρδικα 'ς τοῦ κόρακα τὰ 'νύχια.

Τὸ κυπαρίσσι 'ρέγομαι τὸ μυρισμένο ξύλο,
ἀπού σοῦ 'μοιάζ', ἀγάπη μου, 'ς τὸ μπόϊ καὶ 'ς τὸ 'ψῆλο.

Κατέχω το πὼς μ' ἀγαπᾷς 'μὰ πάλι φεσφεσέ 'χω,
'μπά' ν' ἀγαπᾷς κι ἀλλοῦ ποθὲς κ' ἐγὼ δὲν τὸ κατέχω.

'Εσύ 'σ' αἰτία κι ἀφορμὴ καὶ δὲ μεταλαβαίνω
κι ἂν 'πάω καὶ 'ς τὴν ἐγλησά, ἀντίντερο δὲν 'παίρνω.

Σκύλλ', όντε 'πά'ς 'ς τὴν ἐγλησιὰ κι όντε μεταλαβαίνῃς,
κοντὸ νὰ τό 'πες τοῦ παπᾶ, πὼς σ' ἔχω φιλημένη!

'Θυμᾶσ' όντε σ' ἐφίλησα 'ς τὸ κάτω μας περ'βόλι
κ' ἐβάλαμε καὶ στοίχημα ἕνα γλυκὸ λεμόνι;

—"Οχι, 'μὰ δὲ μὲ 'φίλησες, 'μὰ νά 'χες μὲ φιλήσῃ,
ὁ τόπος, ἀπού στέκαμε, ἤθελα νὰ βουλήσῃ.

'Εγὼ κατέχω νὰ σοῦ 'πῶ ἕνα σακκὶ γεμᾶτο,
νὰ κάτσῃς νὰ 'ξεπαραλῇς ὥστε νὰ 'βρῇς τὸν πάτο.

'Εγὼ κατέχω δυὸ σακκιὰ κ' ἐσὺ κατέχεις τρία,
νὰ κάτσῃς νὰ 'ξεπαραλῇς ὥστε νὰ 'πά'ς 'ς τὴ Στεία.

'Εσὺ κατέχεις δυὸ σακκιὰ κ' ἐγὼ κατέχω δέκα,
νὰ κάτσῃς νὰ 'ξεπαραλῇς ὥστε νὰ 'βρῇς γυναίκα.

'Αποθαμένο δὲ μὲ θές καὶ ζωντανὸ μὲ διώχνεις,
κι ἀπού τὴ χέρα μὲ κρατεῖς τοῦ Χάρου νὰ μὲ δώσῃς

Καλλιὰ τοῦ Χάρου δίδωσε, τοῦ Χάρου σὲ ταίζω,
πάρ' ἄλλος νὰ σὲ χαίρεται κ' ἐγὼ νὰ μὴ σὲ 'ρίζω.

Πέμπω σου χαιρετίσματα ἐλιὲς μὲ τὰ κλωνάρια,
σταφύλια μὲ τὰ κλήματα νὰ μ' ἀγαπᾷς καθάρια.

"Εχ' ὁ Θεὸς γυρίσματα νὰ 'γιάνουν τὰ φτερά μου,
νὰ τὰ γυρέψω νὰ τὰ 'βρῶ πάλι τὰ πρωτινά μου.

Μαχαίρι μαυρομάνικο 'ς τὰ πεντοδάχτυλά μου,
ἂν ἴσως καὶ σ' ἀπαρνηθῶ, νὰ κάτσῃ 'ς τὴ γκαρδιά μου.

Καλὴ ψυχὴ καὶ 'μάτια μου, δὲν τὸ 'μαθες ἀκόμη,
πὼς μὲ μαχαιροσράζουνε οἱ γι ἐδικοί σου πόνοι;

Γιὰ τὸ Θεὸ λιγνό κορμί, κάμε ρεμέντζο κ' ἔλα,
καὶ ἤχασες τὰ γαρέφαλλα γιὰ τὴ γλυκειὰ κανέλλα.

Νὰ σύρω τὸ μαχαίρι μου, νὰ κατεβῶ 'ς τὴ στράτα,
νὰ κάμω δέκα φονικὰ γιὰ σένα μαυρομμάτα.

Νὰ σύρω τὸ μαχαίρι μου, νὰ κατεβῶ 'ς τὴ λίμνη,
νὰ κόψω δέκ' ἀφορδάκους ἀπάνω 'ς τὸ ταλίμι.

'Απόψε δὰ γενῇ καβγᾶς νὰ σύρουν τὰ πηρούνια,
κι ὅλοι δ' ἀράξουν 'ς τὸν καβγᾶ κ' ἐγὼ 'ς τὰ μακαρούνια.

'Απόψε δὰ γενῇ καβγᾶς νὰ σύρουν τὰ μαχαίρια,
κι ὅλοι δ' ἀράξουν 'ς τὸν καβγᾶ κ' ἐγὼ 'ς τὰ δυό σου χέρια.

Νὰ 'χεν ἑ πόδια τὸ χαρτί, νὰ 'πήγαιν-ε καὶ νὰ 'ρθῇ,
νὰ μὴ γκατέχ' ὁ κάθε εἷς εἴντά 'χει κι εἴντα γράφει.

'Απόψε νύχτα 'χιόνιζε ψιλὸ ψιλὸ χιονάκι,
κ' ἐγὼ 'μουν-α 'ς τσ' ἀγκάλες σου μὲ τὸ 'ποκαμισάκι.

Γαρίφαλλα κι ἂν καταπιῶ, κανέλλα κι ἂν μασήσω
ὅλα πρικιὰ μοῦ φαίνονται ὥστε νὰ σὲ φιλήσω,

"Οσ' ἄστρη 'ναι 'ς τὸν οὐρανὸ καὶ φύλλα 'ς τὸ σπαρμένο,
τόσες φορὲς νὰ σὲ φιλῶ τὴν ὥρα δὲ χορταίνω.

Θωρεῖς τα τἄστρη τοῦ ρανοῦ πῶς τά 'χω 'ταιριασμένα,
μὲ τοῦ πουλιοῦ τὸν ὁμμαλὸ τά 'χω ζωγραφισμένα.

Μὲ τοῦ πουλιοῦ τὸν ὁμμαλὸ μοῦ τά 'καμες τὰ μάγια,
καὶ δὲν ἀνεμαζώνεται ὁ νοῦς μ' ἀπὸ τὰ πλάγια,

Κι ἄσπρη παπίτσα τοῦ 'γιαλοῦ καὶ πέτρ' ἀπού τὸ γῦρο,
γιὰ 'σένα δὰ βαρκαριστῶ, νὰ μὴ 'ξαναγιαγύρω.

Γιὰ σένα δὰ βαρκαριστῶ, θάλασσα νὰ περάσω,
χίλιες χιλιάδες κύματα ὥστε νὰ σοῦ 'ξεχάσω.

Τσῆ θάλασσας τὰ κύματα ἄσπρα 'σὰν τὰ χαρτιὰ 'ναι,
τσ' ἀγάπης τὰ πεισματικὰ μαχαίρια καὶ σπαθιὰ 'ναι

Τὰ λόγια 'ποὺ 'μιλήσαμε δὰ 'πά' τὰ κάμωμ' ἔργα
νὰ 'πά'με νὰ τὰ γράψωμε 'σὲ μιὰ λιγένια βέργα.

Γαρίφαλλο γαρεφαλλιᾶς καὶ κανελλιᾶς κανέλλα,
ἔχω τσ' ἀγκάλες μ' ἀνοικτὶς κι ὄντεν ὁρίζῃς ἔλα.

Τὸν "Αδη παρασύρετε νὰ θέσω ν' ἀποθάνω;
καὶ δὲν 'πορῶ νὰ κάνω μπλιὸ ἀγάπες νὰ τοὺ χάνω.

'Ο Κάτω κόσμος νά ν' καλός, γλυκὸς 'σὰν τὸν 'Απάνω,
'μὰ τὸ Θεὸ δὲ μ' ἔγνοιαζε ταχτέρου ν' ἀποθάνω.

'Ο Κάτω κόσμος εἶν' κακός, γιατί δὲν 'ξημερώνει,
γιατί δὲν κράζει τὸ πουλί, δὲν κιλαιδεῖ τ' ἀηδόνι.

'Εφάγαν' τὰ πουλιὰ τσ' ἐλιὲς κ' ἤπιαν-ε καὶ τὸ 'λάδι,
κοντὸ καὶ νὰ χορεύγουν-ε κ' οἱ κοπελλιὲς 'ς τὸν "Αδη

"Οσκες 'μὰ δὲ χορεύγουν-ε, ὅσκες 'μὰ δὲν πηδοῦν-ε,
γιατ' εἶν' οἱ πλάκες χαμηλὲς καὶ κατακουτουλοῦν-ε.

"Οσκες 'μὰ δὲ χορεύγουν-ε, 'μὰ κάνουν-ε τιστίρι,
μήδε 'σὲ πόρτα φαίνουνται, μήδε 'σὲ παραθύρι.

Μήδε 'σὲ πόρτα φαίνεσαι, μήδε 'σὲ παραθύρι,
μήπως καὶ ν' ἀποράσισες καλόγραια νὰ γίνῃς;

'Οντὲ περάσω νὰ σὲ 'δῶ 'ς τὸ παραθύρ' ἀπάνω,
'σὰν Παναγιὰ μοῦ φαίνεσαι καὶ τὸ σταυρό μου κάνω.

Πάω 'ς τὴ Χώρα κ' ἔρχομαι κ' εἶντα μοῦ παραγγίρνεις;
'Πάρε μου χτένι καὶ γυαλὶ καὶ γεμενὶ τσεμπέρι.

Τὸ χτένι νὰ χτενίζωμαι καὶ τὸ γυαλὶ νὰ φέγγω,
νὰ βάνω καὶ τὸ γεμενὶ 'ς τὴν ἐκκλησιὰ νὰ 'πταίνω.

Ποιὸς εἶδε 'ψάρι 'ς τὸ 'γιαλὸ νὰ λείπουν τὰ φτερά ντου,
τίνος ἀγάπη 'παίρνουν-ε καὶ δὲν πονεῖ ἡ καρδιά ντου;

Δὶ σοῦ πιστεύγω νὰ μοῦ 'πῇς τὸ γάλα γαλανό 'ναι,
καὶ τὸ νερὸ 'ς τὸν ποταμὸ καθάριο γ' ἤθελό 'ναι.

Τρέχει νερὸ 'ς τὸ μποταμό, 'μὰ τρέχει θελωμένο,
ψυχή μου, κ' ἡ γι ἀγάπη σου μ' ἔχει κουζουλωμένο.

Στέκω καὶ συλλογίζομαι ὡσὰν τὸ Συναξάρι;
ἡ θάλασσά 'ναι ἁρμυρὴ κι ἀνάλατο τὸ 'ψάρι.

'Μ' ὅλο γιὰ 'σένα ἦρθα 'πά', 'μὰ 'γὼ δουλειὰ δὲν εἶχα,
ἡ μάννα μου μ' ἐκόντευγε καὶ κοντεμὸ δὲν εἶχα.

'Μ' ἄχι, καὶ γιάντα εἶσαι 'τσὰ κ' ἔχεις καρδιὰ σιντέρου,
καὶ δὲν 'μποροῦν' τὰ λόγια μου κοντά μου νὰ σὲ φέρου!

Βασιλικὸν ἐφύτευγα κ' ἤλεγα τὄνομά σου,
κ' ἐβγήκεν-ε μπουμπούλικος ὡσὰν τὴν ἀφεντιά σου.

Ἔγνοια μου 'μένα κ' ἔγνοια μου κ' εἶντα μὲ 'γνοιάζει 'μένα,
νὰ καταλῶ τὴ νιότη μου γιὰ ξένης μάννας γέννα!

Ἔγνοια μου 'μένα κ' ἔγνοια μου κ' ἔγνοια μου καὶ βουλή μου,
κ' ἕνα μπελᾶ 'χα κ' ἤβγαλα ἀπού τὴν κεφαλή μου.

Σαρανταπέντε μαχαιριὲς ἀπάνω 'ς τὴ μνιὰν ἄλλη,
δὲν τὴν ἀφίνω τὴ μικρὴ νὰ 'πάρω τὴ μεγάλη.

Χίλια μαχαίρια καὶ σπαθιὰ χάμαι 'ς τὴ γῆ στρωμένα,
τσαλοπατῶ τα κ' ἔρχομαι, ἀγάπη μου, γιὰ σένα.

Ἡ πρίκα μου μὲ τὴ χαρὰ εἶν' ἀνεκατωμένη,
ἀν-ὲ μοῦ 'πάρουν τὴ χαρά, ἡ πρίκα μ' ἀπομένει.

'Σ τὴ στράτα κειὰ 'που 'πήγαινα, εὗρῆκα μιὰ γκασάκα
καὶ 'ξεσκεπάζω καὶ θωρῶ ἕνα μπαπᾶ κ' ἐγλάκα.

'Σ τὸ γύρω γύρω 'πήγαινα καὶ 'βρίσκω 'να τσοκάλι,
καὶ 'ξεσκεπάζω καὶ θωρῶ μιὰν ὄρνιθα μεγάλη.

Κι ἂν μ' ἀρνηθῇ γι ἀγάπη μου, μιὰν ὄρνιθα δὰ σφάζω,
νὰ τρώγω μιά, νὰ πίνω δυὸ ὥστε νὰ τσὴ 'ξεχάσω.

Γι ἀγάπη μου μ' ἐρνήθηκε, κλαίω τὸ μισεμό τση,
'ς ἕνα σπασμένο γκουνενὸ θὰ βάλω τὸν καϊμό τση.

Παπᾶ, 'ντὲ 'πά'ς 'ς τὴν ἐγλησά, λειτρούγα καὶ γιὰ 'μένα,
κ' ἐγ' ὀντὲ 'πάω 'ς τὸ τζαμί, δὰ προσκυνῶ γιὰ σένα.

Τούρκισσα καὶ Ρωμνιὰ 'γαπῶ, 'πέτε μου ποιὰ νὰ 'πάρω,
τὴν Τούρκισσα θ' ἀπαρνηθῶ καὶ τὴ Ρωμνιὰ θὰ 'πάρω.

Δὲν τὴν-ὲ θέλω Τούρκισσα, γιατί φορεῖ καφτάνι,
κι ἂν μοῦ ζητήξῃ φερεντζέ, τὸ πρᾶμά μου δὲν φτάνει.

Δὲν τὴν-ὲ θέλω Τούρκισσα, γιατ' εἶναι βρωμεσμένη,
μόνο τὴ θέλω Χριστιανή, ἀπού 'ναι βαφτισμένη.

Τσῆ Τουρκοπούλας τὸ φιλὶ γλυκύ 'ναι 'σὰν τὸ μέλι,
τσῆ Ρωμνιοπούλας ζάχαρι, γιατ' εἶναι βαφτισμένη.

'Μὰ 'γὼ γιὰ τὸ χατίρι σου τὴ νύχτα κάνω 'μέρα,
καὶ τὸ φαί μου 'κόπηκε καὶ ζῶ μὲ τὸν ἀέρα.

'Μὰ 'γὼ γιὰ τὸ χατίρι σου τὰδέρφια σ' ἀγαπῶ τα,
κι ἂν μοῦ 'παντήξουν καὶ ποθές, ἀκριβοχαιρετῶ τα.

Κοιμήσου σύ, πουλάκι μου, γύρισε τἄλλο πλάϊ,
καὶ δός μου τὴν ἀπόφασι τὸ τέλος πῶς δὰ 'πάῃ.

Ἡ μάννα σου κι ὁ κύρης σου, κερά μου, κι ἀδερφός σου,
σ' ἐβάλαν-ε κ' ἐρνήθηκες τὸν ἀγαπητικό σου.

'Επῆρα τὴν ἀπόφασι ὡσὰν τὸ διακονιάρη,
ἀπού τοῦ δίδουν τὸ ψωμὶ καὶ 'ς ἄλλη πόρτα 'πάει.

Ποιὸς εἶδε τράγο νὰ 'μιλῇ καὶ πρόβατο νὰ κράζῃ,
καὶ γάϊδαρο νά 'ναι καβᾶς, γράμματα νὰ διαβάζῃ;

Πρόβαλε, λέω, πρόβαλε ἀπού τὴν ἀραμάδα,
καὶ 'λιγωμάρα μοῦδωκε ἀπάνω 'ς τὴ φοράδα.

Πρόβαλε, λέω, πρόβαλε ἀπού τὸ παραθύρι,
καὶ 'λιγωμάρα μοῦδωκε ἀπάνω 'ς τὸ μπεγίρι.

Καλλιὸ κανέλλα δὲν πουλεῖς, μόσκο δὲν καμπανίζεις.
καὶ τῶ μαννάδω τὰ παιδιὰ γιάντα τὰ βασανίζεις;

Φαρμακερὴ τὴν ἤπαιξες, κερά μου, τὴ σαίτα,
κ' ἐβάρησές μου 'ς τὴν καρδιὰ καὶ κλαίω 'μέρα νύχτα.

Κρῖμα 'ς τἀέρι νὰ φυσᾷ καὶ τὰ δεντρὰ νὰ σειοῦνται,
κρῖμα 'ς τὰ δυό σου μάγουλα νὰ μὴ γλυκοφιλοῦνται!

Κρῖμα 'ς τὸν ἄσπρο σου λαιμό, νὰ μὴ φορῇ τσικίνια,
μόνο τὰ χοντροντόντινα καὶ 'λίγα κι ἀπὸ κεῖνα!

Τραγούδειε καὶ νὰ τραγουδῶ, νὰ λέ'με μαντινιάδες,
ποῦρι δὲν τσ' ἀγοράζομε, νὰ δίδωμε παράδες.

'Σὰ θέλῃς νὰ σοῦ τραγουδῶ, βάλε κρασὶ νὰ πίνω,
νὰ 'δῇς τσὺ μαντινιάδες μου ἐτότες πῶς τσὺ χύνω.

Τραγούδειε καὶ νὰ τραγουδῶ κ' οἱ δυὸ νὰ τραγουδοῦμε,
κι ὅποιος κατέχει πιὸ πολλές, νὰ τσὺ διαμοιραστοῦμε.

Τραγούδηξέ μου νὰ χαρῶ, παῖξέ μου νὰ γελάσω,
δεῖξε μου τἄσπρα σου βυζά, νὰ 'δῇς ἃ δὲν τὰ πιάσω.

Τὸ περιστέρι 'ς τὴ φωλιὰ φωνιάζει βίρι βίρι,
σηκώσου, Ρωμνιοπούλα μου, νὰ 'πά'ς 'ς τὸ μοναστήρι.

Τὸ περιστέρι 'ς τὴ φωλιὰ κοιμᾶται μὲ τὸ 'ταίρι,
κ' ἐγὼ κοιμοῦμαι μοναχὸς χειμῶνα καλοκαίρι.

Δὲν εἶναι πόνος νὰ πονῇ κι ἀγκάθι ν' ἀγκυλώνῃ,
'σὰν τὴν ἀγάπη τὴν κρυφή, ποὺ δὲν 'ξεφανερώνει.

Δὲν εἶναι πρᾶμα ν' ἀρρωστῇ, πρᾶμα νὰ θανατώνῃ,
'σὰν τὸ μπαντέρ'μο τὸ σεβτᾶ, 'ποὺ δὲ γρυκοῦντ' οἱ πόνοι.

'Εννιὰ λογιῶ ντελίριο μοῦ δίδει τὴν ἡμέρα,
ὥστε νὰ πιάσω 'ς τὸ χορὸ τσ' ἀγάπης μου τὴ χέρα.

Πέ μού την-ε νὰ σοῦ τὴν 'μπῶ τὴν ἔρ'μη μαντινιάδα,
καὶ τὸ ψωμὶ 'ς τὸ στόμα μου δὲν ἔχει νοστιμάδα.

Ἀγάπη μου 'ξυνόρρογδο, 'ξάρρωστικὸ κυδώνι,
ὅλο τὸν κόσμο 'ξαρρωστεῖς κ' ἐμένα θανατώνεις.

Ἀπού 'ναι νιὸς καὶ δὲν πετᾷ μὲ τοῦ βορρᾶ τὰ νέφη,
εἶντα τὴ θέλει τὴ ζωὴ 'ς τὸν κόσμο νὰ τὴν ἔχῃ!

Κ' ἤκουσα πὼς 'παντρεύγεσαι καὶ 'παίρνεις παλληκάρι,
'ς τἀγλάκι σφίγγει τὸ γκαβρό, πάλι δὲν τον-ὲ πιάνει.

Ἤκουσα πὼς 'παντρεύγεσαι καὶ προξενολογᾶσαι,
νὰ μὴν περάσουν οἱ γι ὀκτὼ καὶ νὰ μυρολογᾶσαι.

Δὲ σ' ἀπαρνοῦμαι 'γὼ ποτέ, γιόξα μου νὰ γυρίσῃ
ὁ ἥλιος ἀξανάστρουφα κ' ἡ πέτρα νὰ 'μιλήσῃ.

Δὲ σ' ἀπαρνοῦμαι 'γὼ ποτὲ κ' ἔτσά το 'πάρε θάρρος,
ὄξα νὰ μὲ σκοτώσουν-ε γῆ νὰ μὲ 'πάρ' ὁ Χάρος.

Δὲ σ' ἀπαρνοῦμαι 'γὼ ποτέ, εἴμητα νὰ γυρίσῃ
πόλεμος γῆ θανατικὸ νὰ μας-ὲ 'ξεχωρίσῃ.

'Σὰ θέ'ς ἐσύ, θέλω κ' ἐγώ, κιἀεὶς δὲ μας-ὲ 'ρίζει
μηδὲ βασιλικὸ σπαθὶ δὲ μας-ὲ 'ξεχωρίζει.

'Εσύμωσε τὸ τέρμενο κ' ἦρθε ἡ γι ἑβδομάδα,
ἀπὸ δὰ 'ξεχωρίσωμε, παλιά μου φιλενάδα.

Κι ὀντὲ δὰ 'ξεχωρίσωμε, τὰ ὄρνια θὰ σειστοῦνε,
καὶ μοναστήρια καὶ τζαμιὰ ὅλα δὰ χαλαστοῦνε.

Κι ὀντὲ 'ξεχωρίσωμε, οἱ βρύσες δὰ φοράξου,
καὶ τὰ 'ψαράκια τοῦ 'γιαλοῦ δὰ βαρυανεστενάξου.

Χίλιες χιλιάδες ἐγλησὲς νὰ χτίσῃς 'ς τὸν καιρό σου,
ἄδικα 'πά'ν' οἱ κόποι σου, 'λίγο 'ν' τὸ διάφορό σου.

Καὶ μὲ τὸν ἀνεστεναγμὸ 'ξυπνῶ τὸ μεσονύχτι
καὶ μπερδεμένος 'βρίσκομαι 'ςὰν 'ψάρι μέσ' 'ς τὸ δίκτυ'.

Ἄχι, δὰ κάμω 'ς τὴ γκαρδιὰ νὰ 'βγάλῃ κρεββατίνα,
τὴν ἀξαδέρφη μ' ἀγαπῶ, κοντὸ καὶ νά 'ναι κρῖμα!

'Σ τὸν οὐρανὸ ἐστράφηκα κ' εἶδά 'να μαῦρο ἄστρο,
δὲ σ' ἀπαρνοῦμαι 'γὼ ποτέ, μελαχροινό μου κι ἄσπρο.

Κόψε, κερά μου, τὸ νερὸ κ' ἡ λεμονιὰ 'ξεράθη,
καὶ ἡ γιαγάπη, 'πού' χαμε, ἀπὸ καιροὺς ἐχάθη.

Μαῦρος μοῦ φαίνετ' ὁ 'ρανός, γαλάζι' νεῖν' τὰ νέφη.
καὶ βάλετέ μου μιὰ νὰ πιῶ, ἴσως καὶ κάμω κέφι.

Κι ὅπου σκεπάζ' ὁ οὐρανὸς 'ς τὴ γῆ κι ὅπου κι ἂν βρέχῃ,
'ξίζει τάνθρώπου ἡ τιμὴ μόνο νὰ τὸ κατέχῃ.

Σήμερο τσ' ἔχω τσὶ χαρὲς καὶ τοῦ ντουνιᾶ τὰ πλούτη,
'μέρα δὲν ἐξημέρωσε ἄλλη ὡςὰν ἐτούτη.

Ἐκέρδεσά την τὴ φιλιὰ καὶ τὴν ἀγάπην 'πού 'χα,
καὶ φαίνεταί μου πῶς φορῶ τοῦ βασιλιᾶ τὰ 'ροῦχα.

Ἀνεστενάζω θλιβερὰ καὶ κλαίω βουρκωμένα,
κι ἀνεστροῦμαι τσὶ καιρούς, 'πού 'μουνε μετὰ σένα.

Τἀνεφαλάκια τόρανοῦ 'ρώτηξε νὰ σοῦ 'ποῦν-ε,
εἶντα παθαίνουν τἀρφανὰ ὥστε ν' ἀνεθραφοῦνε.

Πρόβαλε, σκύλλα, νὰ σὲ 'δῶ κι ἀπόξω 'ς τὸ στενό 'μαι,
καὶ χάρισέ μου τὴ ζωὴ καὶ ξένο κι ἀρφανό 'μαι.

Τρεῖς κόρδες ἔχ' ὁ νταμπουρᾶς καὶ πέντε τὸ λαγοῦτο,
κι ὅλοι μοῦ λέ'ν νὰ σ' ἀρνηθῶ, 'μὰ δὲν τὸ κάνω τοῦτο.

Ἤπια κρασὶ κ' ἐμέθυσα, ρακὶ ἐλούλανέ με,
κ' εἶδα καὶ τὴν ἀγάπη μου κ' ἐσωκουζούλανέ με.

Παῖζε, λυράκι μου, καλά, βρόντα καὶ σὺ καπάκι,
νὰ 'βγάλωμε τὴν κοπελλιὰ ἀπόξω 'ς τὸ σοκάκι.

Σειρὰ σειρὰ τὰ κόσκινα, σειρὰ σειρὰ κνησσάρες,
σειρὰ σειρὰ τσὶ κοπελλιὲς νὰ λέ'ν ε μαντινιάδες.

Ἀντέστε μπλιὸ νὰ φύγωμε κ' ἡ γιῶρα τὸ φωνιάζει,
ἡ γιόρνιθα τὸ κιλαϊδεῖ κι ὁ πετεινὸς τὸ κράζει.

Τσῆ παπαδιᾶς ὁ πετεινὸς
τὴ νύκτα κράζ' ὁ σκοτεινός,
καὶ τἀποξημερώματα
τσιλιμπουρδᾷ 'ς τὰ δώματα

Τσῆ γειτονιᾶς ὁ πετεινὸς παῖζει μὲ τσ' ὄρνιθές μου,
κι ἄχι καὶ νά 'παιζα κ' ἐγὼ μὲ τσὶ γειτόνισσές μου!

Θαυμάζομαι ὁ οὐρανὸς πῶς στέκει δίχως στύλο,
κ' ἡ κοπελλιὰ 'ς τὴ γειτονιὰ νά 'ναι μὲ χωρὶς φίλο.

Παπιτσωτή μου λεμονιὰ μὲ τὰ πολλὰ λεμόνια,
χαμήλωσε τσὶ κλώνους σου νὰ κιλαϊδοῦν τἀηδόνια.

Ὄχι ἄλλο δὰ 'ςὰ δὲ μὲ θέ'ς, δὲν εἶναι παρακάλια,
εἶναι κι ἀλλοῦ πορτοκαλιὲς κ' εἶναι καὶ πορτοκάλια.

Λόπως θαρρεῖς 'ςὰ μ' ἀρνηθῆς θὰ πέσω ν' ἀποθάνω,
καλύτερος βασιλικὸς στέκει 'ς τὸ πόδ' ἀπάνω.

Καλύτερο βασιλικό, καλύτερή σου βιόλα
νῦρηκα 'γὼ κ' ἐγάπησα κι ἀρνήθηκά σου κι ὅλα.

Νὰ 'πάρω θέλω τὴν κλωστή, νὰ σπάσῃ ἡ γάνεμη,
κακὰ τὰ 'μιτοχτένισες καὶ δὲν τ' ἀποξυφαίνεις.

Κόψε τὸ κεφαλάκι μου 'ς ἕνα χρυσὸ λεγένι
κι ὅλο τὸ αἷμα νὰ χυθῇ γι ἀγάπη δὲ 'λιγαίνει.

Βάλε νὰ μὲ σκοτώσουνε μὲ τρία δράμια μπάλλα
κ' ἔλα καὶ σὺ 'ς τὸ αἱμά μου καὶ κάμε τρία ζάλα.

SISMANOGLIO MEGARON

Βάλε νὰ μὲ σκοτώσουν-ε, τἀσκέρι δὲ 'λιγαίνει,
'μὰ κλαίγω τὴν ἀγάπη μου 'ς τὰ ξένα 'ποὺ 'πομένει.

'Μὰ 'μὲ κι ἂν μὲ σκοτώσουν-ε, χαρὰ 'ς τὸ μπονοβόλι,
'μὰ δὲ μὲ κλαί'ν οἱ φίλοι μου κ' οἱ γέδικοί μου ὅλοι.

Θωρεῖς μ' ἐμὲ τὸν ἄσκημο, ἐμὲ τὸ Μαλιχούτη,
πολλὲς καρδιὲς ἐμάρανα, μαραίνω την καὶ τούτη.

'Ο Διάβολος κι ὁ Δαίμονας 'γενήκαν-ε συντέκνοι,
κ' ἤμουν κ' ἐγὼ τσιράκι ντος κ' ἐμάθαινα τὴν τέχνη.

'Μὰ 'γὼ κατέχω 'να ντοᾶ καὶ 'χὰν τον-ὲ διαβάσω
'ς τὰ ὄρη νἄν' ἡ κοπελλιά, θὰ την ὲ κατεβάσω.

Ἕνα βασίλειο περνᾷ, ἀποὺ δὲν ἔχ' ἀγάπη,
'ποὺ θέτει καὶ σηκώνεται χωρὶς καϊμοὺς κι ἀπάθη.

'Απού 'χει δυὸ ἀγαπητικές, ἔχει χαρὰ μεγάλη
κι ὁντὲ μαλώσῃ μὲ τὴ μιά, πηγαίνει μὲ τὴν ἄλλη.

Ἄχι τὸ κακορροίζικο, τὸ κακομοιρασμένο,
καὶ ποιὰν ἡμέρα θὰ 'βρεθῶ 'ς τὸ στρῶμ' ἀποθαμένο!

Ἄχι τὸ κακορροίζικο, τὸ κακορροιζικάκι,
καὶ ποιὰν ἡμέρα θὰ 'βρεθῶ κορδάκι 'ς τὸ σοκάκι!

Γιὰ 'κεινον-ά 'μαι 'γὼ κακός, γιὰ 'κεινον-ὰ μανίζω,
γιατὶ θωρῶ τ' ἀνάντιο καὶ δὲν τὸ νταγιαντίζω.

'Πέ του τοῦ πούστη, 'π' ἀγαπᾷς, πὼς δὰ τον-ὲ σκοτώσω,
νὰ 'βγάλω τὸ κνησσάρι ντου 'ς τὸν τοῖχο νὰ τ' ἁπλώσω.

'Πές του τοῦ πούστη, 'π' ἀγαπᾷς, τοῦ πούστη τοῦ καμπούρη,
πὼς δὰ τοῦ δώσω μιὰ λαχτιὰ νὰ δώσῃ μὲ τὴ μούρη.

'Πέ του τοῦ πούστη, 'π' ἀγαπᾷς, τοῦ πούστη τοῦ πουστάκη,
τὴ μύτη ντου θὰ κάψω 'πέ' καὶ τό 'να ντου μουστάκι.

'Πέ του τοῦ πούστη 'π' ἀγαπᾷς νὰ λείπῃ ἀπὸ σένα,
γιατὶ θὰ τον-ὲ κάμω, 'πέ, κακὰ κι ἀσβολωμένα.

Λέγε τσὺ μαντινιάδες σου κ' ἐγὼ σοῦ τσὺ 'ταιριάζω,
'ςὲ μιὰ μπαμπακερὴ κλωστὴ θὰ σοῦ τσὺ μπελονιάζω.

Ἂ δὲ σὲ κάμω νὰ ζωστῇς τρεῖς δίπλες τὸ μολύβι,
καὶ νὰ περνᾷς τὴ μέση σου ἀποὺ τὸ δαχτυλίδι.

Φιλῶ σε κι ἂς μὲ βάλουνε 'ς τὸ κάτεργο τοῦ Μπέη,
'ς τὴν πλιὸ μεγάλη φυλακή, 'ποὺ 'μπαίνουν οἱ γι ἀντρωμένοι.

Ἄχι καὶ νὰ σὲ 'φίλουνα 'πὸ κάτω 'ς τὸ πηγούνι,
κι ἂς ἤθελα μὲ κάμουν-ε 'ς τὴ Μπαρμπαριὰ συργούνι.

Ἄχι καὶ νὰ σὲ 'φίλουνα εἰς τὸ λαιμὸ 'πὸ κάτω,
ἐκειὰ 'ποὺ παίζει καὶ χτυπᾷ τάγιοκωσταντινᾶτο.

Ν' ἀγκάλιαζα τὴ μέση σου, νὰ σοῦ 'παιρν' ἀξαμάρι,
νὰ κάμω τὸ φουστάνι σου σαφὶ μαργαριτάρι.

Ἄχι καὶ νὰ σ' ἀγκάλιαζα δυὸ ὧρες νὰ βραδυάσῃ,
κι ἂς μὲ 'γυρίζαν-ε νεκρὸ ὥστε νὰ σκοτεινιάσῃ.

'Αγάπη μου 'ξυνόρρογδο καὶ χαυγιαρομανέστρα,
τὴν Κυριακήν 'σου ὄμορφη καὶ τὴ Δευτέρα χέστρα.

Κακά 'ναι τὰ στιβάνια μου 'μά 'ναι καὶ 'ξεσκισμένα,
δὲν τά 'χω 'γὼ πὼς εἶν' κακά, μόνο πὼς εἶν' καὶ ξένα.

'Εφάγαν' τὰ στιβάνια μου τὰ καστρινὰ σοκάκια,
ὁμπρὸς ἐφάγαν' τὸ πετσὶ κι ἀπόει τὰ μουζάκια.

Νά 'σουν ταλάργο μιὰν ὀργυιὰ καὶ τὰ κοντὰ μιὰν πήχη,
νἄρθῃ κ' ἐμέν' ἡ μάννα μου νὰ μὲ παρηγορήσῃ.

Δέντρη, παραμερίσετε, φίλοι μου, τραβηχτῆτε,
νὰ σας-ὲ 'πῶ τὸν πόνο μου καὶ νὰ μὲ λυπηθῆτε.

Τὰ λόγια σού 'ναι μπερδετά, ὡς εἶναι τὰ κεράσα,
κόπια, μικρή μου 'ς τὸ καλὸ μήδ' εἶχα μήδ' ἐχάσα.

'Απύτις ἐκατάλαβα ἡ τὴν ἀδιμουριά σου,
τὰ 'ροῦχά μου 'ξετίναξα κ' ἤφυγ' ἀπὸ κοντά σου.

Δίμουρε καὶ διπρόσωπε καὶ μὲ τσ' ἀδιμουριές σου,
καὶ μιὰν ἀγάπη μπιστικιὰ δὲν ἤκαμες ποτέ σου.

Σειστῆτ' ἀόρια καὶ βουνά, χαράκια κατεβῆτε,
πλακώσετε τσὺ δίμουρες καὶ μὴ τσὺ λυπηθῆτε.

Τσῆ μαύρης κόττας τὰ φτερὰ χάμαι νὰ τιναχτοῦνε
κι ὅσοι μοῦ θέλουνε κακὸ τὰ 'μάτια ντος νὰ 'βγοῦνε.

Ρόδο μου πεμπελίδικο ἀποὺ τὸν Ἅγιο-Ντάφο,
εἶντά 'σαν τὰ μηνύματα, ἀποὺ μοῦ μηνᾷς νἄρθω;

Νά 'χα φωνὴ 'χὰν ἀστραπή, λαλιὰ 'χὰν τὴν καμπάνα,
νὰ σοῦ 'λεγα τὰ πάθη μου, γλυκότατή μου μάννα.

Νὰ σ' ἀνημένω θέλω 'γὼ ὡς τοὺς σαράντα χρόνους,
ποῦρ' ἡ καρδιά 'ναι δυνατὴ καὶ νταγιαντᾷ τσὺ πόνους.

Καλὰ τὸ λέ'ν οἱ παλαιοὶ κι ὁντὲ κι ἂν εἶναι 'βγαίνει,
τὸ πρᾶμα, 'π' ἀγαπᾷ κάνεις, 'ς τὴ χέρα ντου δὲν 'μπαίνει.

Ἄχι πῶς ἐλαργάραμε σαρανταένα μίλλι
κ' ἔχω καϊμένα 'σωθικὰ καὶ μαραμένο χείλι!

Ἄχι πῶς ἐλαργάραμε, Χανιώτική μου μάλτα,
κ' ἔχω καϊμένα 'σωθικὰ καὶ πικραμένα 'μάτια.

Κι ὁντὲ νὰ 'πά' νὰ 'πηαίνωμε κι ἂν 'πά'με, ποῦ θὰ 'πά'με;
τσῆ κιτρολεμονιᾶς τσ' ἀθοὺς νὰ 'βροῦμεν-ε νὰ φά'με.

Ταχτέρου θὰ μισέψω 'γὼ κ' ἔβγα καὶ σὺ 'ς τὸ δῶμα
καϊ 'πέ μου «Κόπια 'ς τὸ καλό», μὲ τὸ γλυκό σου στόμα.

Μισεύγω κι οὐρανὸς βροντᾷ κ' ἡ κάτω γῆς βρουχᾶται
κι ὡς καὶ τὸ χῶμα, 'ποὺ πατῶ, κ' ἐκεῖνο μὲ λυπᾶται.

Νὰ σὲ χαρύν' ἡ μάννα σου κι ὅλα τση τὰ παιδάκια,
'μὰ πιὰ καλλιὰ τοῦ λόγου σου, 'πού 'σαι τὰ δυὸ τση 'μάτια.

Εἶσαι κοντὸς κι ἀνήκοντος κι ἀνοικτοκουταλᾶτος,
κι ἀπού 'νύχι' ὡς τὴν κορ'φὴ γαρέφαλλα γεμᾶτος.

'Απάνω 'ς τὸ μπαρᾶ πατεῖς κι ἀπάνω 'ς τὸ τσικίνι,
κὶ ὁ Θιὸς νὰ σοῦ την ἐ χαρῇ τὴν παληκαρωσύνη.

'Ως ἤφαγα κ' ἐχόρτασα καὶ ἐγέμισ' ἡ κοιλιά μου,
ἐτσὰ νὰ πέψῃ κι ὁ Θεὸς μιὰ γκοπελλιὰ τἀγᾶ μου.

'Ως ἄφτει τὸ λιανὸ κερὶ καὶ δὲν ἀνελυγώνει,
ἐτσά 'ν' κι ὁ φίλος μπιστικὸς καὶ δὲν 'ξεφανερώνει

Καρβουνιστριά 'χω 'ς τὴν καρδιὰ κ' ἕνα δεντρὸ 'ς τὴ μέση,
κι ἀπού τὴ λαύρα τὴν πολλὴ μαραίνεται νὰ πέσῃ.

Μὲ τὴ δαχτυλιδόπετρα σοῦ πρέπει τὸ 'ρολόϊ,
γιατ' εἶσ' ἀπὸ 'ψηλὴ γενιὰ κι ἀπὸ μεγάλο σόϊ.

Νύφη μου, κερα-νύφη μου, τὸ πρῶτο ζυμωτό σου,
ζάχαρι νἆν' τἀλεύρι σου καὶ κάδιο τὸ νερό σου.

'Οντὲ προβάλλω 'ς τὸ Σελὶ καὶ δῶ τὸ Μπαντουβάδο
καὶ δὲ σὲ 'δῶ, μελαχροινό, κλαίω κι ἀνεστενάζω.

Νά 'μουν ε πέτρα νὰ χτιστῶ 'ς τῆς Χώρας τὸ Μπεντένι,
νὰ 'θώρου τὴν ἀγάπη μου, ὁντὲ περνοδιαβαίνει.

Βασιλικάκι θὰ γενῶ νὰ φυτευθῶ 'ς τὸ δέτη,
νὰ ρίχνω τσὺ κοντζέδες μου 'ς τσ' ἀγάπης μου τὸν πέτη.

Βασιλικάκι θὰ γενῶ, νὰ φυτευτῶ 'ς τὸ δῶμα,
νὰ ρίχνω τσὺ κοντζέδες μου 'ς τσ' ἀγάπης μου τὸ στρῶμα.

Χιλιδονάκι θὰ γενῶ, νὰ πέσω 'ς τὴν αὐλή σου,
νὰ κάμω πὼς ἐψόφησα νὰ 'δῶ τὴν ὄρεξί σου.

Ζγουράφε, 'πού 'ζγουράφισες τσῆ Παναγιᾶς τὰ 'μάτια,
ζγουράφισε τὴν ἀγαπῶ, γιὰ θὰ γενῶ κομμάτια.

Ζγουράφε, 'πού 'ζγουράφισες τὸν Ἅη Κωνσταντῖνο,
ζγουράφισε τὴν ἀγαπῶ κ' ἕνα φλουρὶ σοῦ δίνω.

Ἡ μάννα, 'πού σ' ἐγέννησε, δὲν ἤκαμε κοπέλλι,
μόνο 'καμ' ἕνα βάσανο καὶ βάνει την καὶ κλαίει.

Ἡ μάννα, 'πού σ' ἐγέννησεν, ἐκούμπισε 'ς τὴ βρύσι
κ' ἤκαμε νιὸ 'ξεφαντωτὸ κι ὄμορφο κοπαρίσσι.

'Απού 'ς τὰ δὲν ἐπέρασες, γαρέφαλλό μ' ἀκρᾶτο,
δὲν ἐμυρίσαν' τὰ στενὰ τ' ἀπάνω καὶ τὰ κάτω.

Χόρτα δὲν ἐφυτρώσανε, μόνο 'ς τὴν κεφαλή μου
κι ἀπόκεμας τἄλλα βάσανα τὰ σύρνει τὸ κορμί μου.

Τὸ πεῖσμα καὶ τὸ λύγισμα εἶναι, 'πού σὲ 'μορφίζει,
'μὰ τἀποδέλοιπο κορμὶ ἕνα μπαρᾶ 'δὲν 'ξίζει.

Τὰ 'μάτια σού 'ναι μεσκεμές, τὰ 'φρούδια σου ντιβάνι
κι ὅποιος θὰ νἄρθῃ νὰ κριθῇ, τὰ λοΐκά ντου χάνει.

'Η Μπόμπεια κι ἡ γι 'Αληθινὴ καὶ τὸ Πετροκεφάλι,
ὅλα νὰ μοῦ τὰ δώσουνε, 'δὲ σ' ἤθελα μαγάρι.

'Η Μπόμπεια κι ἡ γι 'Αληθινή, καϊμένο Παλιπέρι,
ἔχει κοπέλλες ὄμορφες 'σὰν καὶ τὰ 'πάνω — Μέρη,

'Η Μπόμπεια κι ἡ γι 'Αληθινή, ὅφου καλή μου Μπόρα,
ἔχει κοπέλλες ὄμορφες παρὰ κι ἀπού τὴ Χώρα.

'Η Μπόμπεια κι ἡ γι 'Αληθινή, ὅφου καϊμέν' 'Ανώγια,
ἔχει κοπέλλες ὄμορφες ἀπάν' τὰ 'Πανωχώρια.

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

Α΄ Αἰνίγματα.

Δυὸ καλὰ στεκούμενα,
δυό σου προπατούμενα,
τὰ δυὸ καλὰ 'ταιριάζουν ε,
'μὰ δὲ μονομεριάζουνε ;
(*Γῆ-οὐρανός. Ἥλιος-σελήνη. Ἡμέρα-νύκτα*).

Μπατσελοκοπῶ τὴ θειά μου,
φά' τα 'γάν' ὁ κῶλός τση ;
(*Κρησσάρα*).

Ἄφτ' ὁ πάτος του κι ἀθεῖ ἡ κορ'φή ντου
φά'ς τὸ χέσμα ντου, καλή σου 'μέρα.
(*Χύτρα*).

Εἰς τά ὄρη ὄρη 'πάει
κι ἀρβανίτικα φωνιάζει.
(*Αὐξί*).

Τρεῖς καλές γειτόνισσες.
Μηλοκυδωνιώτισσες,
οἱ δυὸ προβαίνουν καὶ θωροῦν
ἡ γι ἄλλη 'πάει κ' ἔρχεται.
(*Ὄρου οὐρὰ καὶ ὦτα*).

Τέσσερα τὰ ντάου ντάου,
δυὸ τά ντίλι ντίλι,
κ' ἕνα τὸ 'ξεμυιγιστήρι.
(*Ὄρου πόδες, ὦτα καὶ οὐρά*).

Τέσσερα βουνὰ
καὶ 'ς τὴ μέση κόρη κιλαϊδεῖ.
(*Ἀργαλιό*)

Ἔλα νὰ 'πά' νὰ θέσωμε
νὰ 'πά' νὰ κοιμηθοῦμε,
τὰ δυὸ μεριὰ νὰ σμίξουνε
κ' οἱ κῶλοι νὰ κτυποῦνε.
(*Θύραι, παραστάδες*).

Ἕνας μακρὺς καλόγερος
καὶ κατουρεῖ τἀτζά ντου.
(*Παγιστής*).

'Απὸ 'πάνω 'σὰν τὸ δῶμα
κι ἀποκάτω 'ς ἀν τὸ λύκι.
(*Μύκης*).

Ἕνα μικρὸ μικρὸ καλογεράκι
κ' ἔχει ξύλο 'ς τὸ κωλάκι.
(*Σταφίς*).

Ἕνα γκουρούπι βότυρο
ὅλο τὸ γκόσμ' ἀλείφει.
καί,
Ἕνα σκουτέλλι
κρατεῖ τὴν οἰκουμένη.
(*Ἥλιος*).

'Ανεβαίν' ὁ κουντεντές,
κατεβαίν' ὁ κουντεντές,
χοντρὲς μαγοῦλες κατεβάζει.
(*Ἄτροπος*).

Πέντε πέντε κουβαλοῦν-ε,
τὰ σφυρὰ σφυροκοποῦν ε,
ἡ μαούνα παρασύρνει,
ἡ κοπροσακκούλα βάνει,
κι ὁ τσαούσης τἀποβγάνει.
(*ἐπὶ τῆς πέψεως τῶν τροφῶν.*)

Πεδουλένιο μουζούρι,
πετρένια ρόγλα.
(*Ἐπὶ τῆς ἐκκενώσεως τῶν περιττωμάτων, ὁπότε ὁ πυλωρὸς (ἀμάρα) ἀπομάσσεται διὰ λιθιδίου*).

Χιλιοτρύπητο λαῦνι,
'ς τὴν Πόλι 'πάει κ' ἔρχεται,
σταλιὰ νερὸ δὲ χάνει.
(*Σπόγγος*).

Ἕνα μαῦρο γουρουνάκι
τὸν κῆπό μου 'ξεφλεῖ.
(*Χύτρα*).

'Σ τὸ κυνήγι 'πά' ἡ μάννα μου,
ὅσα 'βρῇ σκοτώνει.
κι ὅσα δὲ 'βρῇ, φέρνει ζωντανά.
(*Φθεῖραι τῆς κεφαλῆς καὶ ἄγρα αὐτῶν*).

Σιδερογάγλιν' ἄλογο
μπαμπακερ' ἡ καρδιά ντου.
(*Λύχνος*).

Σιδερένια τὰ πλευρά ντου
καὶ μαλλένια τ' ἀντερά ντου.
(*Λύχνος*).

Ζωντανὸς καὶ ἀποθαμένος
πάντα εἶναι θυμωμένος.
(*Βάτος*).

Προπατεῖ καὶ δέρνεται
καὶ ποτὲ δὲν καταστένεται.
(*Νερό*).

Τὴν κασσέλα μου σφαλίζω
καὶ τὰ κροῦσσα 'φίνω ὄξω.
('*Οφθαλμοί, βλεφαρίδες*).

'Απὸ 'πάνω δῶμα δῶμα
κι ἀπὸ κάτω μ' ἕνα μπόδα.
(*Μύκης*).

Κόκκινο πανὶ σκλαβᾶτο,
τὸ φορεῖ κριὸς βαρβᾶτος,
μήδ' ἀνυφαντοῦ τὸ 'φαίνει
μήδε μπογιατζῆς τὸ βάφει.
('*Αλέκτωρ*).

Ἄσπρο κι ἀφύτρωτο
'ς τὸ γκόσμον εἶν' ἀρίφνητο.
(*Ἄλας*).

Κομμάτι κακαπλάδαινα
'ς τὸ ντοῖχο κολλημένη.
(*Οὖς*).

'Σ τὴ στράταν ὅπου 'πήγαινα,
ἕνα θεριὸ μοῦ 'πάντηξε
κι εἶχε πέντε κεφαλές,
τέσσερις ἀναπνοές.
(*Νεκρός, νεκροφόροι*).

Δυὸ κλωσσοῦδες— ἡ μία μαύρη κι ἡ
γι ἄλλη γαλανὴ— ἡ γαλανὴ τὰ σκορπᾷ
κ' ἡ μαύρη τὰ μαζώνει.
('*Ημέρα, νύξ, ἄνθρωποι*).

'Απὸ 'μπρὸς 'σὰν κρεμαντόλα
κι ἀπὸ 'πίσω 'σὰν μαντόλα,
καὶ κτυπῶ τση καὶ καρφώνει
κι ἀνεσπῶ τη καὶ συρώνει.
(*Γεράνι πρὸς ἄντλησιν ὕδατος*)

Καλὴ μάννα, ὄμορφα παιδιά,
κουζουλὰ 'γκόνια.
('*Ἄμπελος, σταφυλή, οἶνος*).

Σκίζω νίζω κούτσουρο,
'βγάνω νύφη καὶ γαμπρό,
πεθερὰ καὶ πεθερό.
(*Κάρυον*).

'Απὸ 'μπρὸς κονταίνει
κι ἀπὸ 'πίσω μακραίνει.
(*Δρόμος*).

Κερατιὰ κουφαρωτή,
μέσα δράκος κάθεται.
('*Οπλον, σφαῖρα*).

Πύργος ὡραιότατος
ποτὲ πόρτα δὲν ἔχει,
μέσα κεῖτεται νεκρὸς
ζωὴ τοῦ περιτρέχει.
('*Ωόν*).

Ἕνα θεριὸ τρικέφαλο
πενηνταδυανυχᾶτο.
(*Βόες ἀροτριῶντες*).

Χίλοι μύλοι καλογέροι,
'ς ἕνα ράσο τυλιμένοι.
(*Ροῦδιον*).

Μακρὺς μακρὺς καλόγερος
καὶ πῆτα ἡ κεφαλή του
κι ἀπὸ 'να μίλλι κι ἀαὸ δυὸ
γρυκᾶται ἡ φωνή του.
('*Οπλον*)

Ἕνας μακρὺς καλόγερος,
ποτ' ἀσκιανὸ δὲν κάνει.
(*Δρόμος*).

Ἄσπρο νεῖναι καὶ χασχό,
ὄμορφο, μὰ τὸ Χριστό,

Τὰ 'ξεστραμπουλίσματα τοῦ λαιμοῦ σου
δὲν εἶν' 'κεῖνα, 'ποὺ βάν' ὁ νοῦς σου.
(*Βάμβαξ*).

Σφάζω τὴν αἴγά μου,
τρώγω τὴν αἴγά μου.
κι ἀποὺ τσ' αἴγας μου τὸ μερὶ
κάνω τὴν αἴγα μου 'γερή.
(*Σκόροδον*).

'Σ τὸ γύρω γύρω τοῦ 'γιαλοῦ
κάθετ' ἡ θειά μ.' ἡ Ταρτανοῦ,
καὶ σειοῦνται τὰ μαλλάκια τση
καὶ πέφτουν τὰ ψειράκια τση.
(*Σησάμι*).

Πυργωτὸ καμαρωτό,
ἔχει πύργους καὶ καμάρια
καὶ σαράντα κατινάρια.
(*Χαλινός*).

Πατσογρὰ παστόκωλη
καὶ παστογυριστόκωλη.
(*Σταφίς*).

Β΄ Παροιμίαι.

Ἄσπρη ρασέ, μαύρη ρασέ,
δὲν εἶν' τὸ 'πάπλωμα γιὰ σέ.
(*Ἐπὶ τῶν ζητούντων νὰ ἐπεμβῶσιν ἀναξίως εἰς ἔργον τι*).

Ὅμοιος τὸν ὅμοιον ἀγαπᾷ
κι ὅμοιος τὸν ὅμοιον θέλει,
γέροντας μὲ τὸ γέροντα,
κοπέλλι μὲ κοπέλλι.
(*Ὅμοιος ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει*).

'Ο 'Οβραῖος 'σὰ φτωχάνει,
τὰ παλιὰ τεφτέρια πιάνει.

Τὸ καλὸ ἄλογο ἀρτηρίρει τὸ γέμι ντου.
(*Ὅτι ἕκαστος ἀνταμείβεται ἀναλόγως τῆς ἀξίας του*).

'Οντὲν ἐπήγαινες ἐσὺ νὰ σπουδάξῃς, ἤρχουμουν ἐγώ.
(*Ἐπὶ τῶν διδασκόντων τοὺς εἰδήμονας*).

'Εκειὰ 'ποὺ τρώ' ὁ σκύλλος ψωμὶ γαυγίζει κῆλας.
(*Ὅτι ἕκαστος ὠφελεῖ τοὺς ὠφελοῦντας αὐτόν*).

Τοῦτα τὰ 'νεβολέματα δὰ φέρουν καὶ τὸ χύμα.
(*Εἰς τὰ λυπηρὰ ἔπονται καὶ χαρμόσυνα καὶ τἀνάπαλιν*).

'Οντὲν εἶσαι καβαλλάρης, χαιρέτα καὶ τὸν πεζό.
(*Εὐθυμοῦ ἐπὶ τῆς εὐτυχίας καὶ τοὺς πάσχοντας*).

Ἡύρες τὸ μῆνα, 'ποὺ τρέφει τσ' ἔνδεκα.

'Η πεῖνα κάνει ἀντόντια
καὶ ὁ φόβος κάνει πόδια.
(*Ὅτι ἡ ἀνάγκη ἐφευρίσκει πολλά*).

Φτωχὸς κι ἀνήμπορος τέχνες κατεργάζεται.
(*Ἡ πενία τέχνας κατεργάζεται*).

Γιὰ δέκα παραδῶ πιπέρι χάν' ὁ χωριάτης τὴ μαγερειά ντου.

Νὰ 'κάτεχ' ὁ κασίδης γιατρικό, ἤθελα κάμει ταῖ κεφαλῆς του.
(*Ὅτι πολλάκις τινὲς σκώπτουσιν ἐλαττώματα, ἅτινα αὐτοὶ φέρουσι*).

Μακρὺς εἶν' ὁ ἁπλάτανος, ἀλλὰ κουβάρια κάνει, μικρὴ 'ναι κ' ἡ γλάγκαρδα, ἀλλὰ τὰ 'μάτια 'βγάνει. (*Ἐπὶ τῶν φυσικῶς ἐναντίων*).

'Η βελόνα καὶ κλωστὴ
κάνει τὴ ράψουσα καλή.
(*Ὅτι πρὸς τὴν τέχνην ἀπαιτοῦνται καὶ ὑλικὰ μέσα*).

Καλόγερος δὰ 'πά' γενῶ νὰ σώσω τὴ ψυχή μου, 'μὰ δὲ μ.' ἀφίν' ὁ διάβολος, ἀποὔχω 'ς τὸ βρακί μου.

'Η γλάποσπερίδα κ' ἡ γλαύγη
βοηθᾷ τσῆ χήρας κι ἀρφανῆς.

'Αποὺ δουλεύγει, δὲν πεινᾷ,
μὲ χώρις μοῖρα δὲν πλουτᾷ.
(*Ὅτι ἡ ὀλβιότης ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς εἱμαρμένης*).

'Επά 'ν' ὁ μαῦρος,
ἐπά 'ν' κι ὁ κάμπος.
(*Ἰδοὺ ἡ Ρόδος, ἰδοὺ καὶ τὸ πήδημα*).

'Σ τ' ἀδύναμο κριὰς ἀράσουν ὅλες οἱ ἀλογόμυγες.
(*Ὅτι ἐπὶ μιᾶς δυστυχίας ἔπονται καὶ ἄλλαι*).

Ὅλ' οἱ σκύλλοι φά'τε με, φάε καὶ σὺ κουν-
[τούρη.

(*Ὅτι μεταξὺ πολλῶν ἐχθρῶν ἄχρηστος εἶναι εἷς φίλος*).

Σὰ μάθ' ὁ σκύλλος 'ς τἀποβάτσι,
κακὰ 'ξεμαθαίνει.
(*Αἱ κακαὶ ἕξεις δυσκόλως λησμονοῦνται*).

Κρυὸ σίδερο κοπανίζεις.
(*Εἰς ματαιοπόνους*).

Σκόλη, σκόλη, σκόλαρος
'φάνη τσῆ γρᾶς ὁ κώλαρος.
(*Ἐπὶ τῆς ἀργίας*).

Ποιὸς σὲ ξεῖ καὶ ξέσαι,
ποιὸς σὲ σεῖ καὶ σέσαι;
(*Ἐπὶ τῶν ἀκαίρων*.

Καλὴ γνῶσι μ' ἀπὸ κουζουλὸ κεφάλι.

Τὸ χαρισιμὸ ἄλογο 'ς τὸ κούτελο δὲν τὸ 'ξανοίγουνε.

(*Ὅτι δὲν πρέπει νὰ φέρωμεν παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν δωρημάτων, ἅτινα ἀκόπως ἀπολαμβάνομεν*).

Ὁ κακὸς κακὸ δὲν ἔχει, κι ὁ καλὸς καλὸ δὲν ἔχει.

(*Ὅτι οἱ μὲν κακοὶ ἀμείβονται οἱ δὲ ἐνάρετοι ὑποφέρουν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ*).

Μ' ἕνα ρόδο Μάης δὲ γίνεται.

Ὅσ' ἀπ' ἀνέμου κι ἂν γενοῦν,
πάλ' ἀπ' ἀνέμου 'πά'νε.
(*Τὸ κακῶς συναχθὲν κακῶς ὄλλυται*).

Δὲν εἶχα καὶ δὲν ἤφαγα
κι ὁ Θιὸς μιστὸ μοῦ τὄγραψε.
(*Ἐπὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης γενομένων καὶ ὀρθῶν θεωρουμένων*).

Πλιὰ 'ν' τοῦ γάμου τὰ ἔξοδα παρὰ τσῆ νύφης τὰ προυκιά.

Τὰ ξένα χέρια σ' ἀνεπεύγουνε,
'μὰ δὲ σὲ θεραπεύγουνε.
(*Ὅτι οἱ ξένοι δύνανται μὲν νὰ σοὶ παράσχωσι βοήθειάν τινα, ὄχι ὅμως καθ' ὁλοκληρίαν*).

Καλλιὰ κριθάρ' ἀπὸ κοντὰ
παρὰ σιτάρ' ἀπὸ μακρά.
(*Οἶκος φίλος, οἶκος ἄριστος*).

Ὀπέρυσι εἶντα 'κάηκε
κ' ἐφέτος 'βγῆκ' ἡ τσίκνα.
(*Ἐπὶ τῶν παρακαίρων*.

Ἀπού δὲ φάη θερειό, θερειὸ δὲ γίνεται.
(*Ὅφις ἂν μὴ φάγῃ ὄφιν, δράκος οὐ γενήσεται*).

Τοῦ κουζουλοῦ τὸ χέρι βάνουνε 'ς τὴν καβροτρυπιά.
(*Αἱ συμφοραὶ τῶν ἀνοήτων γίνονται μάθημα τῶν φρονίμων*).

Τουρκῶ 'ξεφάντωσι δαιμόνου παναγύρι

Ὁ κουζουλὸς τὴ πίκρα ντου
παρηγοριὰ τὴν ἔχει.
(*Ὅσα δὲ φτάρ' ἡ γιάλουπού, τὰ κάμνει χρεμαστάρια*).

Τέσσερα καὶ πέντ' ἐννιά,
ἄδειασέ μου τὴ γωνιά.

Καλλιά' 'χω 'γὼ 'ς τὸ 'σπίτι μας ἐλιὲς καὶ
[παξιμάδι,
παρὰ 'ς τὰ ξένα ζάχαρι καὶ νὰ μὲ 'ρίζουν
[ἄλλοι.
(*Οἶκος φίλος, οἶκος ἄριστος*).

Ἀπού σκοντάψῃ τὸ ταχύ, ὁλημερνὶς σκοντέρνει.
(*Μακρόθεν ἡ ἀγαθὴ ἄκανθα φαίνεται*).

Ποὺ περγελάξῃ δὲν 'πειθαίνει,
μόνο τὸ παθαίνει.
Ἀπού περ'γελάξῃ ρίγλα,
κώμουλο (τρούλλα) τὸ παθαίνει.
(*Ἐπὶ περιπαίγματος*).

Θαρρεῖς ὅσοι χαρκομουζώνουνται
καλαϊτζῆδες εἶναι;
(*Ὅτι πολλοὶ οἱ κλητοί, ὀλίγοι δὲ οἱ ἐκλεκτοί Εὐαγγ.*)

Γερόντων ἔπαιρνε βουλὴ
κι ἀθρώπω μαθημένω,
ἀπού 'χουνε πολὺ ψωμὶ
κι ἀλάτσι φαωμένο.
(*Ὅτι τὸ γῆρας σοφόν*).

Δὲ γρωνίζει 'μὰ σκιᾶς τὸ αἷμα μυρίζει.
(*Ἐπὶ συγγενείας*).

Χαρὰ 'ς τὰ Γέννα τὰ στεγνὰ
καὶ τὴ Λαμπρ' ὀντὲ βρέχει.

ΔΙΑΦΟΡΑ[1]

Κοῦρι κοῦρι πετεινέ,
κι ἂ δὲ σοῦ μαγερέψω
ἕναν ἀξάϊ πίτερα
καὶ χαχαλιὰ πιπέρι
νὰ φ' ἡ νύφη κι ὁ γαμπρὸς
κι ὁ κάττης ἀν ἐ θέλῃ.

Ἄψε, ἄψε, ἄψε,
κι ὁ παπᾶς σὲ θέλει
νὰ βαφτίσ' ἕνα γκοπέλλι.
(*Ἐκφόβητρον ἐπὶ τοῦ πυρός, ἐν ᾧ ἐμφυσῶμεν αὐτὸ πρὸς ἀνάφλεξιν*).

Ὁ ψύλλος ἐγκρεμίστηκε ἀποὺ τὸ παραθύρι,
κ' ἡ μάννα ντου τοῦ 'φώνιαζε — ποῦ 'πά'ς
[μωρὲ Κιαφίρη;
— Νὰ 'πάω θέλω 'ς τὰ Χανιὰ νὰ 'πάρω μιὰ
[μαννάρα,
νὰ πελεκῶ τὰ μάρμαρα νὰ κάνω κουτσουνάρα,
νὰ τρέχῃ τὸ κρυὸ νερὸ νὰ πίν' ἡ μαντζουράνα.
Τῆς μαντζουράνας τὸ κλαδί, τοῦ πεύκου τὸ
[τακίμι,
τσῆ κοπελλιᾶς τὸ μάγουλο μ' ἐμάρανε 'ς τὰ-
[χείλη,
'πεῦμουν ἀθὸς τσ' ἀμυγδαλιᾶς, ἀθὸς τσῆ Βε-
[νετίας
καὶ μῆλο τσῆ Παράδεισος, βλαστὸς τσῆ κρεβ-
[βατίνας.

Ὁ Γιάννης κι ὁ Γιαννάκης
κι ὁ Πυσπυρογιαννάκης
ἐπῆγε κ' ἐλαγόνεψε,
πέντε λαγοὺς εὑρῆκε
καὶ πέντε γάμους ἔκαμε
καὶ πέντε παναγύρια,
κ' ἕνα μερὶ τοῦ 'πόμεινε
πετᾶ το 'ς τὴ θυρίδα.
Ὁ γέρο κάττης τὄβλεπε
κι ὁ πετεινὸς τὸ 'τσίμπα.

Πάνω 'ς τὰ ὄρη 'ς τὰ βουνὰ
τρέχει λίμνη 'ματωτή·
τρεῖς ἀγγέλοι τὴν κρατοῦν
κι ἄλλοι τὴν παρακρατοῦν.
Στάσου, λίμνη 'ματωτή,
στάσου, λίμνη 'ματωτή.
(*Ἐκφόβητρον ἐπὶ αἱμορροΐας*).

Εἰς τ' Ἀδάμη τὸ περ'βόλι
χίλια δένδρη 'βγήκασι·
μονημερὶς ἐβγῆκαν
καὶ μονημερὶς ἀνθῆσαν
καὶ μονημερὶς 'ς τὸν καρπὸν ἐμπῆκαν.
Κόρη ἐφταρμολόγησέν τα
κι ἄλλα 'μαραθῆκαν
κι ἄλλα 'πού τὸν πάτο 'βγῆκαν.
Ὡς ἐψύγη κ' ἐμαράθη
τοῦ Μπαλᾶ τὸ κολοκύθι,
νὰ ψυγῇ, νὰ μαραθῇ ἀποὺ σ' ἐφτάρμιζε.
Ἂν ἦτον ἄντρας, νὰ πριστοῦν τἀφτιά ντου,
ἂν ἦτον ε γυναίκα, νὰ μαδήσουν τὰ βυ-
[ζά τση.
(*Ἐκφόβητρον ἐπὶ ξηραινθέντος δένδρου*).

Α'

Ἡ μάννα μου 'ς τὴν ἔρημο
ὀρθή, γδυμνὴ ψωμιὰ πουλεῖ·
κι ὅσοι κι ἂν 'ξεψωμώσανε,
'ς τσῆ μάννας μου 'ποσώσανε.

Β'

Ἀπάνω 'ς τὸ πιθάρι μας,
'ς τὴν πιθαρόπλακά μας
κάθεται, Νούμι, τὸ Νουμί.
Καὶ 'ξεσκεπάζω καὶ θωρῶ
τὴ δίπλη τρίπλη τοῦ Νουμιοῦ,
τὴ δίπλη τρίπλη τοῦ Νουμιοῦ
(*Παιδιαί, δι' ὧν δοκιμάζεται ἡ εὐφράδεια ἐπὶ τῶν παρευρισκομένων καὶ προκαλεῖται ὁ γέλως διὰ τῆς παραδρομῆς τῆς γλώσσης*).

Πίνει πίνει τὸ πουλὶ
κ' ἡ γαϊδάρα κατουρεῖ,
τἄντερά τσ' ἀνεμασσεῖ
καὶ τὸ γκῶλό τση.
(*Ἐπὶ προκλήσεως ἀηδίας*).

Κουτσοδόντη Σπυσπυρῆ,
τἄλογό σου δὲν 'μπορεῖ·
δός του μιὰ νὰ κυλιστῇ
κι ἄλλη μιὰ νὰ σηκωθῇ.

Ὁ Γιάννης ὁ Κατσίγιαννος
κι ὁ Σπυσπυρογιαννάκης
εἰς τὸ κυνήγι 'πήγαινε
κ' ἤπιασ' ἕνα μπουλάκι.
Σαράντα γάμους ἤκαμε,
σαράντα παναγύρια
κ' ἐπόμεινε καὶ μιὰ γουλιά,

1. Ἐκ τούτων τὸ τρίτον ἐδημοσιεύθη ὀλίγον τι διαφέρον ἐν σελ. 74 τοῦ ἐν ἔτει 1896 ἐκδοθέντος δελτίου τῆς φιλολ. Ἐπιτροπῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Ζωγράφειος ἀγών».

πετᾷ τη 'ς τὴ θυρίδα·
κι ὁ κάττης τὸ 'παράβλεπε
κι ὁ πετεινὸς τὸ 'τσίμπα.
Ἄσου δά, πετεινόπουλο,
ἃ δὲ σὲ μαγερέψω,
νὰ βάλ' ἀξάϊ κίμινο
καὶ χαχαλιὰ πιπέρι
νὰ φά' ἡ νύφη κι ὁ γαμπρὸς
κι ὁ κάττης, ἀνὲ θέλῃ.
(*Δυσφημία εἰς γάμον· ὅμοιον εἶναι καὶ τὸ Δ'*).

Α'

Τὸ μουνὶ τσῆ γρᾶς ἀηδόνι
καὶ τσῆ χήρας χελιδόνι,
καὶ τσῆ κοπελλιᾶς σφυρίχτρα
νὰ τὴν παίζῃ ὅλη-νύχτα.

Β'

Τὸ μουνὶ τσῆ γρᾶς γελᾷ,
γιατί ἔπαθε πολλὰ
καὶ τσῆ κοπελλιᾶς σφυρίζει,
γιατί τὴν-ὲ λαχταρίζει.

Γ'

Τὸ μουνὶ ὁντὲ κανιᾷ,
θέλει σφῆνες δεκανιά,
ὁντὲ βάν' ἀρχὴ καὶ 'δρώνῃ,
θέλει μιὰ 'χὰν τὸ πεπόνι,
κι ὁντὲ 'βγάνῃ τὴν κανούπα,
θέλει μιὰ χοντρὴ παλούκα.

Δ'

Μνιὰ γκόρη 'τον-ε 'ς τὴ λέσκα
κι ὁ βοσκὸς τὴ 'θώρεμε κ' ἔσκα·
Ἔ μουνί, κατέβα κάτω
νὰ σοῦ κάμω 'να σφουγγᾶτο.
— Δὲν κατεβαίνω, ψώλαρε,
γιατ' εἶσαι σὺ μαργιόλος,
κι ὅπου 'βρῇς τρύπα τρυπώνεις
καὶ μαλλιὰ 'ξετουλουπώνεις.

Ε'

'Μᾶχεις το καὶ κατέχω το, 'μὰ δὲ μοῦ τὸ ντα-
[λώνεις,
ἀπού νὰ πάρ' ὁ πειρασμὸς τὴ βράκα, 'πού τὸ
[χώνεις.
'Μᾶχεις το καὶ κατέχω το, 'μὰ δὲ μοῦ λές
[καὶ νά το,
ταχτέρου δὰ μισέψω'γὼ καὶ 'ψῆσε το καὶ φά'το.
'Ο ψύλλος παίζει τὸ βιολὶ κ' ἡ κόνιδα τὸ τέφι,
κ' ἡ ψεῖρα τσ' ἀνερώτηξε, εἶντάν' αὐτὸ τὸ κέφι;
—Τὸν ἄρκαλο 'παντρεύγομε νὰ 'πάρῃ τὴ Ζου-
[ρίδα.
'Πάρε τον-ε, Ζουρίδα μου, καὶ νοικοκύρης εἶναι
τὸ Μάην ἔχει τὰ κουκιά, τὸν Ἄγουστο στα-
[φύλια
καὶ τὴν πυρὰ τοῦ Γεναριοῦ σκατὰ 'ς τὰ χεί-
[λια του.

Διάλε τσ' ἀποθαμένους τση τσῆ παλιονταμπα-
[κίνας,
ἀποὔχει τὸ παχὺ μουνὶ κ' ἐγὼ ψοφῶ τσῆ πείνας.

Ταὐγὸ βάνω 'ς τὴ φωτιά,
τὴν πέτρα 'ς τὴ μαδάρα (τρίς).
(*Ἐκφόβητρον ἐκφερόμενον, ἐν ᾧ τίθενται τὰ ᾠὰ εἰς τὴν ἀνθρακιάν, ἵνα μὴ θραυσθῶσιν ἑψηνόμενα*).

Τρεῖς καὶ τρεῖς καὶ δεκατρεῖς,
'νοὺς παρᾶ νταμπάκο,
δῶσε κάτω.
(*Ἐκφέρεται ἐπί τινος παιδιᾶς καλουμένης ξυλογαϊδάρα*).

Ἄϊ-Γιάννης κι Ἄϊ-Γιώργης
κι ἅγιος Παντελεήμονας
'πήγαιναν 'ς τὰ Ἱεροσόλυμα
νὰ μάθουν τσῆ πέτρας,
τοῦ ξύλου τοῦ τσιτρέτου τὴ γητειά.
(πολλάκις).
(*Ἐκφόβητρον ἐπὶ τῆς θεραπείας τῶν πληγῶν*).

'Ξεκόρμνια κόρμνια πόδα
κι ἄμε 'ς τσῆ βαρεμένης
κι ἀ δὲ σὲ δικονήσῃ,
στραβὸ νὰ τὸ γεννήσῃ
(*Ἐκφόβητρον ἐπὶ τῆς αἱμωδίας (νάρκης) τοῦ ποδός*).

Τσίμπι τσίμπι, κόρακα,
ποῦ τὰ 'πά 'ς τὰ πρόβατα;
— Κάτω 'ς τὴ Χαλόμαντρα,
'ποὖναι κι ἄλλα πρόβατα.

Σάνταλα, μάνταλα,
νὰ 'πάμενε 'ς τὴν Πόλι,
νὰ 'πάρω 'να θιαμπόλι,
νὰ τὸ παίζωμε τὴ σκόλη,
νὰ χορεύγουν οἱ κοπέλλες
μὲ τσὺ κόκκινες κορδέλλες.

'Αμανίτη κι 'Αγκαθίτη,
δεῖξε μου τὸ 'ταίρι σου
καὶ τἀπανώτερό σου,
μὴ 'βγάλω τὸ σπαθάκι μου
νὰ κόψω τὸ λαιμό σου.

α'

Τοῦ κυροῦ μου τὴ ζωνάρα
μιὰ χοντρὴ 'ξομπλὴ 'ξομπλάρα.

β'

Ξερὰ σκαφτὰ κουκκιά 'φαγα
μὲ μιὰ ξερὴ σκαφτὴ κουτάλα.

γ'

Τὸ κουνουποσκνιπόξιγγο
τσῆ σκνίπας τὸ κνησσάρι
ἐκεινοδὰ δὰ 'πά' νὰ 'βρῇς,
ἂν θέλῃς νὰ μὲ 'πάρῃς

δ'

Τὸ κουνουποσκνιπόξιγγο
τσῆ σκνίπας τὸ λιψέρι
ἐκεινοδὰ δὰ 'πά' νὰ 'βρῇς,
γιὰ νὰ μὲ κάμῃς 'ταίρι.

ε'

Ἄσπρο χαρτὶ καὶ 'ξέξασπρο
καὶ 'ξέξασπρο μετάξι,
καὶ 'ξέξασπρή μου κοπελλιά,
καὶ ποιὸς δὰ σ' ἀγκαλιάσῃ;

στ'

Ἄσπρο χαρτὶ καὶ 'ξέξασπρο
καὶ 'ξέξασπρο μελάνι,
καὶ 'ξέξασπρος γραμματικὸς
'ξέξασπρο γράμμα κάνει (αἴνιγμα).
(*Παιδιαὶ ὡς ἡ ὑπὸ τὸ Α' ἐν σελ. 195*).

Ντον τορορὶ Ζαφείρα μου
καὶ ροδοκοκκινή μου,
καὶ πότε νἄρθ' ὁ Μᾶρκος μας
νὰ σύρνῃ τὸ μπεγίρι,
νὰ 'δοῦμε πῶς δὰ τὸ λαλῇ
ὁ μαυροκακομοίρης;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΑΡΟΙΜΙΩΝ ΚΑΙ ΦΡΑΣΕΩΝ

Παροιμίαι.

Δανείζου καλοπλήρωνε,
καὶ πάλι πέμπε κ' ἔπαιρνε.

Εὖ μὲν μετρεῖσθαι παρὰ γείτονος εὖ δ' ἀποδοῦναι αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ λώϊον, αἴ κε δύνηαι, ὡς ἂν χρηίζων καὶ ἐς ὕστερον ἄρκιον εὕρῃς.
Ἡσίοδ. Ἔργ. καὶ Ἡμ. 349.

Κάθου γέρο 'ς τὸ κελλί σου,
νἄχῃς τἄσπρα σου καὶ τὴν τιμή σου.

Οἶκοι βέλτερον εἶναι, ἐπεὶ βλαβερὸν τὸ θύρηφιν.
Ἡσίοδ. Ἔργ. καὶ Ἡμ. 365.

Ὡς τὸ Μάρτη σπέρνε σ' τάρι
κι ὡς τὸ Μάη μπαμπακάρι.

Πληϊάδων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων ἄρχεσθ' ἀμήτου, ἀρότοιο δὲ δυσομενάων.
Ἡσίοδ. Ἔργ. καὶ Ἡμ. 383.

Τὸν δὲ μέτ' ὀρθογόη Πανδιονὶς ὤρτο χελιδὼν ἐς φάος ἀνθρώποις, ἔαρος νέον ἱσταμένοιο· τὴν φθάμενος οἶνας περιταμνέμεν· ὡς γὰρ ἄμεινον.
Ἡσ. Ἔργ. καὶ Ἡμ. 568.

Σῖτον ἁλοιῶντας φεύγειν τὸ μεσαμβρινὸν ὕπνος· ἐκ καλάμας ἄχυρον τελέθει τηνίδε μάλιστα.
Θεοκρ. Εἰδύλ. X. 48.

Τοῦ δικονιάρη μνιὰ βολὰ
καὶ τοῦ φτωχοῦ ὡς πότε!

. . . . . ἐργάζευ, νήπιε Πέρση, μή ποτε σὺν παίδεσσι γυναικί τε θυμὸν ἀχεύων ζητεύῃς βίοτον κατὰ γείτονας, οἱ δ' ἀμελῶσιν· δὶς μὲν γὰρ καὶ τρὶς τάχα τεύξεαι· ἢν δέ τι λυπῇς, χρῆμα μὲν οὐ πρήξεις, οὐδ' ἐτώσια πόλλ' ἀγορεύσεις . . .
Ἡσίοδ. Ἔργ. καὶ Ἡμ. 397.

Πέντε μέτρα κ' ἕνα κόβγε.

Μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει.
Ἡσίοδ. Ἔργ. καὶ Ἡμ. 411.

Κάθα πρᾶμα 'ς τὸν καιρόν του
κ' ἡ σαλάτα πάντα πάντα.

Μέτρον φυλάσσεσθαι· καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.
Ἡσίοδ. Ἔργ. καὶ Ἡμ. 694.

Πέφτη κόβγουνε τὸν πεῦκο,
Πέφτη πέφτ' ὁ πεῦκος κάτω.

Πέμπτας δ' ἐξαλέασθαι, ἐπεὶ χαλεπαί τε καὶ αἰναί· ἐν πέμπτῃ γάρ φασιν Ἐρινύας ἀμφιπολεύειν Ὅρκον τεινυμένας, τὸν Ἔρις τέκε πῆμ' ἐπιόρκοις.

Ἡσίοδ. Ἔργ. καὶ Ἡμ. 802.

Ὅμοιος τὸν ὅμοιον ἀγαπᾷ
κι ὅμοιος τὸν ὅμοιον θέλει,
γέροντας μὲ τὸν γέροντα
κοπέλλι μὲ κοπέλλι.
πρβλ. «Ὅμοιος ὁμοίῳ πελάζει» καὶ

«τέττιξ μὲν τέττιγι φίλος, μύρμακι δὲ μύρμαξ, ἴρακες δ' ἴρακι, ἐμὶν δ' ἀ Μοῖσα καὶ ᾠδά». *Θεοκρ. Εἰδύλ. IX 31.*

Τό 'να χέρι νίβει τἄλλο
καὶ τὰ δυὸ τὸ πρόσωπο.

«ἔχει γὰρ καταφυγὴν θὴρ μὲν πέτραν, δοῖλος δὲ βωμοὺς θεῶν, πόλις δὲ πρὸς πόλιν ἔπτηξε χειμασθεῖσα».

Εὐριπ. Ἱκετιδ. 267.

Ἀπού 'ποθάνει μὲ πολλοὺς
θάνατο δὲ φοβᾶται,

«ἥδιστος γάρ τοι θάνατος συνθνήσκειν θνήσκουσι φίλοις (εἰ δαίμων τάδε κραίνει)».

Εὐριπ. Ἱκετιδ. 1006.

Σφακιανὸ κι ἂν κάμῃς φίλο,
βάστα πάντα κ' ἕνα ξύλο.

«πρόδοτος ἐκ φίλων».

Εὐριπ. Ἱππόλ. 595.

Ὁντὲ γράφτει καὶ βροντᾷ,
ἔχει ὁ κλέφτης τὴ χαρά.

«Οὐκ ἔστι λῃσταῖς πνεῦμ' ἐναντιούμενον, ὅταν παρῇ κλέψαι τι χἀρπάσαι βίᾳ».

Σοφοκλ. Φιλοκτ 643.

«μόνον παρ' ὑμῶν εὖ στεγοίμεθ· ὡς σκότῳ κἂν αἰσχρὰ πράσσῃς, οὔποτ' αἰσχύνῃ πεσεῖ».

Τραγιν. 596.

«Εὖτ' ὄρεος κορυφῇσι Νότος κατέχευεν ὀμίχλην ποιμέσιν οὔτι φίλην, κλέπτῃ δέ τε νυκτὸς ἀμείνω».

Ὁμήρ. Ἰλ. Γ, 10–11.

Ἡ νύχτα δράκο γεννᾷ.
«Ὠδῖνα τίκτειν νὺξ κυβερνήτῃ σοφῷ».

Αἰσχύλ. Ἱκετιδ. 770.

Μὲ τὸ μεγαλύτερό σου
σκόρδα μὴ φυτεύγῃς.

«Πρὸς κέντρα μὴ λάκτιζε, μὴ πταίσας μογῆς».

Αἰσχύλ. Ἀγαμ. 1624.

«Πρὸς κέντρα λακτίζοιμι θνητὸς ὢν θεῷ».

Εὐριπ. Βακχ. 795.

Ἀποὺ τὸ ρόδο 'βγαίν' ἀγκάθι
κι ἀποὺ τἀγκάθι 'βγαίνει ρόδο.

«ἤδη γὰρ εἶδον παῖδα γενναίου πατρὸς τὸ μηδὲν ὄντα, χρηστὰ δ' ἐκ κακῶν τέκνα, λιμόν τ' ἐν ἀνδρὸς πλουσίου φρονήματι, γνώμην δὲ μεγάλην ἐν πένητι σώματι».

Εὐριπ. Ἡλέκτρ. 369.

Ἀνεβάστα γρὰ τὸ γέρο,
νὰ τὸν ἔχωμε 'ς τὸ θέρος,
κι ὁντὲ δὰ 'ποθερίσωμε,
νὰ 'πά' τον-ἐ γκρεμίσωμε.

«πειρῶ δ' ἀνορθοῦν σῶμ' ἐμόν, κἀγὼ τὸ σόν· γέροντε δ' αἰσχρὸν δύο πεσεῖν».

Εὐριπ. Βάκχ. 365.

Τὰ γρόσα—τὸ Χριστὸν ἐπαραδώσαν'.

«οὐδὲν γὰρ ἀνθρώποισιν οἷον ἄργυρος κακὸν νόμισμα ἔβλαστε· τοῦτο καὶ πόλεις πορθεῖ, τόδ' ἄνδρας ἐξανίστησιν δόμων».

Σοφοκλ. Ἀντιγ. 295.

Ὅπ' ἀγαπᾷ γνωρίζεται ἂν εἶναι καὶ δεσπότης, χάμαι 'ς τὴ γῆ νὰ κρύβγετάι, ὁ κόσμος τὸν [ἀνοιώθει.

«Ἔρως ἀνίκατε μάχαν, κτλ »

Σοφοκλ. Ἀντιγ. 781—805.

Ἐκειὰ 'ποὺ τρώγει ὁ σκύλλος ψωμί, γαυγίζει κι ὅλας

«ἀντὶ δώρων δῶρα χρὴ προσαρμόσαι».

Σοφοκλ. Τραχιν. 494.

Ἀποὖν' ἀπ' ὄξω 'ς τὸ χορὸ
πολλὰ τραγούδια 'ξεύρει.

«σύ δ' ἐκτὸς ὢν γε συμφορᾶς με νουθετεῖς».

Εὐριπ. Ἡρακλ. Μαινόμ. 1251.

Παιδιὰ παιδομή.

«Μὴ ζῴην ἔτι, εἰ τἀμὰ τέκνα πρὸς βίαν νυμφεύεται». *Εὐριπ. Ἱκετ 454.*

Γέρος εἶσαι δὲ 'φελᾷς,
τὸ ψωμὶ μόνο χαλᾷς.

«μισῶ δ', ὅσοι χρῄζουσιν ἐκτείνειν βίον, βρωτοῖσι καὶ ποτοῖσι καὶ μαγεύμασι παρεκτρέποντες ὀχετόν, ὥστε μὴ θανεῖν».

Εὐριπ. Ἱκετ. 1109.

Ἀνέθρεψε τὸ μποντικό, νἀφάγῃ τὸ σακκί σου.
«πρόδοτος ἐκ φίλων».

Εὐριπ. Ἱππόλ. 595.

Ἀποὺ 'κάηκε 'ς τὴν κολοκύθα,
ἀπ' ἀλάργο τὴν ἐθώρεχε κ' ἐρύσα.

«τὸν φρονεῖν βροτοὺς ὁδώσαντα,
τὸν πάθει μάθος θέντα κυρίως ἔχειν».

Αἰσχύλου Ἀγαμ. 176.

Ἀποὺ τὴν Ἔμπαρο κρασὶ
κι ἀποὺ τὴ Βιάννω λάδι
κι ἀποὺ τὸ Μυλοπόταμο
ἐλιὲς καὶ παξιμάδι.

«Ἀπὸ Ταϋγέτοιο μὲν Λάκαιναν
ἐπὶ θηρσὶ κύνα τρέφειν πυκινώτατον ἑρπετόν· Σκύριαι δ' ἐς ἄμελξιν γλάγους
αἶγες ἐξοχώτατοι·
ὅπλα δ' ἀπ' Ἄργεος ἅρμα Θηβαῖον, ἀλλ' ἀπὸ τᾶς ἀγλαοκάρπου».

Πίνδαρ. Ὑπορχ. 83.

Ὁ γ εἰς κόρακας ἀλλοῦ κοράκου 'μάτι δὲν 'βγάνει.

τέττιξ μὲν τέττιγι φίλος, μύρμακι δὲ μύρμαξ, ἴρακες δ' ἴρακι, ἐμὶν δ' ἀ Μοῖσα καὶ ᾠδά.

Θεοκριτ. Εἰδύλ. IX 31.

Τὸ χωριὸ κάνει παπᾶ,
'μὰ ὁ παπᾶς δὲν κάνει χωριό.

«δόξῃ χρήματα κτητά, δόξα δὲ χρημάτων οὐκ ὠνητή».

Ἰσοκρ. πρὸς Νικ. θ'.

Ὅποιος κάμῃ γαϊδάρου χάρι,
πειὰ γάϊδαρος εἶν' ἐκεῖνος.

«οὐ δουλευτέον τοὺς νοῦν ἔχοντας τοῖς κακῶς φρονοῦσιν». *Ἰσοκρ. Εὐαγ. ε'.*

Τὴν Τρίτη τρίχα μὴν κοπῇ καὶ τὴν Τετράδη 'νύχι. Παρ' ἄλλοις ἐκφέρεται:

Τετράδη καὶ Παρασκευὴ τὰ 'νύχια σου μὴν [κόψῃς,
καὶ Κυριακὴ μὴν ξυριστῇς, ἂν θέλῃς νὰ [προκόψῃς.

Ἡ τιμὴ τιμὴν δὲν ἔχει
καὶ χαρὰ 'ς τον 'ποὺ τὴν ἔχει.

(Σημειωτέον ὅτι ἐν Κρήτῃ, ἔνθα ὁ βίος εἶναι λιτὸς καὶ ἁπλούστατος, ἀπηλλαγμένος τῶν νεωτερισμῶν τῆς Εὐρώπης, καὶ ἰδίως εἰς τὰ χωρία, περὶ πολλοῦ ποιοῦνται τὴν τιμιότητα, ἂν καὶ δὲν εἶναι τόσον τίμιοι κατὰ βάθος ἐξεταζόμενοι).

Κριθάρι γέρο θέριζε
σιτάρι παλληκάρι
καὶ τὴν ταγὴ μελίχλωρη
τὴν βάνε 'ς τὸ πιθάρι.

Ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐξοδείαν τῶν δημητριακῶν καρπῶν.

Φράσεις.

1) *Σ τόγομα τοῦ Θεοῦ.* Ἐναρκτήριος εὐχὴ ἐπὶ παντὸς ἔργου τοῦ καλοῦ Χριστιανοῦ. Τοῦτο ἔπραττον καὶ οἱ ἀρχαῖοι κατὰ τὴν ἔναρξιν παντὸς ἔργου, ὅπως μαρτυροῦσι καὶ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς· πρβλ. Πινδ. Νέμεον Β' 1—3.

«ὅθεν περ καὶ Ὁμηρίδαι
ραπτῶν ἐπέων τὰ πόλλ' ἀοιδοὶ
ἄρχονται Διὸς ἐκ προοιμίου».

2) Ἐννιὰ φορὲς τὸν ἤβαλε ὁ νιὸς τὸ Χάρο [κάτω,
κι ἀπάνω 'ς τοὺ ἐννιὰ φορὲς πέφτει κι ὁ [νιὸς 'πὸ κάτω.

Ὁμοιότατα ἐκφράζεται καὶ ὁ Πίνδαρος.

Θρῆν. 6, 113.

«Πέφνε δὲ τρεῖς καὶ δέκ' ἄνδρας· τετράτῳ δ' αὐτὸς πεδώθη».

3) *Μὰ τὸ Θεό σου πήγαινε.*

Ἀνακρ. 9 (8) 1.

«Ἄρες με, τοὺς θεούς σοι
πιεῖν πιεῖν ἀμυστί».

4) *Ἀνὲ θέλ' ὁ Θεός.*

Αἰσχύλ. Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβ. 562.

«Θεῶν θελόντων ἂν δ' ἀληθεύσαιμ' ἐγώ».

5) *Μοῦφρες τὴν ψυχὴ 'ς τὰρ'θούμι.*
Ἀνακρ. 31 (29) 7.

«Καρδίη δὲ ῥινὸς ἄχρις
ἀνέβαινεν, κἂν ἀπέσβην».

6) *Ἐχαρεντίστηκε*=ἐχάθη, ἀργοπορεῖ πολὺ νὰ φανῇ. Πρβλ. *Σοφοκλ. Οἰδίπους ἐπὶ Κολων. 1653—1663.*

7) *Ἡ μοῖρά μου μοῦ τ'ζερε γραμμένο.*
Εὐριπ. De Euripidis vita pœsi ingenio 60 (σελ. XXXIV) «οὐδ' ὁ πᾶς οὐρανὸς Διὸς γράφοντος τὰς βροτῶν ἁμαρτίας ἐξαρκέσειεν, οὐδ' ἐκεῖνος ἂν σκοπῶν πέρπειν ἑκάστῳ ζημίαν» καὶ fr. 288, 5.

8) *Ἀνὲ θέλ' ὁ Θιός* «ἂν θέλ' ὁ Θεὸς κ' ἡ μοῖρα μου, μαῦρο τὸ κατασταίνω». (Αἴνιγμ.).
Εὐριπ. Ἠλέκτρ. 985—86.

«δεινοῦ δ' ἄρχομαι προβλήματος καὶ δεινὰ δράσω γ', εἰ θεοῖς δοκεῖ τάδε».
Αἰσχύλ. Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβ. 562.

«Θεῶν θελόντων ἂν δ' ἀληθεύσα μ' ἐγώ».

9) *Ὄριζε — Νὰ μυρίζῃς.* Ἐπὶ ἀμοιβαίας προσκλήσεως εὐφήμως ἐκφερομένης.
Εὐριπ. Ἡρακλείδ. 659—660.

Ἰόλ. — Ἥκοντά παῖδα παιδὸς ἀγγέλλει σέθεν.
Ἀλ. — Ὦ χαῖρε καὶ σὺ τοῖσδε τοῖς ἀγγέλμασιν.

10) *Ὅταν γυρίσ' ὁ οὐρανὸς κι ὁ κόσμος [ἄνω κάτω,*
ἐτότες ἀ δὰ σ' ἀρνηθῶ, γαρέφαλλό μ' ἀφρᾶτο.
Ζωηρὰ διαβεβαίωσις. *Εὐριπ. Ἱκέτιδ. 520.*
«ἄνω γὰρ ἂν ῥέοι τὰ πράγμαθ' οὕτως, εἰ 'πιταξόμεσθα δή».

11) *Ἔ, ν' ἀραχνιάσῃς!* Ἐλαφρὰ ἀρά. Ὅτι τὰ ἀράχνια ἐθεώρουν καὶ οἱ παλαιοὶ κακὸν οἰωνόν, μαρτυρεῖ ὁ Θεόκρ. Εἰδ. XVI «ἀράχνια δ' ὡς ὅπλ' ἀράχναι λεπτὰ διαστήσαιντο, βοᾶς δ' ἔτι μήδ' ὄνομ' εἴη».

12) *Βάλε το 'ς τὸ νοῦ σου.*
Αἰσχύλ. Χοηφόρ. 450.

«Τοιαῦτ' ἀκούων ἐν φρεσὶν γράφου».

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΙΔΡΥΤΑΙ, ΜΕΛΗ, ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ, ΔΩΡΗΤΑΙ, ΠΡΟΕΔΡΟΙ, ΚΟΣΜΗΤΟΡΕΣ, ΤΜΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΑΙ

	Σελ.
Ἱδρυταὶ τοῦ Συλλόγου	γ' — ε'
Τακτικὰ μέλη	ε' — ια'
Ἐπίτιμα μέλη	ια' — ιζ'
Ἀντεπιστέλλοντα μέλη	ιζ' — κ'
Μεγάλοι εὐεργέται, εὐεργέται, μεγάλοι δωρηταί, δωρηταὶ τοῦ Συλλόγου	κα'
Πρόεδροι τοῦ Συλλόγου	κβ'
Κοσμήτορες τοῦ ΜΖ' συλλογικοῦ ἔτους 1907—1908	κγ'
Τμήματα, διαρκεῖς ἐπιτροπαὶ καὶ ἐπιμεληταί	κγ'

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ, ΠΡΑΚΤΙΚΑ, ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ

Κανονισμὸς τοῦ Συλλόγου	3— 19
Πρακτικὰ τοῦ ΜΖ' συλλογικοῦ ἔτους ἀπὸ Ἰουνίου 1907 μέχρι Μαΐου 1908	19— 49
Ἔκθεσις τοῦ Φιλολογικοῦ Τμήματος, ὑπὸ *Χρ. Παπαζίδου*	49— 50
Ἔκθεσις τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Τμήματος, ὑπὸ *Ὀδ. Ἀνδρεάδου*	50— 51
Ἔκθεσις τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὸ *Ὀδ. Ἀνδρεάδου*	51— 54
Ἔκθεσις τοῦ Βιολογικοῦ Τμήματος, ὑπὸ *Γ. Ζηλανάκη*	54— 55
Ἔκθεσις τοῦ Νομικοῦ Τμήματος, ὑπὸ *Ἀρ. Δημοπούλου*	55— 56
Ἔκθεσις τῆς Ἐλεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὸ *Ν. Παπαγιαννοπούλου*	56
Διαγωνίσματα	57— 60
Καραπάνειος ἀγών	57— 58

Δραματικὸς ἀγών . . . . . 58— 59
Ἀγὼν ὑγιεινῶν παραγγελμάτων 59
Νομικὸν διαγώνισμα. . . . . 59— 60
Ἔκθεσις τῆς Ἑλλανοδίκου Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ διαγωνισμοῦ τῆς «Ὑγιεινῆς τῶν τῶν μαθητῶν», ὑπὸ Δ. *Βαρσάμη*, εἰσηγητοῦ . . . . . 60— 71
Λογοδοσία τῶν κατὰ τὸ ΜΖ΄ συλλογικὸν ἔτος 1907—1908 πεπραγμένων ἐν τῷ Συλλόγῳ, ἀναγνωσθεῖσα ὑπὸ τοῦ προέδρου *Λ. Λιμαράκη* . . . . . 71— 87
Ἀνακοίνωσις γενομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιπροέδρου *Π. Γ. Παπακωνσταντίνου*. . . . 89— 96
«Ἀκρίτας» ἀνακοίνωσις γενομένη ἐν τῷ Ἀρχαιολ. Τμήματι, ὑπὸ *Ξ. Σιδερίδου*. 96—101
«Βασίλειος Ποστέλνικος» ἀνακοίνωσις γενομένη ἐν τῷ Ἀρχαιολογικῷ Τμήματι, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ. . . . . 101—107
«Τοπογραφικὰ τοῦ μεγάλου Παλατίου καὶ τοῦ Ἱπποδρόμου» ἀνακοίνωσις γενομένη ἐν τῷ Ἀρχαιολογικῷ Τμήματι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ . . . . . 107—112
«Ἐξακρίβωσις Βυζαντινῶν τοποθεσιῶν» ἀνακοίνωσις γενομένη ἐν συνεδρίᾳ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Τμήματος, ὑπὸ *Ἰ. Μηλιοπούλου* . . . . . 112—119
Γλωσσικὴ ὕλη ἐκ Κρήτης, συλλεγεῖσα ὑπὸ *Ἰωάννου Ζωγραφάκη* . . . . . 119—201

MEGARO

Τιμᾶται φράγκων 10

Τῆς ἐκδόσεως τοῦ μετὰ χεῖρας ΑΑ΄ τόμου ἐπεμελήθη ἡ κατὰ τὸ ΜΗ΄ συλλογικὸν ἔτος Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κ. κ. Δ. Η. Οικονομιδου, προέδρου, Δ. Βαρσαμη, γενικοῦ γραμματέως τοῦ Συλλόγου, Δ. Δαμασκηνου, εἰδικοῦ, Ἰ. Παπαλοπουλου, γραμματέως τοῦ Φιλολογικοῦ Τμήματος, Αυρ. Σπαθαρη, γραμματέως τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ, Οδ. Ανδρεαδου, τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ, Δ. Παπαδοπουλου, τοῦ Νομικοῦ καὶ Χρ. Παπαδοπουλου, τοῦ Βιολογικοῦ, προεδρεύοντος ἐν τῷ Συλλόγῳ τοῦ κ. Λ. Γ. Λιμαρακη.